

KİŞİSEL KABUL VE AÇIKLAMA

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “**İflasın Kaldırılması**” adlı çalışmamı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazdığımı, faydalandığım eserlerin kaynakçada gösterdiklerimden ibaret olduğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu şeref ve haysiyetimle doğrularım.

Hakan ALBAYRAK

ÖZET

İflasın kaldırılması İİK'nun 182. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre iflasın kaldırılmasının istenebileceği haller üç tanedir. Bunlardan ilki, bütün alacaklıların istemlerini geri alması, ikincisi bütün alacakların itfa edilmesi, üçüncüsü ise akdolunan konkordatonun tasdikidir. Bu üç halde, iflasın açılmasına karar veren mahkemeden iflasın kaldırılması talep edilebilir. İlk iki halde iflasın kaldırılmasını müflis isterken, son durumda yani konkordatonun tasdiki halinde iflasın kaldırılmasını iflas idaresi istemelidir. İflasın kaldırılması, alacak hakkındaki taleplerin kaydı için muayyen müddetin bitiminden iflasın kapanmasına kadar istenebilir.

İflasın kaldırılmasıyla birlikte iflasın, kural olarak tüm sonuçları geriye etkili olarak ortadan kalkmaktadır. Ancak iflasın tüm sonuçlarının geriye etkili olarak ortadan kalkacağına ilişkin bazı istisnalar mevcuttur. İflasın kaldırılmasının en önemli sonucu müflisin, iflasın açılması ile kaybetmiş olduğu tasarruf yetkisini yeniden kazanmasıdır. İflasın kaldırılmasına karar veren mahkeme, iflasın kaldırılması kararıyla birlikte müflisin serbestçe tasarrufta bulunabilmesi için masaya giren malvarlığının müflise iadesine karar verir.

İflasın kaldırılmasının özel hukuk bakımından sonuçlarının yanında kamu hukuku bakımından da sonuçları vardır. Özellikle iflasın kaldırılmasının, iflasın kamu hukuku bakımından doğan sonuçlarına ne ölçüde etki edeceğine ilişkin tartışmalar mevcuttur. Bu tartışmalara tezimizde ayrıntılı bir biçimde girilmeye çalışılmıştır.

ZUSAMMENFASSUNG

Der Widerruf des Konkurses ist im Art. 182 des Zwangsvollstreckungs- und Konkursrechts geregelt. Nach dem Art. 182 des Zwangsvollstreckungs- und Konkursrechts beschließt das Konkursgericht, dass es den Konkurs widerruft und dem Schuldner das Verfügungsrecht über sein Vermögen zurückgibt, wenn er von jedem Gläubiger eine schriftliche Erklärung vorlegt, dass dieser seine Konkurseingabe zurückzieht; oder wenn er nachweist, dass sämtliche Forderungen getilgt sind; oder wenn ein Nachlassvertrag zustande gekommen ist. Der Widerruf des Konkurses kann zur Eintragung der Forderungsansprüche vom Ablauf der Eingabefrist an bis zum Schluss des Verfahrens verfügt werden. Der Widerruf des Konkurses wird öffentlich bekannt gemacht. Demnach kann der Widerruf des Konkurses für drei Fälle verlangt werden. Im ersten Fall handelt es sich um die Zurückziehung der Forderungen jedes Gläubigers, im zweiten um die Tilgung sämtlicher Forderungen und im dritten um das Zustandekommen eines Nachlassvertrags. In diesen drei Fällen kann der Widerruf des Konkurses von dem Gericht verlangt werden, welches die Konkurseröffnung verfügt hat. Während der Gemeinschuldner in ersten beiden Fällen den Widerruf des Konkurses verlangen kann, kann im letzten Fall bzw. im Falle des Zustandekommens eines Nachlassvertrags der Widerruf des Konkurses von der Konkursverwaltung bestimmt werden. Der Widerruf des Konkurses kann zur Eintragung der Forderungsansprüche vom Ablauf der Eingabefrist an bis zum Schluss des Verfahrens verlangt werden.

Mit dem Widerruf des Konkurses sind in der Regel sämtliche Folgen des Konkurses rückwirkend getilgt. Im Hinblick auf die rückwirkende Tilgung sämtlicher Folgen des Konkurses gibt es jedoch einige Ausnahmen. Die wichtigste Folge des Widerrufs des Konkurses ist es, dass der Gemeinschuldner seine Verfügungsbefugnis wieder gewinnt, welche er mit der Konkurseröffnung verloren hat. Das Gericht, welches die Konkurseröffnung verfügt hat, beschließt die Rückgabe des auf die Konkursmasse übergegangenen Vermögens an den Gemeinschuldner, damit er mit dem Beschluss des Widerrufs des Konkurses über sein Vermögen frei verfügen kann.

Neben den Folgen des Widerrufs des Konkurses in Bezug auf das Privatrecht gibt es auch die Folgen bezogen auf das öffentliche Recht. Vor allem ist es umstritten, inwiefern sich der Widerruf des Konkurses auf die hinsichtlich des öffentlichen Rechts entstandenen Folgen auswirken wird. Darauf ist in unserer Arbeit eingehend eingegangen worden.

İÇİNDEKİLER

KİŞİSEL KABUL VE AÇIKLAMA	I
ÖZET	II
ZUSAMMENFASSUNG.....	III
İÇİNDEKİLER	V
KISALTMALAR	IX
GİRİŞ	1
A. İNCELEME PLANI.....	2
B. KONUNUN SINIRLANDIRILMASI	2

1. BÖLÜM

İFLASIN AÇILMASI, HUKUKİ SONUÇLARI, İFLASIN KALDIRILMASININ AMACI, HUKUKİ NİTELİĞİ VE BENZER KURUMLARDAN FARKI

§ 1. İFLASIN AÇILMASI VE HUKUKİ SONUÇLARI	4
A. İFLASIN AÇILMASI	4
B. İFLASIN AÇILMASININ HUKUKİ SONUÇLARI	5
I. İflasın Özel Hukuk Bakımından Sonuçları	5
1. İflasın Müflise Etkisi.....	5
a. İflasın Müflisin Malvarlığına Etkisi.....	5
b. İflasın Müflisin Tasarruf Yetkisine Etkisi.....	6
aa. Müflisin Tasarruf Yetkisinin Kısıtlanması	6
aaa. Amaç	6
bbb. Kapsam.....	7
bb. Takiplerin Durması ve Düşmesi	10
cc. Hukuk Davalarının Durması	11
2. İflasın, İflas Alacaklılarına Etkisi	14
a. İflas Alacağı	14
aa. Müflisten Alacaklı Olanların Alacağıın İflas Alacağı Haline Gelmesi	14
bb. Özellik Gösteren Bazı İflas Alacakları	16
aaa. Müeccel Alacaklar	16
bbb. Şarta Bağlı Alacaklar	17
ccc. Konusu Para Olmayan Alacaklar.....	18
ddd. Yabancı Para Alacakları.....	20
eee. Faiz Alacakları	21
fff. Vergi Alacakları	22
b. İflasın Sözleşmeler Üzerindeki Etkisi.....	24
aa. Genel Olarak.....	24
bb. İflasın Sözleşmelerin Mevcudiyetine Etkisi.....	26
cc. İflas İle Sona Ermeyen ve Hakkında m. 198 ve BK. m. 82 nin Uygulama Alanı Bulduğu Sözleşmeler	27
3. Masa Alacağı.....	29
II. İflasın Kamu Hukuku Bakımından Sonuçları	30
1. Genel Olarak	30
2. Adi iflas	31
3. Taksiratlî İflas	32
4. Hileli İflas	34

§2. İFLASIN KALDIRILMASININ DÜZENLENİŞ YERİ VE AMACI.....	34
A.İFLASIN KALDIRILMASININ DÜZENLENİŞ YERİ	34
B. İFLASIN KALDIRILMASININ AMACI	36
§3. İFLASIN KALDIRILMASININ HUKUKİ NİTELİĞİ VE BENZER	
KURUMLARDAN FARKI	37
A. İFLASIN KALDIRILMASININ HUKUKİ NİTELİĞİ	37
I. İflasın Kaldırılmasının Çekişmeli Yargı-Çekişmesiz Yargı içindeki Yeri	37
II. Hukuki Niteliği	38
B. İFLASIN KALDIRILMASININ BENZER HUKUKİ KURUMLARDAN	
FARKI	43
I. İflasın Kapanmasından Farkı.....	43
II. İflasın Ertelenmesinden Farkı.....	43

2. BÖLÜM

İFLASIN KALDIRILMASININ İSTENEBİLECEĞİ DURUMLAR VE İFLASIN KALDIRILMA USULÜ

§ 4. İFLASIN KALDIRILMASININ İSTENEBİLECEĞİ DURUMLAR.....	45
A. GENEL OLARAK	45
B. BÜTÜN ALACAKLILARIN TALEPLERİNİ GERİ ALMIŞ OLMASI.....	47
I. Bütün Alacaklılar Kavramı	47
1. Genel Olarak	47
2. Alacakların Masaya Yazdırılıp Yazdırılmaması Açısından.....	48
3. Sıra Cetveline Kabul Edilip Edilmemesi Açısından İflas Alacaklıları	49
4. Masa Alacağı.....	50
II. Geri Alma Kavramı.....	51
1. Genel Olarak	51
2. Talep Kavramı.....	51
3. Geri Alma Kavramı.....	53
C. BÜTÜN ALACAKLARIN İTFA EDİLMİŞ OLMASI.....	55
I. İtfa Kavramı	55
II. İtfanın Kim Tarafından Yapılacağı Sorunu.....	56
1. Müflis Tarafından İtfanın Yapılıp Yapılamayacağı.....	56
2. Üçüncü Kişi Tarafından İtfanın Yapılıp Yapılamayacağı	57
III. Hangi Alacakların İtfa Edilmesi Gerektiği	58
D. KONKORDATONUN TASDİK EDİLMİŞ OLMASI.....	60
I. Genel Olarak	60
II. Konkordatonun Türleri ve İflasın Kaldırılmasının Hangi Konkordato	
Türlerinde Talep Edilebileceği.....	61
III. Konkordatonun Tasdik Edilmiş Olması.....	65
1. Genel Olarak	65
2. İflas İçi Konkordatonun Tasdikine İlişkin Şartlar.....	65
3. Konkordatonun Tasdikinin İflasın Kaldırılmasına Etkisi	68
IV. İflas İçi Konkordatonun Feshinin İflasın Kaldırılmasına Etkisi	70
1. Genel Olarak	70
2. Bir Alacaklı İçin Konkordatonun Feshinin İflasın Kaldırılmasına Etkisi.....	71
3. Bütün Alacaklılar İçin Konkordatonun Feshinin İflasın Kaldırılmasına Etk. 72	
§ 5. İFLASIN KALDIRILMASININ USULÜ	74
A. İFLASIN KALDIRILMASINI KİMLERİN TALEP EDEBİLECEĞİ	74
I. Bütün Alacaklıların Taleplerini Geri Almış Veya Bütün Alacakların İtfa	
Edilmiş Olması.....	74

II. Konkordatonun Tasdik Edilmiş Olması Durumunda	77
B. İFLASIN KALDIRILMASININ TALEP EDİLEBİLECEĞİ SÜRE	79
I. Bütün Alacaklıların Taleplerini Geri Almış Veya Bütün Alacaklıların İtfa Edilmiş Olması Durumunda	80
II. Konkordatonun Tasdik Edilmiş Olması Durumunda	82
C. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME	83
I. Görevli Mahkeme	83
II. Yetkili Mahkeme	84
D. YARGILAMA USULÜ	85
I. Bütün Alacaklıların Taleplerini Geri Almış Veya Bütün Alacaklıların İtfa Edilmiş Olması Durumunda	85
II. Konkordatonun Tasdik Edilmiş Olması Durumunda	86
E. İFLASIN KALDIRILMASI NEDENLERİNİN İSPATI	87
I. Bütün Alacaklıların Taleplerini Geri Alması Halinde	88
II. Bütün Alacaklıların İtfa Edilmiş Olması	90
III. Konkordatonun Tasdik Edilmiş Olması	91
F. İFLASIN KALDIRILMASI HAKKINDA MAHKEMECE VERİLEBİLECEK KARARLAR VE BU KARARLARA KARŞI BAŞVURULABİLECEK KANUN YOLLARI	92
I. İflasın Kaldırılması Talebi Üzerine Mahkemece Verilebilecek Kararlar	92
1. İflasın Kaldırılması Talebinin Kabulü	92
2. İflasın Kaldırılması Talebinin Reddi	92
II. İflasın Kaldırılması Sonunda Verilen Kararlara Karşı Kanun Yollarına Başvurulması	93
1. Temyiz	93
a. Temyiz Süresi ve Bu Sürenin Başlangıcı	95
b. Temyiz Talebinde Bulunabilecek Olanlar	97
aa. İflasın Kaldırılması Talebinin Kabulü Halinde	97
bb. İflasın Kaldırılması Talebinin Reddi Halinde	98
2. Karar Düzeltme	99
İflasın kaldırılmasının temyizinde parasal sınırın uygulanıp uygulanmayacağı konusunda söylediklerimiz burada da geçerlidir. İflasın kaldırılmasının çekişmesiz yargı işi olması sebebiyle, karar düzeltme içinde parasal bir sınırın uygulanmaması gereklidir.	99
a. Karar Düzeltme Süresi	99
b. Karar Düzeltme Talebinde Bulunabilecek Olanlar	100
3. Yargılamanın Yenilenmesi	100
4. İstinaf	101
a. Genel Olarak	101
b. İstinaf Mahkemelerinin Kurulmasının İflasın Kaldırılması Kararlarına Karşı Gidilebilecek Olan Kanun Yoluna Etkisi	101
G. İLAN	102

3. BÖLÜM

İFLASIN KALDIRILMASININ SONUÇLARI

§ 6. İFLASIN KALDIRILMASININ ÖZEL HUKUK BAKIMINDAN SONUÇLARI	105
A. GENEL OLARAK	105

B. MÜFLİSİN TASARRUF YETKİSİNİ YENİDEN KAZANMASI	105
C. İFLASIN KALDIRILMASININ TAKİPLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	107
D. İFLASIN KALDIRILMASININ, MÜFLİSİN TARAF OLDUĞU HUKUK DAVALARINA ÜZERİNDEKİ ETKİSİ.....	111
E. İSTİHKAK İDDİASI VE DAVASINA ETKİSİ.....	112
F. İFLASIN KALDIRILMASININ, İFLAS İDARESİNİN İŞLEMLERİNE ETKİSİ VE İFLASIN KALDIRILMASI TALEBİ ÜZERİNE İFLAS MASASINDAKİ MALLARIN SATIŞININ DURDURULUP DURDURULAMAYACAĞI	114
I. İflasın Kaldırılmasının, İflas İdaresinin İşlemlerine Etkisi.....	114
II. İflasın Kaldırılması Talebi Üzerine İflas Masasındaki Malların Satışının Durdurulup Durdurulamayacağı	116
G. İFLASIN KALDIRILMASININ, ZAMANAŞIMINA ETKİSİ.....	118
H. İFLASIN KALDIRILMASININ İFLAS ALACAKLARINA ETKİSİ.....	118
I. İflas Alacağı Haline Gelen Konusu Para Alacağı Olmayan Alacaklar	118
II. Muaccel Alacaklar.....	119
III. Yabancı Para Alacakları.....	120
IV. Faiz Alacakları.....	120
V. Vergi Alacakları.....	121
I. İFLASIN KALDIRILMASININ SÖZLEŞMELERE ETKİSİ.....	122
I. İflasın Kaldırılmasının İflasın Açılmasıyla Sona Eren Sözleşmeler Üzerindeki Etkisi	122
II. İflasın Kaldırılmasının İflas İle Sona Ermeyen Sözleşmeler Üzerindeki Etkisi	123
1. İflas İle Sona Ermeyip Aynen İflasına Karar Verilen Sözleşmeler.....	123
2. İflas İle Sona Ermeyip Aynen İflasın Reddine Karar Verilen Sözleşmeler .	125
J. İFLASIN KALDIRILMASININ ŞİRKETLERE ETKİSİ	126
I. Genel Olarak.....	126
II. Sermaye Şirketlerine Olan Etkisi	126
III. Şahıs Şirketlerine Etkisi	129
§7. İFLASIN KALDIRILMASININ, İFLASIN KAMU HUKUKU BAKIMINDAN SONUÇLARINA ETKİSİ	133
A. ADİ İFLAS	133
B. TAKSİRATLI VE HİLELİ İFLAS.....	135
I. İflasın Kaldırılmasının Cezalandırmaya Engel Olup Olamayacağı.....	135
1. Bütün Alacaklıların Taleplerini Geri Alması Veya Bütün Alacakların İtfa Edilmesi Nedeniyle İflasın Kaldırılmasının, Cezalandırmaya Engel Olup Olamayacağı.....	135
2. Konkordatonun Tasdiki Suretiyle İflasın Kaldırılmasının Cezalandırmaya Engel Olup Olamayacağı	137
II. İflasın Kaldırılmasının İtibarın İadesine Etkisi	138
SONUÇ	141
KAYNAKÇA.....	148

KISALTMALAR

ABD.	: Ankara Barosu Dergisi
AD.	: Adalet Dergisi
AktG.	: Aktiengesetz
AÜHFD.	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Av. K.	: Avukatlık Kanunu
Batider.	: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Dergisi
BGE.	: Entscheidungen des schweizerischen Bundesgerichts, amtliche Sammlung (İsviçre Federal Mahkemesi Kararları Dergisi)
BK.	: Borçlar Kanunu
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
c.	: Cümle
Çev.	: Çeviren
Diss.	: Dissertation (doktora tezi)
dn.	: dipnot
HD.	: Yargıtay Hukuk Dairesi
HGK.	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
HUMK.	: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İCK	: İsviçre Ceza Kanunu
İBD.	: İstanbul Barosu Dergisi
İİD.	: İcra ve İflas Dairesi
İİK.	: İcra İflas Kanunu
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Kanun
krş.	: Karşılaştırınız

m.	: madde ¹
MK	: Medeni Kanun
R.G.	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SchKG	: Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs
SJK	: Schweizerische Juristenzeitung
s. K	: Sayılı Kanun
TD.	: Ticaret Dairesi
TNBHD	: Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi
TTK.	: Türk Ticaret Kanunu
TSN	: Ticaret Sicil Nizamnamesi
vd.	: ve devamı / ve diğerleri
Y.	: Yargıtay
YKD.	: Yargıtay Kararları Dergisi
YTCK	: Yeni Ceza Kanunu
yuk.	: Yukarıda

¹ Metinde yer alan sadece (m.) kısaltması İcra ve İflas Kanunu maddelerini gösterir. Başka bir kanun maddesinden söz edilecekse, o kanun ayrıca belirtilecektir.

GİRİŞ

İnceleme konumuz, iflasın kaldırılmasıdır. İflasın kaldırılması İcra ve İflas Kanunumuzun 182. maddesinde düzenlenmiştir. Ayrıca İİK' nun "İflastan sonra Konkordatoyu" düzenleyen 309. maddesinde de iflasın kaldırılmasından bahsedilmiştir.

İflasın kaldırılması, m. 182'ye göre üç durumda mümkündür. Bunlar, bütün alacaklıların alacak taleplerini geri almaları, bütün alacakların itfa edilmesi veya akdolunan konkordatonun tasdik edilmesidir. Bu üç durumda, borçlu hakkında açılmış bulunan iflas kaldırılır. Ancak iflasın kaldırılmasının iflasın kapanmasından farklı olarak, iflas ile meydana gelmesi gereken neticeleri engelleyici bir özelliği vardır. Bu nedenle müflis, iflasın bazı neticelerinden kurtulmak için, hakkında açılmış bulunan iflası kaldırtmak isteyebilir. Kanunkoyucu da bu ihtiyacı görerek iflasın kaldırılması müessesini düzenlemiştir.

İflasın kaldırılması, bizim hukukumuzda, kaynak kanun olan İsviçre Federal İcra ve İflas Kanunu ile girmiştir. İsviçre Federal İcra ve İflas Kanunu'nun "Widerruf des Konkurses" başlıklı 195. maddesi iflasın kaldırılması kurumunu düzenlemektedir. Ancak kanun iktibas edilirken, kaynak kanunda bulunmayan "bütün alacakların itfası suretiyle iflasın kaldırılması" hali de kanunumuza eklenmiştir. Bu durum, iflasın kaldırılmasının, İcra ve İflas Kanunumuzun bize ait hükümlerinden biri olduğunun göstergesidir.

Kaynak kanunundan bu ayrılış aslında sistematik açıdan bazı sorunları da beraberinde getirmiştir. Çünkü iflas ile tasarruf ehliyeti kısıtlanan müflisin, iflas idaresinin denetimi olmadan, bütün alacakları nasıl ödeyebileceği bir sorun teşkil edecektir. Bu durum zaten uygulamada bir takım sorunlara da yol açmaktadır.

İflasın kaldırılması halinde oluşan sorunların bir kısmı da iflasın kaldırılmasının sonuçlarında görülmektedir. Çünkü iflasın kaldırılması, iflas ile oluşan sonuçları geriye etkili olarak kaldırır. Ancak bu her zaman mutlak değildir ve bu durum bazı sorunlara yol açmaktadır.

İşte bu çalışmanın seçilmesindeki amaç, iflasın ağır neticelerinden kurtulmayı sağlayan böyle bir hukuki kurumun doktrinde fazla irdelenmemesi ve bu konuda yazılmış bir makale dışında ne bir monografik eserin, ne de kapsamlı bir çalışmanın yapılmamış olmasıdır. Biz bu çalışmamızla, iflasın kaldırılması ile oluşan bu

sorunları, yüksek lisans tezi çerçevesinde elimizden geldiği kadar incelemeye çalışacağız.

A. İNCELEME PLANI

İncelememizin ilk bölümünde, konumuz açısından arz ettiği önem dolayısıyla öncelikle, iflasın açılması kavramı ile iflasın özel hukuk bakımından ve kamu hukuku bakımından sonuçları incelenecektir.

Daha sonra, çalışmamızın asıl konusu olan iflasın kaldırılmasına girilecek ve yine bu bölümde iflasın kaldırılmasının düzenleniş biçimi ve amacı incelendikten sonra, iflasın kaldırılmasının hukuki niteliği tespit edilmeye çalışılacak ve iflasın kaldırılmasının benzer kurumlarla farkı incelenecektir.

İkinci bölümde, iflasın kaldırılmasının istenebileceği durumlar olan bütün alacaklıların taleplerini geri almış olması, bütün alacaklıların itfa edilmiş olması ve konkordatonun tasdik edilmesi suretiyle iflasın kaldırılması durumları ayrı ayrı incelendikten sonra, iflasın kaldırılmasının usulü incelenecektir.

Üçüncü ve son bölümde, iflasın kaldırılmasının sonuçlarına değinilecek ve bu başlık altında iflasın kaldırılmasının özel hukuk alanında meydana getirdiği sonuçlar ile kamu hukuku alanında meydana getirdiği sonuçlar ayrı olarak incelenecektir.

İncelememiz, iflasın kaldırılması konusunda yapacağımız genel bir değerlendirme (sonuç) ile sona erecektir.

B. KONUNUN SINIRLANDIRILMASI

Çalışma konumuz m. 182’de düzenlenen iflasın kaldırılmasıdır. Çalışma konumuzun daha ayrıntılı incelenebilmesi için konu sadece bununla sınırlandırılmış ve bu sebeple m. 183’de düzenlenen “reddolunmuş bir miras tasfiyesinin durdurulması” başlıklı durum inceleme konumuzun dışında bırakılmıştır. Her ne kadar, reddedilmiş bulunan mirasın iflas usulü ile tasfiyesi sırasında tasfiyenin durdurulması, m. 182’deki iflasın kaldırılması sonuçlarını doğursa bile, göstermiş olduğu özellikler, şartları ve sonuçları birbirinden farklıdır. Bu yüzden, konu sadece tez başlığımızdaki iflasın kaldırılması ile sınırlı tutulmuştur.

Ayrıca iflasın kaldırılmasının sonuçlarının daha iyi anlaşılabilmesi açısından iflas neticesinde oluşan sonuçlara kısaca değinilecektir. Bu bağlamda iflasın özel hukuk bakımından ve kamu hukuk bakımından sonuçları konumuz ile olan bağlantısı çerçevesinde incelenecektir.

1. BÖLÜM

İFLASIN AÇILMASI, HUKUKİ SONUÇLARI, İFLASIN KALDIRILMASININ AMACI, HUKUKİ NİTELİĞİ VE BENZER KURUMLARDAN FARKI

Ş 1. İFLASIN AÇILMASI VE HUKUKİ SONUÇLARI

A. İFLASIN AÇILMASI

İflas, “ticaret mahkemesince iflasına karar verilen bir borçlunun (müflisin), haczi caiz bütün malvarlığının cebri icra yolu ile paraya çevrilip, bundan bilinen bütün alacaklılarının tatmin edilmesini sağlayan toplu (küllî) bir cebri icra yoludur”² Ticaret mahkemesinin iflas kararı vermesi ile borçlu hakkında iflas açılmış olur. İflas kararında iflasın açılma anı gün, saat ve dakika olarak gösterilir (m. 165; Ticaret Sicili Tüzüğü m. 49). İflasın açılması ile borçlu müflis sıfatını alacağından ve iflasa bağlanan hüküm ve sonuçlar, iflas kararında belirtilmiş bulunan iflasın açılma anından itibaren ortaya çıkacağından³, iflasın açılma anı önemlidir ve bu yüzden iflasın açılma anı gün, saat ve dakika olarak mutlaka belirtilmelidir⁴. İflasın açılması ile meydana gelen neticelerin oluşması için iflas kararının kesinleşmesine⁵ de gerek yoktur⁶.

İflasa karar verilmesinden sonra, davacı alacaklının, iflas davasından feragat (HUMK m. 91) etmesi ile veya iflas davasını geri alması yolu ile (HUMK m. 185/I) yahut davacı alacaklının alacağının ödenmesi ile iflas hali (ve davası) son bulmaz⁷. İflasa karar verilmesinden sonra, iflas hali ancak, iflasın kaldırılması (m. 182) prosedürü ile yahut iflasın kapanması ile son bulabilir⁸.

² **Kuru**, Baki: İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, İstanbul 2004, s.922, **Kuru**, Baki: İflas ve Konkordato Hukuku, Ankara 1971, s. 5.

³ **Belgesay**, Mustafa, Reşit: İcra ve İflas Kanunu Şerhi, İstanbul 1950, s. 172.

⁴ **Kuru**, El Kitabı, s.962.

⁵ Ancak, iflas kararı kesinleşmedikçe ikinci alacaklılar toplantısı ve masa mallarının satışı yapılamaz (m. 164, II/c. 2).

⁶ **Gürdoğan**, Burhan: İflas Hukuku Dersleri, İflas-Konkordato-İptal Davaları, Ankara 1966, s.44, **Berkin**, Necmeddin: İflas Hukuku, İstanbul 1970, s. 125.

⁷ **Kuru**, El kitabı, s. 962, 963.

⁸ **Sengir**, Turgut: “İflasın Kaldırılması”, Batıder 1968/IV/3, s. 534-537, s. 537.

İflasın özel hukuk bakımından doğurduğu bazı hukuki sonuçları olduğu gibi kamu hukuku bakımından da doğurduğu birtakım hukuki sonuçları mevcuttur. İşte iflasın açılmasından sonra, alacaklı ve borçlu arasındaki dengeyi korumak, müflisin malvarlığının tasfiyesinin alacaklılar arasında adil ve eşit bir biçimde⁹ paylaşılmasını sağlamak için, iflasın müflis ve iflas alacaklıları açısından doğurduğu bu hukuki sonuçların kısaca incelenmesi, iflasın kaldırılması açısından gösterdiği özellikler ve önem nedeniyle yararlı olacaktır.

B. İFLASIN AÇILMASININ HUKUKİ SONUÇLARI

I. İflasın Özel Hukuk Bakımından Sonuçları

1. İflasın Müflise Etkisi

a. İflasın Müflisin Malvarlığına Etkisi

İflasın açılması ile müflisin haczedilebilen¹⁰ bütün malvarlığı nerede bulunursa bulunsun bir masa (topluluk) oluşturur ve iflas kapanıncaya kadar müflisin uhdesine geçen mallar¹¹ da masaya girer (m. 184/I)¹². İflasın açılması ile masaya giren mallar kendiliğinden bir çeşit “özel mamelek” haline gelirler, yani masanın oluşturulması için malların fiilen bir araya getirilmesine gerek yoktur¹³.

⁹ Eşit Paylaşım, alacaklılar arasında mutlak anlamda eşitlik anlaşılmalıdır. Kanun koyucu, bazı durumlarda alacağın niteliğini göz önüne alarak iflas masasından yararlanma hakkına bir öncelik tanımıştır (m.206, 248) (**Başözen**, Ahmet: Müflisin Tasarruf Yetkisi, Ankara 2005, s. 15 dn. 54). Günümüzde imtiyazlı alacak grubu sayısının çok fazla olduğundan bahisle, alacaklılar arasında eşitlik prensibinin uygulanmadığı yolunda görüşler mevcuttur (**Yıldırım**, Nevhis, Deren: “İflasın Hukuki Mahiyeti”, İHFM C.LIV 1994, s. 331-346, s. 332 dn. 2). İcra ve İflas Kanunu’nda 4949 sayılı kanunla yapılan değişiklikten sonra m. 206 yeniden düzenlenmiş ve imtiyazlı alacak grupları biraz daha daraltılmıştır.

¹⁰ Haczedilebilir mal, alacak ve haklardan, m. 82 ve özel kanunlara göre haczi caiz olmayan şeylerin dışındaki mal, alacak ve hakların anlaşılması gerekir. Fakat, müflisin haczedilemeyen malları da deftere yazılır (m.211) (**Kuru**, Baki: İcra ve İflas Hukuku, C.III. İstanbul 1993, s. 2834).

¹¹ Ancak müflisin kişisel çalışması neticesinde elde ettiği ücret masaya girmez. Çünkü borçlu alacaklılarına karşı ancak malvarlığı ile sorumlu olup, iş (çalışma) gücü ile sorumlu değildir (**Kuru**, III, s.2835).

¹² **Berkin**, Necmeddin: “İflasın Müflisin Mal ve Alacaklarına Tesiri”, İHFM, C.17, 1951/3-4, 711-730, s.711, **Kuru**, III, s.2833.

¹³ **Ayiter**, Nuşin: Mamelek Kavramı Üzerinde İnceleme, Ankara 1968, s. 45.

İflasın açılması neticesinde oluşan bu iflas masası tüzel kişiliğe sahip olmamasına rağmen, kendine özgü (sui generis) bir hukuki yapı kabul edilerek, tıpkı tüzel kişi gibi, hak kazanmaya ve borç üstlenmeye yetkili kılınmıştır¹⁴.

Müflisin, taşınır ve taşınmaz malları, parası, (vadeli, vadesiz veya şarta bağlı bütün) alacakları¹⁵, müşterek ve iştirak halindeki mülkiyet hisseleri, intifa hakkı, taksim edilmemiş bir mirastaki hissesi, fikir ve sanat eserleri üzerindeki mali hakları, başkasına rehnedilmiş mallar¹⁶, iflasın açılmasından önce haczedilmiş ancak henüz paraya çevrilmemiş olan mal ve haklar, aynı şekilde gerek ihtiyaten, gerekse geçici olarak haczedilen mal ve haklar da masaya girer¹⁷.

b. İflasın Müflisin Tasarruf Yetkisine Etkisi

aa. Müflisin Tasarruf Yetkisinin Kısıtlanması¹⁸

aaa. Amaç

İflas, devletin kontrolü altında kanunda belirtilmiş organlar aracılığı ile yürütülen toplu ve resmi bir tasfiye şeklidir. İflasın açılması ile birlikte ortaya çıkan çıkar çatışmalarının iflas tasfiyesinde görevli organlarca giderilmeye çalışılması toplumsal barışın sağlanması açısından da önemlidir¹⁹. Bu nedenle, iflasın açılmasıyla, müflisin bütün haczedilebilir mal ve haklarına el konulmakta ve bu el konulan mallar, sui generis bir özel mamelek olan iflas masasını oluşturmakta ve bu iflas masasındaki mallar alacaklılara tahsis edilmektedir²⁰. Alacaklıların eşit işleme tabi tutularak, yarışma ortamı dışında alacaklarına ulaşmalarının sağlanabilmesi için

¹⁴ **Ayiter**, s. 45.

¹⁵ Müflis (borçlu), iflastan önce (başkasındaki) bir alacağını temlik etmiş (BK. m. 162) ise, bu alacak üzerinde artık müflisin herhangi bir tasarruf hakkı kalmadığından dolayı bu alacak iflas masasına girmez (**Kuru**, III. s. 2834).

¹⁶ Fakat rehinli alacaklılar, bunlar üzerindeki rüçhan haklarını muhafaza ederler (m. 185).

¹⁷ **Kuru**, III, s.2834, 2858, **Berkin**, İflas, s. 200, **Gürdoğan**, İflas, s. 80, 81.

¹⁸ Bu konuda geniş bilgi için bkz.; **Başözen**, Ahmet: Müflisin Tasarruf Yetkisi, Ankara 2005.

¹⁹ **Başözen**, s. 96.

²⁰ **Tercan**, Erdal: İflasın Sözleşmelere Etkisi, Ankara 1996, s. 7, "...Kural olarak iflas toplu ve resmi bir tasfiye şeklidir. Borçlunun alacaklıları borçluya ait malvarlığının tümünden yararlandırılması, iflasın amacını oluşturur. Bunun içindir ki, iflasın açılması ile birlikte müflisin haczi kabil bütün malları nerede olursa olsun masaya girer ve alacakların ödenmesine tahsis edilir..." (Y. 15. HD., 30.06.1989, 2814/3188, **Kazancı İçtihat Bilgi Bankası**).

müflisin, masaya giren malvarlığı üzerinde, tasarruf işlemlerinde bulunma yetkisi alınmaktadır²¹.

İflas tasfiyesinde, kanun koyucu tarafından müflis için konulan bu tasarruf yetkisinin kısıtlanması, alacaklıların çıkarının yanında, müflisin çıkarını da koruma altına almaktadır²². İflas tasfiyesinde, müflis, takiplerin durması ve düşmesi ile hukuk davalarının ertelenmesi yoluyla alacaklıların müdahale ve baskılarına karşı korunurken bunun karşılığında, müflisin de, masa malvarlığı üzerinde tasarruf işlemlerinde bulunmaması gerekmektedir. Bu şekilde tasfiyenin, iflas organları tarafından tek bir elden yapılması ile, masa mevcudu, en uygun zamanda ve şartlarda tasfiyeye tabi tutulabilmektedir. Böylece müflis, borç yüküne yönelik sorunlarından daha fazla kurtulmakta ve tasfiye sonunda müflisin ekonomik varlığını yeniden kurabilmesine imkan sağlanmaktadır²³.

bbb. Kapsam

²¹ **Başözen**, s. 96.

²² Yılmaz'a göre iflasta esas olarak karşılıklı iki yarar (menfaat) bulunmaktadır. Bunlar; alacaklıların yararı ve müflisin yararidir (**Yılmaz**, Ejder: İflas İdaresi, Ankara 1976, s. 45). Bununla birlikte, iflas hükümlerinin asıl amacı iflası önlemektir (**Deliduman**, Seyithan: İflas Tasfiyesinde Alacaklılar Toplanması, Ankara 2002, s. 19). Bu mümkün olmadığı takdirde ise müflisin malvarlığının tasfiyesini adil bir biçimde gerçekleştirmek ve müflisi ticari hayata yeniden kazandırmaktır (**Başözen**, s. 148). Böyle bir sonuç, iflas kurallarının ticari yaşamda, taraf yararlarının yanında kamusal yararının da olduğunu göstermektedir (**Başözen**, s. 148, dn. 117).

²³ **Başözen** s. 148.

İflasın açılması ile müflisin tasarruf ehliyeti kısıtlanmakta²⁴ ancak müflisin hak ehliyeti ve fiil ehliyetine dokunulmamaktadır²⁵. Çünkü iflasın açılması, müflisin toplum içindeki varlığını bir birey olarak sürdürme seçeneklerini tümüyle ortadan kaldırmamalıdır²⁶. İflasın açılmasıyla birlikte müflisin masaya giren malvarlığı üzerindeki tasarrufları alacaklılara (masaya) karşı hükümsüz sayılmıştır (m. 191/I)²⁷.

²⁴ Müflisin tasarruf ehliyetinin kısıtlanmasının niteliğinin belirlenmesi, bunun neticesinde oluşan hükümsüzlüğün tespitinin yapılabilmesi için önemlidir. Her şeyden önce, müflisin tasarruf yetkisizliğinin maddi hukuk anlamında ifadesini bulan “tasarruf sınırlamasından” mı, “tasarruf yasağından” mı ya da bunların dışında “iflas hukukuna özgü” başka bir şeyden mi kaynaklanıp kaynaklanmadığının tespiti gerekir. Çünkü müflisin tasarrufa yetkisizliği ile buna rağmen yapılan tasarruf işlemlerinin hükümsüzlüğü arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Eğer, müflisin tasarruf yetkisizliğinin nedenini, kanun koyucu tarafından emredilen tasarruf sınırlamasında ararsak, müflisin bu tasarrufları sadece “alacaklılara” karşı hükümsüz sayılacağından, alacaklılar bu hükümsüzlüğü ileri sürünceye kadar müflisin tasarruf işlemleri kural olarak sonuç doğurmaya devam edecektir. Çünkü “tasarruf sınırlamasın” da, yapılan tasarruf işlemi, sınırlama ile korunması amaçlanan kişilerin haklarını ihlal etmediği müddetçe geçerli hukuki sonuca sahip olacaktır. Buna karşılık, iflasın açılmasından sonra iflas nedeniyle el koymaya bağlı olarak müflisin tasarrufa yetkisizliğinin nedenini, kanun koyucu tarafından emredilen “tasarruf yasağı” nda ararsak, müflisin masa konusuna yönelik yapmış olduğu tasarruf işlemi kural olarak geçerli bir biçimde hukuki sonuç doğurmayacaktır. Çünkü, ortada yasaklanmış bir tasarruf işlemi vardır; yasaklanmış bir tasarruf işleminin yapılması da tasarruf işlemi ile amaçlanan hukuki sonuçların doğmasına engel olmaktadır. Bizim de katıldığımız görüş; müflisin tasarruf yetkisizliğinin, maddi hukuk temeline dayalı bir tasarruf sınırlanmasından kaynaklanmadığını; aksine, iflas hukuku normları tarafından düzenlenmiş, iflasın amacını gerçekleştirmeye hizmet eden, iflasa özgü “iflasın amacı ile sınırlı bir tasarruf yasağından kaynaklandığıdır (Ayrıntılı bilgi için bkz.; **Başözen**, s. 121-146).

²⁵ **Berkin**, İflas, s.234, **Kuru III**, s. 2869, **Üstündağ**, Saim: İflas Hukuku Dersleri, İstanbul 2002, s. 57, “...Prensip olarak, borçlu iflas etmekle medeni haklardan faydalanma ve onları kullanma ehliyetini kaybetmiş olmaz...” (İİD, 28.12.1963, 12461/13980, AD 1964/3-4, s. 410-412).

²⁶ **Başözen**, s. 96.

²⁷ Hükümsüzlüğün tespitinin yapılması, tez konumuz olan iflasın kaldırılması açısından da önemlidir. Çünkü iflasın kaldırılması ile müflis iflasın açılması ile kaybettiği tasarruf yetkisini yeniden kazanmaktadır. Bu durumda, müflisin tasarruf ehliyetinin kısıtlandığı dönem içinde yapmış olduğu yasak işlemlerin akıbetinin ne olduğu sorununun çözümü için, müflisin tasarruf ehliyetinin kısıtlı olduğu dönemde yapmış olduğu işlemlerin sonucu olan hükümsüzlüğün niteliğinin belirlenmesi önem arz etmektedir. Yukarıda dipnot 23 de müflisin tasarruf yetkisinin kısıtlanması hususunda vardığımız sonuç olan, iflas amacı ile sınırlı bir tasarruf yasağı, bize bu konuda yol gösterecektir. Biz öncelikle müflisin tasarruf yetkisinin sınırlandırıldığını değil, müflisin tasarruf yetkisinin yasaklandığını kabul ediyoruz. Bunun neticesinde, müflisin masa konusuna yönelik yapmış olduğu tasarruf işlemleri kural olarak geçerli bir biçimde doğmamaktadır. Ancak bu görüş iflasın amacı ile sınırlandırılarak yumuşatılmaya çalışılmıştır. İflasın amacından maksat; müflisin malvarlığının iflas tasfiyesi sırasında alacaklılar arasında eşit ve adil bir biçimde paylaşılmasını sağlayarak, müflisin de, alacaklılarında bu tasfiyeden maksimum faydalanabilmelerinin sağlanmasıdır. Bu doğrultuda, müflisin yapmış olduğu işlemler masa mevcudunu azaltıcı ve masanın pasifini artırıcı nitelikte olmadığı sürece, iflas idaresinin icazeti ile geçerli hale gelebilmesinin imkan dahilinde olması gerekir. Yalnız, burada dikkat edilmesi gereken husus, iflas idaresinin icazet açıklamasının müflisin tasarrufa yetkisizlik durumunu ortadan kaldırmayıp, sadece masa konusuna yönelik yapılan hükümsüz tasarruf işlemlerini, hukuki sonuç doğurur hale getirmesidir. Bu yüzden, müflis tarafından lehine tasarruf işlemi yapılan karşı taraf da, İcra ve İflas Kanunu’nda öngörülmuş olan sınırlı ve sıkı şartlara tabi iktisaplar dışında, maddi hukukun iyiniyete yönelik kurallarına dayanılarak, masa malvarlığı üzerinde hak kazanamayacaklardır (**Başözen**, s. 161).

Bu hükümsüzlük “iflas amacıyla sınırlı bir hükümsüzlüktür”²⁸. Bu yüzden, müflis masanın mevcudunu azaltıcı nitelikteki tasarruf işlemlerinde bulunamaz²⁹. Ancak, iflas idaresi, müflisin yaptığı tasarrufu masanın menfaatine uygun bulursa (mesela; müflis masaya ait bir malı normalin üstünde bir fiyatla satmış ise) bu tasarrufa icazet verebilir³⁰. Yasaklanan işlemler müflisin tasarruf işlemleridir ancak müflisin taahhüt işlemlerinde bulunmasında bir sakınca yoktur³¹. Çünkü müflis iflas etmekle medeni haklardan faydalanma ve onları kullanma ehliyetini kaybetmiş değildir. Kaldı ki; müflis tek başına borçlandırıcı işlemler yaparak masa mevcudunu azaltamaz. Bunun nedeni, müflis bu borçlandırıcı işlemler neticesinde doğan borcunu (malı teslim ve mülkiyeti nakletme borcunu) yerine getirememesindedir³². Bu taahhüt işlemlerinin geçerli olması sebebiyle, iflasın kaldırılması ile (m. 182) müflisten, bu sözleşmenin gereği olan tasarruf işlemlerinin yapılması istenebilir³³.

²⁸ **Başözen**, s. 161, bkz.; dn. 26.

²⁹ “...İflas ile müflisin masa malvarlığı üzerindeki tasarruf yetkisi kalkar. Bu hak masa temsilcisi olan iflas idaresine geçer. İflastan sonra müflis masa malvarlığını azaltıcı bir tasarrufi muamelede bulunamaz...” (Y. 11. HD. 20.12.1977, 3916/5745, **Altay**, Sümer: Türk İflas Hukuku, C. I, İstanbul 2004, s. 807).

³⁰ **Kuru**, El kitabı, s. 1022, Ancak, masa yararına yapılan tasarruf işlemlerinin hükümsüz sayılıp sayılmayacağı meselesi tartışmalı bir meseledir. Müflisin tasarruf işlemlerinin hükümsüzlüğün, masa yararına ya da zararına olarak sınıflandırmak, iflas masasında yer alan bir takım mal ya da haklara müflis ve iflas masasına yabancı kişiler tarafından müdahale imkanı sağlaması sebebiyle, tehlikeli sonuçlara yol açabilecek niteliğe sahiptir. Çünkü, bu yol, masaya dahil olan ekonomik bakımından avantajlı mal ya da hakların, müflisin olumlu çıkar ilişkilerine yoğun bir biçimde sahip olduğu kişi ya da gruplara devir fırsatı doğurabilir. Ayrıca, müflisin yapmış olduğu tasarruf işleminin, iflas masasının yararına ya da zararına olması, zamana ve duruma göre farklılık gösterdiği gibi bunun tespiti ve objektif kıstaslara bağlanması da oldukça güç bir meseledir. Bunun yanında, yapılan tasarrufun masanın yararına olup olmadığı tespiti işinin iflas idaresine bırakılması durumu, iflas idaresinin iş yapamaz hale gelmesi sonucunu doğurabilir. Müflisin tasarruf yetkisini kısıtlayan m. 191’in ifade tarzına baktığımızda da, masanın yararına ya da zararına gibi ifadelerle sınırlandırma yapmadan müflisin “her türlü tasarrufu” nu hükümsüz saymıştır. Bu nedenle, iflasın açılmasından sonra, müflis tarafından yapılmış masanın yararına olarak görünen bir tasarruf işlemi de hükümsüz sayılmak durumundadır. Buna karşılık, masa yararına tasarruf işlemlerinin hükümsüz sayılması, müflisin yapmış olduğu tasarruf işleminin masaya yararlı olduğu herhangi bir şekilde kesin olarak tespit edildiğinde ya da böyle bir durumun olağan hayat şartlarından açıkça anlaşılabilirdiğinde, iflas idaresinin masanın çıkarlarını koruma ve gözetme görevinin (m. 226) gereği olarak, masa lehine olan bu tasarrufa icazet verme yoluyla baştan itibaren geçerlilik kazandırabilmesi imkanı da dışlanmamaktadır (**Başözen**, s. 174-178).

³¹ “...İflas masasına dahil bulunan taşınmazın satışı alacaklılara karşı hüküm ifade etmemesine, olayda davalılardan ...Kolektif şirketi ile yapılan bu satış vaadi alıcı yönünden iflas kapandıktan sonra hüküm ifade etmek üzere geçerli olmasına...” (Y. 13. HD. 22.06.1986, 2149/4372, **Uyar**, Talih: Gerekeçeli-Notlu İcra ve İflas Kanunu; C. IV., İzmir 1997).

³² **Kuru**, El kitabı, s. 1022.

³³ **Kuru**, El kitabı, s. 1022.

Müflis, tasarruf ehliyetinin kısıtlanması ile masa malları üzerindeki mülkiyet hakkını kaybetmiş olmaz. Masaya giren mallar, paraya çevrilineye kadar müflisin mülkiyetinde kalır³⁴.

Müflisin tasarruf işlemleri yalnız alacaklılara karşı hükümsüz olarak kabul edildiğinden, ne müflis, ne de onunla muamele yapmış olan kimseler bu hükümsüzlüğü ileri sürerek ondan faydalanamazlar³⁵. Bu hükümsüzlüğü ileri sürme hakkı yalnızca iflas idaresine aittir³⁶. Müflisin yapmış olduğu tasarruf işlemlerinin hükümsüz sayılabilmesi için iflasın açılmış olması yeterli olup, ayrıca iflasın ilanına veya iflasın kesinleşmesine gerek yoktur³⁷.

bb. Takiplerin Durması ve Düşmesi

İflasın açılması ile, borçluya (müflise) karşı başlamış olan takipler durur ve iflasın kesinleşmesi ile bu takipler düşer (m.193)³⁸. İflas tasfiyesi süresince müflise karşı yeni takip yapılamaz (m.193/III)³⁹. Çünkü; iflasın külli (toplu) bir cebri icra yolu olması ve alacaklıların eşit şekilde işlem görmeleri gerektiğinden, ferdi icra takiplerine devam edilmesini sağlamak, alacaklılar arasındaki bu eşitliği bozacaktır. Bu aynı zamanda müflisin tasarruf yetkisinin kısıtlanmasının da zorunlu ve takviye edici bir uzantısıdır. Ancak bu yolla, müflisin iflas masasına giren mallarının bir veya birkaç alacaklı tarafından alınması engellenebilir.

³⁴ **Berkin**, İflas, s. 241.

³⁵ **Berkin**, İflas, s. 242.

³⁶ **Berkin**, İflas, s. 242.

³⁷ **Kuru**, El kitabı, s. 1022.

³⁸ "...kolektif şirket ortağı borçlu sanığın iflasına karar verilmiş olup bütün malları iflas masasında olacağına ve İİK. 193. maddesi uyarınca iflasın kesinleşmesi ile tüm takiplerin düşmesi gerekmesine ve iflas müddetince müflise karşı takip yapılmasının olanaksız bulunmasına..." (Y. 8.CD. 19.09.1989, 6469/6541, **Altay**, I, s. 822).

³⁹ Belirtmek gerekir ki; 193. maddede duracağı ve düşeceği belirtilen takipler, müflis aleyhine yapılan takiplerdir. Müflisin alacaklı olarak taraf bulunduğu takipler, iflasın açılması ile durmaz ve kesinleşmesi ile düşmezler. Ancak bu takiplere müflisin devam etmek yetkisi kalmadığından dolayı, bu takiplere iflas idaresi tarafından devam edilir (**Kuru**, El kitabı, s. 1025).

İflasın açılması ile duracak takipler m. 191'e göre haciz veya iflas yoluyla yapılan takipler ile teminat gösterilmesine ilişkin takiplerdir⁴⁰. Ancak masaya giren malvarlığı ile ilgili olmayan takipler⁴¹ durmazlar⁴². Bunun yanında; borçlunun iflas etmesi, iflastan önce (borçluya karşı) başlamış ve devam etmekte olan rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takipleri durdurmaz⁴³. Ancak rehnin paraya çevrilmesi sonucu rehinli alacaklılar alacaklarını tahsil ettikten sonra artan kısım iflas masasına intikal eder. Bunun yanında, takip yapan rehin alacaklısı, iflastan önce başlamış olduğu rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takipten vazgeçerek, rehinli malın m. 185'e göre (iflas idaresi tarafından) satılmasını isteyebilir (193/IV).

Bundan başka, müflisin iflas alacağı olmayan, yani müflisin iflasın açılmasından sonra doğmuş ve bu nedenle iflas masasından istenemeyecek olan borçlarından dolayı iflas tasfiyesi sırasında, müflise karşı haciz yolu ile takip yapılabilir ve müflisin iflas masasına girmeyen mal ve hakları haczedilebilir⁴⁴. Ancak alacağı iflastan sonra doğmuş olan bu alacaklılar iflas yolu ile takip yapamazlar⁴⁵. Çünkü, müflis aleyhine ikinci kez bir iflas masasının kurulması, çözümü güç ve karışık bazı sorunlar yaratabilir⁴⁶.

cc. Hukuk Davalarının Durması

⁴⁰ Buna göre, iflasın açılması ile duracak olan takipler şunlardır; ilamlı ve ilamsız haciz yolu ile takipler, kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takipler, genel iflas ve kambiyo senetlerine mahsus iflas yolu ile takipler, teminat gösterilmesine ilişkin takipler ile kamu alacaklarının tahsili için 6183 sayılı Kanun'a göre tahsil dairelerince yapılan takiplerdir.

⁴¹ Çocuk teslimi hakkındaki ilamların icrası (m. 25) ve çocukla kişisel ilişki tesisine dair ilamların icrası (m. 25a) için yapılan ilamlı takipler, borçlunun iflası ile durmazlar.

⁴² **Gürdoğan**, İflas, s. 93.

⁴³ Rehnin paraya çevrilmesine ilişkin takiplerin iflastan sonra da devam edeceğine ilişkin kural 3494 sayılı yasa ile hukukumuza girmiştir. Bu düzenlemenin sakıncalı olduğuna dair **Üstündağ**'ın, Prof. W. Henckel'e atfen ileri sürdüğü bazı eleştirileri vardır. Öncelikle; iflas masasının tarafsız kişilerden oluşmadığı aksine alacaklılardan oluştuğu bu yüzden bunlara karşı, rehinli alacaklı tarafından yürütülebilecek olan, böyle bir takibin sadece alacaklıların menfaatine hizmet edeceği, borçlunun menfaatlerinin hiç gözetilemeyeceği nedeniyle sakıncalı olduğuna dair eleştirisinin yanında, ikinci olarak ekonomik olarak güçlü bulunan ve çoğunlukla alacağı teminat altında olan büyük alacaklıların, diğer alacaklılara nazaran daha fazla korunacağı sebebiyle iflastan sonra rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takiplerin devam etmesinin sakıncalı olduğudur (**Üstündağ**, İflas, s. 75).

⁴⁴ "...İİK. 193/2. maddesinin 3. fıkrasındaki "iflasın tasfiyesi müddetince müflise karşı 1. fıkradaki takiplerden hiç biri yapılamaz" hükmü, iflastan önce doğmuş alacaklar içindir. İflastan sonra doğmuş alacaklar için haciz yolu ile takip yapılabilir ve borçlunun masaya dahil olmayan malları haczedilebilir..."(Y. 12. HD. 18.10.1994, 11900/12265, **Uyar**, IV, s. 6091).

⁴⁵ **Postacıoğlu**, İlhan: İflas Hukuku İlkeleri C.I, İstanbul 1978, s. 151.

⁴⁶ **Kuru**, El kitabı, s. 1029.

İflasın açılması ile müflisin gerek davacı gerek davalı olarak taraf olduğu iflastan önce açılmış ve iflas kararı verildiği sırada derdest olan, iflas masasına giren mal ve haklara ilişkin⁴⁷ hukuk davaları⁴⁸, iflasın açılmasıyla durur⁴⁹ ve bu davalar hakkındaki dava takip yetkisi (ve taraf sıfatı) iflas idaresine geçer⁵⁰. Takiplerin durması ve düşmesi gibi hukuk davalarının durması da müflisin tasarruf yetkisinin kısıtlanmasının bir uzantısıdır. Ancak bu şekilde, müflisin tasarruf yetkisinin kısıtlanması bir anlam kazanabilir. Çünkü müflisin tasarruf yetkisinin kısıtlanması ile bu yetkinin iflas idaresine geçmesindeki amaç, nasıl iflas tasfiyesinin sağlıklı bir şekilde yürütmek ise, hukuk davalarının iflasın açılması ile durması da bu amacın sağlanmasındaki bir başka ayaktır. Mesela müflis, aleyhine açılan bir alacak davasını kabul ile karşı taraf için bir alacak hakkını doğurabilir ki, bu masanın pasifini artırıcı bir durum yaratır, bu durum da müflisin tasarruf yetkisinin kısıtlanmasının delinmesi anlamına gelecektir. Sonuç olarak müflisin dava takip yetkisinin kısıtlanması, iflas kararı ile tasarruf yetkisinin kısıtlanmasının bir neticesidir, zira bir hakkı talep veya dava etmek o hakta tasarrufu gerektirir⁵¹.

İflasın açılması ile oluşan, hukuk davalarının bu durma hali, iflas idaresinin bu dava takip yetkisini kullanıp kullanmayacağını tespit edilmesi ve iflas organlarının oluşması ve her dava hakkında esaslı bilgi sahibi olunması için ikinci alacaklılar toplantısından (m.237) on gün sonra⁵² kadar devam eder⁵³. Ancak

⁴⁷ SchKG m. 207, 1994 değişikliğinde yeniden ele alınmış ve bazı önemli değişikliklere uğramıştır. Hükümde yapılan önemli değişikliklerden biriside, müflisin taraf olduğu, ancak masa varlığını ilgilendiren davaların tatil edileceği yönündedir. Türk Hukuku'nda ise, iflasın açılması ile duran davaların istisnası yalnızca m. 194 de belirtilen hallerdir bunun dışında bir davanın, masanın menfaatlerini ilgilendirmesi bir durma sebebi değildir (Altay, I, s. 785, dn. 46). Ancak doktrin tarafından bu ayırım yapılmaktadır (Bkz.; Berkin, İflas, s. 256, Postacıoğlu, I, s. 152; Gürdoğan, İflas, s. 93, Kuru, El kitabı, s. 1036).

⁴⁸ İcra ve İflas Kanunu'nun 194. maddesi sadece hukuk davalarından bahsetmektedir. Bu yüzden müflisin taraf olduğu ceza davaları ile idari davalar bundan etkilenmezler (Üstündağ, s. 69). Ancak ceza davaları ile birlikte şahsi hak iddiaları yer almışsa o zaman ceza hakimi, bu şahsi hak talepleri masaya giren haklara ilişkin ise bunları ceza davasından tefrik ederek hükme bağlama yoluna gitmelidir (Postacıoğlu, I, s. 155). İdari davalar, iptal davaları değil de tam yargı davası ise ve verilen hüküm masaya giren haklara ilişkin ise bu tam yargı davalarının da durması icap eder (Kuru, El kitabı, s. 1036).

⁴⁹ Haczedilemeyen mallar masaya girmediğinden dolayı bu mallara ilişkin davalar iflas ile durmaz (Berkin, İflas, s. 252).

⁵⁰ Pekanitez, Hakan/ Atalay, Oğuz/ Özkan Sungurtekin Meral/ Özekes Muhammet: İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2005, s. 347.

⁵¹ Berkin, İflas, s. 248.

⁵² SchKG m. 207, 1994 değişikliğinde yeniden ele alınarak, adi tasfiye ile basit tasfiye arasında ayırım yapılmıştır. Buna göre, davalara, adi tasfiyede, en erken ikinci alacaklılar toplantısının yapılmasından itibaren on gün geçtikten sonra; basit tasfiyede ise en erken sıra cetvelinin ilan edilmesinden itibaren

bundan sonra, duran hukuk davalarına devam edilebilir (m.194/I). Duran bu hukuk davalarının düşmesi söz konusu değildir⁵⁴.

İflas kararının kesinleşmesi ile düşen icra takipleri (m.193/I,III) ile ilgili itirazın kaldırılması⁵⁵, icra takibinin iptal ve taliki, itirazın incelenmesi ve icranın geri bırakılması talepleri 194. madde hükmüne tabi olmadan düşerler⁵⁶. Buna karşılık, iflas kararının kesinleşmesi ile düşen icra takipleri ile ilgili hukuk davaları, iflas kararının kesinleşmesi ile düşmez; bu davalar iflasın açılması ile sadece durur. Buna göre itirazın iptali davası (m.67), borçtan kurtulma davası (m.69), menfi tespit davası veya istirdat davası (m.72), borçlunun iflası ile sadece durur⁵⁷.

Duran davalar hakkında zamanaşımı ve hak düşürücü süreler işlemez (m.194/II). Zamanaşımı ve hak düşürücü süreler sadece derdest davaların konusu olan talepler için işlemez⁵⁸. Bu davalar, durduğu sürece, müflis veya vekili tarafından o davalara ilişkin olarak işlem yapılamaz, yapıldığı takdirde ise, iflas idaresi icazet vermedikçe bu işlemler, iflas idaresine karşı geçersizdir⁵⁹.

İflasın açılması ile duran hukuk davalarına kanun bazı istisnalar getirmiştir. İflasın açılması ile durmayacak olan davalar m.194'e göre şunlardır; acele davalar⁶⁰,

20 gün geçtikten sonra devam edileceği öngörülmüştür (**Altay**, I, s. 785, dn. 46). Kuru da aynı yönde, basit tasfiye usulünde alacaklılar toplantısı olmadığından, iflasın açılması ile duran hukuk davalarının, iflas dairesinin sıra cetveli yapmasına kadar durması gerektiği görüşündedir. Çünkü, iflas müdürü, ancak sıra cetvelini yaparken, dava konusu alacağı kabul edip etmeyeceğini ve dolayısıyla davaya devam edilip edilemeyeceğini anlayabilir (**Kuru**, El kitabı, s. 1034).

⁵³ **Kuru**, El kitabı, s. 1030.

⁵⁴ **Tercan**, Erdal/ **Tercan**, Süheyla: İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2005, s. 201, Ancak müflise karşı açılmış ve görülmekte olan diğer iflas davaları, iflasın açılması ile durur ve iflas kararının kesinleşmesi ile konusuz kalacak olmalarından dolayı düşer (**Kuru**, El kitabı, s. 1030).

⁵⁵ "...Borçlunun 8/8/1994 tarihindeki itirazın kaldırılması için 28/8/1994 tarihinde merciye başvurulmuştur. Borçlunun ise 10/08/1994 tarihinde iflasına karar verildiği anlaşılmaktadır. Mercinin bu durumda, husumetin borçlu müflisin iflas idaresine tevcihini sağlayarak duruşma davetiyesi tebliğ etmesi gerekirken, ikinci alacaklılar toplantısı sonucuna kadar beklenmesi suretiyle esas hakkında karar verilmesi isabetsizdir." (Y. 12. HD. 17.3.1988, 2358/3125, **Uyar**, I, s. 1445).

⁵⁶ **Kuru**, El kitabı, s. 1030.

⁵⁷ **Kuru**, III, s. 2895.

⁵⁸ **Gürdoğan**, İflas, s. 95. Bu itibarla, cevap süresi, temyiz süresi, karar düzeltme süresi gibi süreler işlemez ancak yargılamanın iadesi süresinin işlenmesi durmaz çünkü, yargılamanın iadesi süreleri, iflas açıldığı zaman görülmekte (derdest) olan ve bu nedenle duran bir dava ile ilgili süreler değildir (**Kuru**, El Kktabı, s. 1032).

⁵⁹ **Tercan/ Tercan**, s. 201.

⁶⁰ Acele davalardan maksat, ertelenmesi halinde zarar doğurabilecek hallerde açılan davalardır. İsviçre tatbikat basit usulü muhakemeye ve seri usulü muhakemeye tabi işleri acele davalardan saymaktadır (**Postacıoğlu**, I, s. 154, **Üstündağ**, s. 65). Fakat işin mahiyeti icabı ve mesela maddi zararın büyümemesi için süratle işin çözülmesi zaruret olan hallerde mahkeme davaya devam edebilir (HUMK. 176/12) (**Postacıoğlu**, I, s. 154). Bu takdirde acele dava, müflisin menfaatleri bakımından olduğu kadar, karşı tarafın menfaatleri bakımından da nazara alınmaktadır. Türk hukuku bakımından,

şeref ve haysiyete tecavüzden doğan tazminat davaları, vücut üzerine ika olunan zararlardan doğan tazminat davaları, evlenmeden doğan davalar, kişisel hallere ilişkin davalar, nafaka davaları⁶¹, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takiplerle ilgili olarak açılmış olan hukuk davaları.

İflasın açılması ile duran hukuk davalarına devam edip edilmeyeceği konusunda karar vermek m. 194 gereğince, ikinci alacaklılar toplantısının görev ve yetkisi dahilindedir⁶². Müflisin davacı olduğu davalarda, eğer alacaklılar toplantısında duran bu hukuk davalarının masa tarafından takibi masanın çıkarlarına uygun görülmediği takdirde, isteyen alacaklılar çekişmeli hakkı takip yetkisini masadan devralabileceklerdir (m.245). Hiçbir alacaklı, davayı takip etmek istemezse, o zaman, müflisin dava takip yetkisi yeniden doğar ve müflis, iflasın kapanmasını beklemeden, davayı kendi adına devam ettirebilir⁶³. Müflisin davalı olduğu davalarda ise, iflas idaresi, bu alacağı çekişmeli olarak sıra cetveline geçirir. İkinci alacaklılar toplantısında davaya devam edilmesine karar verilirse, iflas idaresi müflis yerine davaya devam eder⁶⁴.

2. İflasın, İflas Alacaklılarına Etkisi

a. İflas Alacağı

aa. Müflisten Alacaklı Olanların Alacağının İflas Alacağı Haline Gelmesi

İflasın açılması ile birlikte müflisten alacaklı olanların alacağı iflas alacağı haline gelir. Ancak iflasın açılmasından sonra doğan alacaklar, iflas alacağı olmayıp,

adli tatilde görülmesi gereken işlerin de acele dava olarak görülmesi gerektiği hususunda görüşler mevcuttur (**Postacioğlu**, I, s. 154). Bu bağlamda; tahliye davaları, şerhedilmiş satış vaadi sözleşmesine dayalı cebri tescil davaları, zilyetliğin gasp ve tecavüzüne karşı açılan davalar, mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin men'i davaları ve iş hukukuna tabi davalar acele işlerden saymak gerekir (**Kuru**, III, s. 2909).

⁶¹ Bu davaların sürdürülmesinin sebebi, masanın aktif ve pasifini etkilememesi ve mahiyetlerinin ikinci alacaklılar toplantısından on gün sonrasını beklemeye elverişli olmamasından doğmaktadır (**Üstündağ**, s. 75). Söz konusu davalar masanın aktif ve pasifini etkileyecek nitelikte olması durumunda, davayı iflas idaresinin izlemesi gerekir (**Altay**, I, s. 789).

⁶² **Deliduman**, Alacaklılar, s. 99.

⁶³ **Kuru**, El kitabı, s. 1033.

⁶⁴ **Kuru**, El kitabı, s. 1033.

iflas masasından da istenemezler⁶⁵. Bu nedenle iflas alacağıının tanımının yapılması gerekir. İflas alacağı, iflas açıldığı anda müflis borçluya karşı hukuken mevcut olan alacaklardır; bir başka ifade ile, iflas alacağı, müflisin iflasın açıldığı andaki borçlarıdır⁶⁶.

Bir alacağın iflas alacağı olup olmadığının belirlenmesi, iflasın kaldırılması açısından önemlidir. Çünkü iflasın kaldırılmasında yalnızca iflas alacakları dikkate alınır. Bu anlamda; bir kambiyo senedine, müflisin rehin (teminat) cirosu (TK m. 601) sonucunda yetkili hamil olmuş kişi, kendi cirantası olan müflisin iflas masasına alacak yazdıramayacağı⁶⁷ için, alacağı iflas alacağı olmayacak⁶⁸, dolayısıyla iflasın kaldırılmasında dikkate alınmayacaktır.

Bunun gibi, anonim ortaklığın iflasında, ortaklık sermayesine iştirakleri nedeniyle, pay sahipleri iflas alacaklısı olamazlar. Bunun sebebi, pay sahiplerinin, payları için ödemiş oldukları hisselerin, ortaklığın sorumluluğunu belirleyen sermayeyi teşkil etmesi⁶⁹ ve sermaye payının da şirkete verilmiş bir borç olmamasından kaynaklanır⁷⁰. Dolayısıyla bunlarda iflasın kaldırılmasında dikkate alınmazlar.

Müflisin, iflasın açılmasından sonra yaptığı borçlar, iflas masasından istenemeyeceğinden⁷¹ bu alacaklar da iflas alacağı sayılmaz⁷² bu yüzden de iflasın kaldırılmasında dikkate alınmazlar.

⁶⁵ “...Mahkeme, müflisin iflastan sonraki borçlanmalarının iflas alacağı olarak kabul edilemeyeceği gerekçesi ile davanın reddine karar vermiştir... kararda bir isabetsizlik bulunmamasına göre...”(Y. 11. HD. 04.05.1988, 1237/3019, **Kuru**, III, s. 2862).

⁶⁶ **Kuru**, III, s. 2861.

⁶⁷ **Kuru**, Baki: İcra ve İflas Hukuku, C. IV, İstanbul 1997, s. 3143.

⁶⁸ “TTK.’nun 601. maddesi uyarınca rehin cirosu ile bir bonoyu elde edip yetkili hamil durumuna giren alacaklı, kendi cirantasına yönelmek, onu dava ve takip etmek hakkını haiz değildir. Hal böyle olunca, müflis şirkete karşı, bu bonoların kendisine tevdi sebebi ile alacaklı davacının ikinci sırada belirli nedenle be belgeler uyarınca talepte bulunma hakkı mevcut bulunmamaktadır” (12.HD. 09.12.1985, 14181/10670, ABD 1986/2, s.266-267, **Deliduman**, Alacaklılar, s. 59).

⁶⁹“Anonim ortaklığın çıkardığı hisse senetleri pay sahiplerinin hissedarlık haklarını temsil eden menkul kıymetlerdir. Hisse senedi sahiplerinin payları için ödedikleri hisseler, ortaklığın sorumluluğunu belirleyen sermayeyi oluşturur. Sermaye payı ise şirkete verilmiş bir borç olmadığından, hisse senedi sahipleri, koymuş oldukları sermaye payından dolayı anonim ortaklıktan alacaklı hale gelmezler. Bu nedenle, hisse senedi bedellerinin iflas masasına kaydını isteyemezler. (Y. 19.HD. 7.05.1996, 2966/4359, **Deliduman**, Alacaklılar, s. 60).

⁷⁰ **Pekantez**, Hakan: Anonim Ortaklıkların İflası, Ankara 1991, s.68, **Atalay**, Oğuz: Anonim Ortaklıkların İflası, İzmir 1996, s. 204.

⁷¹ **Kuru**, III, s. 2861.

⁷² **Kuru**, IV, s. 3144.

Bu genel durumdan sonra özellik gösteren bazı alacak türlerinin, iflasın açılması ile birlikte hükümlerinin ne olacağının ayrı ayrı tespitinin yapılması, iflasın kaldırılması halinde bunların ne şekil alacağının belirlenebilmesi açısından gereklidir.

bb. Özellik Gösteren Bazı İflas Alacakları

aaa. Müeccel Alacaklar

Müeccel alacaklar (vadeli,vadesi henüz gelmemiş) alacaklar, kural olarak vadeden önce talep edilemezler (BK. m. 75). Bu kuralın iflasta da uygulanması, alacaklının zararına olabileceği gibi, alacaklılar arasındaki eşitlik prensibini ihlal eder ve tasfiyenin gecikmesine de sebep olabilir⁷³. Bu nedenle, kanun, borçlunun bütün⁷⁴ müeccel borçlarının (bir istisna dışında) kendiliğinden, muaccel hale gelmesini kabul etmiştir. Müeccel alacakların muaccel hale gelmesi kanun icabıdır⁷⁵, bu nedenle alacaklının alacağını daha sonra almasında bir menfaati olsa dahi, alacak muaccel hale gelir (m. 195/I)⁷⁶.

İflasla müflisin borçlarının muaccel olması hakkındaki prensibin istisnasını rehinle güvence altına alınmış alacaklar teşkil eder (m. 195/I). Ancak bu istisna yalnızca taşınmaz malların rehni suretiyle temin edilmiş alacaklar içindir⁷⁷. Rehinin bir sınırlı aynı hak olup iflasın aynı hakları⁷⁸ etkileyen bir müessese olmaması sebebiyle, taşınmaz rehni ile güvence altına alınan ve iflas tarihinde vadesi gelmeyen alacakların muaccel olmamaları, alacaklılar arasındaki eşitlik ilkesinin ve iflas tasfiyesinin kolektif niteliğini zedelemeyiz⁷⁹. Ancak, rehinli iflas alacağının muaccel hale gelmemesi durumu yalnız müflisin taşınmazları üzerinde verilen rehinlere

⁷³ **Kuru**, El kitabı, s. 1040.

⁷⁴ İflasın açılması ile vadesi gelmemiş (müflisin vergi borcu gibi) amme alacakları da, m. 195 gereğince, buraya dahildir (**Kuru**, Konkordato s. 200 dn. 2).

⁷⁵ Bu sebeple, alacaklıların herhangi bir tasarrufta ya da ihbarda bulunması gerekmez.

⁷⁶ **Ansay**, Sabri, Şakir: Hukuk İcra ve İflas Usulleri, Ankara 1954, s. 218.

⁷⁷ Bu nedenle, taşınmaz rehinlerin sağladığı borçlar da, iflasın açılması ile muaccel hale geleceklerdir.

⁷⁸ Aynı Haklar, sahibine taalluk ettiği eşya üzerinde münhasıran yararlanma olanağı sağlayan ve alacaklısına ayrıcalık tanıyan haklardır. Rehin de, güvence altına aldığı alacağın, rehin konusu malın satış bedelinden öncelikle tahsilini garanti eden sınırlı bir aynı haktır.

⁷⁹ **Altay**, I, s. 872.

münhasır olup, müflisin borcu için üçüncü şahıs tarafından verilen rehinler bu istisnanın dışındadır⁸⁰.

Bir diğer noktada, iflasın açılmasıyla, müflisin müeccel borçlarının muaccel hale gelmesi kuralı yalnız müflis için geçerli olup, müflise kefil olanlara ve müşterek borçlulara karşı geçerli değildir⁸¹. Bu nedenle, iflas alacaklısı şayet müflise değil de kefile gitmek isterse borcun muaccel hale gelmesini beklemesi zorunludur.

Ayrıca, müflisin vadesi gelmemiş faizsiz borçlarında, iflasın açılması günü ile vade günü arasındaki süre için yıllık kanuni faiz hesaplanır ve bu faiz miktarı alacak tutarından çıkarılarak iskonto edilir (m.195/II)

bbb. Şarta Bağlı Alacaklar

Taraflar koymuş oldukları kayıtla hukuki işlemin sonuç doğurmasını, gelecekte gerçekleşmesi şüpheli bir olguya bağlamışlarsa, bu durumda bir geciktirici şart (taliki şart) söz konusu olur (BK m. 149/I)⁸². Şayet, taraflar yaptıkları işlemin hukuki etkisinin ortadan kalkmasını ileride gerçekleşmesi şüpheli bir olguya bağlamışlarsa, bu durumda da bir bozucu şart (infisahi şart) söz konusu olur (BK m. 152/I)⁸³.

Hem geciktirici şarta bağlı alacaklar, hem de bozucu şarta bağlı alacaklar, iflas alacağı⁸⁴ oldukları için iflas masasına yazdırılabilirler⁸⁵. Ancak geciktirici şarta bağlı alacaklar da sözleşme, şartın gerçekleşmesi anından itibaren hüküm ifade edeceği için, bu alacakların payı ayrılarak, şart gerçekleştikten sonra ödenmek üzere bir bankaya yatırılır (m. 250). İleride şart gerçekleşir ise, o zaman bankadaki para alacaklıya ödenir (m. 197/I). Şart gerçekleşmez ise bankadaki bu para, iflas idaresi tarafından⁸⁶, alacağını tamamen alamamış olan iflas alacaklılarına dağıtılır (m. 255/II).

⁸⁰ Altay, I, s. 873.

⁸¹ Kuru, El kitabı, s. 1041.

⁸² Sirmen, Lale: Türk Özel Hukukunda Şart, Ankara 1992, s. 53.

⁸³ Sirmen, s. 54.

⁸⁴ Bu alacaklılar da, normal iflas alacaklısı olması sebebiyle alacaklılar toplantısına katılma ve oy kullanma hakları vardır (Deliduman, Alacaklılar, s. 62, Kuru, El kitabı, s. 1045).

⁸⁵ Tercan, Sözleşme, s. 9.

⁸⁶ İflas kapandıktan sonra şartın gerçekleşmesi halinde, iflas idaresinin görevi son bulacağı için, bankadaki bu paranın paylaşılması iflas dairesi tarafından yapılır (m. 255/II).

Bozucu şarta bağlı alacaklarda ise, sözleşmenin hükümleri sözleşmenin yapılması ile doğduğu için, normal iflas alacakları gibi işlem görür ve iflas masasına yazdırılır ve iflas tasfiyesi sonucunda ödenir, ancak iflasın kapanmasından sonra bozucu şart gerçekleşir ise, alacaklıya ödenen para, iflas dairesince (m. 255) geri alınır⁸⁷ ve alacağını tamamen alamamış olan alacaklılara dağıtılır⁸⁸.

ccc. Konusu Para Olmayan Alacaklar

Alacaklıların iflas tasfiyesi sırasında eşit işlem görmeleri prensibi gereğince, konusu para alacağı olmayan alacaklar, iflas alacağına çevrilerek iflas masasından istenebilir. Çünkü, iflas alacaklılarının iflas tasfiyesi sırasında alacaklarının tamamını her zaman almaları mümkün değildir. Şayet konusu para olmayan alacak para alacağına çevrilmez ise, bu, alacaklı lehine bir durum yaratır ve burum da alacaklılar arasındaki eşitlik prensibinin ihlali anlamına gelir. Bu yüzden, konusu para alacağı olmayan alacaklıların alacağının para alacağına çevrilmesi ilkesi kabul edilmiştir (m. 198).

Konusu para alacağı olmayan alacaklardan maksat, masaya giren mallarla ilgili olan iflas alacaklarıdır⁸⁹. Bu yüzden alacağın konusu, müflisin haczi caiz olmayan ve bu nedenle iflas masasına girmeyen bir mala ilişkin ise, bu alacak para alacağına çevrilmez⁹⁰.

Konusu para alacağı olmayan alacağın para alacağına çevrilmesi işlemi bizzat alacaklı tarafından yapılır, ancak alacaklının şahsi takdirine göre yapmış olduğu bu çevirme işlemi iflas idaresini kesinlikle bağlamaz⁹¹. İflas idaresi, alacaklının yaptığı değerlendirmeyi doğru bulmazsa, kendi yaptığı değerlendirmeye göre tespit ettiği miktarı sıra cetveline geçirerek, alacaklının yazdırdığı fazlaya ilişkin talebi reddeder. Alacaklı bu red kararına karşı, m. 235 uyarınca sıra cetveline itiraz davası açabilir⁹².

⁸⁷ İflas dairesi ödemiş olduğu hisseyi sebepsiz zenginleşme davası ile geri ister (**Berkin**, İflas, s. 266)

⁸⁸ **Kuru**, El kitabı, s. 1045.

⁸⁹ **Deliduman**, Alacaklılar, s. 63.

⁹⁰ **Deliduman**, Alacaklılar, s. 63.

⁹¹ **Üstündağ**, s. 89.

⁹² **Kuru**, El kitabı, s. 1046.

Konusu para olmayan alacak, şarta bağlı veya müeccel⁹³ olsa bile, gene m. 198 hükmüne göre para alacağı olarak iflas masasına yazdırılır.

Burada söz konusu alacakların, masaya karşı aynı hak iddiaları değil, şahsi hak iddiaları⁹⁴ olduğu, m. 198’de kullanılan “alacak” tabirinden anlaşılmaktadır⁹⁵. Aynı haklar, iflasın açılması ile para alacağına dönüşmezler. Çünkü, aynı haklardan olan mülkiyet hakkı, anayasa hükümlerine göre korunan, demokratik toplum düzeninin vazgeçilmez öğelerinden birisidir. Bunun iflas hükümleri ile bertaraf edilmesi mülkiyet hakkının ihlali anlamına gelir. Bu yüzden, iflasın açıldığı anda müflisin elinde bulunan üçüncü şahıslara ait mallar (mülkiyet hakkı), istihkak iddiasında bulunmak suretiyle masadan aynen geri alınır (m.228). Borçlunun üzerinde başkaları lehine, mülkiyetten başka aynı haklar (mesela, rehin hakları, irtifak hakları) bulunan malları, masaya girer ve masa tarafından paraya çevrilir; fakat bu aynı haklar, iflas tasfiyesinde aynen nazara alınır, yani para alacağına çevrilmez⁹⁶.

Bunun gibi, iflastan önce tapu siciline şerh verilerek aynı hak kuvvetini kazanmış olan kişisel haklar da (MK. m. 1010), paraya çevrilmezler⁹⁷. Bu haklar aynı haklar gibi masaya ve taşınmazı devralan üçüncü kişilere karşı aynen ileri sürülebilir.

Müflis adına yapılan yolsuz bir tescil ile aynı hakkı zedelenen kişinin de alacağı bir iflas alacağı olmayıp para alacağına çevrilmez, bu kişi iflas masasına karşı tapu sicilinin düzeltilmesi davası yolu ile hakkını koruyabilir⁹⁸.

⁹³ Konusu para olmayan alacak, muaccel ise, ona iflasın açıldığı andaki duruma göre takdir edilen bedele, m. 196 uyarınca iflas tarihinden itibaren faiz tahakkuk ettirilir (**Kuru**, El kitabı, s. 1047).

⁹⁴ Yargıtay, bu hususu şu şekilde ifade etmiştir: “...Çünkü iflas hukuku kurallarına göre, masaya giren mallara ilişkin olan paradan gayri şahsi haklar henüz ifa edilmemiş ise, iflastan sonra aynen ifası istenemez. Bu haklar ancak paraya çevrilerek masaya girer ve diğer para alacakları ile eşit işleme tabi tutulur (m. 198)...” (Y. 13. HD. 10.01.1989, 6697/103, **Deliduman**, Alacaklılar, s. 63).

⁹⁵ **Gürdoğan**, İflas, s. 101.

⁹⁶ **Kuru**, El kitabı, s. 1047.

⁹⁷ “...iflastan önce tapu siciline şerh edilmiş ve böylece aynı hak kuvvetini kazanmış olan şahsi hakların iflasta para alacağına çevrilme zorunluluğu yoktur. Bu haklar aynı haklar gibi masaya ve taşınmazı devralan üçüncü kişilere karşı aynen ileri sürülebilir...” (14. HD. 10.01.1985, 7129/395, **Deliduman**, Alacaklılar, s. 64).

⁹⁸ **Kuru**, El kitabı, s. 1047.

Konusu para alacağı olmayan alacağın para alacağına çevrilmesi hususundaki bir başka husus ise, iflas idaresinin konusu para olmayan borcu, masanın yararına uygun bulması halinde, aynen yerine getirmeyi kabul edebilmesidir (m.198/I,c.2)⁹⁹.

ddd. Yabancı Para Alacakları

Tarafların sözleşmedeki para borcunun ülke parası dışındaki başka bir para birimi ile ödenmesini kararlaştırmaları halinde, yabancı para borcu söz konusu olur¹⁰⁰. Yabancı para borçları cins borcu olmayıp, bir para borcudur¹⁰¹. İflasın açıldığı tarihte müflise karşı alacaklı olanların tümü iflas alacaklısıdır. Bu durumda yabancı para alacaklıları da, iflas alacaklısı olarak, alacaklarını nasıl talep edeceklerdir? Konusu yabancı para olan alacakların iflas masasına nasıl kaydedileceği hususunda İİK’ da herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu alacaklar hakkında, konusu para olmayan alacaklar hakkındaki m. 198 hükmü kıyas yolu ile uygulanarak yabancı paranın Türk parasına çevrilerek¹⁰² iflas masasına kaydedilmesi gerekir¹⁰³. Yabancı para alacakları için çeviri zamanı iflas kararının verildiği tarih olmalıdır¹⁰⁴.

Konusu para olmayan alacakların ona eşit bir kıymette para alacağına çevrilmesi işini nasıl iflas idaresi değil de, alacaklı yapıyor ise, konusu yabancı para olan alacakların Türk Lirasına çevrilmesi işini de alacaklı yapmalıdır¹⁰⁵. Ancak, masanın menfaatlerini gözetmekle sorumlu olan iflas idaresi, bu çeviri işlemini doğru bulmayarak, kendi yapmış olduğu çeviri üzerinden çıkan miktarı sıra cetveline geçirebilir. Ancak iflas idaresi bildirilen alaktan daha fazlasını kabul edemez¹⁰⁶. Alacaklının buna karşı sıra cetveline itiraz davası açma hakkı saklıdır.

⁹⁹ M. 198/II’ de, BK’nun 290. maddesi saklı tutularak, masanın sözleşmeye girmesine bir istisna getirilerek, masanın hasılat kirasında sözleşmeye devam edemeyeceği kuralı konulmuştur.

¹⁰⁰ **Barlas**, Nami: Para Borçlarının İfasında Borçlunun Temerrüdü ve Bu Temerrüt Açısından Düzenlenen Genel Sonuçlar, İstanbul 1992, s. 12, **Pekcanitez**, Hakan: Yabancı Para Alacaklarının Tahsili, Ankara 1998, s. 29.

¹⁰¹ **Baygın**, Cem: Yabancı Para Üzerinden Borçlanmalar ve Hukuki Sonuçları, İstanbul 1997, s.17, **Pekcanitez**, Yabancı, s. 14.

¹⁰² Çeviriye tabi alacaklar iflas alacakları olup, alacağı yabancı para olan masa alacaklısının alacağının ülke parasına çeviri zorunluluğu yoktur (**Pekcanitez**, Yabancı, s. 238).

¹⁰³ **Kuru**, III, s. 2943.

¹⁰⁴ **Pekcanitez**, Yabancı, s. 254, **Kuru**, III, s. 2943, “...müflis şirketten olan alacağın iflas tarihindeki kur üzerinden Türk Parası’na çevrilerek masaya kabulüne...” (Y.19.HD. 10.09.1995, 7637/8258, **Uyar**, IV, s. 6122).

¹⁰⁵ **Pekcanitez**, Yabancı, s. 243.

¹⁰⁶ **Pekcanitez**, Yabancı, s. 244.

eee. Faiz Alacakları

İK'nun 3494 sayılı yasa ile değiştirilmeden önceki 196. maddesine göre, rehinli alacaklar dışındaki iflas alacaklarına, iflasın açılmasından sonraki dönemde müflise karşı faiz işlemesi durmaktaydı. Bunun nedeni, tasarruf yetkisinin kısıtlanması sebebiyle parasını işletemeyen ve masaya giren mal ve hakları üzerindeki intifa hakkından mahrum olan müflisi faiz ile sorumlu tutarak bir adaletsizliğe yer vermemektir¹⁰⁷. Ayrıca alacaklılar arasındaki eşitliği sağlamak ve ağır bir ekonomik darbeye maruz kalmış olan borçlunun, yükünü daha da ağırlaştırmamaktır¹⁰⁸. İflas ile faizlerin durması, iflas tasfiyesinin uzun sürmesi sebebiyle masaya dahil malların ve özellikle taşınmazların geçen süre içinde değerlerinin çok yükselmesine rağmen iflas alacaklılarının oldukları yerde durmasına neden olmaktaydı. Bu durumda borçluların, alacaklılar aleyhine haksız yere zenginleşmelerine sebebiyet vererek, iflası, iyiniyetli olmayan borçlular yönünden çekici hale getirmektedir¹⁰⁹.

Yukarıda belirtilen sakıncaları önleyebilmek için 25.11.1988 tarihinde 3494 sayılı yasa ile m.196'da değişikliğe gidilerek, iflasın açılması ile birlikte iflas masasına giren alacaklarda faiz işlemeye devam edeceği öngörülmüştür.

Rehinle temin edilmemiş alacaklarda ticari olmayan işlerdeki faiz oranı (reeskont) (3095 s. K. m. 1) uygulanır (m. 196/II). Adi alacaklar için iflasın açılmasından sonraki dönem için tahakkuk edecek faiz ödemeleri, 195. maddeye göre hesaplanan anaparalar ödendikten sonra bakiyesi üzerinden yapılır (m. 196/III). Bu kuralın düzenlenmesindeki amaç, faiz alacakları diğerlerine göre çok olan bazı alacaklılara, diğerlerine oranla bir üstünlük tanınmasının önüne geçilerek, alacaklılar arasındaki eşitliğin sağlanmak istenmesindedir¹¹⁰.

Rehinli alacaklar için uygulanacak faiz oranı ise, iflasın açılmasından önce geçerli olan ve rehin senesinde kararlaştırılmış olan faiz oranıdır. Zira rehin alacaklıya alacağın aslı gibi faizlerini de temin edeceğinden rehinin satış bedelinden

¹⁰⁷ Berkin, İflas, s. 262.

¹⁰⁸ Altay, Sümer; Türk İflas Hukuku, C. II, İstanbul, 2004, s. 941.

¹⁰⁹ Altay, II, s. 941.

¹¹⁰ Altay, II, s. 941.

alacağın aslı gibi faizleri de öncelikle ödenir¹¹¹. Çünkü aynı hakların mahiyet ve vasıflarının doğal bir sonucu olarak, aynı haklar iflastan etkilenmezler¹¹². Rehin alacaklısı, hem iflasın açıldığı tarihe kadar işlemiş olan faizleri, hem de iflasın açılmasından sonra rehlin satıldığı tarihe kadar işleyecek olan faizleri rehlin satış bedelinden alır¹¹³. Ancak rehlin satış bedeli alacak ve faizi tam olarak karşılama yetmiyorsa, satış bedelinden önce iflasın açılmasından rehin konusu şeyin satıldığı tarihe kadar olan faizleri ödenir. Ondan sonra iflasın açılmasına kadar işlemiş faizler ödenir. Artan alacağın aslına mahsup edilir (BK. m. 84'e kıyasen). Böylece karşılanamayan alacak kesimi veya faiz kesimi teminatsız (adi) alacak olarak masaya yazdırılır (m.206/IV)¹¹⁴.

İcra ve İflas Kanunumuzun 196. maddesinde, 3494 sayılı kanunla değişiklik yapılmadan önce, iflasın açılması ile faizlerin kesilmesi ilkesine paralel olarak, amme alacakları için gecikme zammının durması öngörülüyordu. İcra ve İflas Kanunu'nun 196. maddesinde değişiklik yapılarak faizlerin işlemeye devam edeceği ilkesi getirilmesine rağmen, amme alacaklarının tahsili hakkındaki kanununda bu değişikliğe gidilmemiştir. Bu yüzden amme alacakları için, iflasın açılmasından sonraki dönem için gecikme zammı tahakkuk ettirilmeyecek ve ödenmeyecektir (6183 s. K. m. 52/I)¹¹⁵.

fff. Vergi Alacakları¹¹⁶

Vergi, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanunun 1. maddesinde kamu alacakları arasında sayılmıştır. Vergi alacağını da kapsamına alan kamu alacağı anılan maddede şöyle tarif edilmiştir: "Devlete, vilayet hususi idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim harç, ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafı, vergi cezası para cezası gibi asli, gecikme zammı faiz gibi fer'i amme alacakları ve aynı idarelerin akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan ve amme hizmetleri tatbikatından mütevellit olan diğer alacakları ile

¹¹¹ Pekcitez/Atalay/Özkan/Özekes, s. 353.

¹¹² Postacıoğlu, I, s. 103.

¹¹³ Kuru, El kitabı, s. 1043.

¹¹⁴ Kuru, El kitabı, s. 1043.

¹¹⁵ Kuru, Baki/ Arslan, Ramazan/ Yılmaz, Ejder : İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2003, s. 584.

¹¹⁶ Bu konuda geniş bilgi için bkz., Deynekli, Adnan : İflasın Vergi Alacağının Tahsiline Etkisi, Ankara 1998.

bunların takip masrafları”. Kanunun bu düzenlemesinden anlaşılacağı üzere vergi idaresinin haksız fiil, sebepsiz zenginleşme ve sözleşmelerden doğan alacakları vergi alacağı değildir¹¹⁷.

Vergi, mükellef yönünden bir borç, vergi idaresi yönünden bir alacak olması sebebiyle, iflasın açılmasıyla birlikte tarh ve tahsil kabiliyetine sahip vergi alacağı iflas hukuku bakımından diğer alacaklardan herhangi farkı olmaksızın normal bir iflas alacağı olarak nitelendirilir¹¹⁸. Bu yüzden vergi idaresi vergi alacağını iflas masasına bildirmelidir. İflas halinde, müflis masa malları üzerindeki tasarruf ve yönetim yetkisini kaybettiğinden dolayı, iflas idaresi vergi yükümlüsünün yerine geçer¹¹⁹.

İflasın açılmasıyla birlikte kesin vadeye bağlanan ve iflasın açıldığı tarihte henüz vadesi gelmemiş vergi alacağı da, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanununda, iflasın hukuki sonuçları ve tasfiyesi konusunda bir düzenleme yapılmadığı için İİK’ nun hükümleri uygulanacak ve bu bağlamda m. 195 gereğince iflasın açılması ile vadesi gelmemiş vergi borçları muaccel hale gelecektir¹²⁰.

Yukarıda faiz alacakları bölümünde belirtildiği üzere, vergi alacağına iflasın açılmasından sonra gecikme zammı tahakkuk ettirilmeyecek ve ödenmeyecektir. Bu hüküm ile, iflas masasına giren alacaklarda faizin işlemeye devam edeceğini hükme bağlayan m. 196 arasında bir çelişki bulunmaktadır¹²¹.

İflasın açılmasıyla birlikte vergi alacağının tahsili için 6183 sayılı Kanun’a göre vergi idaresince yapılan takipler de iflasın açılmasıyla duracak, iflas kararının

¹¹⁷ **Deynekli**, Vergi, s. 38.

¹¹⁸ **Deynekli**, Vergi, s. 63.

¹¹⁹ **Deynekli**, Vergi, s. 64.

¹²⁰ **Kuru**, Konkordato, s. 200 dn. 2, **Deynekli**, Vergi, s. 65.

¹²¹ Bu konuda değişik görüşler mevcuttur. Bir görüşe göre, İcra ve İflas Kanunu’nun 196. maddesinde değişikliğe gidildiği halde, 6183 sayılı kanununda herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Bu nedenle, iflasın açılmasından sonraki dönem için gecikme zammı tahakkuk ettirilmeyecektir (**Kuru**, III, s. 2933). Diğer bir görüşe göre ise, m.196 hükmünde 3494 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile 6183 sayılı Kanunun 52. maddesine yer alan faiz ve gecikme zammının müflisten istenemeyeceği hakkındaki hüküm zımnen yürürlükten kaldırılmış olup bu nedenle 196. maddenin uygulanmasında kamu alacağı ile diğer alacaklar arasında fark bulunmamaktadır (**Öktemer**, Semih: “İcra ve İflas Kanunu’nun Yeni Hükümleri Hakkında Düşünceler”, ABD, 1985/3, s.480-490, s. 487, 488). Deynekli, bu konuda ikinci görüşe yani 6183 sayılı Kanunun 52. maddesini, m. 196’nın yeni şekli ile birlikte yorumlanarak bir sonuca varılması gerektiği görüşündendir (**Deynekli**, Vergi, s. 67).

kesinleşmesiyle düşeceklerdir¹²². Çünkü İİK' nun iflasın açılması ile birlikte borçlu aleyhinde haciz yolu ile takipler ile teminat gösterilmesine ilişkin takiplerin duracağına ilişkin 193. maddede, 6183 sayılı Kanun hükümleri uyarınca vergi idaresi tarafından başlatılan takipler yönünden bir ayırım yapılmamıştır¹²³.

Ayrıca bir malın aynından doğan amme alacakları¹²⁴ dışındaki amme alacakları¹²⁵, eskiden beşinci sırada imtiyazlı iken, bu imtiyaz m. 206'da 4949 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten sonra kaldırılmıştı. Ancak 5479 sayılı, "Gelir Vergisi Kanunu, Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun, Özel Tüketim Vergisi Kanunu Ve Vergi Usul Kanunu Hakkında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"¹²⁶un 4. maddesi ile, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 21 inci maddesinin birinci fıkrasının sonuna "Genel bütçeye gelir kaydedilen vergi, resim, harç ile vergi cezaları ve bunlara bağlı zam ve faizler için tatbik edilen hacizlerde 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun'un 268 inci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi hükmü uygulanmaz." hükmü eklenmiş ve aynı maddenin son fıkrası şu şekilde değiştirilmiştir; "Borçlunun iflası, mirasın reddi ve terekenin resmi tasfiyeye tabi tutulması hallerinde amme alacakları imtiyazlı alacak olarak 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 206 ncı maddesinin üçüncü sırasında, bu sıranın önceliğini alan alacaklar da dahil olmak üzere tüm imtiyazlı alacaklar ile birlikte işleme tabi tutulur." Böylece amme alacakları üçüncü sırada imtiyazlı hale getirilmiştir.

b. İflasın Sözleşmeler Üzerindeki Etkisi¹²⁶

aa. Genel Olarak

Her sözleşme ifa edilmek amacıyla kurulmakta, ifa sonucunda alacaklının edime kavuşması suretiyle, alacaklı tatmin edilerek borç sona erdirilmektedir¹²⁷. Ancak iflasın açılmasıyla müflisin mallarının bir masa oluşturması ve bu mallar

¹²² **Kuru**, III, s. 2886, **Berkin**, İflas, s. 88, **Deynekli**, Vergi, s. 76.

¹²³ **Deynekli**, Vergi, s. 76.

¹²⁴ Gümrük resmi, emlak vergisi, veraset ve intikal vergisi, motorlu taşıt vergisi gibi bir malın aynından doğan amme alacakları, o malın bedelinden ilk önce ödenir (6183 s. K. m. 21/II).

¹²⁵ Mesela, devlet'in gelir veya kurumlar vergisi alacakları.

¹²⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz., **Tercan**, Sözleşme.

¹²⁷ **Eren**, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2003, s. 867 ve dipnot 1' de anılan yazarlar.

üzerinde müflisin tasarruf yetkisinin kısıtlanması, sözleşmenin amacının gerçekleştirilmesini ağır bir şekilde tehlikeye sokmakta ve bu durum sözleşmenin taraflarca kararlaştırıldığı şekilde ifa edilmesini önemli ölçüde engellemektedir¹²⁸. Bununla birlikte, iflas taraflar arasında kurulmuş bulunan sözleşme ilişkisini kural olarak kendiliğinden sona erdirmemekte ve bu sonuç ancak kanunen öngörülen hallerde ortaya çıkmaktadır¹²⁹. Bu sözleşmeler, iflasın açılması anında hangi aşamada bulunuyor iseler, o halde masaya girerler¹³⁰. Sözleşmelerin masanın lehine bazı avantajlar sağlamasının bu aşamada bir önemi yoktur. Sözleşme, iflasın açıldığı anda ne şekilde bulunuyor ise, o şekilde masaya gireceğinden müflisin sahip olduğu hak ve yetkilerde masaya dahil olur ve diğer tarafa karşı kullanılabilir¹³¹.

Sözleşmeler, iflasın açılması ile askıda kalmakta ve iflas idaresinin kararına¹³² kadar aynen ifa edilip edilmeyecekleri açıklığa kavuşmamaktadır¹³³. İflas idaresi, sözleşmenin aynen ifasını masanın yararına bulması durumunda sözleşmeye girecek, aksi takdirde ifayı reddedecektir. Yoksa sözleşmenin müflis tarafından yerine getirilmesi, müflisin tasarruf yetkisinin kısıtlanması sebebiyle mümkün değildir. Böyle bir durumda, karşı taraf alacağını iflas alacağı olarak masaya yazdırmak ve hissesine düşen tasfiye payı ile yetinmek zorunda kalacaktır¹³⁴. Ancak m. 198/I, BK. m. 82 edimini henüz yerine getirmemiş olan tarafa bazı haklar tanımıştır.

Sonuç olarak, iflasın sözleşmeler üzerindeki etkisini üç temel çatı altında toplamak mümkündür¹³⁵. Bunlardan ilki, kanun koyucu iflas ile bazı sözleşmelerin sona ereceğini kabul etmiştir. Ancak bu durum genel bir kural değildir.

¹²⁸ **von Tuhr**, Andreas : Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı, C. 1, 2 (Çev. : Cevat Edege), Ankara 1983, s. 645.

¹²⁹ **Kuru**, III, s. 2948.

¹³⁰ **Tercan**, Sözleşme, s. 12.

¹³¹ **Tercan**, Sözleşme, s. 12.

¹³² İflas idaresine, diğer tarafın iradesine bağlı olmaksızın, sadece masanın yararlarını dikkate alarak, bir sözleşmeyi ifa edip etmemeye karar verme (seçme hakkı) hakkını m. 198/I hükmü tanımıştır. İflas idaresinin bu seçme hakkı yenilik doğuran bir inşai haktır. Buna göre iflasın açılması ile oluşan bu askı durumu, iflas idaresinin kararıyla sona erip; sözleşme, ya iflas idaresinin aynen ifa kararıyla ifa edilecek, ya da aynen ifa reddedilerek tasfiye kurallarına göre hareket edilecektir. Şu halde hukuki değişiklik iflasın açılması ile değil iflas idaresinin kararıyla ortaya çıkacaktır (**Tercan**, Sözleşme, s. 29-32).

¹³³ **Tercan**, Sözleşme, s. 12.

¹³⁴ **Tercan**, Sözleşme, s. 12.

¹³⁵ **Üstündağ**, İflas, s. 87-88, **Tercan**, Sözleşme, s. 13.

İkinci olarak, sözleşme tiplerinin çeşitli olması kanun koyucuya iflas halinde her bir sözleşme tipi bakımından uygulama alanı bulabilecek genel bir kural bulma imkanını vermemiştir¹³⁶. Bu sebeple, kanun koyucu bazı sözleşmelerde, bu konuyu gerek Borçlar Kanunumuzun özel kısmı içerisinde, gerek diğer hususi kanunlarda, özel hükümlere yer vermek sureti ile düzenlemiştir¹³⁷.

Üçüncü olarak ise, bunların dışında kalan yani iflas ile sona ermeyen ve hakkında özel düzenleme bulunmayan sözleşme tiplerinde ise genel kural olan m. 198/I ve BK m. 82 uygulama alanı bulmaktadır¹³⁸.

bb. İflasın Sözleşmelerin Mevcudiyetine Etkisi

Kural olarak, iflas iki tarafa borç yükleyen sözleşmeleri ortadan kaldıran genel bir sona erme sebebi değildir¹³⁹. Ancak kanun koyucu, bazen karşı tarafı korumak bazen müflisin alacaklılarını korumak düşüncesiyle bazı sözleşmelerin kendiliğinden (ipso-jure) iflas ile birlikte sona ereceğini düzenlemiştir. Bu sözleşmeler şunlardır: Kiracının iflası halinde hasılat kirası¹⁴⁰ (BK m. 290/I), vekalet¹⁴¹ (BK m. 297/I), komisyon (BK m. 416/I; 397/I), acentalık (TK m. 133/II; BK m. 397/I), ömür boyu gelir ve ölünceye kadar bakma (BK m. 509/II; 519/I), adi şirket (BK m. 533/III), donatma iştiraki (TK m. 968,V), cari hesap (TK m. 96/III) sözleşmeleri¹⁴² gibi.

Kanun tarafından getirilen istisnalar dışında sözleşmeler, taraflardan birinin iflası ile kendiliğinden sona ermez. İflasın, bu sözleşmelerin mevcudiyetine herhangi

¹³⁶ **Özmumcu**, Seda: İflasın Açılmasının Borçlar Hukuku Sözleşmeleri Üzerine Etkisi, İstanbul 1994, s. 2.

¹³⁷ **Üstündağ**, İflas, s. 88.

¹³⁸ **Tercan**, Sözleşme, s. 13

¹³⁹ **Kuru**, Konkordato, s. 210; **Arar**, Kemal: İcra ve İflas Hükümleri, C.II, İflas, Ankara 1945, s. 86; **Öğütçü**, Tahir / **Çitoğlu**, Ali: Uygulamalı İcra ve İflas Kanunu, C.2., Ankara 1977, s. 956

¹⁴⁰ Borçlar Kanunu'nun 290. maddesinde yer alan hasılat kirası sözleşmesine ilişkin bu düzenleme adi kiradan farklı olarak düzenlenmiştir. Bunun altında yatan sebep, hasılat kirasına verilen kiralananın işletilmesinin, daha uzun bir müddet iflas etmiş kiracıya bırakılması, kiralayanın önemli zararlarına sebep olabileceği düşüncesidir (**Feyzioğlu**, N. Feyzi: Akdin Muhtelif Nevileri, Özel Borç İlişkileri, İkinci Kısım, C. I, İstanbul 1980, s. 617; **Tandoğan**, Haluk: Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C. I, Ankara 1990, s. 230)

¹⁴¹ Vekalet sözleşmesinde, taraflar arasında yoğun güvene dayalı bir ilişki mevcuttur. Bu nedenle, taraflardan birisinin iflası, diğer taraf için sözleşmenin devamını güçleştirir ve hatta imkansız hale sokabilir (**Tercan**, Sözleşme, s. 12). Kaldı ki; iflasın açılması ile müflisin tasarruf yetkisi kısıtlanmış olduğundan, vekile hukuki işlemlere ilişkin temsil yetkisi veren vekalet, iflasın açılması ile sona ermesi doğaldır (**Tandoğan**, II, s. 669, 670). İflas kaldırılması halinde dahi, iflasın açılması ile sona eren vekalet sözleşmesi kendiliğinden canlanmaz (**Tercan**, Sözleşme, s. 270).

¹⁴² **Kuru**, El kitabı, s. 1051, 1052, **von Tuhr**, s. 645, **Öğütçü / Çitoğlu**, s. 956

bir etkisi yoktur. Ancak bu sözleşmeler hakkında kanunda özel düzenlemeler bulunmaktadır¹⁴³. Bu sözleşmeler şunlardır; Adi kira (BK m. 254; 261), kiralayanın iflası halinde hasılat kirası (BK. m. 276), ödünç sözleşmesi(BK. m. 310), hizmet (BK m. 346; 344), yayın (BK m. 384), havale (BK m. 461/III), kefalet (BK m. 502; 486), sigorta sözleşmesi (TK m. 1302).

Bunların dışında kalan, yani iflas ile son bulmayan ve hakkında özel düzenleme bulunmayan sözleşmelerde m.198/I ve BK m. 82 hükümleri uygulama alanı bulmaktadır. Belirtmek gerekir ki; bu iki hüküm, iflas ile sona ermeyen ve hakkında özel düzenleme bulunan sözleşmelerde de, özel hüküm bulunmayan sözleşmelerde de uygulanır¹⁴⁴.

cc. İflas İle Sona Ermeyen ve Hakkında m. 198 ve BK. m. 82 nin

Uygulama Alanı Bulduğu Sözleşmeler

İflas ile sona ermeyen bütün karşılıklı sözleşmelerde genel hüküm olarak m.198/I ve BK m. 82 hükmü uygulama alanı bulur. Bunun yanı sıra, iflas ile sona ermeyen ve hakkında özel düzenleme bulunan sözleşmelerde de bu hükümler, genel hüküm olarak uygulama alanı bulurlar. Ancak özel düzenlemelerle getirilen hükümler saklıdır¹⁴⁵.

M.198/I hükmüne göre “ Mevzuu para olmayan alacak ona muadil kıymette para alacağına çevrilir. Şu kadar ki iflas idaresi taahhüdün aynen ifasını deruhte edebilir. Bu takdirde alacaklı talep ederse iflas idaresi teminat gösterir”. Kanunkoyucu, bu hükümle, iflas idaresine bir seçme hakkı tanımıştır. Buna göre, iflas idaresi, ya sözleşmenin aynen ifasına karar verecek veya aynen ifayı reddedecektir. Bu iki imkandan birini seçmek tümüyle iflas idaresine aittir. İflas idaresi, bu yetkisini kullanırken dikkate alacağı tek ölçüt “masa yararı”dır¹⁴⁶. Masanın yararları ise, alacaklıların ve müflisin ortak yararlarının toplamıdır¹⁴⁷.

Görüldüğü üzere, m. 198 hükmü, iflas idaresinin seçme hakkının dayanağıdır. Eğer, m. 198 hükmü olmasaydı, iflas idaresinin, sözleşmeyi aynen ifa etmek veya ifayı reddetmek konusunda seçme hakkının olmadığı, bilakis yetkilerinin, müflisin

¹⁴³ Tercan, Sözleşme, s. 13

¹⁴⁴ Tercan, Sözleşme, s. 13.

¹⁴⁵ Tercan, Sözleşme, s. 13.

¹⁴⁶ Tercan, Sözleşme, s. 15.

¹⁴⁷ Yılmaz, İdare, s. 30.

sözleşmeden doğan yükümlülüklerini garame kuralına göre ödemekle sınırlı olduğu savunulabilirdi¹⁴⁸. Her ne kadar, iflas idaresinin masayı oluşturma ve değerlendirme görevine sözleşmelerin aynen ifasına karar verip vermeme hakkı dahil ise de, iflas idaresinin, sözleşmenin garame kuralına göre ifası dışında, aynen ifasına da karar verilebileceğinin kanunda ayrıca belirtilmesi, bu konuda ortaya çıkabilecek çelişkileri önlemesi açısından yararlı olmuştur¹⁴⁹.

İflas idaresi, sözleşmenin aynen ifasına karar vermesi halinde, karşı taraf talep ettiği takdirde, iflas idaresi, m. 198/I c. 2 ve 3' e göre, teminat göstermekle yükümlüdür. İflas idaresine tanınan, teminat göstererek müflisin borçlarını aynen ifa edebilme hakkı, sözleşmenin sadece diğer tarafın iradesi ile feshedilmesine engel olmak için tanınmıştır¹⁵⁰. Aksi halde, yani iflas idaresine sözleşmenin aynen ifasına karar verme yetkisi tanınmamış olsaydı, müflisin tasarruf yetkisi de kısıtlanmış olduğundan, müflis sözleşmenin şartlarını yerine getiremeyecek, böylece karşı taraf için sözleşmeyi fesh etme yetkisi doğacaktı. Ancak iflas idaresine böyle bir yetki tanındığından karşı tarafın sözleşmeyi fesh etme yetkisi bulunmamaktadır. Fakat bu durum, iflas idaresinin sözleşmeyi aynen ifa kararı vermesi halinde, karşı tarafın teminat istemesi durumunda, iflas idaresine teminat gösterme yükümlülüğünün yüklenmesi ile dengelenmeye çalışılmıştır. Bu şekilde, karşı tarafa, iflas masasından olan alacağının tam olarak ödenmesini teminat altına almak ve iflasın zararlı sonuçlarından kurtulabilmek için imkan tanınmıştır¹⁵¹. İşte BK m. 82 bu açıdan m. 198/I c. 2 ve 3 ile paralellik göstermektedir. Çünkü BK m. 82' ye göre, iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde, taraflardan birinin borç ödemekten aciz olması ve özellikle iflas etmesi veya aleyhinde haczin sonuçsuz kalması nedeniyle diğer tarafın hakkı tehlikeye düşerse, bu taraf lehindeki borcun ifası teminat altına alınca kadar, kendisine düşen borcun ifasından kaçınılabilir ve talep etmesine rağmen bu teminat uygun süre içinde gösterilmediği takdirde sözleşmeyi feshedebilir¹⁵². Bu açıdan BK m. 82 ile m. 198/I /c. 3 arasında fark yoktur. Karşı taraf her iki hükme göre de teminat istemekte, teminat gösterilmemesi halinde sözleşmeyi feshedebilmektedir.

¹⁴⁸ Tercan, Sözleşme, s. 36.

¹⁴⁹ Tercan, Sözleşme, s. 36.

¹⁵⁰ Berkin, İflas, s. 271.

¹⁵¹ Tercan, Sözleşme, s. 127.

¹⁵² Karahasan, Mustafa Reşit: Türk Borçlar Kanunu, C. III, 1. B., İstanbul 1992, s. 625.

Şu halde, BK m. 82, m. 198/I in sonucu açısından aynı uygulama alanına sahip bulunmaktadır¹⁵³.

Sonuç olarak, m. 198/I ve BK m. 82 hükmü, iflas ile sona ermeyen bütün sözleşmeler açısından uygulama alanı bulur. Sözleşmeler hakkında başka kanunlarda özel hüküm olması bu durumu değiştirmez. Ancak bu hükümler belirttiğimiz gibi saklıdır.

3. Masa Alacağı

İflasın açılması ile, müflisin haczedilebilen bütün mal ve hakları bir masa, yani bir topluluk teşkil eder ki, buna iflas masası denir¹⁵⁴. Bir başka deyişle; iflas masası, tarafların (müflisin ve alacaklıların) yararlarının tümü demektir¹⁵⁵. Masa alacağı da, iflas açıldıktan sonra iflasın tasfiyesi için bizzat masa (yani, masa adına iflas dairesi veya idaresi) tarafından yapılan borçlara verilen addır. Bunlara, masa için (masa tarafından) yapıldığından “masa borcu” adı verilir; bunlar, alacaklı açısından da “masa alacağı”dır. Mesela; iflas kararının ilan giderleri (m. 166; 219), defter tutma (m. 161; 208), masa mallarının muhafazası için kiralanan depo için ödenecek kira, iflas idaresinin ücreti (m. 223/IV) vb. Ancak iflas alacakları, iflas açıldığı anda müflise karşı hukuken mevcut olan alacaklardır, başka bir deyimle, müflisin iflas açıldığı andaki borçlarıdır¹⁵⁶.

Masadan ödenecek alacakların, iflas alacağı ve masa alacağı olarak ayrılmasının büyük önemi vardır. Çünkü İflas alacakları, m. 206’da öngörülen sıraya tabi olarak garameten ödenirken, masa alacakları sıra cetveline geçirilmezler, sadece pay cetveli ve son hesapta gösterilirler¹⁵⁷. Böylece masa alacakları, iflas masasından tam olarak ve daha önce ödendikleri halde, iflas alacaklarının tam olarak ödenmesi çok nadirdir. Bu nedenle, bir alacağın iflas alacağı mı, yoksa masa alacağı mı olduğunun bilinmesi önemlidir.

¹⁵³ Ancak şunu belirtmek isteriz ki; karşı tarafın BK m. 82’ ye göre hareket etmesi halinde, alacağını henüz paraya çevirmesine (m. 198/I / c. 1) ve iflas masasına yazdırmasına ihtiyaç yoktur. Oysa, m. 198/I/c.3 ‘e göre alacaklının teminat istemesi halinde, alacağının değerini para olarak belirlemiş (m.198/I/c.1) ve iflas masasına kural olarak yazdırmış olması gerekir (**Tercan**, Sözleşme, s. 129).

¹⁵⁴ **Kuru**, El kitabı, s. 1007.

¹⁵⁵ **Yılmaz**, İdare, s. 53.

¹⁵⁶ **Kuru**, El kitabı, s. 1016.

¹⁵⁷ **Öztek**, Selçuk: İflas Hukukunda Sıra Cetveli Prosedürü ve Sıra Cetveline Karşı Müracaat Yolları (Yayımlanmamış Doçentlik Tezi), s.38.

II. İflasın Kamu Hukuku Bakımından Sonuçları

1. Genel Olarak

İflas masasının tasfiyesi tamamlanınca, iflas idaresi, iflasa karar veren mahkemeye iflas dairesi aracılığıyla bir rapor verir. Mahkeme tasfiyenin bittiğini anlayınca, iflasın kapanmasına karar verir ve bu karar iflas dairesince ilan edilir (m. 254).

İflasın kapanmasına rağmen müflis sıfatı devam eder. Müflis sıfatının varlığı ise, müflis için bir takım kamu hukukuna ilişkin yasaklamaları da beraberinde getirir. Kamu hukukuna ilişkin bu kısıtlamalar çeşitli kanunlarda gösterilmiştir. Müflisin kamu hukukuna ilişkin bu kısıtlamaları ortadan kaldırabilmesi için itibarının iadesi gereklidir¹⁵⁸. Ancak iflas hali, iflasın kaldırılması ile son bulması durumunda, müflisin bu kamu hukukuna ilişkin kısıtlamalardan kurtulabilmesi için, özellikle ceza kanununda yapılan değişikliklerden sonra, itibarın iadesinin sağlanmasının gerekip gerekmeyeceği bir sorun teşkil etmektedir. Aslında bu sorun ceza kanununda yapılan değişikliklerden sonra, iflasın yalnızca iflasın kaldırılması ile son bulmasında değil iflasın kapanması ile son bulmasında da geçerlidir. Bunun yanında, konumuz açısından önem arz eden bir diğer husus da, iflasın açılması neticesinde borçlu müflis hakkında, iflasın, taksir veya hileye dayandığı hallerde kanunun bunu suç sayması ve özel olarak cezalandırma yoluna gitmesidir. İşte müflisin hilesi veya taksiri neticesinde oluşan bu iflas suçlarının, iflasın kaldırılması halinde akıbetinin ne olacağı hususu da tartışmalı bir meseledir.

Yukarıda belirttiğimiz bu tartışmalara bu bölümde girilmeyecek ve tartışmalar iflasın kaldırılmasının hüküm sonuçları başlığını taşıyan üçüncü bölümde ayrıntılı olarak incelenmeye çalışılacaktır. Burada yalnızca iflasın kamu hukuku bakımından sonuçlarına genel olarak değinilecektir.

Değnilmesi gereken bir diğer hususta Türk Ceza Kanunu'nun değişmesinden sonra oluşan yeni durumdur. Çünkü hileli ve taksirli iflas suçunun unsurları İcra ve İflas Kanunumuzun taksiratlı iflas başlığını taşıyan 310 ve hileli iflas başlığını taşıyan 311. maddelerinde düzenlenmişti. 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 506. ve

¹⁵⁸ Yeni Ceza kanunu ile itibarın iadesi kurumunun göstermiş olduğu özellikler ileride incelenmiştir. Bkz.; §7, B. II.

507. maddelerinde ise bu suçların, yalnızca cezalarının gösterilmesi yoluna gidilmiş, suçun maddi unsurları, belirttiğimiz gibi, İcra ve İflas Kanununa bırakılmıştı.. Ancak Türk Ceza Kanununda ki değişiklikten sonra, hileli ve taksirli iflasın maddi unsurlarının da ceza kanununda gösterilmesi yoluna gidilmiştir¹⁵⁹. Bu durumda, hileli ve taksirli iflas suçunun maddi unsurlarının hem İcra ve İflas Kanununda, hem de 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda tanımlanması durumuna düşülmüştür. Bu maddelere göre, ceza hakiminin artık hileli iflas ve taksirli iflas suçlarının oluşumu için gerekli unsurları İcra ve İflas Kanunu'nun içinde mi arayacağı, yoksa Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddelerine mi bakıp suçun oluşup oluşmadığını inceleyeceği bir sorun teşkil edecektir¹⁶⁰.

İflasın kamu hukuku bakımından doğurduğu sonuçlar itibariyle üç durum söz konusu olabilir; adi iflas, taksirli iflas ve hileli iflas. Aşağıda bunlara kısaca değinilecektir.

2. Adi iflas

Adi İflas, taksirli ve hileli olmayan iflastır; yani müflisin kusuruna dayanmayan iflastır¹⁶¹. Adi iflas da borçlu, kasdi veya ihmali hareketleri dolayısıyla değil, daha ziyade ekonomik ve ticari şartların kendisi bakımından elverişsizliği veya kendi kast ve kusuruna dayandırılmayacak çeşitli sebepler dolayısıyla iflas etmiş bulunmaktadır¹⁶².

Taksirli ve hileli iflasta müflis cezalandırıldığı halde (YTCK. m. 160; 161), adi iflasta müflise ceza verilmez. Ticaret mahkemesinin iflas kararı vermesiyle oluşan iflas başlangıçta adi iflastır¹⁶³. Müflisin hileli iflas veya taksirli iflas suçlarından dolayı cezalandırılabilmesi ceza mahkemesinin bu yönde karar vermesine bağlıdır. Ancak ceza mahkemesinin vereceği karardan sonra adi iflas, taksirli veya hileli iflasta dönüşür.

Adi iflasta, iflas eden borçluya adi müflis denir. Adi müflisin bu sıfatının devam etmesi, kamu hukuku bakımından bazı sonuçlar doğurur. Mesela, adi müflis,

¹⁵⁹ Bu değişikliğin nedeni yeni ceza kanununun ağırlık olarak Alman ceza kanunu sistemine uyularak hazırlanmasıdır. Çünkü Almanya'da iflas suçları Ceza kanununda (STGB) düzenlenmiştir.

¹⁶⁰ Bu ve benzeri sorunlara olan önerilerimiz için bkz., §1, B, II, 2-3-4.

¹⁶¹ **Kuru**, El kitabı, s. 1189, **Gürdoğan**, İflas, s. 69.

¹⁶² **Gürdoğan**, İflas, s. 69.

¹⁶³ **Kuru**, El kitabı, s. 1190.

avukat, noter ve banka kurucusu olamaz¹⁶⁴. Bu sonuçların ortadan kalkması için usulüne uygun olarak itibarının yerine getirilmesi gerekir (m. 314)¹⁶⁵. Zaten kanun, adi müflisten, itibarın yerine gelmesi dolayısıyla söz etmektedir (m. 314)¹⁶⁶.

3. Taksiratl  İflas

Adi iflasın suç teşkil etmemesine rağmen, taksiratl  ve hileli iflas suçtur. Taksirin ne olduğunu YTCK. m. 22 tanımlamıştır. Buna göre taksir; dikkat ve  zen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi  ng r lmeyerek gerçekleştirilmesidir. Taksirli iflas suçunda failin alacaklılara zarar verme kastı mevcut olmayıp, burada ekonomik bakımdan sorumsuz davranan borçlunun cezalandırılması söz konusudur¹⁶⁷. Yani borçlu, kanunun deyimiyile, dikkat ve  zen yükümlülüğüne aykırı davranışı neticesinde iflas etmiş bulunmaktadır.

Hangi hallerin taksiratl  iflas sayılacağı tahdidi olarak m. 310 hükümünde, 10 bent halinde sayılmıştır. Bunun dışındaki bir sebebe dayanarak, (eğer hakkında özel bir kanun h k m  yoksa; mesela; 337/a,III), müflis taksiratl  iflas suçundan cezalandırılmıyordu. Bu durum doktrin tarafından, m. 310 hükümünün bütün taksirli hareketleri kapsayacak şekilde formüle edilememesi sebebiyle haklı olarak eleřtirilmekteydi¹⁶⁸. Ancak 5237 sayılı ceza kanunu ile birlikte bu durum kökten değişmiştir. şöyle ki; 765 sayılı Kanun'un 507. maddesinde taksirli iflas ile ilgili olarak, sadece bu suçun karşılığı olan cezayı belirten bir hüküm yer almakta, meydana gelen bir iflasın taksirli olup olmadığı ise, İcra ve İflas Kanununun hükümlerine göre belirlenmekteydi. M. 310 hükümünde ise hangi hallerde taksirli iflasın bulunduğu sayma suretiyle belirlenmişti. 5237 sayılı kanunun 162. maddesi aynı konuyu düzenlerken 765 sayılı kanundan farklı bir yol izlemiş ve sadece cezayı belirlemekle kalmamış aynı zamanda bu suçun tanımını yaparak unsurlarını da belirlemiştir. Kanımızca artık meydana gelen iflasın taksirli iflas olup olmadığı bu

¹⁶⁴ Bkz., Avukatlık K. m. 5; Noterlik K. m. 7/10; Bankalar K. m. 7-2/ba.

¹⁶⁵ İflasın kaldırılması halinde, itibarın yerine gelmesi için iflasa karar veren mahkemeden itibarının yerine gelmesinin istenmesinin şart olup olmadığı ilerde iflasın kaldırılmasının hükümlerinde incelenecektir. Bkz; ř7, A.

¹⁶⁶ **Kuru**, El kitabı, s. 1190.

¹⁶⁷ **Muşul**, Timuçin: İflas Suçları, Taksiratl  ve Hileli İflas Suçları ile Diğer İflas Suçları, İstanbul 1998, s. 58.

¹⁶⁸ **Erem**, Faruk: Dolandırıcılık, Ankara 1956, s. 44 ve s. 47, **Muşul**, s. 64.

tanımlamaya göre belirleneceğinden m. 310 artık uygulanma kabiliyetini kaybetmiştir¹⁶⁹.

Böylece tacir olmanın gerekli kıldığı dikkat ve özenin gösterilmemesi nedeniyle iflasa sebebiyet vermek, suçun maddi unsurunu oluşturmaktadır. Tacir olmanın gerekli kıldığı dikkat ve özenin ne olduğu ise madde gerekçesinde belirtilmiştir. Buna göre; tacir olmanın gerekli kıldığı dikkat ve özen TTK' nun 20/II. maddesine göre belirlenecektir¹⁷⁰. Ayrıca ceza mahkemesinin bir kişiyi taksirli veya hileli müflis olarak cezalandırabilmesi için, ilk önce, o kişinin ticaret mahkemesince iflasına karar verilmiş¹⁷¹ ve bu iflas kararının kesinleşmiş olması gerekir¹⁷². Bu anlamda iflas olgusunun gerçekleşmesi madde gerekçesinde de belirtildiği gibi bir objektif cezalandırılabilme şartı niteliği taşımaktadır¹⁷³.

Taksiratlı ve hileli müflis aleyhine ceza kovuşturması yapılabilmesi için, bir başvurunun beklenmesine gerek yoktur. Çünkü bu suçlardan dolayı kovuşturma yapılabilmesi, ilgililerin şikayetine bağlı değildir¹⁷⁴; re'sen kovuşturma yapılması gerekir.

¹⁶⁹ **Ülkü**, M. Muhammet: 5237 sayılı TCK 154 – 156 ve 160 – 166. Maddelerinde Yer Alan Malvarlığına Karşı Diğer Suçlar, s. 16, www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale1-2.htm (Bu çalışma, “Yeni Ceza Adalet Sistemi”nin Cumhuriyet Savcıları ve Hakimlere tanıtımı için 21.02.2005-01.04.2005 tarihleri arasında Samsun ilinde düzenlenen (Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı'nca) seminerler için hazırlanmıştır.), **Çolak**, Haluk: İcra ve iflas Suçları ve Yargılama Usulü, 2005, s. 170.

¹⁷⁰ Kanımızca ceza hukuku ilkelerine göre ceza hakimi bu dikkat ve özenin belirlenmesinde yalnızca Ticaret Kanununun 20/II maddesiyle sınırlı olmamalıdır. Ticaret Kanunu'nun bu hükmü yol gösterici mahiyette olabilir ancak ceza hakimi taksiri belirlerken ceza hukuku prensiplerine göre hareket etmelidir.

¹⁷¹ Ancak madde gerekçesinde bir yanlışlık yapılmıştır. Şöyle ki; bir iflasın taksirli veya hileli olup olmadığına karar verme yetkisi, iflas kararını vermiş olan ticaret mahkemesine değil, ceza mahkemesine aittir. Yani, ticaret mahkemesi yalnızca iflas kararını verir. Oysaki, madde gerekçesinde, kişinin ceza mahkemesinde taksirli iflas nedeniyle cezalandırılabilmesi için, ticaret mahkemesinin, tacir olmanın gerekli kıldığı dikkat ve özenin gösterilmemesi dolayısıyla iflas kararı vermiş olması gerekir denmektedir. Yani ticaret mahkemesinin iflas kararı verirken taksiri de belirlemesi gerekeceği gibi bir anlam çıkmaktadır. Ancak ticaret mahkemesinin böyle bir yetkisi yoktur. Ticaret mahkemesi yalnızca iflas kararı verir. Kişinin taksirli veya hileli iflas edip etmediğine ceza mahkemesi karar vereceğine göre madde gerekçesi yanlıştır.

¹⁷² **Kuru**, El kitabı; s. 1190, **Muşul**, s. 46.

¹⁷³ Türk Hukukunda, iflasın açılmış olmasının iflas suçlarının oluşumu için bir ön şart mı, yoksa cezalandırılabilme şartını olup olmadığı hususunda tartışma vardır. Kanaatimize göre; iflas kararı, iflas suçlarının oluşumu için bir cezalandırılabilmenin objektif şartıdır. Çünkü, suçun unsurları mevcut olsa bile, kanunun aradığı cezalandırılabilme şartı gerçekleşmedikçe, fail cezalandırılmayacaktır. Bu tartışmalar için bkz.; **Muşul**, s. 44.

¹⁷⁴ Bu sebeple ilgililerin şikayeti teknik anlamda “şikayet” olmayıp, birer ihbar niteliği taşımaktadır.

Taksirli İflas suçuna karar verme yetkisi, sulh ceza mahkemesindedir (YTCK. m. 162).

4. Hileli İflas

Yeni Tük Ceza Kanununun 161. maddesine göre malvarlığını eksiltmeye yönelik hileli tasarruflarda bulunan kişi, bu hileli tasarruflardan önce veya sonra iflasa karar verilmiş olması halinde, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Yukarıda bahsettiğimiz gibi YTCK sadece suçun cezasını belirtmekle kalmamış aynı zamanda suçun tanımını yaparak unsurlarını da açıklamıştır. Böylece ceza hakimi hileli iflas suçuna karar verirken artık İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre değil ceza kanununun hükümlerine bakarak karar verecektir.

Malvarlığını eksiltmeye yönelik hileli tasarruflarda bulunmak bu suçun maddi unsurunu oluşturmaktadır.

YTCK hangi hallerin hileli iflasa vücut vereceğini sayma yoluyla belirlemiştir. Böylece bu suç seçimlik hareketli bir suç olarak düzenlenmiştir¹⁷⁵.

Kişinin bu hileli iflas suçundan yargılanabilmesi için, ticaret mahkemesince iflasına karar verilmiş ve bu kararın kesinleşmiş olması gerekir¹⁷⁶.

Hileli iflas suçuna karar verme yetkisi asliye ceza mahkemesinindir (YTCK m. 161).

Ş2. İFLASIN KALDIRILMASININ DÜZENLENİŞ YERİ VE AMACI

A.İFLASIN KALDIRILMASININ DÜZENLENİŞ YERİ

İflasın kaldırılması m.182’de düzenlenmiştir. M.182. hükmü ise İcra ve İflas Kanununun “İflas Yoluyla Takip” başlıklı altıncı babının beş numaralı kısmında yer almaktadır. Ancak kanımızca da, iflasın kaldırılması, iflasın bütün hüküm ve

¹⁷⁵ Bu seçimlik hareketler şunlardır; a. Alacaklıların alacaklarının teminatı mahiyetinde olan malların kaçırılması, gizlenmesi veya değerinin azalmasına neden olunması, b. Malvarlığını kaçırmaya yönelik tasarruflarının ortaya çıkmasını önlemek için ticari defter, kayıt veya belgelerin gizlenmesi veya yok edilmesi, c. Gerçekte bir alacak ve borç ilişkisi olmadığı hâlde, sanki böyle bir ilişki mevcutmuş gibi, borçların artmasına neden olacak şekilde belge düzenlenmesi, d. Gerçeğe aykırı muhasebe kayıtlarıyla veya sahte bilanço tanzimiyle aktifin olduğundan az gösterilmesi

¹⁷⁶ **Kuru**, El kitabı, 1191, **Muşul**, s. 46

sonuçlarını ortadan kaldırması sebebiyle, iflasın hukuki sonuçlarına ve tasfiyesine ilişkin hükümlerden sonraya alınması kanunun sistematığı açısından daha uygun olurdu¹⁷⁷. Yani iflasın kaldırılması, İcra ve İflas Kanunumuzun “İflasın Hukuki Neticeleri” başlıklı yedinci babından sonra gelen “İflasın Tasfiyesi” başlıklı sekizinci babının, yedi numaralı iflasın kapanması kısmından sonra sekizinci kısım olarak yer alması gerekirdi. Böylece önce iflas yolu ile takip usulleri, sonra iflasın hukuki neticeleri ve son olarak iflas tasfiyesinin nasıl yapılacağı belirtildikten sonra iflasın kaldırılmasının düzenlenmesi, iflasın neticelerini geriye etkili olarak kaldırması sebebiyle sistematik açıdan daha doğru bir yaklaşımdır.

M. 182 hükmüne göre; “Borçlu bütün alacaklıların taleplerinin geri aldıklarına dair bir beyanname veya tekmil alacakların itfa olunduğu hakkında bir vesika gösterir veya akdolunan konkordato tasdik edilirse mahkeme, iflasın kalkmasına ve borçlunun serbestçe tasarrufu için malların kendisine iadesine karar verir.” Bu madde metninden anlaşılacağı üzere iflasın kaldırılması üç durumda mümkündür. Bunlardan ilki, bütün alacaklıların istemlerini geri alması, ikincisi bütün alacaklıların itfa edilmesi, üçüncüsü ise akdolunan konkordatonun tasdikidir. Bu üç durumun varlığı halinde iflasın açılmasına karar veren mahkeme iflasın kaldırılmasına karar verir. İlk iki durumdaki “beyanname” ve “vesika” terimleri alacaklıların bu konudaki iradelerinin ispatını amaçlamaktadır.

İsviçre hukukunda iflasın kaldırılması (Widerruf des Konkurses) Federal İcra ve İflas Kanununun (SchKG) 195. maddesinde düzenlenmiştir. İcra ve İflas Kanunumuza kaynak kanun olan İsviçre İcra ve İflas Kanununun bizim 182. maddeye karşılık gelen 195. maddesinde itfa sebebiyle iflasın kaldırılması hali 1997 değişikliğine kadar bulunmamaktaydı¹⁷⁸. İflasın, bütün alacaklıların itfası sebebiyle kaldırılması hali, madde İsviçre’ den alınırken Kanunumuza eklenmişti. Ancak 1997 değişikliğinden sonra, bütün alacaklıların itfası sebebiyle iflasın kaldırılması hali İsviçre İcra ve İflas Kanununa da eklenmiştir.

¹⁷⁷ Arar, s. 42.

¹⁷⁸ Taşpınar, Sema: “İsviçre Federal İcra ve İflas Kanunu’nda Yapılan Değişikliklere Genel Bir Bakış”, Baki Kuru Armağanı, Ankara 2004, s. 599-671, s. 636.

B. İFLASIN KALDIRILMASININ AMACI

İflas, mahkeme kararı ile açılan yenilik doğurucu(inşai) bir tasarruf ve yeni bir hukuki statüdür¹⁷⁹. Ticaret mahkemesinin iflas kararı ile iflas açıldıktan sonra, iflas davası artık davacı ile davalı arasında bir dava olmaktan çıkar ve iflas, müflisin bütün alacaklıları için hüküm doğurur. Bu aşamadan sonra iflas hali sadece kanunda düzenlenmiş olan durumlarda son bulabilir.

İflas normal olarak, iflas masasının tasfiyesi tamamlanınca, iflas idaresinin iflasa karar veren mahkemeye iflas dairesi aracılığıyla bir rapor verip, mahkeme tarafından tasfiyenin bittiğinin anlaşılması üzerine, iflasın kapanmasına karar verilmesiyle son bulur. İflasın kapanmasına rağmen iflasın kamu hukuku bakımından sonuçları devam etmekte ve borçlu, müflis sıfatını muhafaza etmektedir. Ancak kanunkoyucu bazı koşulların sağlanması durumunda borçluya son bir şans tanıyarak, iflas kararının kesinleşmesinden sonra iflasın kapanmasına kadar iflasın kaldırılabilmesi olanağını tanımıştır.

İflasın kaldırılmasının amacını anlayabilmek için öncelikle, iflasın kaldırılmasından kimlerin menfaatinin bulunduğu belirlenmesi gerekir. İflasın kaldırılmasında ilk menfaat sahibi doğal olarak müflistir. Ancak iflasın kaldırılmasında sadece borçlunun değil, alacaklıların ve kamunun da menfaati vardır. Çünkü; müflisin tüm borçlarını kendi arzusu ve imkanları ile itfa etmesinden alacaklılarında menfaatinin bulunduğu şüphesizdir. Bunun gibi bir konkordatonun akdedilmesi durumunda da, alacaklılar, alacaklarını iflas tasfiyesi sürecinden alabilecekleri orandan daha fazla alabilmeleri mümkündür. Alacaklıların taleplerini geri almaları hali, alacaklıların müflise duyacakları güvenle alakalı bir durumdur. Alacaklılar, alacaklarını, müflisin ticaret hayatına devam etmek suretiyle ödeyebileceğine inanmaları durumunda, taleplerini geri alacaklardır. Bu şekilde hakkında açılmış bulunan iflas kaldırılan müflis, ticaret hayatına devam ederek, borçlarını daha rahat ödeyebilme imkanına kavuşabilecektir.

Müflisin iflastan kurtularak ticaret hayatına devam etmesinde kamunun da menfaati vardır. Çünkü üretimde bulunmak suretiyle ülke ekonomisine katkıda bulunan ve binlerce işgücü istihdam eden hukuk sujelerinin iflastan kurtulmasında kamunun menfaatinin de bulunduğu şüphesizdir. Görüldüğü üzere, aslında iflasın

¹⁷⁹ Pekcantez, İflasın Kaldırılması, I, AD. 1982/4, s. 731-745, s. 732.

kaldırılmasının amacı bir iflas kurumu olarak iflasın amacıyla örtüşmektedir. İflas hükümlerinin amacı ise, iflası önlemek ve iflas meydana geldiği takdirde müflisin malvarlığının tasfiyesini ve alacaklılar arasında adil bir biçimde paylaşılmasını sağlamaktır¹⁸⁰. İflas hükümlerinin ilk amacı olan iflası önlemek için ise kanunumuzda çeşitli kurumlar öngörülmüştür. Bunlar; konkordato, sermaye şirketlerinin yeniden yapılandırılması, iflasın ertelenmesi, depo kararı vb. Dikkat edilirse, kanunkoyucu iflas hükümlerini düzenlerken mümkün olduğunca iflası önleyebilecek kurumlar ihdas etmeyi denemiş, ancak bu mümkün olmadığı takdirde müflisin malvarlığının adil bir biçimde paylaşılmasını sağlamaya çalışmıştır. İşte iflasın kaldırılması da bu amaca hizmet eder. Ancak diğerlerinden farklı olarak, iflasın kaldırılması, iflas önlenemediği takdirde borçlunun, iflasın ağır hukuki neticelerinden kurtulabilmesine olanak sağlayan bir iflas kurumudur. Bu şekilde, kanunun iflası önleyici hükümlerinden faydalanamayan müflise, iflastan kurtulmasına olanak sağlayan son bir imkan daha yaratılmak istenmiştir. Bu şekilde müflis, adeta hakkında açılmış bulunan iflası kaldırması için teşvik edilmeye çalışılmıştır. Çünkü müflis, hakkında açılmış bulunan iflası kaldırarak hem iflasın hukuki neticelerinden kurtulmakta hem de ticari hayattaki kredibilitasını korumaktadır.

§3. İFLASIN KALDIRILMASININ HUKUKİ NİTELİĞİ VE BENZER KURUMLARDAN FARKI

A. İFLASIN KALDIRILMASININ HUKUKİ NİTELİĞİ

I. İflasın Kaldırılmasının Çekişmeli Yargı-Çekişmesiz Yargı içindeki Yeri

Medeni yargı çekişmeli ve çekişmesiz olmak üzere ikiye ayrılır. Bir işin çekişmeli yargıya mı yoksa çekişmesiz yargıya mı gireceği, özel hukuk alanında doğan ve mahkemelere intikal eden ihtilafların (davaların), hangi mahkemeler tarafından ve hangi usullere göre incelenip karara bağlanacağını belirlemesi açısından önemlidir¹⁸¹.

¹⁸⁰ Yıldırım, M. Kamil: Hileli İflas Suçları, İstanbul 2000, s. 331.

¹⁸¹ Kuru, Baki/ Arslan, Ramazan/ Yılmaz, Ejder: Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2002, s. 73.

Bir işin çekişmeli yargıya mı, yoksa çekişmesiz yargıya mı ait olduğunu belirleyebilmek için çeşitli kıstaslar vardır. Bu konudaki ilk ve en önemli kıstas “ihtilaf yokluğu kıstasıdır” buna göre çekişmesiz yargıya tabi işlerde ilgililer arasında kural olarak bir ihtilaf yoktur¹⁸². Bir diğer ölçütte “subjektif hakların yokluğu” ölçütüdür. Buna göre, ilgililerin özel hukuk kişilerine karşı ileri sürebilecekleri subjektif haklarının bulunmadığı işler çekişmesiz yargıya tabidir¹⁸³. Bundan başka, hakimin re’sen (kendiliğinden) harekete geçmesi gereken bütün işler “re’sen harekete geçme kıstası”na göre çekişmesiz yargıya tabidir¹⁸⁴.

Bu ölçütlerden ihtilaf yokluğu kıstasına göre, iflasın kaldırılması bir çekişmesiz yargı işidir. Çünkü iflasın kaldırılmasında kural olarak iki taraf yoktur ve buna bağlı olarak taraflar arasında bir ihtilaftan söz edilemez. Kanunun aradığı şartlar gerçekleştiğinde müflis veya iflas idaresi mahkemeden iflasın kaldırılmasını istemekte ve mahkemede gerekli şartların gerçekleşmesi halinde iflasın kaldırılmasına karar vermek zorundadır. Bunun gibi iflasın kaldırılmasında, özel hukuk kişilerine karşı ileri sürülebilecek bir subjektif hakta bulunmamaktadır. Ancak iflasın kaldırılması çekişmesiz yargı işi olmasına rağmen yargılama esnasında çekişmeli yargı işine dönüşebilir. Şöyle ki; iflasın kaldırılabilmesi için başvuru hallerden biri olan bütün alacaklıların alacak taleplerini geri almaları halinde yahut bütün alacaklıların itfa edilmesi durumunda, alacaklılardan birinin alacağının itfa edilmediği ya da bir alacaklının alacak talebini geri almadığı yolunda itiraz etmesi üzerine, iş, çekişmesiz yargıdan çıkıp çekişmeli yargıya dönüşür.

II. Hukuki Niteliği

İflasın kaldırılmasının hukuki niteliği konusunda doktrinde herhangi bir görüş bulunmamaktadır. Bir iflas kurumu olan iflasın kaldırılmasının gerek şartlarından, gerek amacından, gerekse göstermiş olduğu özellikler dikkate alınarak bazı sonuçlara gidilebilir.

İflasın kaldırılmasının istenebileceği durumlardan bütün alacaklıların alacak taleplerini geri alması veya konkordatonun tasdik edilmesi halinde bir sözleşmenin varlığı düşünülebilir. Çünkü müflis alacaklılarla, alacak taleplerini geri almaları

¹⁸² Kuru, Baki: Nizasız Kaza, Ankara 1961, s. 19.

¹⁸³ Kuru, Nizasız, s. 33.

¹⁸⁴ Kuru, Nizasız, s. 39.

konusunda anlaşması gerekir. Bu nedene dayanılarak iflasın kaldırılması halinde, iflasın kaldırılmasının bir sözleşmeden kaynaklandığı düşünülebilir. Bunun gibi konkordatonun tasdik edilmesinde de konkordatonun, borçlu ile alacaklıları arasında yapılan bir sözleşme olduğu görüşünün¹⁸⁵ benimsenmesi halinde, iflasın kaldırılmasının yine bir sözleşmeden kaynaklandığı düşünülebilir. Ancak iflasın kaldırılması yalnızca bu iki duruma münhasır değildir. Bütün alacakların ödenmesini bu kapsamda değerlendirmek mümkün olmaz. Bu anlamda iflasın kaldırılmasının bir sözleşmeden kaynaklandığı görüşü iflasın kaldırılmasının hukuki niteliğini açıklamakta kapsayıcı bir nitelendirme olamaz. Kaldı ki, iflasın kaldırılabilmesi yalnız bu iki duruma münhasır olduğunun düşünülmesi halinde dahi, ayrıca mahkeme, iflasın kaldırılması konusunda karar vermeden iflas kaldırılmış olmaz. Yani iflasın kaldırılabilmesi için mutlaka bir mahkeme hükmüne ihtiyaç vardır. Bunun yanında konkordatonun hukuki niteliği konusunda hakim olan görüş, konkordatonun, şartların gerçekleşmesi halinde olağan cebri icra usullerinin yerini alan, iflasa yaklaşan ve fakat ona nazaran daha özel ve daha yumuşak bir rejim öngören bir cebri icra türü olduğudur¹⁸⁶. Bu anlamda iflasın kaldırılmasının, alacaklılarla müflis arasında iflasın kaldırılmasını amaçlayan bir sözleşme olduğu düşünülemez¹⁸⁷. Hatta mahkeme dışı bir konkordatoya dayansa bile, iflasın kaldırılması bir sözleşme değildir¹⁸⁸. Zaten iflasın kaldırılması, konkordatonun tasdikinin amacı değil bir sonucudur. Sonuç olarak iflasın kaldırılmasının alacaklılarla müflis arasında yapılan bir sözleşmeye dayandığı düşünülemez.

İflasın kaldırılmasının mahkeme kararıyla hükümlerini doğurduğu söylenebilir. Çünkü iflasın kaldırılması ancak mahkemenin bu yolda karar vermesi ile gerçekleşebilir. Ancak mahkeme, iflasın kaldırılması kararını, müflis iflasın kaldırılması şartlarını gerçekleştirdiği zaman verebilir. Bu şartlardan bütün alacaklıların alacak taleplerini geri çekmesi şartında, müflisin alacaklılarla bu yönde anlaşması gerekir. Bu anlamda yalnızca bir mahkeme hükmü değil, temelinde bir anlaşmanın da olduğu düşünülebilir.

¹⁸⁵ Arar, s. 256, 257.

¹⁸⁶ Kuru, Konkordato, s. 404-405, Ansay, Sabri, Şakir: "Konkordato", AD., 1940/3, s.158-178, s.159, Gürdoğan, İflas, s.156, Önen, Ergun: "İflastan Sonra Konkordato", Batıder, 1976, C.VIII, s.77-111, s.80, Berkin, Necmeddin: "Konkordato Akti ve Konkordatonun Hukuki Mahiyeti", İBD., 1949/4, s.193-213, s.203, Tanrıver, Süha/Deynekli, Adnan: Konkordatonun Tasdiki, Ankara 1996, s.34.

¹⁸⁷ Solenthaler, Walter: Der Widerruf des Konkurses, Lachen 1958, s. 10.

¹⁸⁸ Solenthaler, s. 10.

Kanımızca, iflasın kaldırılması, müflis borçluya iflasın neticelerinden kurtulmasına olanak tanıyan bir yol, bir iflas hukuku kurumu ve borçluya tanınan bir hukuki imkandır. İflasın kaldırılması istemi üzerine verilen karar¹⁸⁹ ise usuli bir karardır ve inşai bir nitelik taşımaktadır. Yani iflasın kaldırılması kararı bir edaya ya da tespite dayanak olacak unsurları içermez. Öncelikle iflasın kaldırılması subjektif bir hakka dayanmadığı için bir eda kararını içermesi mümkün değildir. Ayrıca bir tespit kararı niteliğinde de değildir. Çünkü müflis hakkında açılmış bulunan iflasın kaldırıldığı an, kanundaki iflasın kaldırılması şartlarının oluştuğu an değil, bilakis ticaret mahkemesinin iflasın kaldırılmasına karar verdiği andır. Yani bütün alacaklıların taleplerini geri alması veya bütün alacakların ödenmesi veyahut konkordatonun tasdiki ile iflas kaldırılmış ve mahkemede bunu tespit ediyor konumunda değildir. İflasın kaldırılması ancak mahkemenin bu yönde vereceği bir karar ile meydana gelir. Bu karardan sonra, müflis hakkında açılmış bulunan iflas kaldırılarak yeni bir hukuki durum yaratılmış olur. Mahkemenin iflasın kaldırılması kararından sonra, müflis hakkında açılmış bulunan iflas, artık geriye etkili olarak hüküm ve sonuçlarını doğurur. Aslında inşai hükümlerin etkileri kural olarak ileriye dönüktür (ex nunc). Ancak bazı inşai hükümler geçmişe yönelik etki doğurabilir¹⁹⁰. İflasın kaldırılması da, geçmişe de yönelik etki doğuran, inşai bir karardır¹⁹¹.

Bunun yanında bu hüküm ile amaçlanan maddi değil usuli bir durumun inşasıdır. Bilindiği üzere inşai davanın özünü inşai hak oluşturur¹⁹². İnşai hak ise, hakkın sujesi olan kişiye, tek taraflı irade bildirimiyile, kurmak, değiştirmek ya da bozmak yoluyla somut bir hukuki ilişki (hukuki durum) inşa etmek yetkisi veren bir özel hukuki iktidardır¹⁹³. Özel nitelikteki bu hukuki iktidar bir hukuki işlemde¹⁹⁴ ya

¹⁸⁹ İflasın kaldırılması işinin bir çekişmesiz yargı işi olması sebebiyle çekişmeli yargı anlamında bir hükümden söz etmek mümkün değildir. (Önen, Ergun: İnşai Dava, Ankara 1981, s. 169).

¹⁹⁰ Kuru, Nizasız, s. 182, inşai hükümlerin tesirinin ileriye yönelik olmasının kural, geçmişe dönük oluşunun ise istisna olduğu hakkında bkz., HGK 23.2.1979, 1977-13-150/177, YKD 1979/12, s.1960-1962.

¹⁹¹ Önen, İnşai, s. 192.

¹⁹² Türk hukuk terminolojisinde “Gestaltungsrecht” karşılığı olarak, “inşai hak” teriminin yanında “yenilik doğuran hak” terimi de kullanılmaktadır. Bugün için yenilik doğuran hak terimi daha yaygın bir biçimde kullanılmaktadır.(Yenilik doğuran hak konusunda ayrıntılı bilgi için bkz.; Buz, Vedat: Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, Ankara 2005). Ancak biz bu çalışmamızda eskiden yerleşmiş olan ve bu tür hakların hukuki niteliğini ve işlevini daha iyi yansıttığımızı düşündüğümüz “inşai hak terimini” kullanmayı tercih edeceğiz (Önen, İnşai, s. 6).

¹⁹³ Önen, İnşai, s. 8.

¹⁹⁴ Örneğin, vefa hakkı.

da bir kanun hükmünden¹⁹⁵ kaynaklanabileceği gibi gerek kanuna gerekse hukuki işleme birlikte de dayanabilir¹⁹⁶. İnşai hakkın kullanılması ve dolayısıyla inşai sonucun doğması için genellikle hak sahibinin tek yanlı iradesine dayanan bir özel hukuk işlemi yeterli olacaktır¹⁹⁷. Hak sahibi söz konusu değişikliği gerçekleştirmek için ne karşı tarafın muvafakatini almak, ne de devlet organlarını harekete geçirmek zorundadır¹⁹⁸. Ancak kamu düzeni ile ilgili olan veya hukuk güvenliğinin sağlanması ya da üçüncü kişilerin menfaatlerinin korunması gereken durumlarda kanunkoyucu sadece hak sahibinin iradesini yeterli saymamış, bu iradeyi bir yargı süzgecinden geçirmeyi uygun görmüştür. Arzu edilen değişiklik, yani bir hak ve hukuki ilişkinin kurulması, değiştirilmesi veya sona erdirilmesi ancak hakimin bu yönde kurucu nitelikteki kararı üzerine gerçekleşir¹⁹⁹.

İşte bir inşai hakka dayanarak açılan bu davalara maddi hukuka ilişkin inşai davalar denir²⁰⁰. Yani inşai davanın konusunu inşai bir hak oluşturur. Ancak inşai dava yalnız maddi hukuk alanında görülen bir dava tipi değildir; yargılama hukuku ve takip hukukunda da bazı inşai dava örnekleri bulunmaktadır. İkisi arasındaki en önemli fark dava konusunu neyin oluşturduğudur. Maddi hukukta inşai davanın konusu subjektif nitelikte bir inşai haktır ve burada dava ile bir özel hukuk ilişkisi inşa edilmektedir. Yargılama hukukunun inşai davalarında ise, dava konusunu oluşturan olgunun niteliği konusunda görüş ayrılıkları bulunmakla beraber, hakim görüş bunun bir usuli vakıa olduğu ve bu tür davalarla münhasıran usuli ilişkilerin inşasının amaçlandığı yönündedir²⁰¹. Ancak inşai işlevi yönünden maddi hukukun inşai davalarıyla yargılama hukukunun inşai davaları arasında doktrin en küçük bir farklılık dahi görmemektedir. Dava konusunu oluşturan unsurun, yargılama hukukunda, maddi hukuktakinden farklı olarak bir inşai hak olmadığı görüşü ise, izafî olmaktan öteye bir değer taşımaz²⁰². Çünkü yargılama hukukunda da dava konusunu subjektif bir hak oluşturur. İnşai nitelikte olan bu subjektif hakların maddi

¹⁹⁵ Örneğin, tek yanlı vazgeçme, takas, fesih ve iptal haklarında olduğu gibi.

¹⁹⁶ Örneğin, şuf'a hakkı rücu hakkı, feshi ihbar hakkı gibi. **Önen**, İnşai, s. 8.

¹⁹⁷ **Buz**, s. 183.

¹⁹⁸ **Buz**, s. 183.

¹⁹⁹ **Önen**, İnşai, s. 50, **Buz**, s. 183.

²⁰⁰ Bu ayrım için bkz., **Önen**, İnşai, s. 64-124.

²⁰¹ **Önen**, İnşai, s. 128.

²⁰² **Önen**, İnşai, s. 128.

inşai haklardan olan farkı, bunların usuli muhtevalı, usuli ilişkilere dönük ve usuli sonuca yönelik haklar oluşunda görülür²⁰³.

İflasın kaldırılmasının kural olarak bir çekişmesiz yargı işi olması sebebiyle zaten iflasın kaldırılmasının maddi bir inşai hakka dayandığı söylenemez. Aynı yargılama hukukunun inşai davalarına benzer bir şekilde, iflasın kaldırılması kararının özünü, usuli bir ilişkinin inşası oluşturur. Bu durum, iflasın kaldırılmasının istenebileceği ve iflasın kaldırılmasının karakteristik özelliğini en iyi yansıtan durumlardan biri olan bütün alacaklıların taleplerini geri almasındaki, “geri alma” kavramından çıkarılabilir²⁰⁴. Çünkü kanunda ifadesini bulan “geri alma” sadece devam eden iflas muameleleri hakkında netice doğuran usule ilişkin bir beyandır²⁰⁵. Yani geri alma beyanı usuli bir işlemdir ve bu beyan ile taraflar mahkemenin usuli işlemine rıza göstermektedirler²⁰⁶.

Durum, iflasın bütün alacakların itfası suretiyle kaldırılmasında da aynıdır. Burada da bütün alacaklarını ödeyen borçluya hakkında açılmış bulunan iflası kaldırma imkanının verilmesi gerekir. Zaten borçluyu da bütün borçlarını ödemeye teşvik eden, hakkında açılmış bulunan iflası bu şekilde kaldırabilecek olmasıdır. Bütün alacakların itfasından sonra mahkemenin vereceği karar usuli ancak, inşai nitelikte bir karar olacaktır. İflas ancak mahkemenin vereceği karar ile kaldırılabilir. Aynı şekilde konkordatonun tasdikinden sonra da iflasın kaldırılması mahkemenin kararından sonra gerçekleşebilir. Yoksa konkordatonun tasdikinden sonra iflas kendiliğinden kalkmayacaktır²⁰⁷. Burada da mahkemenin vereceği karar aynı şekilde iflasın sonuçlarını ortadan kaldırıcı inşai bir etkiye sahiptir.

²⁰³ **Önen**, İnşai, s. 128.

²⁰⁴ Bu kavram ileride ayrıntılı olarak incelenecektir, bkz.; §4.B.I.

²⁰⁵ **Berkin**, 397.

²⁰⁶ **Solenthaler**, s.10, BGE, 64, III, 39 geri alım beyanını “prozessuale Zustimmung” (usuli onay) olarak nitelendirmiştir (naklen Solenthaler, s. 10)

²⁰⁷ Hatta konkordatonun hukuki sonuçları da iflasın kaldırılması kararından sonra doğacaktır. Zaten bu mantıklı bir sonuçtur. Çünkü iflas kaldırılmadıkça borçlu, iflasın açılması ile kaybetmiş olduğu tasarruf yetkisinin yeniden kazanamaz. Müflis tasarruf yetkisini yeniden kazanmadıkça konkordatonun şartlarını yerine getiremez (**Altay**, Sümer: Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku, İstanbul 2005, s. 1213).

B. İFLASIN KALDIRILMASININ BENZER HUKUKİ KURUMLARDAN FARKI

I. İflasın Kapanmasından Farkı

İflasın kapanması ile iflasın kaldırılması birbirine benzese de, farklı hukuki kurumlardır. İflasın kapanmasında, iflas masasının tasfiyesi tamamlanınca, yani, bütün masa mallarının tasfiyesinden elde edilen paraların alacaklılara dağıtılmasından sonra, iflas idaresi, iflasa karar veren mahkemeye iflas dairesi aracılığıyla bir rapor verir. Mahkeme tasfiyenin bittiğini anlayınca, iflasın kapanmasına karar verir ve bu karar iflas dairesince ilan edilir; böylece iflas kapanmış olur. Oysa, iflasın kaldırılmasında, iflas tasfiyesi henüz bitmemiştir. İflas tasfiyesi devam ederken, alacaklıların alacak taleplerini geri çekmesi veya bütün alacakların ödenmesi veya konkordatonun tasdik edilmesi üzerine, ticaret mahkemesinin vereceği karar ile müflis hakkındaki iflas bütün sonuçları ile kaldırılmakta, müflis hiç iflas etmemiş gibi olmaktadır. Dolayısıyla, müflis sıfatı da son bulmaktadır. Buna karşılık, iflasın kapanmasından sonra, iflasın kamu hukuku bakımından neticeleri devam etmekte ve borçlu müflis sıfatını muhafaza etmektedir.

Şu halde, iflasın kapanması ile kaldırılması, birbirinden tamamen farklı iki müessesedir. Çünkü iflasın kapanmasında, iflasla takip edilen sonuç gerçekleşmiş ve iflas tasfiyesi tamamlanmıştır. Oysa, kaldırılmasında, borçlunun iflasını gerektiren hal ortadan kalkmakta o nedenle müflisin malvarlığını tasfiye etmeye gerek kalmamaktadır. İkiisi arasındaki tek benzerlik ise, her ikisinin de iflası sona erdirmeleridir²⁰⁸.

II. İflasın Ertelenmesinden Farkı²⁰⁹

İflasın ertelenmesi, borca batık durumda bulunan bir sermaye şirketi veya kooperatif hakkında verilecek iflas kararının, kanunda öngörülen şartlar altında, özellikle şirketin mali durumunun iyileşmesi mümkün olduğunda, belirli bir süre geri

²⁰⁸ Kuru, IV, s. 3362.

²⁰⁹ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz., Atalay, Oğuz: Borca Batıklık ve İflasın Ertelenmesi, İzmir 2006.

bırakılarak, bu süre içinde şirket veya kooperatifin iflastan kurtulması için imkan tanınmasına hizmet eden geçici bir hukuki korumadır²¹⁰.

İflasın ertelenmesinde, mahkemeden iflas ile birlikte iflasın ertelenmesi istenmekte, öncelikle iflasın ertelenmesi talebi incelenmekte bu talep red edildiğinde iflas kararı verilmektedir²¹¹. İflasın ertelenmesi talebinin kabulü halinde ise, iflas erteleme süresince geri bırakılacaktır. Ertelenme kararının sonunda ise, şayet erteleme amacına kavuşmuş ise, iflasın reddine ilişkin bir karar verilmeli, erteleme amacına ulaşmaz ise iflas kararı verilerek iflasın ertelenmesi çerçevesinde alınan tedbirler kaldırılmalıdır²¹².

İflasın ertelenmesinde, iflasa karar verilmesini gerektiren bir durum gerçekleşmiş, ancak mahkeme iflasa karar vermemiş, bu kararı, borçlunun mali durumunun iyileştirilmesinin mümkün olması sebebiyle bir süre ertelemiştir. O nedenle, iflasın ertelenmesinde, borçlu henüz iflas etmemiştir. Ancak iflasın kaldırılmasında borçlunun iflasına karar verilmiş hatta bu karar kesinleşmiş olabilir.

İflasın ertelenmesinin amacı, sermaye şirketleri ve kooperatifleri iflas etmeden çeşitli tedbirler çerçevesinde kurtarmak iken, iflasın kaldırılması, iflas eden müflise iflasın sonuçlarından kurtulması için tanınan bir hukuki imkandır. Ancak her ikisi de, nihai olarak, iflasın amacı olan iflası önlemek çerçevesi altında, bu amaca hizmet eden iflas kurumlarıdır. Gerçi iflasın kaldırılmasında müflis etmiş durumdadır. Bu anlamda iflasın ertelenmesi gibi bir önleyici etkiye sahip değildir. Ancak iflasın kaldırılması ile birlikte borçlu iflasın hukuki sonuçlarından kurtulabilmektedir. Bu şekilde iflasın kaldırılması ile iflasın ertelenmesi borçlunun tekrar ticari hayata dönmesini ve bu şekilde genel ekonomik düzenin korunmasını amaçlayan iki iflas kurumudur.

²¹⁰ **Özekes**, Muhammet: İflasın Ertelenmesi, Medeni Usul Hukuku ve İcra İflas Hukukçuları Toplantısı, Eskişehir 2004, s.2, **Atalay**, Erteleme, s. 59.

²¹¹ **Atalay**, Erteleme, s. 112.

²¹² **Özekes**, s. 7.

2. BÖLÜM

İFLASIN KALDIRILMASININ İSTENEĞİLECEĞİ DURUMLAR VE İFLASIN KALDIRILMA USULÜ

§ 4. İFLASIN KALDIRILMASININ İSTENEĞİLECEĞİ DURUMLAR

A. GENEL OLARAK

Müflis, hakkında açılmış olan iflasın kaldırılmasını isteyebilir. Müflise bu hak m.182 ile tanınmıştır. Bu maddenin birinci fıkrasına göre; “Borçlu bütün alacaklıların taleplerini geri aldıklarına dair bir beyanname veya tekmil alacakların itfa olunduğı hakkında bir vesika gösterir veya akdolunan konkordato tasdik edilirse mahkeme, iflasın kalkmasına ve borçlunun serbestçe tasarrufu için mallarının kendisine iadesine karar verir.” Madde metninden anlaşılacağı üzere iflasın

kaldırılması üç durumda mümkündür. Buna göre iflasın kaldırılmasının istenebileceği durumlar şunlardır;

- Bütün alacaklıların taleplerini geri alması
- Bütün alacakların itfa edilmiş olması
- Konkordatonun tasdik edilmiş olması

Bu üç durumun varlığı halinde iflasa karar veren mahkeme, iflasın kaldırılmasına karar verir. Kanun, her ne kadar, “bütün alacaklıların taleplerini geri aldıkları” veya “tekmil alacakların itfa olunduğu” demekte ise de, bu iki iflasın kaldırılması sebebini, birbirinden tamamen bağımsızmış gibi anlamamak gerekir. Bazı alacaklıların alacak taleplerini geri almış ve diğer alacaklıların alacaklarının itfa edilmiş olması halinde de, müflis, iflasın kaldırılmasını isteyebilir²¹³. Ancak biz, bu durumu, iflasın kaldırılmasının istenebileceği dördüncü bir durum olarak algılanmasına sebebiyet vermemek için, ayrı bir başlık altında incelemeyi uygun görmedik.

Bunun dışında, iflas kararı verildikten sonra, iflas davasını açan alacaklının alacağıın ödenmesi, davasını geri alması (HUMK m.185) veya iflas davasından feragat etmesi (HUMK m.91) iflas halini ortadan kaldırmaz²¹⁴.

Biz bu bölümde önce iflasın kaldırılmasının istenebileceği bu üç durumu, daha sonra da iflasın kaldırılması için takip edilecek usulü inceleyeceğiz.

²¹³ **Kuru**, IV, s.3370. Nitekim Yargıtay’da alt derece mahkemesinin bu yönde vermiş olduğu bir kararı onamıştır. “Mahkemece; iflasın kaldırılması şartlarının bulunup bulunmadığı yönünden bilirkişi incelemesi yaptırılmış, alacaklıların bir kısmının alacak talebinden vazgeçtikleri, bir kısmının iflasın kaldırılmasına muvafakat ettikleri, bir kısmının alacaklarının ödendiği, Hazinesin bakiye alacağı için 1. derece ve 1. sırada ipotek verildiği, Ziraat Bankası’nın faiz alacağıın ödendiği bu şekilde iflasın kaldırılması koşullarının gerçekleştiği gerekçesiyle müflis E... A.Ş. hakkındaki iflasın İİK.nun 182. maddesi gereğince kaldırılmasına karar verilmiş...Yukarıda belirtilen nedenlerle hükmün ONANMASINA, harcın temyiz edenlerden davacı ile davalı Banka’dan alınmasına, 7.5.1996 gününde oybirliğiyle karar verildi.” (Y. 19. HD. 7.5.1996, 1658/4371, **Kazancı İçtihat Bankası**).

²¹⁴ 3494 sayılı kanunla 165/2 maddesi değişmeden önce, iflas kararının verilmesinden kesinleşmesine kadar iflas davasından feragatin mümkün olup olamayacağı hususunda Yargıtay’ın çelişkili kararları mevcuttu. Özellikle iflas kararının verilmesinden sonra borçlu sadece iflas davası açan alacaklının alacağını ödemek suretiyle iflas davasından feragat edilmesini sağlayarak iflastan kurtulma yoluna gidiliyordu. Ancak kanununda yapılan iflasa karar verilmesinden sonra iflas davasından feragatin geçersiz olduğu yönündeki değişiklik ile Yargıtay’ın değişik uygulaması son bulmuştur (Kanun değişikliğinden önceki durum için bkz.; **Aslan**, Kudret: Davadan Feragat, Ankara 1999, s. 81-91, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

B. BÜTÜN ALACAKLILARIN TALEPLERİNİ GERİ ALMIŞ OLMASI

I. Bütün Alacaklılar Kavramı

1. Genel Olarak

Bütün alacaklıların taleplerini geri almış olması sebebiyle iflasın kaldırılmasındaki bütün alacaklılar teriminden ne anlaşılması gerektiği üzerinde durmak gerekir. Öncelikle bütün alacaklılar teriminden ilk anlaşılması gereken şey bu alacaklıların iflas alacaklıları olduğudur. Yukarıda kısaca belirtmeye çalıştığımız gibi iflas alacağı ise; iflas açıldığı anda müflis borçluya karşı hukuken mevcut olan alacaklardır; bir başka ifade ile, iflas alacağı, müflisin iflasın açıldığı andaki borçlarıdır²¹⁵. Bu nedenle, iflasın açılmasından sonra doğan alacaklar, iflas alacağı olmayacağı için, bütün alacaklılar kavramına dahil olmayacak ve iflasın kaldırılmasında dikkate alınmayacaklardır.

Öncelikle bütün alacaklılar teriminden anlaşılması gereken şey iflas alacaklıları olduğu için, müeccel alacaklar, şarta bağlı alacaklar, konusu para olmayan alacaklar, yabancı para alacakları, faiz alacakları rehin ve kefalet alacakları ile vergi alacakları birer iflas alacağı olması sebebiyle bütün alacaklılar terimine dahil olur.

Sonuç olarak, buradaki bütün alacaklılardan maksat, iflas alacaklılarıdır. Ancak iflas alacaklılarının bu alacaklarını masaya yazdırmış olmaları gerekir. Acaba iflas alacaklılarının alacaklarını masaya yazdırmaması halinde ne olacaktır? Bunun yanında alacaklarını masaya yazdırmış ancak sıra cetveline kabul edilmemiş alacaklıların durumu ne olacaktır? Bunun gibi iflasın kaldırılmasında, masa alacakları ödenmeden iflas kaldırılabilir mi? İşte bu gibi sorulara bu bölümde yer vererek, bütün alacaklılar kavramını; alacakların masaya yazdırılıp yazdırılmaması açısından, alacakların sıra cetveline kabul edilip edilmemesi açısından ve masa alacaklılarının durumu açısından yakından incelemeye çalışacağız.

²¹⁵ Kuru, III, s. 2861.

2. Alacakların Masaya Yazdırılıp Yazdırılmaması Açısından

İflasın kaldırılmasındaki bütün alacaklılar kavramına her şeyden önce, m. 219 hükmüne göre, alacaklarını masaya kaydettirmiş alacaklılar dahildir²¹⁶. Zira, ancak masaya kaydedilen alacaklılar, bu taleplerini geri aldıklarına dair bir beyanda buldukları takdirde, iflasın kaldırılmasına karar verilecektir. Bu nedenle, bütün alacaklılar kavramına kendisini kaydettirmemiş olan alacaklılar dahil değildir²¹⁷. Mesela, hisse senedi sahipleri, koymuş oldukları sermaye payından dolayı anonim ortaklıktan alacaklı hale gelemeyecekleri için, hisse senedi bedellerinin iflas masasına kaydını isteyemezler²¹⁸. Bu yüzden dolayı da iflasın kaldırılmasında hisse senedi sahiplerinin taleplerini geri alması diye bir durum söz konusu değildir²¹⁹. Bunun gibi müflisin, iflasın açılmasından sonra yaptığı borçlar, iflas alacağı olmadığından, iflas masasından istenemez. Böylece iflasın kaldırılması açısından, alacağı iflastan sonra doğmuş olan alacaklıların hiçbir etkisi olmayacaktır.

İflas masasına alacak yazdırma süresi, bir aydır (m.219/2). Ancak bu bir aylık müddet geçtikten sonra da masaya alacak yazdırılabilir (m.236). Acaba bu bir aylık süre geçtikten sonra bir alacaklı, alacağını sonradan yazdırmak suretiyle iflasın kaldırılmasına karar verilmesini önleyebilir mi? Bu konuda Berkin²²⁰, bir ayırım yapmış ve kayıt müddetinin geçmesinden sonra da alacak kaydının mümkün olması sebebiyle, alacağını sonradan kaydettiren bir alacaklının da iflasın kaldırılmasına mani olabileceğini, bu yüzden kanun koyucunun asıl amacının, bütün alacaklıların alacakları hakkındaki taleplerini geri almalarını isterken sadece kaydolunan alacaklıları dikkate aldığı halde, bütün alacaklıların itfa olunduğuna dair bir vesikanın ibrazını ararken; sadece kaydolunanları değil, bütün alacaklıları kastettiğini kabul etmenin doğru olacağı fikrendedir. Ancak böyle bir ayırım yapmak çok isabetli değildir. Zaten bu iki durumu birbirinden tamamen bağımsız gibi de düşünmemek gerekir. Bu yüzden, alacağını sonradan yazdıran alacaklının talebinin de geri

²¹⁶ Kuru, IV, s.3363.

²¹⁷ Üstündağ, s.46, Blumenstein, Ernst: Handbuch des Schuldbetriebsrechts, Bern 1911, s.611, Jaeger Carl / Walder, Hans / Kull, Thomas / Kottmann, Martin: Bundesgesetz über Schuldbetrieb und Konkurs, Band II At.159-292, Zürich 1997/1999, Art. 195.

²¹⁸ Atalay, Anonim, s. 204.

²¹⁹ Ancak pay sahiplerinin pay sahipliği haklarından, özellikle mali haklardan kaynaklanan bazı alacak hakları doğmuş olabilir. Bu alacaklar için pay sahipleri de anonim şirketin iflasında iflas alacaklısı olabilirler (Atalay, Anonim, s. 204).

²²⁰ Berkin, İflas, s. 398, 399.

almasının sağlanması gerekir, ancak, o zaman iflasın kaldırılmasına diğer şartları da taşımak koşuluyla karar verilebilir²²¹.

3. Sıra Cetveline Kabul Edilip Edilmemesi Açısından İflas Alacaklıları

Kolektif bir tasfiye şekli olan iflas prosedürünün öngördüğü hedef, masanın paraya çevrilen aktifinin, masanın pasifine tahsis edilerek, iflas alacaklarının ve masa borçlarının tasfiye edilmesidir. Sistemin amacı, rehinli ve rüçhanlı alacaklara sahip olanlar dışındaki tüm alacaklıların eşit bir şekilde tatmin edilmelerine yöneliktir²²². İşte bu amacın gerçekleşmesinin sağlanabilmesi için, alacak tahkiki sonuçları doğrultusunda sıra cetveli düzenlenerek; masanın pasifi, sıra cetvelinin kesinleşmesi suretiyle belirlenecek; öte yandan, paraya çevrilen masa aktifi, öncelikle rehinli ve imtiyazlı alacakların karşılanmasından sonra, sıra cetvelinde sıraları ve alacak tutarları saptanan alacaklara ayrılacaktır²²³.

Görüldüğü üzere sıra cetveli iflas alacaklılarının alacaklarını masaya kayıt etmeleri ve bundan sonra iflas idaresinin alacakları tahkik etmesi sonucu oluşturdukları ve tüm alacaklıların eşit işleme tabi tutulmalarını amaçlayan alacakların sıra ve miktarlarını gösteren bir plan ve kabul edilen ve edilmeyen alacakları gösteren bir listedir²²⁴. İşte iflasın kaldırılmasındaki, bütün alacaklılar, her şeyden önce, sıra cetveline kabul edilmiş olan alacaklılardır²²⁵.

Sıra cetveline kabul edilmeyen alacaklı, süresi içinde sıra cetveline itiraz davası açmamış veya süresi içinde açmış olduğu sıra cetveline itiraz davası reddedilmiş ise, iflasın kaldırılması için rızasına (talebini geri almasına) gerek yoktur²²⁶.

Buna karşılık, alacağı reddedilen alacaklı, süresi içinde sıra cetveline itiraz davası (m. 235) açmış ise, bu alacaklının iflasın kaldırılmasında alacaklı olarak

²²¹ Kuru, IV, s.3363, dn.3, Pekcanitez,I, s.735, Jaeger/Walder/Kull/Kottman, Art. 195 N.9.

²²² Altay, II, s. 1404.

²²³ Altay, II, s. 1404.

²²⁴ Öztekin, Sıra Cetveli, s. 77, Deynekli, Adnan/Kısa, Sedat: Sıra Cetveli, Ankara 2005, s. 646.

²²⁵ Kuru, IV, s. 3364, Pekcanitez, I, s. 735, Jaeger/Walder/Kull/Kottman, Art. N. 8.

²²⁶ Kuru, IV, s. 3364, Fritzsche, Hans / Walder-Bohner, Hans Ulrich: Schuldbetriebung und Konkurs nach Schweizerischem Recht, Zürich, Band II/1993, s. 108.

dikkate alınıp alınmayacağına, sıra cetveline itiraz davasını inceleyen ticaret mahkemesi²²⁷ ihtiyati tedbir yolu ile karar verebilmelidir²²⁸.

Sıra cetveline itiraz davası açmış olan davacı alacaklının, iflasın kaldırılmasında nazara alınmaması hakkında bir ihtiyati tedbir kararı getirilmezse, mahkeme, iflasın kaldırılması talebinin reddine karar verir²²⁹. Ancak sıra cetveline itiraz davası açmış alacaklı talebini geri alır veya bu alacaklının alacağı ödenir veya alacağı için teminat gösterilirse iflasın kaldırılmasında nazara alınmaz.²³⁰

Müflis, sıra cetvelinin düzenlenmesinden önceki bir dönemde iflasın kaldırılmasını isterse, bu durumda, alacağı müflis tarafından kabul edilmeyen alacaklıların dikkate alınıp alınmayacağına, iflasın kaldırılması talebini inceleyen ticaret mahkemesi karar vermelidir²³¹.

4. Masa Alacağı

Yukarıda kısaca değindiğimiz gibi masa alacağı, iflas açıldıktan sonra iflasın tasfiyesi için bizzat masa (yani, masa adına iflas dairesi veya idaresi) tarafından yapılan borçlara verilen addır. Bunlara, masa için (masa tarafından) yapıldığından “masa borcu” adı verilir; bunlar, alacaklı açısından da “masa alacağı”dır.

Masa alacakları, iflas masasından tam olarak ve öncelikle ödenmek zorunda olduklarından, iflasın kaldırılması için de bu masa alacaklarının tam olarak ve öncelikle ödenmiş olmaları gerekir. Aksi halde iflasın kaldırılmasını inceleyen Ticaret mahkemesi, bu masa alacakları ödenmeden iflasın kaldırılmasına karar

²²⁷ “Alacak talepleri kısmen veya tamamen red edilen alacaklılar müddetinde kayıt kabul davası açmış olmaları halinde red edilen miktarlarında depo edilmesine, kaldırmaya karar verecek mahkemenin karar verebileceği şeklinde yasaya bir hüküm getirilmesi gerekmektedir” (İsmigüzel, Adnan: İflasta Tasfiye Sempozyumu, Ankara 1984, s.17). Yazar burada, sıra cetveline itiraz davası açan alacaklının iflasın kaldırılmasında dikkate alınıp alınamayacağına karar verecek mahkemenin, sıra cetveline itiraz davasını inceleyen mahkeme değil iflasın kaldırılmasına karar verecek mahkemenin olması gerektiğini söylemek istemiştir.

²²⁸ Kuru, IV, s. 3364.

²²⁹ Kuru, IV, s. 3364.

²³⁰ “Sıra cetvelinde kabul edilmeyen alacaklının açtığı kayıt kabul davası neticelenmedikçe İİK. 182. maddesinde düzenlenen iflasın kaldırılmasının koşullarının gerçekleştiği kabul edilemez. Ancak müflisin sıra cetveline itiraz davası açan alacaklının alacağı için teminat göstermesi halinde alacaklı iflasın kaldırılmasında alacaklı olarak nazara alınmaz” (Y. 19. HD. 11.4.1995, 2371/3386, **Kazancı İçtihat Bilgi Bankası**).

²³¹ Kuru, IV, s. 3369.

veremez²³². O nedenle, iflasın kaldırılması için, masa alacaklarının rızası gerekli değildir.

II. Geri Alma Kavramı

1. Genel Olarak

İflasın kaldırılmasının istenebileceği ilk durum bütün alacaklıların taleplerini geri almış olmasıdır. Bütün alacaklılar kavramının incelenmesinden sonra m. 182/I'de geçen geri alma kavramının hukuki niteliğinin ve doğurduğu sonuçların incelenmesi gerekir. Özellikle bütün alacaklıların taleplerini geri almasının alacak hakkından feragat anlamına gelip gelemeyeceği meselesinin çözümü için, öncelikle geri alma kavramının hukuki niteliğinin belirlenmesine ihtiyaç vardır. Bunun yanında, geri alınan talebin iflas talebi mi olduğu yoksa alacak talebinin mi olduğu, yoksa bunların dışında başka bir şey mi olduğu da cevaplanması gereken sorulardandır.

2. Talep Kavramı

Öncelikle geri alınan talebin ne olduğu hususunun incelenmesi gerekir. Bu konuda doktrinde belirli bir fikir yoktur. Bu husus da Berkin²³³ dolaylı olarak “iflas taleplerini geri aldıklarını veya alacaklarının itfa olduğunu bildirmeleri halinde de mahkeme iflasın kaldırılmasına karar verir” diyerek, geri alınan talebin iflas talebi olduğunu belirtmiştir. Ancak Kuru²³⁴; “bütün alacaklıların (alacak) taleplerini tek (aynı) belge (beyanname) ile geri almalarına gerek yoktur.” diyerek geri alınan talebin alacak talebi olduğunu parantez içinde belirtmiştir. Ansay²³⁵ ise, geri alınan talebin alacaklıların masaya kayıt talebi olduğunu belirtmiştir. İflasın kaldırılmasını düzenleyen İsviçre İcra İflas Kanunu'nun 195. maddesine baktığımızda ise, “iflas dilekçesinin(talebinin) geri çekilmesi” anlamında “Konkurseingabe zurückzieht” ifadesi kullanılmıştır.

²³² iflas idaresi memurunun ücreti bir masa alacağıdır. İflas idaresi memurunun ücreti ödenmeden iflas kaldırılamaz. Bir Yargıtay kararında iflas idaresi memuru, ücretinin ödenmediğinden bahisle iflasın kaldırılması kararını temyiz etmiştir. “İflas İdare Memurunun temyizine gelince; İflas İdare Memuru F.S.'nin ücreti ile ilgili alacağın dosyasına yatırıldığı belirtilmiş olmasına göre, bu yöne ilişkin temyiz itirazlarının reddi gerekmiştir”(Y. 19. HD. 7.5.1996, 1658/4371, **Kazancı İçtihat Bankası**).

²³³ **Berkin**, İflas, s. 396.

²³⁴ **Kuru**, IV, s. 3370.

²³⁵ **Ansay**, 1954, s. 288.

Kanımızca geri alınan talebi yalnızca bir iflas talebi olarak değerlendirmek yanlıştır. Çünkü ticaret mahkemesinin iflasın açılmasına karar vermesinden sonra iflas talebinin geri alınmasına imkan yoktur. Bunun yanında borçlu hakkında iflasın açılabilmesi için bir tek alacaklının iflas yolu ile takip talebinde bulunması ve bunun neticesinde iflas kararının verilmesi dahi yeterlidir. Ayrıca doğrudan doğruya iflas yollarında takip talebine dahi ihtiyaç yoktur. Yani borçlunun iflasına karar verilebilmesi için bütün alacaklıların tek tek iflas talebinde bulunmalarına lüzum yoktur. Bu nedenle tek başına “iflas talebi” kavramı doğru değildir.

Bunun yanında, buna tek başına alacak talebi demektedir doğru değildir. Bunun sebebi, m. 182'deki bütün alacaklılar kavramına, m. 219 gereğince alacaklarını masaya kaydettirmek üzere masaya müracaatta bulunmuş olan alacaklıların dahil olmasıdır. Zira, ancak masaya kaydedilmelerini isteyen alacaklılar, bu taleplerini aldıklarına dair bir beyanda bulunabilirler.

Bunun gibi, geri alınan bu talebe yalnızca masaya kayıt talebi demektedir doğru değildir. Çünkü, iflas açıldığı anda müflise karşı hukuken mevcut olan tüm alacaklar birer iflas alacağıdır. Dolayısıyla tüm iflas alacaklıların, alacaklarını masaya kayıt talebi hakları mevcuttur. Bu durumda, iflasın kaldırılmasında geri alınan talep masaya kayıt talebi olsaydı, müflisten maddi hukuk anlamında alacaklı olan dolayısıyla alacağını masaya kayıt ettirme hakkı olan bütün alacaklıların iflasın kaldırılmasına rıza göstermeleri gerekecekti. Oysa iflasın kaldırılmasında dikkate alınacak olan alacaklar, yalnızca masaya kaydedilmiş alacaklardır. Yani alacaklarını masaya kaydettirmemiş olan iflas alacaklılarının iflasın kaldırılmasında taleplerini geri almalarına lüzum yoktur.

Sonuç olarak m. 182/I de geçen talep; ne bir iflas talebi, ne bir alacak talebi, ne de yalnızca bir masaya kayıt talebidir. Bu talep yalnızca tasfiye sürecinin vaktinden önce son bulmasına yönelik bir taleptir. Bu şekilde alacaklılar tasfiyenin devam etmesine ilişkin talep haklarından vazgeçerek, iflasın kaldırılmasına rıza göstermektedirler²³⁶. Çünkü her bir alacaklının, iflasın açılmasından sonra, tasfiyeye devam edilerek alacağını iflas hukuku kurallarına göre isteme hakkı mevcuttur²³⁷.

²³⁶ Solenthaler, s. 9.

²³⁷ Blumenstein, s. 548.

İşte alacaklılar iflas tasfiyesinin devam etmesine yönelik bu talep haklarından vazgeçerek iflasın kaldırılmasına onay vermektedirler.

3. Geri Alma Kavramı

İflasın açılması ile birlikte, iflas alacaklılarının tasfiyenin devam ederek alacaklarını tasfiye kurallarına göre alma hakları doğar. Ancak müflis m. 182/I'e göre, bütün alacaklılarının taleplerini geri aldıklarına dair bir beyanname ibraz ederek, hakkında açılmış bulunan iflası kaldırma hakkına sahiptir.

İşte iflasın kaldırılması için gerekli olan bu geri alma beyanı, alacaklarını masaya kaydetmiş iflas alacaklılarının teker teker iflas tasfiyesinin vaktinden önce kaldırılmasına verdikleri onaydan başka bir şey değildir²³⁸. Bu şekilde iflas alacaklıları, iflasın açılması ile oluşmuş olan tasfiye sürecine katılma haklarından özellikle iflas masasının yönetilmesi, değerlendirilmesi ve iflas masasında bulunan malların tasfiye satış bedelinden alacaklarını iflas hukuku kurallarına göre alma hakkından vazgeçmektedirler²³⁹.

İflasın külli bir takip yolu olması sebebiyle, iflas alacaklılarının bir kısmının tasfiye sürecine devam etmek istememesi tasfiye sürecini durdurmaz²⁴⁰. İflas tasfiyesinin kaldırılması ancak bütün alacaklıların rıza göstermeleriyle mümkündür²⁴¹. İflas alacaklılarının hepsinin tek tek iflasın kaldırılmasına yönelik bu rızaları, iflasın kaldırılması nedenini oluşturur, alacaklıların bu rızası sağlandığında, mahkeme iflasın kaldırılmasına karar vermeye mecburdur²⁴².

Geri alma beyanın amacı ve içeriği iflas tasfiyesinin zamanından önce sonlanmasıdır. Bu nedenle alacaklıların iflasın kaldırılmasına ilişkin rızaları esasa ilişkin olmayıp, sadece devam eden iflas muameleleri hakkında netice doğuran usule ilişkin bir beyandır²⁴³. Bu nedenle iflasın kaldırılması, ilgili iflas alacaklılarının

²³⁸ Solenthaler, s. 9.

²³⁹ Blumenstein, s. 548.

²⁴⁰ Solenthaler, s. 9.

²⁴¹ Blumenstein, s. 611, bunun yanında bütün alacakların itfası veya iflas içi konkordatonun tasdiki suretiyle de iflas kaldırılabilir.

²⁴² Solenthaler, s. 10.

²⁴³ Berkin, s. 397.

alacaklarını aldıkları anlamına gelmediği gibi, iflasın kaldırılmasından sonra, yeniden iflas talebinde bulunamayacakları anlamına da gelmez²⁴⁴.

İflasın kaldırılmasına ilişkin geri alma beyanının hiçbir kayıt ve koşula bağlı olmaması gerekir²⁴⁵. Geri alma beyanında kayıt ve koşulun bulunması halinde bunlar mahkeme tarafından incelenmek zorunda olmadığından, bu açıklamalar mahkeme hakimi tarafından dikkate alınmaz²⁴⁶.

İflasın kaldırılmasına ilişkin bu geri alma beyanından dönülemez²⁴⁷. Ancak geri alma beyanının irade eksikliğinden özellikle hata, hile ve ikrah nedeniyle iptal edilip edilemeyeceği tartışmalıdır. Bir görüşe göre²⁴⁸, iflasın kaldırılmasındaki geri alma beyanı usule ilişkin bir beyan olup usul hukukunun kuralları uygulanır. Bu nedenle maddi hukuk hükümlerinde uygulama alanı bulan, bir işlemin hata, hile ve ikrah nedeniyle iptali, usul hukukuna ait işlemler de uygulanmaz. Geri alım beyanı, şekli bir niteliğe sahiptir, bu nedenle irade eksikliği nedeniyle iptalleri söz konusu olmaz. İflas alacaklıları geri alım beyanı ile sadece devam eden iflas tasfiyesindeki usule ilişkin haklarından vazgeçmekte olup maddi hukuka ilişkin haklarından vazgeçmemektedirler. Bu nedenle iflasın kaldırılmasından sonra yeniden iflas talep etmekte hakları mevcuttur.

Bir diğer görüşe göre ise²⁴⁹, geri alma beyanları hata, hile ve ikrah gibi irade eksikliğine dayanan bir sebepten geri alınabilir.

Kanımızca da geri alım beyanlarından hata, hile veya ikrah gibi iradeyi sakatlayan nedenlerden dolayı dönülebilmesi gerekir. Her ne kadar geri alım beyanı usule ilişkin bir beyan olsa da, sonuç olarak iflasın kaldırılmasına ilişkin rızayı içeren

²⁴⁴ **Kuru**, IV, s. 3370, **Berkin**, s. 397, **Kohler**, Josef: Leitfaden des deutschen Konkursrecht, Stuttgart 1903, s. 304 (naklen **Solenthaler**, s. 9).

²⁴⁵ **Blumenstein**, s. 611, **Jaeger/Walder/Kull/Kottmann**, Art. 195 No.10, **Solenthaler**, s. 11, **Brand** Erst: Widerruf des Konkurses und der Konkrsamtlichen Liquidation einer Ausgeschlagenen Verlassenschaft, SJK 995, s.2, **Berkin**, s. 397, **Kuru**, IV, s. 3369, **Pekcanitez**, I, s. 736.

²⁴⁶ **Berkin**, s. 397, **Pekcanitez**, I, s. 736, **Jaeger/Walder/Kull/Kottman**, Art. 195 N.10, **Blumenstein**, s. 611, **Solenthaler**, ise sadece tüm iflas alacaklılarının kaldırmaya onay vermesi halinde, geri alım beyanının geçerli olacağına ilişkin şartın geçerli olabileceğini belirtmiştir (**Solenthaler**, s. 11).

²⁴⁷ **Berkin**, s. 397, **Kuru**, Baki: İflas ve Konkordato Hukuku, Ankara 1971, s. 358 dn. 4, **Brand**, s.2, **Pekcanitez**, I, s. 736, **Jaeger/Walder/Kull/Kottman**, Art. 195 N.10, **Solenthaler**, s. 11.

²⁴⁸ **Solenthaler**, s. 11, **Hellman**, F: Lehrbuch des deutschen Konkursrechts, Berlin 1907, s. 561 (naklen **Solenthaler**, s. 11 dn. 40).

²⁴⁹ **Brand**, s. 2, **Blumenstein** s. 611, **Jaeger/Walder/Kull/Kottman** Art 195 N.10, **Berkin**, s. 397, **Kuru** IV, s. 3370, **Pekcanitez**, I, s. 736.

bir irade beyanıdır. Bu irade beyanının hata, hile veya ikrah nedeniyle sakat olması bu irade beyanı ile amaçlanan sonucun doğmamasını gerektirir. Çünkü ortada iflasın kaldırılmasına ilişkin gerçek bir rıza bulunmamaktadır. Gerçi iflas alacaklısının, geri alma beyanının esasa ilişkin olmaması sebebiyle, iflasın kaldırılmasından sonra yeniden iflası isteyebilmesi mümkün ise de, bu durum gereksiz yere işlerin uzamasına yol açacaktır.

Belirtilmesi gereken bir diğer husus da, iflasın kaldırılmasına ilişkin bu rızayı iflas alacaklılarının verebilmesi için dava ehliyetine sahip olmaları gerektiğidir. Dava ehliyetine sahip olmayan iflas alacaklılarının yasal temsilcileri bu rızayı verebilir²⁵⁰. Ayrıca bu rıza bir vekil aracılığıyla da verilebilir. Ancak vekilin iflasın kaldırılmasına ilişkin bu rızayı verebilmesi için, vekaletnamesinde özel bir yetkinin bulunması gerekir. Her ne kadar, HUMK. m.63'de vekile özel bir yetkinin verilmesini gerektiren işlemler arasında, iflasın kaldırılmasına rıza yoksa da, işlemin müvekkil bakımından çok önemli olması sebebiyle, o işlemin yapılması için de vekile özel yetki verilmesi gerektiği sonucuna varılabilir²⁵¹.

C. BÜTÜN ALACAKLARIN İTFA EDİLMİŞ OLMASI

I. İtfa Kavramı

İflasın kaldırılmasının istenebileceği bir diğer durum ise bütün alacaklıların itfa edilmiş olması halidir. Uygulamada iflasın kaldırılmasına, en çok bütün alacaklıların alacaklarının itfa edilmiş olması sebebine dayanarak başvurulmaktadır. Bütün alacaklıların taleplerini geri almalarına dayanan iflasın kaldırılması yok denecek kadar azdır. Bunun sebebi alacaklıların taleplerini tatmin edilmeden geri çekmek istemeyişleridir. Ancak itfa da durum farklıdır. Çünkü itfa ile alacaklılar tamamen tatmin edildikleri ve alacaklıların taleplerini geri almasına ihtiyaç duyulmaması nedeniyle uygulamada en çok bu duruma dayanılarak iflasın kaldırılması istenmektedir.

Ülkemiz uygulamasında bütün alacaklıların alacak taleplerini geri alması hususunda çekingen davranılmakta bu yüzden en çok bütün alacakların itfası

²⁵⁰ Solenthaler, s. 10.

²⁵¹ Kuru, Baki/ Yılmaz, Ejder/ Arslan, Ramazan: Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2002, s. 302.

suretiyle iflasın kaldırılması istenmektedir. Zaten İsviçre’de de, buna ihtiyaç duyulmuş olunmalı ki 195. maddeye bütün alacaklıların itfa edilmesi sebebiyle iflasın kaldırılabilceği bendi eklenmiştir.

İtfa, borçlar hukukuna ait bir kavramdır. İtfa kavramı, ödeme, bağışlama, ibra, her çeşit af, terkin ve takas²⁵² gibi borcun son bulması sebeplerini kapsar²⁵³.

II. İtfanın Kim Tarafından Yapılacağı Sorunu

1. Müflis Tarafından İtfanın Yapılıp Yapılmayacağı

Bütün alacaklıların itfa edilmiş olması nedeniyle iflasın kaldırılmasında, itfanın kim tarafından yapılacağı bir sorundur. Çünkü, iflasın açılması ile müflisin haczedilebilen²⁵⁴ bütün mal ve alacakları nerede bulunursa bulunsun bir masa (topluluk) oluşturur ve iflas kapanıncaya kadar müflisin uhdesine geçen mallar²⁵⁵ da masaya girer (m. 184/I)²⁵⁶. Müflisin masaya giren bu mallar üzerinde tasarruf yetkisi kısıtlandığına göre, acaba müflis, iflasın kaldırılmasını sağlayabilmek için bütün alacaklıların alacaklarını nasıl itfa edecektir? Çünkü müflisin tasarruf yetkisi kısıtlanması nedeniyle, artık masa malları üzerinde müflisin, herhangi bir tasarrufta bulunamaması gerekir.

Yukarıda müflisin tasarruf yetkisinin kısıtlanmasının iflasın amacı ile sınırlandırıldığından bahsetmiştik²⁵⁷. Müflis masanın aktifini azaltan tasarruf işlemlerinde bulunamaz. Ancak bu tasarruf işlemleri, iflas idaresinin, (yapılan

²⁵² “İİK`nun 182. maddesi iflasın kaldırılabilmesi için tüm alacaklıların iflas istemini geri aldıklarına ilişkin onların imzalarını içeren bir belge veyahut bütün alacaklıların alacaklarının itfa olduğuna ilişkin bir vesikanın mahkemeye ibrazı gerekmektedir. Dava konusu olayda ise, iflas idaresince, takas dermeyan edilen alacaklı yabancı şirketin imzasını taşıyan talebin geri alındığına ilişkin bir belge ibraz edilmediği gibi takasın alacaklı tarafından kabul edildiğine ilişkin bir belge veya bu takasın hukuken sonuç doğurduğuna diğer bir deyişle takas yolu ile borcun söndürüldüğüne ilişkin vesika niteliğinde bir mahkeme kararı da ibraz edilmemiştir. Sadece borcun takas edildiğine ilişkin alacaklıya iflas idaresince yapılan bir tebligatın İİK`nun 182. maddesi anlamında iflasın kaldırılmasını temin edecek bir vesika (belge) niteliğinde kabul edilmesi mümkün değildir” (Y. 11.HD. 19.6.1989, 2496/3861, **Kazancı İçtihat Bankası**).

²⁵³ **Kuru**, IV, s. 3371.

²⁵⁴ Haczedilebilir mal,alacak ve haklardan anlaşılması gereken şey , m.82 ve özel kanunlara göre haczi caiz olmayan şeylerin dışındaki mal,alacak ve haklardır. Fakat, müflisin haczedilemeyen malları da deftere yazılır (m. 211) (**Kuru**, III, s. 2834).

²⁵⁵ Ancak müflisin kişisel çalışması neticesinde elde ettiği ücret masaya girmez. Çünkü borçlu alacaklılarına karşı ancak malvarlığı ile sorumlu olup, iş (çalışma) gücü ile sorumlu değildir (**Kuru** III, s. 2835).

²⁵⁶ **Berkin**, Tesir, s. 711, **Kuru**, III, s. 2833.

²⁵⁷ Bkz., dn. 23.

tasarrufların masanın lehine olması koşuluyla), icazeti ile geçerli hale gelebilir. Bu anlamda, müflis iflas alacaklılarına, (iflasın kaldırılmasını sağlamak için bile olsa) yapacağı bu ödemeler, masanın aktifini azaltacağından iflas idaresinin icazeti olmadan geçerli hale gelemezler. Çünkü müflisin, bu ödemeleri neye göre ve nasıl yapacağı, özellikle sıra cetvelinin düzenlenmesinden önce, müflisin bu ödemeleri nasıl gerçekleştireceği daha büyük bir sorun teşkil edecektir. Çünkü iflas idaresi sıra cetvelinin düzenlenmesi aşamasında alacakları tahkik edeceğinden, sıra cetveline, borçlu müflis kabul etse dahi, talep edilen her alacağı geçirmeyecektir. Bu sebeple sıra cetveline geçirilen alacaklar asgari oranda tahkik edilmiş alacaklardır. Ancak müflis sıra cetveli düzenlenmeden dahi iflasın kaldırılmasını isteyebileceğine göre, müflis, hangi kriterlere göre alacaklılara ödeme yapacaktır?

Bu sebeplerden dolayı müflis bütün alacakların itfa edilmesi suretiyle iflasın kaldırılmasını istediği zaman, müflisin bu ödemelerinin mutlaka masanın menfaatlerini gözetmekle yükümlü olan iflas idaresinin gözetim ve denetimi altında yapılması, şayet iflas idaresi henüz oluşturulmamış ise, bunun iflas dairesinin denetimi altında yapılması düşünülebilir. Ayrıca bu itfa üçüncü kişiler tarafından da yapılabilir yahut alacaklıların müflisi borçlarından ibra etmeleri suretiyle gerçekleşebilir.

2. Üçüncü Kişi Tarafından İtfanın Yapılıp Yapılmayacağı

Yukarda bahsettiğimiz üzere, bütün alacakların itfa edilmesi suretiyle iflasın kaldırılmasında, bu itfa üçüncü kişi tarafından yahut alacaklıların müflisi borçlarından ibra etmesi suretiyle de yapılabilir. Bu durumda itfayı yapan üçüncü kişi, itfa da bulunduğu alacaklıların haklarına halef olur. Üçüncü kişi bir şahıs olabileceği gibi bir kredi kurumu da olabilir. Bu şekilde borçluya açılan kredi neticesinde borçlunun, iflas süreci içinde yıpranmasının önüne geçilebilecektir. Böylece borçlunun gerek ticari itibarı gerek se malvarlığı korunmak suretiyle borçlu ticari hayatına daha kolay bir biçimde dönecektir. Kredi kuruluşu da borçluya açmış olduğu bu kredi sayesinde belki daha önce borçludan olan başka alacaklarını da kurtarma imkanına kavuşabilecektir. Çünkü borçlu, iflasın kaldırılmasından sonra ticari olarak iştigal ettiği alanda meydana gelebilecek değişiklikler neticesinde çok karlı olabilecek bir pozisyona geçebilecektir. Mesela kuş gibi nedeniyle tavuk ve

tavuk ürünleri piyasasının zor olduğu bir dönemde, pastörize yumurta sektöründe bir talep patlaması olabilir. Borçlu müflisin de bu sektörde işgal etmesi kredi veren kuruluşa bir güvence teşkil edebilecektir. İflas eden borçluya böyle bir kredinin açılması elbette çok büyük riskler taşıyacaktır, ancak bu borçlunun itibarı ile alakalı bir durum olduğu gibi, kişisel ilişkileri veya borçlunun sağlayacağı güven ile de alakalıdır. Fakat üçüncü kişinin borçluya böyle bir kredi açması da tamamen ekonomik olmayan bir hareket olarak da nitelendirmek doğru olmaz. Çünkü 3. kişinin borçlunun bu şekilde borçlarını ödemesi sonucunda, müflis hakkında açılmış bulunan iflasın kaldırılması, belirttiğimiz gibi borçlunun ticari yaşama yeniden dönmesini sağlayarak borçluyu çok karlı bir konuma sokabilecektir. Bu şekilde de, üçüncü kişinin sağladığı kredi, daha önce (iflastan önce) sağladığı kredilerle birlikte, daha rahat olarak ödenmesi mümkün olabilecektir.

Bütün alacaklar bir üçüncü kişi tarafından itfa edilse dahi bu kişi müflis hakkında açılmış bulunan iflasın kaldırılmasını isteyemez²⁵⁸. Çünkü bu halde, iflasın kaldırılmasını isteme hakkı yalnız müflise aittir ve bu hak devredilemez.

III. Hangi Alacakların İtfa Edilmesi Gerektiği

İflasın kaldırılmasını isteyen müflis, teknil yani bütün alacakların ödendiğini ispat eden bir vesika²⁵⁹ göstermelidir.

Bu durumda, bütün alacaklılar teriminden anlaşılması gereken şey iflas alacaklıları olduğu için müeccel alacaklar, şarta bağlı alacaklar, konusu para olmayan alacaklar²⁶⁰, yabancı para alacakları, faiz alacakları, rehin ve kefalet alacakları ile vergi alacakları birer iflas alacağı olması sebebiyle bütün alacaklılar terimine dahil olur.

Ancak dikkat edilmesi gereken husus faiz alacaklarının da birer iflas alacağı olduğudur. Bu yüzden iflasın kaldırılabilmesi için, ana para alacaklarının ödenmesinin yanında bu alacakların faizlerinin de ödenmiş olması gerekir. Çünkü

²⁵⁸ Kuru, IV, s. 3375, dn. 31.

²⁵⁹ Bu kavram ileride incelenecektir, bkz., §5 E, II.

²⁶⁰ Konusu para olmayan alacaklar, iflasın açılması ile birlikte para alacağına çevrildiği için bu alacakların para alacağı olarak ödenmesi gerekir.

m.196' ya göre iflasın açılması ile birlikte, iflas masasına giren alacaklarda faiz işlemeye devam eder²⁶¹.

Ödenecek olan faiz; rehinle temin edilmemiş alacaklarda ticari olmayan işlerdeki faiz oranıdır (reeskont) (3095 s. K.m.1) (m.196/II). Rehinli alacaklar için uygulanacak faiz oranı ise, iflasın açılmasından önce geçerli olan ve rehin senedinde kararlaştırılmış olan faiz oranıdır. Zira rehin alacaklıya alacağın aslı gibi faizlerini de temin edeceğinden rehnin satış bedelinden alacağın aslı gibi faizleri de öncelikle ödenir²⁶²

Eksik borçlar, iflas masasına kaydedilmezler²⁶³. Bu nedenle iflasın kaldırılmasında da dikkate alınmazlar²⁶⁴. Ayrıca bir alacak, iflasın açılmasıyla, iflas alacağı olmasına rağmen, masaya kaydedilmemiş ise, bu alacağın da, iflasın kaldırılması açısından iflasına gerek yoktur²⁶⁵.

Bir diğer önemli hususta geciktirici şarta veya bozucu şarta bağlı alacakların durumunun ne olacağıdır. Yukarıda bahsettiğimiz gibi geciktirici veya bozucu şarta bağlı alacaklarda iflas alacağı olmaları sebebiyle iflas masasına yazdırılırlar²⁶⁶. Bozucu şarta bağlı alacaklar iflasın kaldırılmasında tam olarak ödenmek zorundadırlar. Çünkü bozucu şartla yapılan hukuki işlem hukuki sonuçlarını hemen doğurmaya başlar²⁶⁷. Bu yüzden, bozucu şarta bağlı alacaklar, şarta bağlı olmayan normal iflas alacakları gibi işlem görür. Ancak geciktirici şarta bağlı alacaklar da, şart gerçekleşikten sonra ödenmek üzere bankaya pay ayrılacağı için kanımızca iflasın kaldırılmasında geciktirici şarta bağlı alacaklar ödenmeden de iflasın kaldırılabilmesi gerekir. Çünkü, alacağı geciktirici şarta bağlı alacaklı için ayrılan pay, iflas tasfiyesi bitiminde masada mal kalmaması tehlikesi ile, o alacaklının oluşacak olan zararını engelleme düşüncesiyle konulmuş bir hükümdür (m.250).

²⁶¹ "...Borçlu M.Ç' in iflasından sonra Ziraat Bankasının iflas masasına bildirdiği 462.92.663 TL. alacağın reddi üzerine açılan kayıt kabul davasında 109.177.149 TL' nin masaya kabulüne karar verilmiştir. Bankanın bu alacağına İİK.nun 196/son maddesi uyarınca %30 faiz işleyecek ve tasfiyeden artan paydan ödeme yapılacaktır. İflasın kaldırılması talebi halinde ise masaya kabul edilen alacağa %30 faiz yürütülerek alacaklıya ödenmesi gerekir" (Y. 13.HD. 29.03.1990, 3967/1445, **Altay**, I, s.640).

²⁶² **Pekcitez/Atalay/Özkan/Özekes**, s. 353.

²⁶³ **Deynekli/Kısa**, s. 646.

²⁶⁴ **Deliduman**, Alacaklılar, s. 65.

²⁶⁵ **Üstündağ**, s. 46, **Blumenstein**, s. 611, **Jaeger/Walder/Kull/Kottman**, Art. 195 N. 9.

²⁶⁶ **Deliduman**, Alacaklılar, s. 61.

²⁶⁷ **Sirmen**, s. 54.

Ancak iflasın kaldırılmasında, şayet alacağı geciktirici şarta bağlı alacaklıya da ödeme yapılmak zorundadır dersek, bunun iki önemli sakıncası olabilir. Birincisi; geciktirici şarta bağlı işlemler hükümlerini şartın gerçekleşmesiyle doğuracağından, ortada hükümlerini henüz doğurmamış ve doğuracağı belli olmayan bir akit için ödeme yapılmış olacaktır. İkincisi ise; alacaklı için pay ayrılır ve alacaklı için ayrılan paya müflis dokunamaz dersek, bu durumda da, iflasın kaldırılması neticesinde müflis hakkında açılmış olan iflas kalkmasına rağmen, müflis hakkında sanki iflas için konulmuş olan tedbirler hala devam ediyor görünümü olacaktır. Bu nedenlerle kanımızca geciktirici şarta bağlı alacakların, iflasın kaldırılmasında dikkate alınmamaları gerekir.

D. KONKORDATONUN TASDİK EDİLMİŞ OLMASI

I. Genel Olarak

Konkordato, dürüst bir borçlunun, belli bir zaman kesiti içerisindeki bütün adi borçlarının alacaklılar tarafından kanunda öngörülen nitelikli çoğunlukla kabul edilmesi ve yetkili makamın onayı ile gerçekleşen ve borçlunun borcunun bir kesiminden kurtulmasını veya ödeme şeklinin borçlu menfaatine değişmesini sağlayan hukuki bir imkandır (hukuki lütuftur)²⁶⁸.

Konkordato, sadece borçlunun değil; aynı zamanda alacaklıların da menfaatlerini koruma amacı güden bir kurumdur²⁶⁹. Ekonomik açıdan varlığını devam ettirebilecek bir durumda bulunan ve hayati önem taşıyan hukuk subjelerinin, mali açıdan içine düşmüş oldukları sıkıntı nedeniyle iflas yoluyla tasfiye edilmek yerine, hukuki ve ekonomik varlıklarının devam ettirilmesinde kamunun da menfaati olduğu şüphesizdir²⁷⁰. İşte konkordatonun bu fonksiyonları yerine getirebilmesi amacıyla iflastan önce konkordato akdedilebileceği gibi, iflastan sonra da konkordato akdedilebilecektir. Doğal olarak kanun koyucu iflastan sonra konkordato akdedilmesi halinde iflasın kaldırılmasını mümkün kılarak konkordatonun amacını gerçekleştirmeyi kolaylaştırmıştır. Aksi takdirde iflastan sonra borçlunun konkordato

²⁶⁸ **Ulukapı**, Ömer: Konkordatonun Feshi, Konya 1998, s.7, **Tanrıver**, Süha: Konkordato Komiseri, Ankara 1993, s. 3, **Tanrıver/Deynekli**, s. 29, **Kuru**, Konkordato, s. 404, **Gürdoğan**, İflas, s. 155.

²⁶⁹ **Tanrıver/Deynekli**, s. 30.

²⁷⁰ **Tanrıver/Deynekli**, s. 31.

akdetmesinde hiçbir menfaatinin olmayacağı gibi, konkordatonun amacının gerçekleşmesi de zorlaşacaktır. Bu nedenlerle konkordatonun akdedilmesi halinde iflasın kaldırılacağı İcra ve İflas Kanunumuzun hem m. 309/V'de, hem de m. 182/I' de düzenlenmiştir.

II. Konkordatonun Türleri ve İflasın Kaldırılmasının Hangi Konkordato Türlerinde Talep Edilebileceği

Öncelikle konkordato, mahkeme dışı konkordato (özel konkordato) ve mahkeme içi konkordato (adli konkordato) diye ikiye ayrılır²⁷¹. Mahkeme dışı konkordato, konkordato prosedürü içerisinde görev yapan herhangi bir resmi makamın katılımı olmaksızın, borçlunun doğrudan doğruya alacaklıları ile ayrı ayrı anlaşmak yoluyla gerçekleştirdiği konkordatodur²⁷². Mahkeme dışı konkordato niteliği itibariyle bir özel hukuk sözleşmesi olması sebebiyle geçerliliği, kurulması içeriğinin belirlenmesi ve hükümleri bakımından Borçlar Kanunu kurallarına tabidir²⁷³. Bu nedenle, mahkeme dışı konkordato, mahkeme içi konkordatonun hükümlerini meydana getirmez²⁷⁴.

Mahkeme içi konkordato ise İcra ve İflas Kanunu'nda öngörülen usul çerçevesinde borçlu ve alacaklıların yanı sıra, resmi makamların katılımı ile gerçekleştirilen konkordato türüne denir²⁷⁵. İcra ve İflas Kanunu'nda, ayrıntılı biçimde düzenlenen konkordato, mahkeme içi konkordatodur. İnceleme konumuz olan iflasın kaldırılması açısından önem taşıyan konkordato türü de, mahkeme içi konkordatodur. Zira m. 182. ahdolunan konkordatonun mahkeme tarafından tasdik edilmiş olmasını aramaktadır. Bu yüzden borçlunun alacaklılarla mahkeme dışı (özel) konkordato akdetmesi, tasdik edilen mahkeme içi (adli) konkordato gibi, iflasın kaldırılmasını gerektirmez²⁷⁶.

²⁷¹ Bu ve benzer ayrımlar için bkz., **Tanrıver**, Komiser, s. 8-22, **Ulukapı**, s. 13-34.

²⁷² **Berkin**, Necmeddin: "Konkordatonun Hükümleri", İBD., 1949/11, s. 641-669, s. 653, **Tanrıver**, Komiser, s. 8.

²⁷³ **Güner**, Abdullah: "Konkordato", AD., 1952/2, s.273-310, s.278, **Turanboy**, K. Nuri: İbra Sözleşmesi, Ankara 1998, s. 47, **Altay**, Konkordato, s. 1266, **Ulukapı**, s. 14, 15, **Fritzsche/Walder-Bohner**, II, s. 586.

²⁷⁴ **Kuru**, Konkordato, s. 406.

²⁷⁵ **Tanrıver**, Komiser, s. 11.

²⁷⁶ **Solenthaler**, s. 77, **Brand**, s. 2, **Amonn**, Kurt / **Dominik**, Gasser: Grundriss des Schuldbetreibungs und Konkursrecht, Bern 1997, s. 311, **Favre**, Antoine: Schuldbetreibungs und Konkursrecht (Übersetz.; **Steiner**, Eric), Freiburg 1956, s. 323.

Ancak mahkeme dışı konkordatonun, bir itfa veya bir geri alma sebebi sayılarak iflasın kaldırılması mümkündür. Çünkü mahkeme dışı konkordatoda sözleşme serbestisi olması sebebiyle, taraflar serbestçe sözleşme içeriğini belirleyebilirler²⁷⁷. Bu nedenle mahkeme dışı konkordato çeşitli şekillerde kurulabilmektedir. Buna göre; vade konkordatosu²⁷⁸, taksit konkordatosu²⁷⁹, ibra konkordatosu²⁸⁰, tedrici konkordato²⁸¹, itimada dayalı konkordato²⁸², mevcudun terki suretiyle konkordato²⁸³, ek ödeme konkordatosu²⁸⁴, terditli konkordato²⁸⁵, seçimlik konkordato²⁸⁶, kısmi konkordato²⁸⁷, iyileştirme konkordatosu²⁸⁸, iştirak

²⁷⁷ **Ulukapı**, s. 16, **Fritzsche/Walder-Bohner**, II. Nitekim uygulamada Federal Mahkeme “Mahkeme dışı konkordatoda taraflar borçlar genel hukuk anlamında sözleşmenin esaslarını ve içeriğini serbestçe seçebilirler” şeklinde karar vermiştir (BGE II 50 1, **Ulukapı**, s. 16).

²⁷⁸ “Stundungsvergleich”. Burada, alacaklıların alacaklarını elde etmesi ertelenmekte, ancak alacaklılar alacak haklarından feragat etmemektedirler (**Turanboy**, s. 49).

²⁷⁹ “Ratenvergleich”. Taksit konkordatosu, borçlunun borcunu birden fazla taksitlerle ödemeyi taahhüt ettiği konkordato çeşididir. Bu çeşit konkordato moratoryum konkordatosu olarak da adlandırılmaktadır (**Ulukapı**, s. 16).

²⁸⁰ “Erlasvergleich”. İbra konkordatosu müşterek veya kısmi ibra şeklinde, alacaklının alacağından vazgeçmesidir. Müşterek konkordatoda taraflar arasında bir karşılık esas bulunmadığı için gerçek anlamda bir sulh değildir. Kısmi ibra konkordatosu ise, alacağın derhal bir kısmının ibra edilmesine karşılık yapılan konkordatodur. (**Ulukapı**, s. 16).

²⁸¹ “Stufenvergleich”. Tedrici konkordato kısmi ibra konkordatosunun özel bir şekli olarak görülmektedir. Tedrici konkordatoda bütün alacaklılara aynı oranda ifa teklif edilmektedir. Genellikle küçük alacaklılara daha çok, büyük alacaklılara daha az oranda ifa teklif edilmektedir (**Ulukapı**, s. 17).

²⁸² “Treuhandvergleich”. İtimada dayalı konkordato, kendisine itimat edilen (güvenilen) kişinin, borçlu ile alacaklıların menfaatini koruyarak malvarlığının tasfiyesini gerçekleştirmek için oluşturulan mahkeme dışı konkordato çeşididir. Tarafların yaptıkları konkordatonun ifası itimad edilen olarak adlandırılan üçüncü bir kişi tarafından gerçekleştirilir. Bu konkordato mahkeme dışı konkordatonun bütün çeşitlerinde uygulanabilir (**Ulukapı**, s. 17).

²⁸³ “Liquidationsvergleich”. Burada alacaklılar, alacaklarının bir kısmından feragat ederler. Buna karşılık, borçlu da mal varlığını veya bunun aktif kısmını alacaklılara terk eder (**Turanboy**, s. 48). Ancak iflas halinde, alacaklılarla borçlu arasından malvarlığının terki suretiyle mahkeme dışı konkordato akdedilmesi, müflisin malvarlığı üzerindeki tasarruf yetkisinin iflas idaresine geçmesi sebebiyle çok zordur. Ama artık hukukumuzda malvarlığının terki suretiyle konkordato kabul edildiğinden, taraflar iflas halinde, mahkeme içi konkordato şeklinde, yani resmi olarak, malvarlığının terki suretiyle konkordato yoluna başvurabilirler. Şüphesiz iflas hali dışı taraflar özel olarak malvarlığının terki suretiyle konkordato yoluna başvurabilirler (Bu konudaki tartışmalar için bkz., Kanun ve Uygulama Açısından İflasta Tasfiye Sempozyumu, Ankara 1984).

²⁸⁴ “Nachzahlungsversprechen”. Munzam ek ödeme taahhüdü diyebileceğimiz bu konkordato çeşidi, borçlunun ekonomik durumunun düzelmesi durumunda bütünüyle ya da belirli bir kısım ibra edilen alacağa bağlı olarak munzam ödemeyi içeren mahkeme dışı konkordatodur (**Ulukapı**, s. 17).

²⁸⁵ “Eventualvergleich”. Kombine konkordato da diyebileceğimiz bu çeşit konkordatoda, borçlu sözleşme serbestisi içerisinde alacaklılarıyla birden fazla konkordato çeşidini içerecek şekilde bir sözleşme yapmaktadır (**Ulukapı**, s. 17).

²⁸⁶ “Wahlvergleich”. Borçlunun aynı anda alacaklılarından her biriyle seçim hakkını kullanarak ayrı ayrı içerikte yapmış olduğu konkordato çeşididir. Burada seçim hakkı daha ziyade taksit ve kısmi ibra konkordatosu arasında gerçekleşebilmektedir. Borçlu için seçimlik konkordatonun zorluğu, özellikle gelecekteki yükümlülükleri yerine getirmede doğru seçim hakkını kullanabilmektir (**Ulukapı**, s. 17).

²⁸⁷ “Teilvergleich”. Mahkeme içi konkordatoda da uygulaması bulunan bu mahkeme dışı konkordato çeşidinde, borçlunun sadece alacaklılarının belirli bir kısmıyla yapmış olduğu sözleşmedir. Buradaki

konkordatosu²⁸⁹, şekillerinde mahkeme dışı konkordato kurulabilir²⁹⁰. İşte eğer akdedilen bu mahkeme dışı konkordato, borçların ibrası suretiyle veya başka bir şekilde, bütün borçların itfası sonucunu doğurur ise, müflis, konkordatonun tasdiki suretiyle iflasın kaldırılmasına başvuramasa bile, bütün alacakların itfa edilmiş olması nedenine dayanarak iflasın kaldırılmasını sağlayabilir. Fakat dikkat edilecek husus, özel konkordato akdeden borçlu da, iflasın kaldırılmasını, ancak bütün alacaklıların taleplerini geri almış olması veya bütün alacakların itfa edilmiş olması sebeplerinden biriyle sağlayabilecek olmasıdır²⁹¹. Yoksa burada, teknik anlamda konkordatonun tasdiki nedenine dayalı bir iflasın kaldırılması söz konusu olamaz. .

Konkordatoyu, yapılış biçimine göre, yapılış zamanına göre ve yapılış amacına göre ayırmak mümkündür²⁹². Yapılış biçimine göre, tenzilat (yüzde) konkordatosu, vade (mühlet) konkordatosu, kombine (bileşik) konkordato; yapıldığı zamana göre ise, iflas dışı konkordato ve iflas içi konkordato, yapılış amacına göre ise alelade konkordato ve mevcudun terki suretiyle konkordatodur.

İflasın kaldırılmasının istenebileceği konkordato türü doğal olarak iflastan sonra akdedilen konkordatodur.

İflastan sonra malvarlığının terki suretiyle konkordato teklif edilip edilemeyeceği bir sorundur. Daha önce hakkında pozitif bir düzenleme olmayan ancak tartışılan bir kurum olan malvarlığının terki suretiyle konkordato, 4949 sayılı Kanunla İsviçre İcra İflas Kanunundan esinlenerek hukukumuzda girmiştir. Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda, müflis malvarlığının aktifini

alacaklılar adi ve ticari mahiyetteki alacaklılar olabileceği gibi, büyük ve küçük alacaklılar da olabilir (**Ulukapı**, s. 18).

²⁸⁸ “Sanierungsvergleich”. İyileştirme konkordatosu diyebileceğimiz bu konkordato türünde, borçlunun ekonomik varlığını koruma yanında, ekonomik dahil verimlilik, kredibilitiyi artırma, işletmeye dahil firma adı, marka ve patent hakları gibi her türlü gayri maddi malvarlığı haklarının iyileştirilmesi amaçlanmaktadır (**Ulukapı**, s. 18).

²⁸⁹ “Beteiligungvergleich”. Burada zor durumda bulunan işverenlerin muhafazası ve iyileştirilmesi veya en azından ekonomik krizle karşı karşıya kalan işverenlerin hukuk düzeni içerisinde (işletmelerin birleştirilmesi, devralma gibi) korunması düşüncesi yatmaktadır (**Ulukapı**, s. 18).

²⁹⁰ Yalnız Türk hukuk öğretisinde, mahkeme dışı konkordatonun genelde tenzilat veya vade ya da ikisi birlikte şeklinde yapılabilen konkordato ayrımı kabul edilmektedir (**Kuru**, Konkordato, s.406, **Önen**, Konkordato, s. 78, **Ulukapı**, s. 16).

²⁹¹ **Berkin**, İflas, s. 400.

²⁹² Bu ayrım için bkz.; **Pekcanitez/Atalay/Özkan/Özekes**, s. 382.

alacaklılarına terk ederek bu malvarlığının alacaklılar tarafından tasfiye edilmesi suretiyle borçlarından kurtulmayı teklif ettiği konkordato çeşididir²⁹³.

İflastan sonra konkordatoyu düzenleyen 309. madde de, iflastan sonra konkordatoda uygulanacak maddeler arasında malvarlığının terki suretiyle konkordatoyu düzenleyen 309/a maddesine bir atıf yoktur. Kanaatimizce de iflastan sonra malvarlığının terki suretiyle konkordato teklif edilebilmesi gerekir²⁹⁴. Çünkü iflastan sonra konkordatoyu düzenleyen 309. maddede “iflasına hükmedilmiş olan bir borçlu konkordato teklif ederse...” denilerek konkordatonun çeşidinde herhangi bir sınırlama getirmemiştir. Ayrıca malvarlığının terki suretiyle konkordatoda tasfiye, iflas tasfiyesine nazaran daha esnek olduğundan ve bu nedenle konkordato tasfiye memurlarının masa mallarını daha iyi bir şekilde paraya çevirme imkanları bulunduğundan, malvarlığının terki suretiyle konkordatoyu kabul etmeyi alacaklılar da yararlarına daha uygun bulabilirler²⁹⁵. Bu konkordato teklifi alacaklılar tarafından kabul ve konkordato mahkeme tarafından tasdik edilirse, müflis hakkında iflas kaldırılır. Ancak, müflisin iflas masasına giren malvarlığı, bu sefer konkordato tasfiye memurları tarafından tasfiye edilir²⁹⁶.

²⁹³ **Kuru**, El kitabı, s. 1337, Doktrinde, malvarlığının terki suretiyle konkordatonun, ekonomik bütünlüğün yapılandırmasına hizmet etmediğini, bilakis bir tasfiye kurumu niteliği taşıdığını ileri sürülmektedir (**Deliduman**, Seyithan: “Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato”, İBD, C. 78, S. 2004/3, s. 1035-1050, s.1040). Malvarlığının terki suretiyle konkordatonun tipik görünüm biçiminde, diğer bir deyişle borçlunun tüm malvarlığının devredildiği konkordatoda, borçlunun malvarlığının tasfiye edildiğinde bir tereddüt yoktur. Bununla birlikte, malvarlığının terki suretiyle konkordatonun, farklı görünüm biçimleri ortaya çıkabilir. Örneğin borca batık olmayan bir anonim şirketin, borçlarından kurtulmak amacıyla TTK ve İİK hükümlerine uygun olarak aktiflerinin bir kısmını mesela birden fazla ticari işletme işleten bir anonim ortaklığın bazı ticari işletmelerini konkordato yoluyla üçüncü kişilere terk etmesi durumunda, borçlunun konkordatonun ardından ticari faaliyete – öncekinden farklı alanlarda ve daha dar kapsamda da olsa- devam edecek olması, borçlunun malvarlığının yeniden yapılandırıldığı gerçeğini ortadan kaldırmaz (**Altay**, Konkordato, s. 1244, dn. 30).

²⁹⁴ **Kuru**, El kitabı, s.1348, **Buruloğlu**, Enver/**Reyna**, Yuda: Konkordato Hukuku ve Tatbikatı, İstanbul 1968, s. 6, **Pekcanitez/Atalay/Özkan/Özkes**, s. 421. “...iflas içi konkordatoya ilişkin m. 309 belirtilmemiş ise de, bu hükmün de uygulanacağına hiçbir kuşku yoktur. Zira, malvarlığının terki suretiyle konkordato iflas içi konkordato şeklinde de gerçekleştirilebilir (**Altay**, Konkordato, s. 1261).”

²⁹⁵ **Kuru**, El kitabı, s. 1348.

²⁹⁶ **Kuru**, El kitabı, s. 1348.

III. Konkordatonun Tasdik Edilmiş Olması²⁹⁷

1. Genel Olarak

İflasın kaldırılabilmesi için bir diğer durum da konkordatonun tasdik edilmiş olmasıdır. Bu konkordato, yukarıda değinildiği gibi, iflastan sonra yapılan konkordatodur. Bu konkordatonun yüzde, vade veya bileşik konkordato olması iflasın kaldırılabilmesi açısından önem arz etmez. İflastan sonra konkordato hem müflisin, hem de alacaklıların lehinedir. Çünkü konkordatonun akdedilmesi ile müflis işletmesini ve malvarlığını koruma imkanına kavuştuğu gibi, iflasın kamu hukuku bakımından sonuçlarından da kurtulmuş olur. Alacaklıların da borçlunun yardımı ile iflasa nazaran daha fazla alacaklarına kavuşma ihtimali vardır²⁹⁸. Bunun yanında işletmenin devamının üretim kaybına ve işsizliğe engel olunması açısından da kamu menfaatine hizmet eden amacının da bulunduğu şüphesizdir²⁹⁹. Bu nedenlerle kanun koyucu konkordatonun tasdik edilmiş olmasını iflasın kaldırılmasının nedenleri arasında saymıştır. Zaten bu durum konkordatonun işlerlik kazanabilmesi için lüzumludur. Aksi takdirde iflas kaldırılmadan müflis iflas ile kaybetmiş olduğu tasarruf ehliyetini kazanamaz ve böylece akdedilmiş olan konkordatonun gereklerini yerine getiremez.

2. İflas İçi Konkordatonun Tasdikine İlişkin Şartlar

İflas içi konkordato prosedürünün başlayabilmesi için öncelikle müflis tarafından bir konkordato teklifinin yapılabilmesi gerekir. Ancak bu teklif iflas dışı konkordatodan farklı olarak icra mahkemesine değil iflas idaresine yapılır³⁰⁰.

İflas dışı konkordatoda, iflas isteyebilecek olan alacaklılar da konkordato işlemlerinin başlatılmasını talep edebilecekleri halde (m.285/II), iflas içi konkordatoda bu hak, yalnızca müflise tanınmıştır³⁰¹. Çünkü 309. maddenin birinci fıkrasında “iflasına hükmedilmiş olan bir borçlu konkordato teklif ederse” denildiği

²⁹⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz.; **Tanrıver /Deynekli**.

²⁹⁸ **Gürdoğan**, İflas, s.155, **Tanrıver/Deynekli**, s.30, 31.

²⁹⁹ **Ansay**, Sabri, Şakir: “Konkordato”, AD., 1940/3, s.158-178, s.159, **Ulukapı**, s. 12.

³⁰⁰ Şayet, birinci alacaklılar toplanmasının henüz toplanamamış olması sebebiyle iflas idaresi seçilememişse, müflis konkordato teklifini iflas dairesine verir. Basit iflas tasfiyesinde de iflas idaresi olmadığından bu durumda da teklif yine iflas dairesine yapılır (**Önen**, Konkordato, s. 82).

³⁰¹ **Pekcitez/Atalay/Özkan/Özkes**, s. 416.

için bu hak münhasıran müflise aittir³⁰². Ayrıca iflastan sonra konkordatoyu düzenleyen 309. maddenin ikinci fıkrasında, yalnızca 294' den 299' uncu ve 302 den 308' inci maddeye kadar olan hükümlerin iflastan sonra konkordato da uygulanacağı belirtilmiştir. Oysa konkordatonun alacaklılar tarafından da istenebileceği öngören hüküm 285. maddede düzenlenmiştir. Dolayısıyla bu hüküm iflastan sonra konkordatoda uygulama alanı bulamaz³⁰³.

İflas dışı konkordatoda olduğu gibi müflis burada da bir konkordato projesi hazırlamak ve bunu konkordato teklifiyle beraber iflas idaresine vermek zorundadır. Ancak müflis defter tutmaya tabi şahıslardan olsa bile defterlerin durumunu bildiren bir cetvel eklemek mecburiyeti yoktur³⁰⁴. Çünkü bütün belgeler iflasın açılmış olması nedeniyle iflas idaresinin elindedir.

İflastan sonra konkordato teklifinin, iflas dışı konkordatoda olduğu gibi, başarılı olma ihtimalinin bulunması ve alacaklılara zarar verme kastından arı olması gerekir³⁰⁵.

İflas içi konkordatoda, konkordato mühletine ve konkordato komiserine ihtiyaç ve gerek yoktur³⁰⁶. Çünkü, iflas ile borçlunun haczi caiz bütün malları iflas masasına girmiş, müflisin bu mallar üzerindeki tasarruf yetkisi kısıtlanmış ve müflise karşı takip yasağı yürürlüğe girmiştir³⁰⁷. Böylece konkordato mühleti verilmesi ile amaçlanan durum zaten iflasın açılması ile tahakkuk etmiştir. Bunun gibi, iflas dışı konkordatoda komisere ait olan görevler, iflas içi konkordatoda iflas idaresi tarafından yerine getirildiği için de, bir konkordato komiserinin atanmasına gerek yoktur.

İflas içi konkordatoda, borçlunun konkordato teklifi, ikinci alacaklılar toplanmasında görüşülür (m. 309)³⁰⁸. İkinci alacaklılar toplanmasının borçlunun

³⁰² Pekcitez/Atalay/Özkan/Özekes, s. 416.

³⁰³ Kanımızca nasıl iflas dışı konkordatoda, müflis dışında iflası talep edebilecek alacaklılara da konkordato talep etme hakkı tanınmış ise, burada da müflis dışındaki bu alacaklılara konkordatoyu talep etme hakkı tanınmalıdır. Hatta bu durumda alacaklılar müflisin mali yapısını daha iyi bilebilecek durumdadırlar. Bu yüzden alacaklıların lehine olabilecek bu durumu alacaklılarda talep edebilmedirler.

³⁰⁴ Önen, Konkordato, s. 83.

³⁰⁵ Pekcitez/Atalay/Özkan/Özekes, s. 416.

³⁰⁶ Altay, Konkordato, s. 1189.

³⁰⁷ Önen, Konkordato, s. 85.

³⁰⁸ Konkordato teklifi, birinci alacaklılar toplantısından önce yapılırsa birinci alacaklılar toplantısı, iflas tasfiyesini, konkordatonun görüşüleceği ikinci alacaklılar toplantısına kadar tatil edebilir

konkordato teklifi ile ilgili görüşmelerin yapıldığı kısma iflas idaresi başkanlık eder³⁰⁹. Konkordato teklifi, ikinci alacaklılar toplantısından sonra yapılırsa veya bu toplantı ilanının yayımlanmasından sonra yapıp ikinci alacaklılar toplantısında görüşülmez ise, iflas idaresi, konkordato teklifinin görüşülmesi için ikinci alacaklılar toplanmasını tekrar toplantıya çağırır (m. 240)³¹⁰.

İflas içi konkordatonun kabulü için gerekli olan çoğunluk, iflas dışı konkordato gibidir (m. 297). Yani, konkordato, kaydedilmiş olan alacaklıların yarısını ve alacakların üçte ikisini aşan bir çoğunluk tarafından imza edilmiş ise, kabul edilmiş sayılır. İflas içi konkordatoda, çoğunluk hesabında göz önüne tutulacak olan alacaklar, adi alacaklardır. Bu yüzden imtiyazlı alacaklar ile borçlu müflise ait malın rehni suretiyle temin edilmiş olan alacaklarda, iflas içi konkordatoda çoğunluğun hesaplanmasında dikkate alınmazlar^{311 312}.

Çoğunluğun hesabında dikkate alınacak alacaklar, iflasta sıra cetveli düzenlenene kadar masaya yazdırılan ve masaya bildirilmemiş olsa dahi tapu siciline yazılı olan alacaklar (m. 231) ile konkordatonun görüşüldüğü ikinci alacaklılar toplantısına kadar alacağını masaya yazdıran alacaklardır³¹³. İflas içi konkordatonun kabulü için gereken çoğunluğun hesabında dikkate alınma bakımından önemli olan,

(m.224/II). Bu düzenleme, 309. maddenin üçüncü fıkrasındaki paraya çevirmenin ertelenmesi zorunluluğunun kabul edilmesiyle gereksiz hale gelmiştir (**Pekcitez/Atalay/Özkan/Özekes**, s. 417).

³⁰⁹ **Tanrıver**, Komiser, s. 243, İflas idaresi, masanın aktifini oluşturan haczi kabil tüm unsurları saptayacak, alacak kayıtları yapıldıktan sonra kaydedilen alacaklar hakkında borçlunun beyanını alacak, alacak tahkiki işlemlerini sonuçlandırıp, sıra cetveli düzenleyerek ikinci alacaklılar toplantısının yapılacağını ilan edecek ve ayrıca alacaklılara bildirecektir. İşte iflas içi konkordato teklifinin görüşülebileceği en erken zaman ikinci alacaklılar toplantısının yapıldığı an olacaktır (m. 309) (**Altay**, Konkordato, s. 1189).

³¹⁰ İkinci alacaklılar toplanmasından sonra yapılan bütün bu toplanmalar, ikinci alacaklılar toplanması hükmündedir (**Deliduman**, Alacaklılar, s. 112).

³¹¹ **Yılmaz**, İdare, s. 158, **Tanrıver**, Komiser, s. 243. Ancak doktrinde, İcra ve İflas Kanunu'nun 237. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan ve ikinci alacaklılar toplanmasına iflas müdürü veya yardımcısının başkanlık edeceğini öngören düzenlemeden hareketle; bu toplanmanın konkordato teklifinin görüşüldüğü kısma da, yine iflas müdürü veya yardımcısının başkanlık etmesi gerektiği savunulmuştur (**Kuru**, Konkordato, s. 517, **Buruloğlu/Reyna**, s. 114). Ancak bizimde katıldığımız diğer görüşe göre; m. 237/IV' e göre alacaklılar toplanmasına iflas müdürü veya yardımcısının başkanlık edeceğine işaret edilmesinden sonra 294. maddesinde de, konkordato görüşmeleri ilgili alacaklılar toplanmasında başkanlık görevini, konkordato komiserinin yürüteceği açıkça hükme bağlanmıştır. İflas içi konkordatoda da, komiserin görevini iflas idaresi yapacağından dolayı (309/II), alacaklılar toplanmasının borçlunun konkordato teklifinin görüşüldüğü kısma da iflas idaresinin başkanlık etmesi gerektiğini kabul etmek kanunun özüne daha uygun olur (**Tanrıver**, Komiser, s. 243, 244).

³¹² Rehinli alacaklar, bir malın aynından doğan amme alacakları ve iflas masasına yazılmış olan imtiyazlı alacaklar, ödeme zamanı ve aranı bakımından konkordatoya tabi olmadığından, bu alacakların, iflasın kaldırılması kararı üzerine hemen ödenmesi gerekir.

³¹³ **Pekcitez/Atalay/Özkan/Özekes**, s. 418.

bildirilmiş olan alacağın borçlu bakımından kabul edilip edilmediğidir. Bunun nedeni, konkordato bakımından bir alacağa nizalı olma niteliğini verme yetkisinin, yalnızca borçluya tanınmış olmasıdır³¹⁴.

İflas dışı konkordatoda olduğu gibi burada da konkordato işlemlerinin yerine getirilebilmesi için yeterli teminatın gösterilmesi³¹⁵ ve konkordatonun tasdikinin gerektirdiği yargılama harç ve giderlerinin depo edilmiş olması gerekir. Bu şartlar tamamlanmadıkça konkordato tasdik edilemez.

Böylece konkordatonun ikinci alacaklılar toplantısında kabul edilmesinden sonra Ticaret mahkemesi konkordatonun tasdiki için gereken şartların oluştuğu kanaatine varırsa konkordatoyu tasdik eder.

3. Konkordatonun Tasdikinin İflasın Kaldırılmasına Etkisi

Konkordatonun tasdiki kararının kesinleşmesi üzerine, iflas idaresi, iflasa karar vermiş olan ticaret mahkemesinden, iflasın kaldırılmasına karar verilmesini ister³¹⁶. Ancak ticaret mahkemesinin, tasdik kararını iflas idaresine bildirmesi ve iflas idaresinin iflasın kaldırılmasını aynı ticaret mahkemesinden istemesi gereksiz bir formalitedir. Bu durum belki, konkordatoyu tasdik eden merci ile, iflasa karar veren mahkemenin ayrı olduğu İsviçre sistemi için bir anlam taşır. Ancak Türk hukukunda, bu gereksiz formaliteyi ve işlerin gecikmesini önlemek için, iflas idaresinin, ticaret mahkemesinden konkordatonun tasdiki ile birlikte iflasın kaldırılmasını da istemesi ve mahkemenin de, iki kararı aynı zamanda vermesi mümkün olmalıdır³¹⁷.

Ticaret mahkemesi, iflas idaresinin talebi üzerine, müflisin teklif ettiği konkordatonun tasdik edildiğini ve tasdik kararının kesinleştiğini tespit edince,

³¹⁴ **Tanrıver/Deynekli**, s. 112.

³¹⁵ İflas içi konkordato da teminat şartını borçlu müflis yerine getirecektir. Ancak iflas içi konkordatoda borçlu iflas etmiş olduğu için masaya giren mal ve haklar üzerinde tasarruf yetkisi kısıtlanmış olduğundan borçlunun teminat şartını nasıl yerine getireceği bir sorun teşkil eder. Borçlu, teminat şartını, ya kendisi adına güvence gösteren üçüncü kişiler aracılığıyla gerçekleştirecek ya da konkordato alacaklılarının tamamının açık ve seçik bir beyanla konkordato teminatından vazgeçmelerini sağlayarak, teminat gösterme yükümünden muaf bir konuma girmek suretiyle ifa edecektir. Ancak iflas içi konkordatonun nihai amacının iflasın kaldırılmasını sağlamak olduğu düşünüldüğünde ve bunun gerek borçlu gerekse alacaklıların menfaatine olduğu gözetilerek, iflas idaresinin konkordato teminat koşulunun yerine getirilmesinde borçlu müflise yardımcı olması gerekir (**Tanrıver/Deynekli**, s. 130, 131).

³¹⁶ “iflas içi konkordatonun tasdiki kararı ile iflas kendiliğinden kalkmaz, bu yönde mahkemenin karar vermesi gerekir” (19. HD. 26.1.1999, 1854/2062, **Kuru**, El kitabı, s. 1181).

³¹⁷ **Kuru**, El kitabı, s. 1330, **Önen**, Konkordato, s.91, 92, **Belgesay**, s. 291.

iflasın kaldırılmasına karar verir. İflasın kaldırılmasına karar verecek olan Ticaret mahkemesinin, tasdik edilmiş konkordatonun şartlarını tekrar incelemesi mümkün değildir³¹⁸.

Konkordatonun tasdikinden sonra borçlu, konkordatoya tabi olan borçlarını, tasdik edilen konkordatoda kabul edilen zaman ve orana göre ödemekle yükümlüdür³¹⁹. Ancak, borçlu/müflis hakkında iflas kaldırılmadan hatta iflasın kaldırılması kararı kesinleşmeden, borçlu, borçlarını ödemek imkanından yoksundur³²⁰. Doktrinde Kuru³²¹, bu durumun alacaklıların aleyhine olmasından hareketle, konkordatonun tasdiki kararının kesinleşmesi ve bundan sonra iflasın kaldırılmasına karar verilmesi ve onun da kesinleşmesi beklenmeden, konkordatonun mahkemece tasdiki üzerine, masada para varsa, iflas idaresinin, masadaki parayı alacaklılara, konkordatodaki hisseler oranında, m. 252' ye kıyasen paylaşımının uygun olacağını belirtmektedir. Ancak konkordatonun tasdiki kararı kesinleşmeden iflas kararı kaldırılamayacağı için iflas idaresinin böyle bir paylaşım yapamaması gerekir. Çünkü konkordatonun tasdiki kesinleşmez ise iflas kaldırılamayacak ve iflas tasfiyesine kalındığı yerden devam edilecektir. Böyle bir durumda da iflas idaresinin masadaki paraları konkordatonun şartları içinde ödeme yapması mesnetsiz kalacak ve telafisi güç zararlara neden olabilecektir.

İflas içi konkordato istemi tasdik edilerek, hakkındaki iflas kaldırılan borçlu, konkordato projesi doğrultusunda taahhüt ettiği borçları tümüyle ödediği takdirde, bakiye borcundan kurtulur. Zira, iflas tasfiyesi, konkordatonun onanması ve iflasın kaldırılması sonucuna dönüştüğü takdirde, konkordatodan önceki bakiye alacaklarını elde edemeyen alacaklılara, iflasın kapanması durumunda olduğu gibi (m.251) aciz belgesi verilmez. Bu husus, iflas içi konkordatonun borçluya, iflasa oranla sağladığı önemli bir avantajı ifade etmektedir³²².

³¹⁸ Solenthaler, s. 79, Jaeger/Walder/Kull/Kottman , Art. 195 N. 11, Pekcanitez, Hakan: İflasın Kaldırılması II, AD., 1982/5, s.926-937, s. 930.

³¹⁹ İflas içi konkordatoda, iflas dışı konkordatodaki gibi, tasdik kararının hüküm fıkrasında, konkordatonun ödeme koşullarının yani ödemelerin hangi tarihte, kaç taksitle gerçekleştirileceğinin ve tutarlarının ne olacağını gösterilmesi şarttır (Tanrıver/Deynekli, s. 144).

³²⁰ Kuru, El kitabı, s. 1333.

³²¹ Kuru, El kitabı, s. 1333.

³²² Altay, Konkordato, s. 1214.

Konkordatonun tasdikine ilişkin mahkeme kararı, ayrıca ilan edilmez, iflasın kaldırıldığıın ilanı bunun yerine geçer (m. 182/III, m. 166/III).

IV. İflas İçi Konkordatonun Feshinin İflasın Kaldırılmasına Etkisi

1. Genel Olarak

Daha öncede belirttiğimiz gibi, konkordato akdi ile birlikte imtiyazsız alacaklılar, borçluya karşı ya alacaklarının belli bir yüzdesinden feragat ederler ya da alacaklarının vadesini uzatırlar³²³. Borçlu da bu şartlar altında borcunu ödemekle borcundan tamamen kurtulur³²⁴. Böylece borçlu, borcunu dahi iyi şartlarda ödeme fırsatını yakalamış olur, alacaklılar da alacaklarını iflasa nazaran daha iyi şartlarda alma şansına sahip olurlar.

Görüldüğü üzere konkordato akdinden, hem borçlunun hem alacaklının hem de kamunun menfaatleri vardır. Ancak konkordato akdinde en çok fedakarlık yapmak zorunda kalan taraf alacaklılardır. Çünkü alacaklılar, alacaklarının belli bir yüzdesinden feragat etmek durumunda kalabilmektedirler. İşte böyle bir fedakarlık karşısında alacaklıları da borçlunun dürüst olmayan davranışları karşısında korumak gereklidir. Bu sebeple kanun koyucu da alacaklı tarafa, İcra İflas Kanunu'nun 307 ve 308. maddelerinde konkordato akdinin feshini³²⁵ sağlayabilme imkanını tanımıştır.

Kanun koyucu İcra ve İflas Kanununda iki çeşit konkordatonun feshi hali düzenlemiştir. Bunlardan ilki, m. 307'de düzenlenen alacaklılardan herhangi birinin konkordatoyu sadece kendisi bakımından feshini istemesi hali, diğeri ise m. 308'de düzenlenen konkordatonun bütün alacaklılar için feshi halidir.

Konumuz iflasın kaldırılması olduğu için, burada konkordatonun feshi sebeplerini incelemeyip, sadece konkordatonun feshinin iflasın kaldırılmasına olan etkisini, her iki fesih türüne göre ayrı ayrı incelemek uygun olacaktır.

³²³ Bkz.; §4, D, I.

³²⁴ **Kuru**, Konkordato, s. 405.

³²⁵ Her iki hükümde yer alan "fesih" kavramı, gerçek teknik anlamında kullanılmamaktadır. Çünkü fesih, sözleşmenin taraflarından birinin, tek taraflı yöneltilmesi gerekli bir irade beyanı ile sürekli borç ilişkisini ileriye etkili olarak sona erdirmesidir. Burada konkordatonun bütün alacaklılar veya bir alacaklı bakımından iptali söz konusudur. Ancak kanun ve öğretide fesih kavramı yerleştiği için biz de fesih kavramını kullanacağız. Geniş bilgi için bkz.; **Ulukapı**, s.107, 108, 109.

2. Bir Alacaklı İçin Konkordatonun Feshinin İflasın Kaldırılmasına Etkisi

Kendisine karşı konkordato şartları hiç veya gereği gibi ifa edilmeyen konkordato alacaklısı yalnız kendisi bakımından konkordatonun feshini isteyebilir (m. 307/I). Bu durumda mahkeme, yapacağı inceleme neticesinde şartların varlığı halinde yalnız fesih talebinde bulunan alacaklı bakımından fesih kararı verebilir (m. 307/I).

Konkordatonun feshi kararı sadece bu konuda karar alan alacaklı bakımından sonuç doğurur, diğer alacaklılara tesir etmez³²⁶. Bir alacaklı bakımından konkordatonun feshine karar verilmesi ile birlikte konkordato öncesi hale döneleceğinden, kabul edilen konkordatonun çeşidine bağlı olarak oluşan sonuçlar da ortadan kalkacaktır³²⁷. Ancak konkordatonun sadece bir alacaklı bakımından feshine karar verilmesi, konkordato sebebiyle m. 182' ye göre kaldırılan iflas halinin kendiliğinden geri dönmesi sonucunu doğurmaz³²⁸. Yalnızca müflisin, kendisi hakkında konkordato feshedilen alacaklıya karşı, konkordato öncesi miktarla ve şartlarla sorumlu olması esasına geri dönülür. Çünkü iflas, yenilik doğurucu (inşai) bir tasarruf ve yeni bir hukuki statü olarak ancak bir mahkeme kararı ile açılabilir ve yine ancak bir mahkeme kararı ile kaldırılabilir. İflasın kaldırılmasına karar verilmesinden ve bunun kesinleşmesinden sonra, iflas haline bir mahkeme hükmü olmadan kendiliğinden geri dönülmesi mümkün değildir. Bu durumda alacaklı, şayet borçlunun tekrar iflas etmesini istiyor ise, alacağının tamamını borçludan talep eder, borcun ödenmemesi halinde borçlu aleyhine alacağın tamamı için icra veya iflas takibi yapabilir³²⁹. Ancak bu takip neticesinde mahkeme borçlunun yeniden iflasına karar verebilir.

³²⁶ Postacıoğlu, İlhan, E: Konkordato, İstanbul 1965, s. 134, **Berkin**, İflas, s. 586, **Kuru**, El kitabı, s. 1313, “Dava, İcra ve İflas Kanununu m.307’ye göre açılmış, bu esas çerçevesinde karar verilmiştir. Bu durumda, konkordatonun yalnız davacı lehine feshi gerekirken, bütün alacaklılar yararına sonuç doğuracak uygulamalara sebebiyet verecek nitelikte (konkordatonun feshine) karar verilmesi kanuna aykırıdır.” (İİD. 11.11.1969. 10135/10657, **Ulukapı**, s. 262).

³²⁷ **Ulukapı**, s. 261.

³²⁸ **Brand**, s. 5, **Blumenstein**, s. 928, **Ulukapı**, s. 262, **Ansay**, Sabri, Şakir: Hukuk İcra ve İflas Usulleri, Ankara 1960, s. 353.

³²⁹ **Ulukapı**, s. 262.

3. Bütün Alacaklılar İçin Konkordatonun Feshinin İflasın Kaldırılmasına Etkisi

Her alacaklı suiniyetle mualllel bulunan bir konkordatonun feshini mahkmeden, m.308 hükmüne göre talep edebilir. “Suiniyetle mualllel bulunan” konkordatodan anlaşılması gereken şey borçlunun dürüst olmayan tutum ve davranışları ve hileli muameleleri ile alacaklıları zarara sokma kastıdır³³⁰.

Bu şekilde, bir alacaklının talebi üzerine konkordatonun tamamen feshi kararı, sadece bu konuda karar alan alacaklı bakımından değil, bütün alacaklılar için sonuç doğurur³³¹. Böylece konkordatonun tamamen feshi bütün alacaklılara tesir ederek konkordatonun hüküm ve sonuçlarını ortadan kaldırmaktadır.

Acaba iflastan sonra (iflas içi) konkordatoda, konkordatonun tamamen feshedilmesi 182. maddeye göre kaldırılmış olan iflasın geri dönmesi sonucunu doğurur mu; yoksa borçlunun iflas halinin geri dönmesi için alacaklılardan birinin, m.301’e göre borçlunun iflasını mı istemesi gerekir?

İflastan sonra konkordatonun tamamen feshi üzerine doğacak hukuki durum doktrinde tartışmalıdır. Bir görüşe göre,³³² iflas içi konkordatonun feshedilmesi ile iflas hali kendiliğinden geri gelir ve borçlu hakkındaki iflas tasfiyesine kaldığı yerden devam edilir. Bunun için, iflasın kaldırılması kararının geri alınması hakkında bir karar verilmesine ve yeni bir iflas idaresi seçmek için alacaklıları toplantıya çağırmağa gerek yoktur. Eski iflas idaresi, kendiliğinden, tasfiyeye kaldığı yerden devam etmelidir³³³.

³³⁰ Mesela, konkordato şartları haricinde alacaklılardan birine menfaat temin etmiş olma, hileli davranışlara yahut borçlunun gerçeğe aykırı bilanço ibraz etmesi, borçlunun alacaklı çoğunluğunu sağlamak için hayali alacaklar üretmesi, borçlunun kendisine veya işletmesine ait malvarlığını gizlemesi gibi davranışlarda dürüst olmayan ve alacaklıları zarara sokma kastından davranışlara örnek verilebilir.

³³¹ **Kuru**, IV, s. 3848, **Buroğlu/Reyna**, s. 180, **Eriş**, Gönen: Uygulamalı İflas Ve Konkordato Hukuku, Ankara 1991, s. 915.

³³² **Brand**, s. 5, **Kuru**, IV, s. 3873, **Postacioğlu**, Konkordato, s. 157

³³³ Bu görüş kabul edilmeyerek mahkeme 301’ e göre iflasa karar vermeye mecbur dersek bile, hiç değilse, konkordatonun feshi ve borçlunun yeniden iflasına karar verilmesi taleplerinin birlikte yapılabileceğinin kabul etmek, alacaklıların menfaatlerine uygun olduğu gibi zaman ve emekten de tasarruf sağlar (**Kuru**, IV, s. 3873). Altay’ın görüşü de bu doğrultudadır. Ancak Altay, Kuru’dan farklı olarak, alacaklının fesih talebiyle birlikte, iflasın kaldırılmasına ilişkin kararın geri alınmasını istemesini, ihtiyatlı ve isabetli bulsa da, davacı böyle bir istemde bulunmasa bile, mahkeme, fesih kararıyla birlikte, iflasın kaldırılması hakkındaki kararı geri aldığı re’sen kararında belirtebilmelidir görüşündedir (**Altay**, Konkordato, s. 1216).

Diğer bir görüşe göre³³⁴; konkordatonun tamamen feshedilmesi halinde, konkordatonun tasdiki dolayısıyla kaldırılmış iflas hali kendiliğinden geri gelmemekte ve borçlunun iflas ettirilebilmesi için yeniden iflas talebinde bulunulması gerekmektedir.

Kanaatimizce, konkordatonun kesinleşmesinin zamana bağlı olması, yeni dava açılması karşısında yeni baştan harç ve diğer masrafların yapılması ve eski iflas tasfiyesi sırasında yapılan bir çok işlemin tekrarlanması gerekmektedir, kısaca usul ekonomisi ilkesi açısından ilk görüşün kabulü uygun olabilir³³⁵. Ancak kanunun sistematiği açısından bu görüşün kabulü uygun değildir. Çünkü, kanun koyucu iflastan sonra konkordatoya ilişkin m. 309/II hükmünde açıkça m. 308 hükmünün uygulanacağını belirtmiştir. Söz konusu hükmün 2. fıkrasının m. 301'e yaptığı yollama gereğince, konkordatonun tamamen feshi halinde on gün içerisinde alacaklılardan birinin talebi üzerine borçlunun yeni baştan iflasına, yani doğrudan doğruya iflasına karar verileceği hükme bağlanmaktadır³³⁶. Ayrıca konkordato tasdik edilip iflasın kaldırılmasından sonra, iflas haline yeni bir mahkeme kararı olmadan dönülmesi de mümkün değildir. Konkordatonun feshinde, mahkeme yalnızca konkordatonun feshi sebeplerini inceleyerek bu yönde karar vermektedir. Dolayısıyla sadece konkordatonun feshi kararı ile iflas haline geri dönülemez. Bunun için mutlaka mahkemenin iflas kararı vermesi gereklidir.

³³⁴ **Jaeger/Walder/Kull/Kottman** Art. 316 N. 5, **Blumenstein**, s.930, **Solenthaler**, s. 84, **Berkin**, İflas, s. 590, **Gürdoğan**, İflas, s. 214, **Önen**, Konkordato, s. 96, **Ansay**, 1960, s. 353, **Arar**, s. 338.

³³⁵ **Önen**, Konkordato, s. 96, 97.

³³⁶ **Ulukapı**, s. 277, Altay'a göre; 309. maddenin, m. 308'e yaptığı yollamayı abartmamak gerekir, zira, 309. maddenin yeniden iflas davası açılmasına ilişkin m. 301/I'e doğrudan yollaması yoktur. M. 309'un m. 308'e yaptığı yollama, iflas içi konkordatonun amacı ile sınırlı bir biçimde yorumlanarak, bunun m. 308'in, 301/I'e yönelik yollamasını içermediğini kabul etmek gerekir. gerçekten, 309. maddenin, 308. maddeye yaptığı yollamaya kapsamlı ve müessesenin mantığına aykırı anlamlar izafe edilmeyerek m.301'e yönelik yollamanın, sadece iflas dışı konkordatoya ilişkin olarak yorumlanması gerektiği kabul edilmelidir (**Altay**, Konkordato, s. 1216). Kanımızca bu görüşün sonucu her ne kadar iflas içi konkordatonun amacıyla örtüşecek olsa da belirttiğimiz gibi kanunun sistematiği açısından çok doğru bir yaklaşım değildir. Çünkü 309. madde açıkça 308. maddenin bir kısmına değil tamamına yollama yapmıştır.

§ 5. İFLASIN KALDIRILMASININ USULÜ

A. İFLASIN KALDIRILMASINI KİMLERİN TALEP EDEBİLECEĞİ

I. Bütün Alacaklıların Taleplerini Geri Almış Veya Bütün Alacakların İtfa Edilmiş Olması

Bütün alacaklıların taleplerini geri almış veya bütün alacaklıların itfa edilmiş olması durumu iflasın kendiliğinden kalkmasını gerektirmez³³⁷. Bu iki durumda, müflisin mahkemeden iflasın kaldırılması isteminde bulunması gerekir. Çünkü m. 182'nin ilk cümlesi “borçlu” olarak başlamaktadır. Doktrinde ve uygulamada bu durumda, iflasın kaldırılmasını müflisin isteyebileceği hususunda bir tereddüt yoktur³³⁸. Belirtilen hallerde iflasın kaldırılması isteminin, alacaklılar³³⁹ tarafında ileri sürülmesi veya iflasa karar veren mahkemece kendiliğinden incelenmesi söz konusu olamaz³⁴⁰.

Ancak bir görüşe göre³⁴¹, bütün alacaklıların taleplerini geri alması veya bütün alacakların itfa edilmiş olması durumunda da, iflas idaresinin, iflasın kaldırılmasını talep edebilmesi gerekir. Çünkü bu iki durumda, iflas idaresinin de Ticaret Mahkemesinden iflasın kaldırılmasını talep etmesinde herhangi bir kanuni engel bulunmamaktadır³⁴². Kaldı ki, iflas hali, hala devam etmekte olup masasının kanuni temsilcisi durumunda olan iflas idaresinin görevi devam etmektedir. İflas idaresi de masanın çıkarlarını gözetmekle yükümlü durumda bulunduğuna göre ve bütün alacaklılar taleplerini geri aldığına veya bütün alacaklar itfa edildiğine ve iflas tasfiyesi sürecinin devam etmesinde alacaklıların ve müflisin herhangi bir çıkarı da olmadığına göre bu iki durumda da, iflas idaresinin iflasın kaldırılmasını

³³⁷ Solenthaler, s. 14.

³³⁸ Kuru, IV, s. 3375, Berkin, İflas, s. 399, Pekcanitez, II, s. 738.

³³⁹ İflasın kaldırılmasını, ancak müflisin isteyebileceği, müflisin (masanın) borçlarını tamamen ödeyen üçüncü kişinin iflasın kaldırılmasını isteyemeyeceği hakkında bkz.; 12 HD 28.12.1987, 6340/13785 (Kuru, IV, s. 3375).

³⁴⁰ Solenthaler, s. 14, Pekcanitez, II, s. 738.

³⁴¹ Kuru, IV, s. 3375, Yılmaz, İdare, s. 162.

³⁴² Kuru, IV, s. 3375.

isteyebilmesinde herhangi sakınca bulunmamalıdır³⁴³. Yargıtay'ında bu yönde kararları mevcuttur³⁴⁴.

Bütün alacaklıların taleplerini geri alması veya bütün alacakların itfa edilmesi halinde, iflas idaresinin de, iflasın kaldırılmasını isteyebileceğine ilişkin görüşün iki ana dayanağı vardır. Birincisi, iflas idaresinin böyle bir istemde bulunmasına herhangi bir kanuni engel bulunmayışı, ikincisi ise, masanın kanuni çıkarlarını gözetmekle yükümlü iflas idaresinin böyle bir istemde bulunmasının, masanın çıkarları açısından da uygun olacağı, ayrıca bunun müflis ve alacaklılar bakımından da herhangi bir sakınca doğurmayacağıdır.

Ancak, kanımızca, bütün alacaklıların taleplerini geri almış veya bütün alacakların itfa edilmiş olması durumunda, iflasın kaldırılmasını yalnızca müflis talep edebilmelidir. Çünkü kanunkoyucu, iflas idaresinin, iflasın kaldırılmasını isteyebileceği durumu özel olarak m. 309'da belirtme ihtiyacı hissetmiştir. Yani asıl olan, bütün alacaklıların taleplerini geri almasında veya bütün alacakların itfasında, iflasın kaldırılmasını müflisin istemesi, konkordatonun tasdiki halinde ise iflas idaresinin istemesidir. Bu durum, kanunun sistematiğine de daha uygundur. Her şeyden önce, iflas idaresinin, bütün alacaklıların alacak taleplerini geri çektiğini veya bütün alacakların itfa edildiğini ispatlamasında bazı güçlükler yaşanacaktır. Çünkü bu şartları sağlamaya çalışacak olan müflistir. Müflis, alacaklıları, taleplerini geri çekmesi konusunda ikna etmeye çalışacaktır. Dolayısıyla, bunların ispatına ilişkin vesika ve belgelerde, müflisin elinde olacaktır. Aşağıda inceleneceği üzere, müflisin bu şartları taşıdığı zaman bile, iflasın kaldırılmasını isteyip istememesi kendi iradesine kalmıştır. Bu durumda, iflas idaresinin, bütün alacaklıların taleplerini geri çekmesi veya bütün alacakların itfası halinde, iflasın kaldırılmasını talep edebilmesi için, öncelikle müflisin bu şartları sağladığını bilmesi, daha sonra bunlara ilişkin belgeleri müflisten talep etmesi, son olarak da müflisin rızasını alması gerekecektir. İşte bu sakıncaların önüne geçmek için kanun koyucu, bütün alacaklıların taleplerini

³⁴³ Yılmaz, İdare, s. 162.

³⁴⁴ “Davacı iflas idare memurları, müflis kolektif şirket ile ortağı olan diğer müflislerin 15.7.1985 tarihinde iflaslarına karar verildiğini, masaya kayıtlı alacakların alacaklarının %100'ünün 25.11.1988 tarihinden itibaren hesaplanan faizleri ile birlikte alacaklarına ödendiğini, kayıt kabul davası devam eden alacaklılar içinde banka teminat mektupları alındığını, masaya kayıtlı tüm alacakların ödenmek veya bir kısmından feragat edilmek suretiyle alacakların tasfiye edildiğini belirterek İİK. nun 182. maddesi uyarınca müflisler hakkındaki iflasların kaldırılmasını talep etmişlerdir (11. HD. 19.4.1990, 2145/3478, Eriş, s. 454, 455 no. 19)” .

geri çekmesinde veya bütün alacakların itfa edilmesi halinde yalnızca müflise iflasın kaldırılması isteme yetkisi vermiştir. Müflisin bu yetkiyi kullanıp kullanmaması kendi serbest iradesine kalmıştır.

Bu durumu tersinden de düşünmek mümkündür. Yani konkordatonun tasdiki halinde, iflas idaresi, konkordatonun tasdiki bilgisine sahiptir. Zaten bu süreçte, iflas idaresinin de çeşitli görevleri mevcuttur. İşte konkordato tasdik edildiği zaman iflas idaresi, yalnızca buna ilişkin hükmü alarak, mahkemeden iflasın kaldırılmasını istemektedir. Hatta bu iflastan sonraki konkordato sürecinde, ona verilmiş son bir görevdir. Nitekim Yargıtay'da yeni bir kararında, açık olarak iflas idaresinin bütün alacaklıların taleplerini geri almış olması veya bütün alacakların ödenmesi durumunda iflasın kaldırılması talebinde bulunamayacağına karar vermiştir³⁴⁵. Ancak kararda bu görüşün gerekçesinden bahsedilmemiştir.

Bir diğer durumda bütün alacaklıların istemlerini geri aldıklarına veya bütün alacakların itfa olduğuna dair belge alan borçlunun, bundan sonra iflasın kaldırılmasını istemek zorunda olup olmadığıdır. Kanımızca da, müflisin iflasın kaldırılması için istemde bulunması, belirttiğimiz üzere, kendisi için bir yükümlülük değildir. Müflis bu yazılı belgeleri elde ettikten sonra, iflasın kaldırılması için ticaret mahkemesine başvurması kendi serbest iradesine bağlıdır³⁴⁶. Çünkü alacaklılar geri alım beyanı ile iflasın kaldırılmasına rıza göstermişlerdir. Bu rıza ise iflasın kaldırılmasının yalnızca nedeni oluşturup, müflis talep etmedikçe iflasın kaldırılmasını gerektirmemektedir. Eğer müflis buna dayanarak iflasın kaldırılmasını istemez ise, iflas tasfiyesi kanunun öngördüğü şekilde devam edecektir. Zaten kanunda müflisin iflasın kaldırılmasını istemeye zorlayacak herhangi bir müeyyide de öngörülmemiştir. Yukarıda değindiğimiz gibi, iflas idaresinin, bu durumda iflasın kaldırılmasını isteme yetkisi bulunmamaktadır. Aksi takdirde, bu durum onun için

³⁴⁵ “Müflis Özel Y... K... Ltd.Şti. iflas idaresi bütün alacaklıların alacaklarının ödendiğini ileri sürerek İİK.nun 182. maddesi uyarınca iflasın kaldırılmasını talep etmiştir. İflasın kaldırılması İİK.nun 182. maddesinde düzenlenmiş olup bu hükümlerle müflise, iflasa karar veren ticaret mahkemesine başvurarak iflasın bütün sonuçları ile kaldırılmasını istemek yetkisi tanınmaktadır. İflasın kaldırılması için bütün alacaklıların taleplerini geri almış olması, bütün alacaklıların alacaklarının itfa edilmiş bulunması veya müflisin teklif ettiği konkordatonun tasdik edilmiş olması gerekir. İflasın kaldırılmasını isteyecek konkordatonun tasdik edilmiş olması halinde iflas idaresi, diğer hallerde ise müflisdir. Somut olayda alacakların itfa edilmiş olması sebebine dayanıldığından iflasın kaldırılması müflis tarafından talep edilmelidir. Oysa iflas idaresi böyle bir talepte bulunduğundan talebin reddi gerekirken kabulü isabetsizdir” (19. HD. 3.7.2003, 6246/7363, **Kazancı İçtihat Bilgi Bankası**).

³⁴⁶ **Solenthaler**, s. 15, **Pekcanitez**, I, s. 739.

bir görev sayılırdı ve müflis istemese dahi iflas idaresi, iflasın kaldırılmasını resen istemek zorunda kalırdı ki, bu, gerek kanun koyucunun iradesine, belki de müflisin iradesine ters düşerdi. Ancak bütün alacaklıların itfa edilmesi halinde durumun izahı güçlük arz etmektedir. Çünkü bütün alacakların itfa edilmesi halinde ortada iflas tasfiyesinin devamını gerektirecek herhangi bir menfaat kalmamaktadır. Bu durumda iflas tasfiyesini sağlıklı bir biçimde yürütmekle görevli iflas idaresinin, 309. maddenin son fıkrasına kıyasen, mahkemeden iflasın kaldırılmasını istemesi düşünülebilir. Ancak belirttiğimiz nedenlerle iflas idaresinin, bu durumda, böyle bir görevi bulunmamaktadır. İflas idaresi, tasfiyeyi yapmak ve tamamlamakla görevlidir. Dolayısıyla bütün alacakların itfa edilmesi halinde de, müflisin iflasın kaldırılmasını istemesi gereklidir.

Bir diğer nokta da, alacakların masaya yazdırılması için öngörülen bir aylık sürenin (m. 219) sonunda hiçbir alacaklının müracaat etmemesi sonucu iflasın kendiliğinden kalkıp kalkamayacağı meselesidir. Bir görüşe göre, bu durumda, iflas kaldırılınca, iflasın bütün hukuki neticeleri ortadan kalkacağından, iflasın kaldırılmasının bir mahkeme kararı olmadan gerçekleşmesi düşünülemez. Bu nedenle, ilan süresi içinde hiçbir alacaklı müracaat etmediğinde, konkordatonun tasdiki halinde olduğu gibi 309. maddenin son fıkrası kıyasen uygulanarak iflas idaresinin iflasa hükmeden mahkemeden iflasın kaldırılmasını kendiliğinden istemesi uygun olur³⁴⁷. Ancak belirttiğimiz nedenlerle bu da mümkün değildir. Kanun koyucu iflas idaresine böyle bir görev yüklememiştir. Bu durumda müflisin harekete geçmesi ve iflasın kaldırılmasını talep etmesi gerekecektir.

II. Konkordatonun Tasdik Edilmiş Olması Durumunda

Konkordatonun tasdik edilmiş olması iflasın kendiliğinden kalkması sonucunu doğurmaz. Bunun için iflasın kaldırılması talebinin yapılmış olması ve mahkemenin bu yönde bir karar vermesi gerekir³⁴⁸. Konkordatonun tasdiki halinde iflasın kaldırılmasını iflas idaresinin isteyeceği 309. maddenin son fıkrasında açıkça yazılıdır.

³⁴⁷ **Berkin**, Tesir, s. 729, dn. 21.

³⁴⁸ **Solenthaler**, s. 78, **Pekcanitez**, II, s. 929.

Ticaret Mahkemesi'nin konkordatoyu tasdik etmesi üzerine, bu tasdik kararının kesinleşmesi³⁴⁹ ile birlikte durum, iflas idaresine bildirilir. Bunun üzerine iflas idaresi tasfiye muamelelerini durdurarak, aynı Ticaret Mahkemesinden³⁵⁰ borçlu müflis hakkındaki iflasın kaldırılmasını talep etmek zorundadır³⁵¹. Bu, iflas idaresine, kanun koyucu tarafından, tasfiyeye ilişkin verilen son bir görevdir. Bu görevin iflas idaresine verilmesinin sebebi ise, iflas idaresi, zaten, iflas içi konkordato sürecinde, konkordato komiserine ait görevleri üstlenerek (m. 309/II) bu süreçte aktif olarak yer almaktadır. Doğal olarak konkordatonun tasdikinden sonra da tasfiyeye ilişkin görevleri son bulacağından, iflasın kaldırılmasını, iflas idaresinin istemesi gereklidir. Dikkat edilirse, yukarıda belirttiğimiz üzere, diğer iki halde iflasın kaldırılmasını istemek müflisin inisiyatifindedir. Müflis, bütün alacaklıları ikna ederek taleplerini geri çekmelerini sağlamaya çalışmakta veya bütün alacakları itfa ederek, hakkında açılmış bulunan iflasın kaldırılabilmesi için gerekli olan şartları sağlamaya uğraşmaktadır. Dolayısıyla bu süreçlerde, iflas idaresinin herhangi bir fonksiyonu olmadığı gibi, bilgisi dahi bulunmayabilir. Bu nedenlerle de, iflasın idaresinin elinde bu şartların oluştuğuna dair gerekli belgelerin olması da mümkün değildir. Dolayısıyla bütün alacaklıların taleplerini geri çekmesinde veya bütün alacakların itfası halinde müflisin, konkordatonun tasdiki halinde ise iflas idaresinin, iflasın kaldırılmasını istemesi, iflasın kaldırılması kurumunun özüne de uygundur.

Konkordatonun tasdikinden sonra, iflas idaresinin, iflasın kaldırılmasını istemesi onun için bir görev sayıldığından, iflas idaresinin konkordatonun tasdiki kararının kendisine bildirilmesine rağmen ticaret mahkemesinden iflasın kaldırılmasını istememesi bir şikayet sebebidir³⁵². Bu durumda müflis, icra mahkemesinden iflas idaresinin bu olumsuz işlemine karşı, bir hakkın yerine getirilmemesi durumu söz konusu olduğundan süresiz olarak şikayet yoluna gidebilir.

Acaba konkordatonun tasdiki halinde iflasın kaldırılmasını müfliste talep edebilir mi? Kanımızca konkordatonun tasdiki halinde iflasın kaldırılmasını,

³⁴⁹ Konkordatonun tasdiki kararı kesinleşmeden iflasın kaldırılması istenemez (**Gürdoğan**, İflas, s. 64, **Kuru**, IV, s. 3376), **Solenthaler**, s. 78, **Jaeger/Walder/Kull/Kottman**, Art. N. 11.

³⁵⁰ İngiliz hukukunda, konkordatonun tasdiki ile mahkeme iflası kaldırmaktadır (**Ulukapı**, s. 38, dn. 262)

³⁵¹ **Pekcanitez**, II, s. 929, **Solenthaler**, s. 78

³⁵² **Gürdoğan**, İflas, s. 64, **Kuru**, IV, s. 3376, **Yılmaz**, İdare, s. 162, **Pekcanitez**, II, s. 929.

kanunun sistematığı açısından, belirttiğimiz gibi, iflas idaresi isteyebilmelidir. Çünkü gerek iflasın kaldırılmasını düzenleyen 182. madde gerek iflas içi konkordatoyu düzenleyen 309. madde birlikte değerlendirildiğinde böyle bir sonuç çıkacaktır. M. 309 hükmünün son fıkrasına göre; “konkordatonun tasdiki halinde idare iflasa hükmeden mahkemeden iflasın kaldırılmasını ister”. Buradaki idareden kasıt iflas idaresidir. Yani konkordatonun tasdiki halinde iflasın kaldırılmasını isteyecek iflas idaresidir. Yargıtay kararları da bu yöndedir³⁵³. İsviçre uygulamasında da konkordatonun tasdik edilmesi halinde iflasın kaldırılmasını isteyecek olan iflas idaresidir³⁵⁴. Müflis sadece iflas idaresinin iflasın kaldırılmasını istemediği durumda şikayet yolu ile bunu sağlayabilir. Ancak olması gereken hukuk açısından konkordatonun tasdiki halinde de müflisin iflasın kaldırılmasını talep edebilmesi gerekir. Çünkü iflas idaresi konkordatonun tasdikinden sonra iflasın kaldırılmasını istemezse, müflis iflas idaresini şikayet ederek iflasın kaldırılmasını istemek durumunda kalır ki bu gereksiz bir formalite olacaktır. Kaldı ki; 309. maddede konkordatonun tasdik edilmesi halinde iflasın kaldırılmasını iflas idaresinin isteyeceği bir tamamlayıcı hüküm olarak da düşünülebilir. Yani asıl olan müflisin istemi, ancak konkordatonun tasdiki halinde, müflisin dışında iflas idaresinin de istemde bulanabileceği zımnen düşünülmüş olabilir.

İflas dairesince defteri tutulan masa mallarının, takdir edilen kıymetlerine göre, adi tasfiye giderlerini karşılamayacağı anlaşılırsa, yahut adi tasfiye uzadığı, süresinde bitirilemediği için, basit tasfiyeye karar verilirse, o zaman, iflas basit tasfiye usulüne göre tasfiye edilir. Basit tasfiyede iflas idaresinin olmaması sebebiyle onun görevlerini iflas dairesi yapar. Bu nedenle basit tasfiyede, konkordatonun tasdik edilmesi halinde iflasın kaldırılmasını, iflas idaresinin görevlerini yapmakla mükellef olan iflas dairesi talep eder.

B. İFLASIN KALDIRILMASININ TALEP EDİLEBİLECEĞİ SÜRE

İflasın kaldırılmasının talep edilebileceği süre, iflasın kaldırılmasının istenebileceği hallere göre değişiklik gösterir. Bu nedenle iflasın kaldırılmasının talep edilebileceği süreyi, ilk olarak, bütün alacaklıların taleplerini geri almış veya

³⁵³ Bkz.; dn. 343, 344.

³⁵⁴ Jaeger/Walder/Kull/Kottman , Art. N. 11, Solenthaler, s. 78.

bütün alacakların itfa edilmiş olmasında, daha sonra da konkordatonun tasdiki nedeniyle iflasın kaldırılmasında, incelemeyi uygun gördük.

I. Bütün Alacaklıların Taleplerini Geri Almış Veya Bütün Alacaklıların İtfa Edilmiş Olması Durumunda

İflasın kaldırılması talebi, iflasın her safhasında ileri sürülemez; m. 182 buna bir sınırlama getirmiştir. 182. maddenin ikinci fıkrasına göre, iflasın kaldırılmasına, alacak hakkındaki taleplerin kaydı için muayyen müddetin bitmesinden iflasın kapanmasına kadar karar verilebilir³⁵⁵. Kanun koyucunun iflasın kaldırılabilmesi için böyle bir süre kabul etmesinin sebebi, alacak hakkındaki taleplerin kaydı için muayyen müddetin bitmesinden önce alacaklıların hepsinin bilinmesinin mümkün olmamasıdır³⁵⁶.

İflasın kaldırılabilmesi için geçmesi gereken bu sürelerin hesabında iflasın hangi tasfiye şekline göre yapıldığı önemlidir. Çünkü masaya kayıt talepleri için gereken süre, başvuru tasfiye usulüne göre değişmektedir. Buna göre;

- Adi tasfiyede, m. 219' a göre; alacakların masaya yazdırılması için öngörülen süre bir aydır. Bu sebeple, adi tasfiyede iflasın kaldırılabilmesi, en erken, bu bir aylık sürenin bitiminden sonraki dönemde istenebilir³⁵⁷. İflas idaresinin alacaklıların pek uzak yerlerde veya yurt dışında bulunmaları sebebiyle bu süreyi uzatması durumunda, iflasın kaldırılması bu sürenin bitmesinden itibaren istenebilir³⁵⁸.

- Basit tasfiyede ise, yirmi günden az ve iki aydan çok olmamak üzere iflas idaresinin, alacakların masaya yazdırılabilmesi için tespit edeceği müddetten önce iflasın kaldırılması istenemez (m. 218/II)³⁵⁹.

Sonuç olarak iflasın kaldırılması alacakların masaya yazdırılması için öngörülen süreden iflasın kapanmasına (m.254) kadar istenebilir. İflasın kapanmasından sonra artık iflasın kaldırılması istenemez.

³⁵⁵ Favre, s. 323, Solenthaler, s. 13, Jaeger/Walder/Kull/Kottman , Art. N. 9, Brand, s. 1.

³⁵⁶ Solenthaler, s. 13, Blumenstein, s.611, Jaeger/Walder/Kull/Kottman Art. N. 9, v. Overbeck, Alfred: Schuldbetreibung und Konkurs nach Schweizerischem Recht, Zürich 1940, s. 211, Pekcanitez, I, s. 737.

³⁵⁷ Solenthaler, s. 13, Pekcanitez I, s. 736, Kuru El kitabı, s. 1178.

³⁵⁸ Solenthaler, s. 14, Pekcanitez, I, s. 736.

³⁵⁹ Pekcanitez, I, s. 736.

Bir diğ er durumda, iflasın kaldırılmasının istenebilmesi için, iflas kararının kesinleşmesinin gerekip gerekmeyeceğ idir. Yargıtay'ın bu konuda ç eliş kili kararları mevcuttur. Hukuk Genel Kurulunun vermiş olduğu bir karara göre, iflasın kaldırılmasının talep edilebilmesi için, iflas kararının kesinleşmesine ihtiyaç yoktur³⁶⁰. Doktrinde Berkin ve Üstündağ ın da, dolaylı olarak, iflas kararı kesinleşmeden de iflasın kaldırılabilceğ i fikrene sahip oldukları anlaşılmaktadır³⁶¹. Çünkü iflas kararı ile duran ve iflas kararının kesinleşmesiyle düş en takiplere, iflasın kaldırılmasından sonra devam edip edilemeyeceğ i bahsinde; iflas kararı kesinleşmeden iflasın kaldırılmasına karar verilirse, bu takiplere devam edilebileceğ i yönünde görüş belirtmişlerdir³⁶².

Ancak bu Hukuk Genel Kurulu kararından sonra, Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin vermiş olduğu baş ka bir karara göre ise, iflasın kaldırılmasına karar verilebilmesi için, mahkemenin, iflasın kesinleş ip kesinleşmediğ i araştırması, ancak ondan sonra iflasın kaldırılmasına karar verebileceğ i belirtilmiştir³⁶³. Doktrinde, Kuru ve Altay'ın da görüşleri bu doğrultudadır³⁶⁴.

³⁶⁰...İİK'nun 164. maddesi; hükmün temyizinin iflasın ilânına, masanın teş kiline mani teş kil etmediğ i; ancak, ikinci alacaklılar toplantısının hüküm kesinleşmedikçe yapılamayacağı şeklindedir. Ş u hale göre, müflisin masaya girecek mal ve hakları tesbit edilecek, alacaklılar tayin edilerek, belli süre içinde alacaklarını ve iddialarını bildirmek üzere davet olunacaklar, ilk alacaklılar toplantısı yapılacak, iflas idaresi teş kil edilecektir (İİK 218/2, 221, 223). İflas idaresi alacaklıların tahkik iş ini bitirince alacaklıları ikinci toplantıya ilanla davet ile bu kurula mufassal raporunu verir. İkinci alacaklılar toplantısında malların paraya çevrilme usulü tesbit olunur. İşte İİK'nun 237. maddesinde belirtilen bu son safhaya geçiş , ancak iflas hükmünün kesinleşmesi ile kabildir; satış yapılamaz. Görülüyor ki; iflasın açıldığ ı andan bu safhaya geliş e kadar cereyan eden iş lemleri tedbir niteliğ inde saymak caiz değ ildir ve mutlaka yapılacaktır. Bu nedenledir ki, Yargıtay Özel Dairesi, iflas hükmünün temyizi üzerine icranın tehiri kararı dahi veremez. Yerine getirme bakımından, iflas hükmünün temyizi sonucunu beklemeye gerek yoktur. İflas hükmü bozulur ise, bozmadan önce yapılmış iş lemler kendiliğ inden ortadan kalkmaz; ancak, yeniden verilecek hükme kadar iş lemlere devam kabil değ ildir, yapılmış olanlar olduğu yerde durur. Keza İİK'nun 182. maddesi hükmünün ancak kesinleşmiş iflas hükümleri hakkında uygulanabileceğ i iddiasının yasal dayanağ ını bulmak da kabil değ ildir. Anılan maddenin 2. fıkrasında açıklandığ ı gibi; iflasın açıldığ ı andan itibaren alacaklıların kaydı için gerekli sürenin sona ermesiyle beraber -İflas hükmü kesinleşmemiş dahi olsa - İİK'nun 182. maddesindeki şartlar oluşmuş ise, iflas kaldırılabilir... (HGK. 06.04.1983, 963/335, **Kazancı İçtihat Bilgi Bankası**).

³⁶¹ Berkin, İflas, s. 402, Üstündağ , s. 56.

³⁶² Berkin, İflas, s. 402, Üstündağ , s. 56.

³⁶³ “Davacı İsmail 1985/64 esas sayılı dosyada “iflas kararı verilmesini” istemiş, evrak üzerinde “İİK.nun 178. maddesi uyarınca iflas kararı verildiğ i anlaşılmıştır. Bu kararın tebliğ i edilmediğ i ve henüz kesinleşmediğ i meydandadır. Bu defa aynı kişi 1986/46 sayılı dosyada “iflasın kaldırılmasına karar verilmesini” bir kısım alacaklıları taraf göstererek talepte bulunmuştur. Ortada iflasın açılmasına ve bundan sonra yapılan iş lemlere dair bir iflas dosyasının mevcut olup olmadığı anlaşılmadığ ı ve 30.4.1985 tarihli iflas isteğ ini muhtevi dilekçede alacaklı olarak gösterilen kişilerin ve müesseselerin alacaklarını aldıklarına dair bir vesika ya da beyan bulunmadığ ı gibi, alacaklı adet ve borç miktarı

Kanaatimizce, Hukuk Genel Kurulunun vermiş olduğu bu karardaki gerekçeler yerindedir. Gerçektende m. 182’de, iflasın kaldırılmasına, alacak hakkındaki taleplerin kaydı için muayyen müddetin bitmesinden iflasın kapanmasına kadar karar verilebileceği belirtilmekte, iflasın kaldırılması için, iflas kararının kesinleşmesinin gerektiği konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Bunun yanında 164. madde de, iflas kararı kesinleşmeden sadece ikinci alacaklılar toplantısının yapılamayacağı, bunun dışında iflas kararının temyizinin iflasın ilanına ve masanın teşkiline mani olmayacağı belirtilmekte, fakat iflasın kaldırılmasının istenemeyeceği konusunda yasal bir düzenleme bulunmamaktadır. Dolayısıyla, Hukuk Genel Kurulunun vermiş olduğu, iflasın kaldırılmasının talep edilebilmesi için, iflas kararının kesinleşmesinin gerekmediği yönündeki karara bizde katılmaktayız.

II.Konkordatonun Tasdik Edilmiş Olması Durumunda

İflastan sonra konkordatonun tasdiki suretiyle iflasın kaldırılmasını düzenleyen 309. maddede iflasın kaldırılabilirliği süre konusunda herhangi bir özel düzenleme bulunmamaktadır. Fakat iflasın kaldırılmasını düzenleyen 182. madde de belirtilen haller için ortak hüküm olarak m. 182/II getirilmiştir. Yani, m. 182/I’de iflasın kaldırılmasının nedenlerinden biri olarak konkordatonun tasdiki zikredildiğine göre, m. 182/II’deki süre, konkordatonun tasdiki suretiyle iflasın kaldırılması içinde, niteliğine uygun düşükçe, geçerli olması gerekir. Buna göre, konkordatonun tasdiki suretiyle iflasın kalkmasına da, alacak hakkındaki taleplerin kaydı için muayyen müddetin bitmesinden iflasın kapanmasına kadar karar verilir. Ancak konkordatonun talep edilebilmesi ve bunun tasdiki için gereken bir süre vardır. Bu nedenle, konkordatonun tasdiki suretiyle iflasın kaldırılmasının istenebileceği sureyi

daha belli olmadığı halde, İİK.nun 182. maddesindeki şartlar oluşmuş gibi iflasın kaldırılmasına karar verildiği görülmüştür. – iflas toplu bir tasfiye şeklidir ve iflasın açılmasından sonra iflasın kaldırılması ya da iflasın kapatılabilmesi tarafların iradelerine bakılmaksızın yasada belirli şartların oluşmasına bağlıdır. – Bu durumda, mahkeme, öncelikle 1985/64 sayılı dosyada verilmiş iflas kararının tebliğini sağlamalı, kesinleşip kesinleşmediğini araştırmalı, iflas kararının aynı yasanın 166. maddesi uyarınca işlem yapılmasını temin etmeli, ondan sonra önüne gelen bu son dava ve istek (iflasın kaldırılması talebi) hakkında yukarıda belirtilen esaslar dairesinde sonuca gitmelidir.” (12. HD. 16.4.1987, 9343/5432, **Kuru**, IV, s. 3363, dn. 2).

³⁶⁴ **Kuru**, IV, s. 3363 dn. 2, **Altay**, I, s. 624.

belirlemek için öncelikle iflas içi konkordatonun talep edilebileceği süreyi belirlemek gerekir.

Müflis, iflasın açılmasından paraların kesin dağıtılmasına (m. 250) kadar olan dönemde, konkordato teklif edebilir. Yani, İflas içi konkordato teklifi, ikinci alacaklılar toplantısından önce yapılabileceği gibi bu toplantıdan ve masa mallarının paraya çevrilmesinden sonra da yapılabilir³⁶⁵. Ancak bu konkordato teklifi ikinci alacaklılar toplantısında görüşülebilir (237/III). Bunun ikinci alacaklılar toplantısı davet ilanında açıkça belirtilmesi gerekir (237/III). Aksi takdirde ikinci alacaklılar toplantısında, müflisin konkordato teklifinin görüşülmesi mümkün değildir³⁶⁶. Bu durumda konkordato teklifi, diğer alacaklılar toplantısında görüşülecektir³⁶⁷. Görüldüğü üzere müflisin konkordato teklifi en erken ikinci alacaklılar toplantısında görüşülüp karara bağlanabilecektir. Dolayısıyla ikinci alacaklılar toplantısından önce, konkordato teklifinin görüşülüp karara bağlanmasının mümkün olmaması sebebiyle, iflasın kaldırılmasına da karar verilmesi mümkün değildir.

Konkordatonun istenebileceği süre konusunda bir diğer husus da, konkordatonun istenebilmesi için öncelikle, konkordatonun tasdiki kararının kesinleşmesinin beklenmesi gerekliliğidir³⁶⁸. Konkordatonun tasdiki kararı kesinleşmeden iflasın kaldırılmasına karar verilemez.

C. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME

I. Görevli Mahkeme

İflasın kaldırılması m. 182 hükmüne göre, “mahkemedен” talep edilebilir. Kanunda sözü geçen bu mahkeme iflasa karar vermiş olan ticaret mahkemesidir³⁶⁹. Aynı şekilde 309. maddede de, konkordatonun tasdiki halinde iflasın kaldırılmasının iflasa hükmeden mahkemedен isteneceği açıkça belirtilmiştir.

Borçlu hakkında iflasa karar veren mahkemenin iflasın kaldırılmasında da görevli olması isabetli olmuştur. Çünkü borçlu hakkında iflasa karar veren mahkeme,

³⁶⁵ **Buruloğlu/Reyna**, s. 110.

³⁶⁶ **Kuru**, IV, s. 3286.

³⁶⁷ **Deliduman**, Alacaklılar, s. 109.

³⁶⁸ **Solenthaler**, s. 79.

³⁶⁹ **Kuru**, IV, s. 3375, **Brand**, s. 2, **Solenthaler**, s. 18, **Blumenstein**, s. 612, **Favre**, s. 313, **Jaeger/Walder/Kull/Kottman**, Art. 195 N. 2.

borçlunun durumunu en iyi bilecek durumda olan mahkemedir. Bu da pek çok işlemi kolaylaştıracak, usul ekonomisine uygun bir şekilde karara bağlanmasını sağlayacaktır.

II. Yetkili Mahkeme

İflasın kaldırılması, iflasa karar veren mahkemeden istenir. Çünkü m.182 hükmündeki “mahkeme”den kasıt iflasa karar veren mahkemedir. İflasla karar verecek olan mahkeme de, borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yer mahkemesi olması sebebiyle, iflasın kaldırılması talebi içinde, yetkili mahkeme borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yer ticaret mahkemesidir (m. 154/III).

İflas kararından sonra müflisin ikametgahının yahut borçlu ticari şirket ise şirketin muamele merkezinin değişmesi yetkili mahkemenin değişmesini gerektirmez³⁷⁰.

Ayrıca iflas davası sadece iflas takibinde bulunan alacaklı ile borçlu arasındaki bir dava olmayıp, bu davanın neticesi borçlunun diğer alacaklılarının ve borçlu ile muameleye girecek olan üçüncü şahısların hukukunu da etkilemesi sebebiyle, iflas davası kamu düzenine ilişkindir³⁷¹. Bu sebeple iflas davası için yetki sözleşmesi (HUMK. m. 22) yapılamaz³⁷². Nitekim 154. maddenin üçüncü fıkrasında da bu durum açıkça belirtilmiştir. Aynı şekilde iflasın kaldırılmasına bakan ticaret mahkemesinin yetkisi de kamu düzenine ilişkin ve kesindir. Bu sebeple mahkeme yetkili olup olmadığını re’sen inceler ve taraflar yetki sözleşmesi ile başka bir mahkemeyi yetkili kılamazlar³⁷³.

³⁷⁰ “Davadan sonra muamele merkezinin değiştirilmesinin Bursa mahkemelerinin yetkisini bertaraf edemeyeceğine binaen, bu yöne ilişkin temyiz isteği yerinde değildir”, (12. HD. 17.10.1984 9143/10538, **Eriş**, s. 20), **Brand**, s. 2, **Solenthaler**, s. 18, **Blumenstein**, s. 612, **Favre**, s. 313, **Jaeger/Walder/Kull/Kottman**, Art. 195 N. 2.

³⁷¹ **Kuru**, Baki: “İflas Hukukunda Yapılan Başlıca Değişiklikler, Kambiyo Senetlerine Mahsus Takip Yolları ve Ticaretini terk eden Tacirlerin Tabi Bulunduğu Hükümler”, İcra İflas Kanununun Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer, Ankara 1963, s. 71.

³⁷² “...Taraflar, aralarında yapacakları anlaşma ile iflas takibi için yetkili meri tespit edebilirler. Böyle bir mukavele geçerlidir. Ancak; iflas takibi nerede yapılırsa yapılsın iflas davasının mutlaka borçlunun muamele merkezinin bulunduğu mahal ticaret mahkemesinde açılması zorunludur”, (İİD. 16.02.1968, 1794/1610, **Uyar**, III, s. 4701).

³⁷³ **Jaeger/Walder/Kull/Kottman** Art. N. 2, **Blumenstein**, s. 612, **Solenthaler**, s. 18, **Pekcantez**, I, s. 739.

D. YARGILAMA USULÜ

İflasın kaldırılmasında hangi yargılama usulünün uygulanacağını, bazı farklılıklar içermesi sebebiyle iki ana başlık altında incelemeyi uygun gördük.

I. Bütün Alacaklıların Taleplerini Geri Almış Veya Bütün Alacakların İtfa Edilmiş Olması Durumunda

İflasın kaldırılması, daha önce incelendiği gibi³⁷⁴, çekişmenin (ihtilafın) olmaması sebebiyle bir çekişmesiz yargı işidir³⁷⁵. İflasın kaldırılması isteminde davalı olarak hiç kimse gösterilmez uygulamadaki deyimiyle hasımsız olarak görülür³⁷⁶. Ticaret mahkemesinin iflasın kaldırılması talebi hakkındaki incelemesi şekli niteliktedir. Mahkeme, yalnızca iflasın kaldırılması şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğini tespit etmek ve ona göre karar vermekle yükümlüdür³⁷⁷. Bu nedenle iflasın kaldırılması için yazılı veya seri yargılama usulünün uygulanmasının yerine, basit yargılama usulünün uygulanması yeterli ve yerindedir³⁷⁸.

Kanunun gösterdiği istisnalar dışında, hakim iki tarafı dinlemek için davet etmedikçe hükmünü veremez (HUMK. m. 73). Kanun iflasın kaldırılması kararının duruşmasız olarak verileceğine ilişkin, bir istisna hükmü koymadığı için, ticaret mahkemesi, alacaklıları usulüne uygun biçimde davet etmedikçe karar verememesi gerekir (HUMK. m. 73)³⁷⁹. Bu yüzden, iflasın kaldırılması talebinin duruşmalı olarak incelenmesi gerekir³⁸⁰. Kaldı ki, basit yargılama usulüne tabi işlerde duruşma yapılacağı, HUMK' nun 509. maddesinde de yazılıdır³⁸¹. Bu nedenle uygulamadaki, iflasın kaldırılması taleplerinin duruşmasız olarak incelenip dosya üzerinden sadece bilirkişi raporuna dayanılarak karara bağlanması, kanuna aykırı olduğu gibi, hukuki

³⁷⁴ Bkz.; §3 A, I.

³⁷⁵ Solenthaler, s. 16, Ansay, 1954, s. 289, Pekcanitez, I, s. 739.

³⁷⁶ Eriş, s. 445.

³⁷⁷ Kuru, IV, s. 3377.

³⁷⁸ Ansay, 1954, s. 289. Ayrıca HUMK' un basit yargılama usulünün hangi hallerde uygulanacağını gösteren 507. maddesinin birinci bendi, adli ara vermede hangi işlerin görülebileceğini gösteren 176. maddeye atıf yapmıştır. Yani 176. maddede ki bazı dava ve işler, adli ara vermede de görülebilecekleri gibi basit yargılama usulüne de tabi olacaklardır. HUMK 176. maddesinin 9. bendi ise, iflas ve konkordatoya ait davaların adli ara vermede de görülebileceğini düzenlemektedir. İflasın kaldırılması da iflas hukukuna ait bir iş olması sebebiyle hem adli ara vermede görülebilecek bir iş, hem de basit yargılama usulüne tabi iş olacaktır.

³⁷⁹ Kuru, IV, s. 3377.

³⁸⁰ Altay, I, s. 627.

³⁸¹ Kuru, IV, s. 3377.

dinlenilme hakkına da³⁸² aykırıdır³⁸³. İflasın kaldırılmasının duruşmasız olarak incelenmesinin sebebi davalı olarak hiç kimsenin gösterilmemesidir; ancak bizce her ne kadar iflasın kaldırılması hasımsız olarak görülse de iflasın kaldırılmasında haklarının zedelenme ihtimali olan alacaklıların da dinlenmesi uygun olur³⁸⁴. Bu yüzden dinlenmesi gereken bir alacaklının olması durumunda mahkemenin mutlaka duruşma yapması gerekir. Özellikle bir alacaklının talebinin geri alınmadığı konusunda veya bir alacaklının alacağıının itfa edilmediği konusunda herhangi bir tereddüt veya itiraz varsa bunun mutlaka duruşma yapılarak o kişinin dinlenmesi gerekir.

Mahkemenin, iflas idaresinden, yargılama sırasında olayların tespitinde ve değerlendirilmesinde yardımcı bir doküman niteliğini taşıyacak olan bir raporu istemesinde veya çağırıp sözlü bilgi almasında büyük yarar vardır³⁸⁵. Kuşkusuz, bu, mahkemeyi bağlayıcı bir nitelikte olamaz.

II.Konkordatonun Tasdik Edilmiş Olması Durumunda

Konkordatonun tasdik edilmiş olması sebebiyle iflasın kaldırılması usulü de, bütün alacaklıların taleplerini geri almış veya bütün alacaklıların itfa edilmiş olması nedeniyle iflasın kaldırılmasındaki yargılama usulü gibidir. Ancak konkordatonun tasdik edilmiş olması durumunda iflasın kaldırılmasını iflas idaresi isteyeceğinden, müflis taraf değildir. Fakat iflasın kaldırılması sonunda verilecek karar, müflisin hukuki durumunda bir değişiklik yapacağından, maddi anlamda ilgili olarak hakim

³⁸² “Hukuki dinlenilme hakkı, yargılamayla hukuki durumu etkilenecek kişilerin, yargılamanın bir sujesi olarak, yargılama konusunda bilgi edinmelerini, açıklamada bulunmalarını, yargılamaya etki edebilmelerini ve yargı mercilerinin bunları dikkate alıp değerlendirerek, gerekçeli şekilde karar vermelerini sağlayan, sürpriz kararlar karşılığının önüne geçen bir temel hak ve yargılama ilkesidir.”(Özekes, Muhammet: Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı, Ankara 2003, s. 31).

³⁸³ Altay, I, s. 627.

³⁸⁴ İflasın kaldırılması her ne kadar çekişmesiz yargı işi olsa da, çekişmesiz yargıdaki ilgililere de hukuki dinlenilme hakkı zamanında ve gereği gibi sağlanmalıdır. Nasıl ki, çekişmeli yargıda taraflara hukuki dinlenilme hakkının başlangıçta ve zamanında kullanılması gerekmektedir, çekişmesiz yargıda da aynı şekilde bu hak yargılamanın başından sonuna kadar tam olarak sağlanmalıdır. Çekişmesiz yargıda hukuki dinlenilme hakkının ertelenmesi veya geç kullanılması ya da kullanılmaması söz konusu olamaz (Özekes, Dinlenilme, s. 272). Bu aynı zamanda, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin adil yargılanma hakkını düzenleyen 6. maddesine, aynı şekilde buna paralel olarak düzenlenen Anayasamızın 36. maddesi ile HUMK'un 73. maddesinin de bir gereğidir.(Özekes, Dinlenilme, s. 30, 31).

³⁸⁵ Altay, I, s. 627.

tarafından dinlenebilir³⁸⁶. İflasın, konkordatonun tasdiki suretiyle kaldırılmasında da, mahkemenin yapacağı şekli bir incelemeden ibarettir. Mahkeme yalnızca konkordatonun tasdikinin kesinleşip kesinleşmediğine bakabilecek, konkordatonun koşullarının yerinde olup olmadığını inceleyemeyecektir³⁸⁷. Eğer konkordato tasdik edilerek kesinleşmiş ise mahkeme iflasın kaldırılmasına karar verecektir.

Uygulamada, iflasın, konkordatonun tasdiki suretiyle kaldırılmasında çıkan bir uyumsuzluk neticesinde oluşan bir Yargıtay kararı bulunmamaktadır. Çünkü konkordatonun tasdikinden sonra iflas mahkemenin vereceği şekli bir kararla kaldırılacaktır. Zaten konkordatonun tasdikinin amacı da iflasın kaldırılarak borçlunun konkordato şartlarını kolaylıkla yerine getirilmesini sağlamak, borçlu açısından da iflasın hukuki neticelerinden kurtulmaktır. Bu nedenle alacaklılar, eğer itirazları var ise bunları konkordatonun tasdiki aşamasında öne sürmeleri gerekecektir. Konkordatonun tasdiki suretiyle iflasın kaldırılabilmesi için belirttiğimiz gibi konkordatonun tasdikinin kesinleşmesi gerekir. Bu yüzden alacaklılar konkordato tasdik edilip kesinleştikten sonra, iflasın kaldırılmasına itiraz edemeyeceklerdir. Bunun gibi, borçlu açısından da mahkeme, konkordatonun kesinleşmesinden sonra iflasın kaldırılmasına karar vereceğinden borçlunun yargılamaya müdahale edebilmesini gerektirecek herhangi bir durum olmayacaktır. Ancak müflis, bu aşamada, iflas idaresine yardım edebilir.

Konkordatonun tasdikine ilişkin mahkeme kararı, ayrıca ilan edilmez, iflasın kaldırıldığı ilanının yerine geçer (m. 182/II; m. 166/III)³⁸⁸. Bu nedenle, konkordatonun tasdiki suretiyle iflasın kaldırılmasında, mahkeme, iflasın kaldırılması ilanında, iflasın kaldırılması nedeninin, konkordatonun tasdiki nedenine dayandığını belirtmelidir³⁸⁹.

E. İFLASIN KALDIRILMASI NEDENLERİNİN İSPATI

İflasın kaldırılması nedenlerinin ispatını, iflasın kaldırılmasının istenebileceği durumlar arasında bazı farklılıklar olması sebebiyle, üç ayrı başlık altında incelemeyi uygun gördük. Çünkü bütün alacaklıların alacak taleplerini geri almasında,

³⁸⁶ **Kuru**, Nizasız, s. 145, 147, ilgililerin çekişmesiz yargıda dinlenmeleri, aynı zamanda onlar için bir haktır (**Kuru**, Nizasız, s. 166).

³⁸⁷ **Arar**, s. 44, **Solenthaler**, s. 79.

³⁸⁸ **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin/Özkes**, s. 419.

³⁸⁹ **Solenthaler**, s. 79, **Pekcanitez**, II, s. 930.

alacaklılar, iflasın kaldırılmasına ilişkin rızalarını açıkça belirtmelidirler. Ancak bütün alacaklıların iflasında, bu rızanın iflasın kaldırılması için verilmesi gerekmez. Nitekim konkordatonun tasdikinde de durum bazı farklılıklar içermektedir. Bu hususlar aşağıda ayrıntılı bir biçimde incelenmeye çalışılmıştır.

I. Bütün Alacaklıların Taleplerini Geri Alması Halinde

Müflis, bütün alacaklıların³⁹⁰ taleplerini geri aldıklarını kanunundaki terim ile bir beyanname ile ispat etmelidir (m. 182/I). Buradaki beyannameden maksat yazılı bir belgedir. Yani alacaklıların iradelerinin yazı ile tevsik edilmesini ifade etmek üzere kullanılmıştır³⁹¹. Mevzu İsviçre İcra ve İflas Kanununun iflasın kaldırılmasını düzenleyen 195. maddesindeki “eine schriftliche Erklärung” (yazılı açıklama) terimi, kanunumuza beyanname olarak alınmıştır.

Bütün alacaklıların taleplerini tek (aynı) belge (beyanname) ile geri almalarına gerek yoktur. Aynı ayrı imzalanmış olan belgelerle, hatta iflasın kaldırılmasını inceleyen ticaret mahkemesinde geri alma beyanının tutanağa geçirilerek altının imzalatılması suretiyle de bu ispat gerçekleşmiş olur³⁹². Çünkü amaç bütün alacaklıların taleplerini geri almasının yazılı bir beyan ile ispat edilebilmiş olmasıdır.

Bu beyannamedeki geri alma bildiriminin kayıtsız şartsız olması gerekir³⁹³. Aksi takdirde mahkemenin müflise bunu bildirmesi ve şartsız yeni bir geri alma beyanı (yazısı) getirmesi için müflise uygun bir süre vermesi gerekir³⁹⁴. Müflis, bu süre içinde, gerekli olan şartsız bir geri alma yazısı getiremez ise, şartın gerçekleşip gerçekleşmediğini inceleme yetkisi bulunmayan yalnızca şekli bir inceleme yetkisi bulunan Ticaret Mahkemesi, iflasın kaldırılması talebinin reddine karar vermek zorundadır³⁹⁵. Bu red kararından sonra müflis, gerekli şartları sağlayarak tekrar iflasın kaldırılmasını isteyebilir³⁹⁶.

³⁹⁰ Bütün alacaklılar kavramı için bkz.; § 4, B, II.

³⁹¹ Berkin, İflas, s. 396.

³⁹² Berkin, İflas, s. 396, Gürdoğan, İflas, s. 63, Kuru, IV, s. 3370.

³⁹³ Blumenstein, s. 611, Jaeger/Walder/Kull/Kottmann, Art. 195 No. 10, Solenthaler, s. 11, Brand, s. 2, Berkin, s. 397, Kuru, IV, s. 3369, Pekcantez, I, s. 736.

³⁹⁴ Kuru, IV, s. 3369.

³⁹⁵ Kuru, IV, s. 3370.

³⁹⁶ Pekcantez, I, s. 738.

Bütün alacaklıların taleplerini geri aldıklarına ilişkin bu beyanların imzalı olmaları gerekir³⁹⁷. Zaten bu işin doğası gereğidir. Çünkü bir beyanname istenmesindeki amaç, iflasın kaldırılması şartlarının oluşup oluşmadığını ispatlamaktır. Bu beyanların kişiden sadır olduğunu gösterecek yegane vasıtada imzadır. Bu geri alım beyanın altındaki imzanın noterden tasdikli olması gerekmez³⁹⁸. Bu belgedeki imzalar noterden tasdikli değilse, mahkemenin alacaklıları davet ederek imzaların kendilerine ait olup olmadığını sorması gerekir. İmza inkarı durumunda da mahkemenin imza incelemesi yapabilmesi gerekir³⁹⁹.

Bir diğer durumda, iflasın kaldırılması için alacaklıların taleplerini herhangi bir şekilde geri almış olmaları yeterli olduğuna göre, böyle bir kararın, birinci alacaklılar veya ikinci alacaklılar toplantısı yahut diğer alacaklılar toplantısı olması fark etmez. Çünkü iflas ilanı üzerine alacaklıların bildirilmesinden itibaren tasfiyenin tamamlanmasına kadar iflasın kaldırılması isteneceğinden birinci alacaklılar toplantısında da alacaklılar taleplerini geri alarak iflasın kaldırılmasına karar verebilirler⁴⁰⁰. Nitekim Yargıtay da "...Alacaklılar toplantısında alacaklıların rızası m. 182 hükmündeki yazılı belge niteliğindedir..." şeklinde görüş bildirmiştir⁴⁰¹.

Alacaklılar toplantısında beyan edilen iflasın kaldırılmasına ilişkin rıza, bütün alacaklıların taleplerini geri aldıklarını bir beyanname ile ispat etmesi gereğini karşılar. Zira alacaklıların alacaklılar toplantısında beyan ettikleri rıza m. 182 anlamında belge niteliğindedir⁴⁰². Ancak bütün alacaklıların taleplerini alacaklılar toplantısında geri alması nadiren gerçekleşebilecek bir durumdur. Çünkü, bu ihtimalin gerçekleşebilmesi için bütün iflas alacaklılarının veya onların temsilcilerinin alacaklılar toplantısında hazır bulunmaları gerekir. Halbuki, borçlunun bütün alacaklılarının toplantıya getirilmesi çoğu iflas tasfiyesinde mümkün olmayacaktır⁴⁰³. Bu yüzden, alacaklılar toplanmasına gelen bütün alacaklılar iflasın kaldırılması yönünde görüş beyan etmişlerse, toplantıya katılmayanların rızasını almak için mutlaka yeniden alacaklılar toplantısı

³⁹⁷ Solenthaler, s. 12.

³⁹⁸ Solenthaler, s. 12.

³⁹⁹ Kuru, Konkordato, s. 360 dn. 16, Solenthaler, s. 12.

⁴⁰⁰ Deliduman, Alacaklılar, s. 93.

⁴⁰¹ 12. HD. 18.5.1981, 3669/5057, YKD 1981/8, s. 1018-1019.

⁴⁰² Kuru, IV, s. 3370.

⁴⁰³ Erdönmez, Güray: İflasta Alacaklılar Toplanmasının Yetkileri, İstanbul 2005, s. 93.

yapılmasına gerek yoktur. Toplantıya gelmeyen alacaklıların onayı ayrı bir yazılı beyan ile (sirküler)⁴⁰⁴ yoluyla da alınabilmelidir⁴⁰⁵. Hatta borçlu bu onayı kendisi de alacaklılardan tek tek alabilir.

Bu beyannameyi veren alacaklılar alacak haklarından veya iflasın kaldırılmasından sonra yeni bir iflas takibi yapmaktan vazgeçmiş değillerdir⁴⁰⁶.

II. Bütün Alacakların İtfa Edilmiş Olması

Bütün alacakların itfa edilmiş olması durumunun ispatı içinde yazılı bir belge gerekir. Bu yazılı belge kanununda, bütün alacaklıların taleplerini geri almış olması halinde istenecek olan “beyanname” den farklı olarak “vesika” terimi ile ifade edilmiş bulunmaktadır.

Bu terim farklılığının sebebi öncelikle bütün alacaklıların itfa edilmesi suretiyle iflasın kaldırılması halinin mehz kanununda olmadığı halde bizde düzenlenmiş olmasıdır. Mehz kanundaki “eine schriftliche Erklärung” terimi yani yazılı açıklama, yukarıda belirtildiği gibi, bizim kanunumuza “beyanname” olarak alınmıştır. Bu beyanname ile alacaklılar iflasın kaldırılmasına rıza göstermektedirler. Bu durumda yukarıda bahsettiğimiz gibi alacaklıların maddi haklarında herhangi bir değişiklik olmaması sebebiyle “beyanname” yani yazılı açıklama doğru bir terimdir. Oysa bütün alacakların itfa edilmesi durumunda müflis alacaklıların alacaklarının herhangi bir sebeple sona erdiğini gösteren bir belge (vesika) göstermelidir. Bu nedenle bu vesikayı, alacaklı, iflasın kaldırılması amacıyla vermemiş dahi olabilir. Hatta bunun bizzat alacaklı tarafından dahi verilmesi gerekmez. Önemli olan, bu vesikadan borcun sona erdiğinin açıkça belli olmasıdır⁴⁰⁷. Bu vesika iflasın

⁴⁰⁴ Türk İcra ve İflas Kanunu’nda bu terim yer almamakla birlikte (m. 240/I), doktrinde bu deyim genel olarak kabul görmektedir. (Kuru, IV, s. 3296, Üstündağ, s. 159). Sirküler kelime anlamı olarak, “Genelge, belli bir konuda bilgi vermek için gönderilen yazı” anlamına gelmektedir (Yılmaz, Ejder: Hukuk Sözlüğü, Ankara 2002, s. 1101). Sirkülerin iflastaki fonksiyonu ise alacaklılara tasfiyeyle ilgili bilgi vermekten ibaret değildir. İflas tasfiyesinde sirküler, alacaklıların toplantı yapılmasına gerek olmaksızın tasfiyeyle ilgili kararları almalarına imkan tanıyan özel bir karar alma biçimidir (Erdönmez, s. 215 dn. 437).

⁴⁰⁵ Erdönmez, s. 93.

⁴⁰⁶ Ansay, 1960, s. 304.

⁴⁰⁷ “İİK.nun 182’nci maddesinde açıklandığı gibi borçlu, tekml alacakların itfa olunduğunu bildirmiş olmasına, iki kişi hariç bütün alacaklıların alacağının itfa edildiğinin bilirkişi raporu ile anlaşılmasına, Hazine ve Eliteks şirketinin alacaklarının dosyada tamamen ödendiği, alınması için muhtıra tebliğ edildiği, henüz gelip almadıkları, keza bilirkişi raporunda bunların belirtildiği, alacağının ödenmediği şeklinde kabul edilemeyeceği nazara alınmadan bilirkişi raporuna yanlış anlam vererek rapora dayalı olarak istegin reddolunması isabetsizdir”, 12. HD. 2.12.1986, 2902/13421, Eriş s. 448.

kaldırılmasından sonra yahut iflas herhangi bir nedenle kaldırılmamış dahi olsa her zaman bunu veren aleyhine delil teşkil edecektir. İsviçre İcra ve İflas Kanununun değişen 195. maddesinde de⁴⁰⁸ bu durum vesika benzeri bir terim ile değil borçlunun bütün borçlarını itfa ettiğini ispat etmiş olması anlamında “er nachweist, dass sämtliche Forderungen getilgt sind” biçiminde kullanılmıştır. Örneğin borcu sona erdiren bir neden takastır. Bu nedenle müflis, takas ile borcu sona erdirerek iflasın kaldırılmasını sağlayabilir. Ancak bu takas beyanının, borcu sona erdirdiğini ispat etmesi gerekir. Bunun için takasın alacaklı tarafından kabul edildiğine ilişkin bir belge veya bu takasın, hukuki sonuç doğurduğuna, diğer bir deyişle takas yolu ile borcun sona erdirildiğine ilişkin vesika niteliğinde bir mahkeme kararı da ibraz edilebilir⁴⁰⁹.

Bunların dışında bütün alacaklıların taleplerini geri alması durumunda anlatılanlar burada da geçerlidir. Alacaklıların istemlerini geri almalarıyla, alacakların ödenmiş olması durumundaki alacaklılar arasında, herhangi bir fark yoktur⁴¹⁰.

III. Konkordatonun Tasdik Edilmiş Olması

Konkordatonun tasdiki nedeniyle iflasın kaldırılmasında, iflas idaresinin, mahkemeye konkordatonun tasdikine ilişkin mahkeme kararını vermesi yeterlidir. Yalnız belirttiğimiz gibi konkordatonun tasdiki kararının kesinleşmesi gereklidir. Bu nedenle mahkeme bu hususa dikkat etmelidir. Bunun dışında iflasın kaldırılmasını inceleyecek olan mahkeme konkordatonun şartlara uygun olarak tasdik edilip edilmediğini incelemeye yetkili değildir.

⁴⁰⁸ Müflisin bütün alacaklarının ödenmesi suretiyle iflasın kaldırılması 1997 değişikliğinden sonra İsviçre İcra ve İflas Kanununun 195. maddesine eklenmiştir.

⁴⁰⁹ 11. HD 19.6.1989, 2496/3861, **Kuru**, VI, s. 3372).

⁴¹⁰ **Kuru**, Konkordato, s. 358.

F.İFLASIN KALDIRILMASI HAKKINDA MAHKEMECE VERİLEBİLECEK KARARLAR VE BU KARARLARA KARŞI BAŞVURULABİLECEK KANUN YOLLARI

I. İflasın Kaldırılması Talebi Üzerine Mahkemece Verilebilecek Kararlar

1. İflasın Kaldırılması Talebinin Kabulü

İflasın kaldırılması için kanunun öngördüğü şartların mevcut olması halinde, ticaret mahkemesi iflasın kaldırılması talebinin kabulüne karar verecektir. Mahkeme bu şartları incelerken iflasın kaldırılması nedenlerine göre ayrı ayrı inceleme yapacaktır. Ticaret mahkemesinin yapacağı bu inceleme daha önce de belirtildiği gibi, şekli bir niteliktedir⁴¹¹. Mahkeme sadece kanunun öngördüğü şartların oluşup oluşmadığına bakacak, eğer oluşmuş ise iflasın kaldırılmasına karar verecektir. İflasın kaldırılması kararında, kaldırmanın gerekçesi belirtilecektir. Gerekçeden kasıt, iflasın, hangi nedene dayanarak kaldırıldığıнын belirtilmesidir.

İflasın kaldırılması talebinin kabulünün ardından, müflis hakkında açılmış bulunan iflas kaldırılarak, iflasın hukuki sonuçları geriye etkili olarak ortadan kalkacaktır. Daha sonra bu karar iflas kararı gibi ilan edilecektir.

2. İflasın Kaldırılması Talebinin Reddi

İflasın kaldırılması için kanunun öngördüğü şartların mevcut olmaması halinde Ticaret Mahkemesi iflasın kaldırılması talebinin reddine karar verecektir. Red kararının gerekçesinde iflasın kaldırılması talebinin neden reddedildiği belirtilecektir. İflasın kaldırılması talebinin reddi sebepleri çeşitli olabilir. Bu anlamda bir alacaklının alacağının itfa edilmemesi, bir alacaklının iflasın kaldırılmasına rıza göstermemesi veya yazılı beyanların altındaki imzaların gerçeği yansıtmaması yahut beyanlardan alacaklıların iflasın kaldırılmasına kayıtsız şartsız rıza gösterdiklerinin anlaşılmasında gibi nedenler iflasın kaldırılması talebinin reddini gerektirir.

İflasın kaldırılması talebinin reddinden sonra tasfiye kaldığı yerden devam edecektir. Ancak iflasın kaldırılması talebinin reddinden sonra borçlu şartları tamamlayarak tekrar iflasın kaldırılması isteminde bulunabilir.

⁴¹¹ Bkz.; § 5, D, I.

II. İflasın Kaldırılması Sonunda Verilen Kararlara Karşı Kanun Yollarına Başvurulması

1. Temyiz

İflasın kaldırılması kararlarının temyizine ilişkin kanunda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. İflasın kaldırılması kararlarının bir çekişmesiz yargı işi olması sebebiyle, bu kararların temyizinin mümkün olup olmadığı aslında çekişmesiz yargı kararlarının temyizinin mümkün olup olmadığı meselesi ile ilgilidir. Doktrinde, Postacıoğlu ve Berkin çekişmesiz yargı kararlarının temyiz edilemeyeceği görüşündedirler⁴¹². Aynı yazarlar iflasın kaldırılmasının temyizi hususunda iflas hukuku ile ilgili sistematik eserlerinde herhangi bir şey söylememişlerdir. Ancak Kuru, olan hukuk bakımından çekişmesiz yargı kararlarına karşı da temyiz yolunun açık olduğu⁴¹³ ve iflasın kaldırılması talebi sonunda verilen kararların da nihai birer karar olmaları sebebiyle temyiz edilebilmesi gerektiği görüşündedir⁴¹⁴. Kanımızca da, HUMK' nun mevcut hükümleri karşısında çekişmesiz yargı kararlarına karşı temyiz yolunu kapatmak mümkün olmadığı gibi; bütün çekişmesiz yargı kararları için başvurulabilecek başka bir hukuki çare olmadığına göre, çekişmesiz yargı kararlarının temyizinin mümkün olduğu kabul edilmelidir⁴¹⁵. Bu bağlamda iflasın kaldırılması kararları da temyiz edilebilmelidir. Zaten Yargıtay'da, iflasın kaldırılmasının temyiz edilebileceği hususunda, herhangi bir tereddüt taşımamaktadır⁴¹⁶. Ancak şu hususu belirtmek isteriz ki, temyize konu olan kararların hemen hemen hepsi, çekişmesiz yargılamanın bir alacaklının itirazı üzerine çekişmeli hale gelmesi sebebiyle yapılan temyize ilişkin kararlardır.

Bir diğer sorunda, iflasın kaldırılması kararının temyizi için HUMK. 427/I deki parasal sınırın uygulanmasının gerekip gerekmeyeceğidir. Aslında durum iflas davasının temyizinde de çok açık değildir. Bu konuda yalnızca Postacıoğlu açık

⁴¹² Postacıoğlu, İlhan, E: Medeni Usul Hukuku Dersleri, İstanbul 1975, s. 720, Berkin, Necmettin: Medeni Usul Hukuku Esasları, İstanbul 1969, s. 215 ve s. 22.

⁴¹³ Kuru, Nizasız, s. 220 ve 210.

⁴¹⁴ Kuru, IV, s. 3378.

⁴¹⁵ Budak, Cem, Ali: Medeni Usul Hukukunda Üçüncü Kişilerin Haklarının Korunması, İstanbul 2000, s. 132.

⁴¹⁶ Bkz.; dipnotlarda anılan Yargıtay kararları.

olarak bir görüş belirtmiştir⁴¹⁷. Buna göre iflas kararının red veya kabulü hakkındaki karara karşı, davanın ilgili bulunduğu takip talebindeki meblağ ne olursa olsun temyiz yolu açıktır⁴¹⁸. Ancak bu görüşün sebebi açıklanmamış yalnızca m. 164/I'e atıf yapılmıştır. Oysa ki m. 164/I de, sadece iflas kararının temyiz edilebileceği süre ile ilgili durum belirtilmiştir. Dolayısıyla iflas kararının temyizinin, genel hükümlere göre yapılması gerekliliğini (süre hariç) ortadan kaldıran bir durum söz konusu değildir. Ancak uygulama, iflas kararının temyizi konusunda parasal sınırın uygulanmaması yönünde gelişmiştir. Nitekim, iflas kararının temyizinde parasal sınırın uygulanmasına ilişkin bir Yargıtay kararına da rastlanmamıştır. Aslında bu durum iflas kararının niteliğine de uygundur. Çünkü iflas kararı, toplu bir tasfiye biçimi olması sebebiyle, kamu düzeni ve toplumsal barış ile yakından ilgilidir. HUMK 427/I deki parasal sınırın altındaki bir alacağa ilişkin iflas kararının temyiz edilememesi, iflasın neticelerinin çok ağır olması sebebiyle çok ciddi hatta vicdanları rahatsız edici sonuçlar doğuracaktır.

Aynı şekilde iflasın kaldırılmasının temyizinde de, iflas kararına kıyasen, HUMK 427/I deki parasal sınır uygulanmamalıdır. Çünkü iflasın kaldırılması da, gerçekten ciddi sonuçları olan bir davadır. İflas kararı nasıl toplu tasfiyeyi başlatıyor ise iflasın kaldırılması da bu tasfiyeyi sonlandırmaktadır. Her ne kadar bunun kanuni gerekçesi olan m. 164/I çok sağlam bir dayanak olmasa da açıkladığımız nedenlerle iflasın kaldırılması taleplerinin temyiz incelemesinde de parasal sınır uygulanmamalıdır. Aslında bu durum yalnızca iflasın bütün alacakların itfası suretiyle kaldırılmasında söz konusu olabilir. Yani bir alacaklının alacağının itfa edilmediği yolundaki itirazı üzerine, bu parasal sınır gündeme gelebilir. Diğer hallerde, mesela taleplerin geri alınmasına ilişkin iflasın kaldırılmasında böyle bir

⁴¹⁷ Kuru ve Gürdoğan ise yalnızca iflas kararının temyizinin duruşmalı olarak yapılıp yapılamayacağı konusunda görüş belirtmişlerdir. Kuru'ya göre, iflas davasının esası, alacaklının iflas takibine konu yaptığı para alacağına dayandığından (yani, iflas davası aynı zamanda bir alacak davası olduğundan), duruşmalı temyiz incelemesi bakımından, HUMK 438/I'deki parasal sınır uygulanmalıdır. Ancak Yargıtay'ın, HUMK'nun 438/III'deki, kendiliğinden duruşma yapılma hakkını kullanması yerinde olur (Kuru, III, s. 2723). Gürdoğan ise, iflas talebinin reddine dair kararlarının temyizinin duruşmalı yapılması konusunda HUMK 438/I deki parasal sınırın uygulanması gerektiği ancak iflas talebinin kabulü halinde, kararı temyiz eden borçlu açısından parasal sınırın uygulanmaması gerektiği fikrindedir. Çünkü iflas kararının borçlu bakımından arz ettiği önem ve sonuçları çok daha ağır olmaktadır. Hatta iflas kararını HUMK 438/I'deki şahsın hukukuna ilişkin kararlara kıyas etmek mümkündür (Gürdoğan, s. 43, dn. 107). Postacıoğlu' da Gürdoğanın bu görüşüne katılmaktadır (Postacıoğlu, I, s. 36).

⁴¹⁸ Postacıoğlu I, s. 36.

durum söz konusu olmaz. Çünkü talebin geri alınması, daha önce de belirttiğimiz üzere⁴¹⁹, iflasın kaldırılmasına yönelik bir rızadır. Bu şekilde alacaklı alacak hakkından feragat etmemekte yalnızca kaldırmaya rıza göstermektedir. Dolayısıyla bu durumda temyiz etmek isteyen kişi, alacak hakkının içeriğine değil sadece geri alma talebinin olmadığı yani iflasın kaldırılmasına rıza göstermediğine ilişkin itiraz edebilir. Bu durumda da parasal bir sınırın uygulanmasını gerektirecek bir durum söz konusu olmayacaktır. Durum konkordatonun tasdikinde de aynıdır. Zaten bu durumlarda ortada bir çekişmesiz yargılama mevcuttur. Çekişmesiz yargı kararlarının temyizi ise parasal bir sınırın uygulanmasına elverişli değildir.

Temyiz incelemesi 2797 sayılı Yargıtay Kanununun 3749 sayılı Kanunla değişik 14. maddesi uyarınca, Yargıtay 19 uncu Hukuk Dairesi tarafından yapılmalıdır. Çünkü Yargıtay Kanununun 14. maddesine göre 19. Hukuk Dairesi, mahkemelerde verilmiş iflas ve konkordatoya ilişkin hüküm ve kararların temyiz merciidir. İflasın kaldırılması da, iflasa ilişkin kararlardandır. İflasın kaldırılması işi çoğu kez duruşma yapılmadan görüldüğünden⁴²⁰, temyiz incelemesi de duruşma yapılmaksızın dosya üzerinden gerçekleştirilerek sonuçlandırılır (HUMK m. 438/I, II).

İflasın kaldırılmasının temyizinde, temyiz süresinin başlangıcının ne olacağı ile iflasın kaldırılması kararlarının kimler tarafından temyiz edileceği meselelerinin üzerinde durulması gerekir.

Şimdi bu hususları, ayrı başlıklar altında ele alıp inceleyeceğiz.

a. Temyiz Süresi ve Bu Sürenin Başlangıcı

Temyiz süresi konusunda yasada bir hüküm mevcut değildir. Yargıtay ve doktrin⁴²¹ bu süreyi on gün olarak kabul etmektedir. Ancak doktrinde Eriş⁴²², bu sürenin HUMK'a göre 15 gün olması gerektiğini savunmuş; fakat görüşünü açmamıştır. İflasın kaldırılmasının ticaret mahkemesinde görüldüğü ve HUMK'a göre asliye hukuk ve asliye ticaret mahkemesince verilen kararlara karşı temyiz

⁴¹⁹ Bkz.; § 4, B, I.

⁴²⁰ İflasın kaldırılması davalarının duruşma yapılmadan incelenmelerine ilişkin eleştiriler için bkz.; § 5 D, I.

⁴²¹ **Kuru**, IV, s. 3378.

⁴²² **Eriş**, s. 445.

süresinin 15 gün olduğu, m. 164'de ise yalnızca “iflas kararı” hakkında verilen hükümlere karşı temyiz süresinin 10 gün olması gerektiği, bu yüzden iflasın kaldırılması kararlarına karşı genel hükümlere göre temyiz süresinin belirlenmesi gerektiği savunulabilir. Ancak kanımızca da, m. 164 gereğince temyiz süresi on gün olmalıdır. Çünkü iflasın kaldırılması da İcra ve İflas Kanununda düzenlenmiş ve iflas prosedürü ile ilgili bir işidir. Bu nedenle iflasın kaldırılmasının kabulü veya reddi hakkında verilen kararlara karşı temyiz süresi on gün olmalıdır⁴²³. Yargıtay yanlış olarak, temyiz süresinin on gün olması hususunda verdiği bir kararın gerekçesini m.363/2 hükmüne dayandırmıştır⁴²⁴. Fakat bu madde icra mahkemesi tarafından verilen kararların temyiz süresini düzenleyen bir maddedir. Bu nedenle ticaret mahkemesi tarafından iflasın kaldırılması hakkında verilen kararlara uygulanması söz konusu değildir⁴²⁵.

Bu temyiz süresinin, iflasın kaldırılması talebinin kabulü halinde, kararın itiraz eden alacaklılara, reddi halinde borçluya, tebliğ edildiği tarihten itibaren işlemeye başlaması gerekir⁴²⁶. Ancak iflasın kaldırılması kararının bütün alacaklılara tebliği ise işin uzamasına neden olacaktır. Bu nedenle, iflasın kaldırılması kararı duruşma yapılmadan verilmiş ve alacaklılara tebliğ edilmemiş ise, temyiz süresini,

⁴²³ İflasın ertelenmesi kararının temyiz edilip edilemeyeceği tartışmalarına girmeden, Yargıtay'ın iflasın ertelenmesi kararının temyiz süresi ile ilgili olarak vermiş olduğu kararın gerekçesi, iflasın kaldırılmasının temyiz süresinin kaç gün olması gerektiği hususunda bize yol gösterebilir. Çünkü iflasın ertelenmesi hakkında da kanununda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. “...iflasın ertelenmesi İİK 179 ve devamı maddelerinde düzenlenmiş olup, İİK' nun 164. maddesine göre iflas ile ilgili olarak Ticaret Mahkemesince verilen kararlar tebliğden itibaren 10 gün içinde temyiz edilirler.”(19.HD 3.6.2004, 3486/6630, **Öztek**, Selçuk: “İflasın Ertelenmesi”, Türkiye Bankalar Birliği Dergisi, Haziran/2005, S.53, s.23-71, s. 49). Ayrıca bu dergiye <http://www.tbb.org.tr/turkce/dergi/pdf/53.pdf>, adresinden de ulaşılabilir.

⁴²⁴ “Hasımsız olarak açılan davadan dolayı, (İzmir Asliye İkinci Ticaret Mahkemesi)nce verilen 19.3.1990 tarih ve 790-199 sayılı hükmün duruşmalı olarak temyizen tetkiki davacı vekili tarafından istenilmekle; dava HUMK.nun 3494 sayılı Kanunla değişik 348/1. maddesi hükmü gereğince miktar veya değer söz konusu olmaksızın duruşmalı olarak incelenmesi gereken dava ve işlerin dışında bulunduğundan, duruşma isteğinin reddiyle tetkikatın evrak üzerinde yapılmasına karar verildikten, temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşıldıktan sonra dosyadaki kağıtlar okundu, gereği konuşulup düşünüldü: Mahkemece; iflasın kaldırılması talebinin reddine ilişkin 19.3.1990 tarihli karar davacı vekiline 4.5.1990 tarihinde tebliğ edilmiş, temyiz dilekçesi ise 15.5.1990 tarihinde verilmiş olup mahkemece 10 günlük temyiz süresi geçtiği gerekçesiyle HUMK.nun 432/4. maddesi uyarınca temyiz dilekçesinin reddine karar verilmiştir. Kararı, davacı vekili temyiz etmiştir. Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere ve İcra ve İflas Kanununun 363/2. maddesinde, bu kanunda temyiz kabiliyeti kabul edilen kararların tefhim ve tebliğinden itibaren 10 gün zarfında temyiz edilmesi gerektiği belirtilmesine göre, davanın temyiz itirazının reddi gerekmiştir” ,11. HD. 10.12.1990, 4623/7909, YKD 1991/4, s. 574.

⁴²⁵ **Kuru**, IV, s. 3379.

⁴²⁶ **Kuru**, IV, s. 3378.

iflasın kaldırılması kararının ilanından itibaren işletmeye başlamaktan başka çare yoktur⁴²⁷. Bu durumda da, iflasın kaldırılması kararının kesinleşmeden ilan edilmesi sorunu ortaya çıkacaktır. Bu yüzden, temyiz süresinin işlemesi açısından, karar özetinin ilanı yapılabilmesi yolunda yasal düzenleme yapılabilir⁴²⁸. İflasın kaldırılmasının kesinleşmesinden sonra da iflasın kaldırıldığı ilan edilebilir.

b. Temyiz Talebinde Bulunabilecek Olanlar

aa. İflasın Kaldırılması Talebinin Kabulü Halinde

Ticaret mahkemesi, daha önce belirtildiği üzere, yaptığı inceleme neticesinde, iflasın kaldırılması şartlarının oluştuğunu tespit ederse, iflasın kaldırılması talebinin kabulüne karar verir.

İflasın kaldırılması kararı, nihai bir karar olduğundan, bunda hukuki yararı olan alacaklılar tarafından temyiz edilebilir (HUMK m. 427/I)⁴²⁹. Ancak doktrinde Gürdoğan⁴³⁰, iflasın kaldırılması halinde, alacaklıların, borçluya karşı münferiden takip yetkileri geri geleceğinden, iflasın kaldırılması kararının temyizinde alacaklıların hukuki menfaatinin bulunmadığı görüşündedir. Kanımızca buna katılmak mümkün değildir. Çünkü, mesela bütün alacaklıların itfa edilmesi suretiyle iflasın kaldırılması isteminde, alacaklılardan birinin alacağına itfa edilmemesi halinde o alacaklı açısından iflas tasfiyesinin devamında menfaatinin olduğu açıktır. Kaldı ki alacaklının borçluya karşı takip yetkisi gelse bile, alacaklı borçluya karşı yeniden takip yapmak zorunda kalacaktır. Eğer iflas yolu ile takip yapmış ise yeniden mahkemenin iflas kararı vermesi gerekecek ve yapılan bu tasfiye işlemleri tekrarlanmak zorunda kalacaktır. Bu durum ise oldukça zaman alacaktır. Bu nedenle iflasın kaldırılması kararının alacaklılar tarafından temyizinin kabul edilmesi gerekir.

⁴²⁷ **Kuru**, IV, s. 3378.

⁴²⁸ **Altay**, I, s. 628.

⁴²⁹ **Kuru**, IV, s. 3378, ayrıca İsviçre Hukuku'nda, iflasın kaldırılması veya bu talebin reddine ilişkin kararın temyizi hususunda, federal hukukta herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Öğreti, kantonal usul hukukun buna elverişli olması halinde müflisin, kaldırma kararını temyiz etme hususunda hukuki menfaati bulunan alacaklıların ve alacakların tümünün menfaatlerini temsil edilmesi itibariyle masanın temyiz yoluna gidilebileceği savunulmaktadır. Ancak İsviçre Federal Mahkemesi 1973 yılında BGE 99 Ia 13 sayılı kararıyla iflas masasının buna yetkili olmadığı yönünde bir içtihat etmiştir (**Altay**, I, s.627 dn.14). Solenthaler de masa alacaklılarının ve iflas idaresinin kaldırma sürecine taraf olarak katılma haklarının olmaması sebebiyle kanun yoluna başvurmayla yetkili olmadıkları görüşündedir (**Solenthaler**, s. 21).

⁴³⁰ **Gürdoğan**, İflas, s. 65.

Bir diğer durumda, konkordatonun tasdiki sebebiyle iflasın kaldırılması halinde, iflasın kaldırılmasını inceleyen mahkeme, konkordato şartlarının oluşup oluşmadığını inceleyemeyeceğinden (zaten konkordatonun tasdiki kararı kesinleşmedikçe iflasın kaldırılması da istenemez) bu durumda, alacaklılar, iflasın kaldırılması kararını, konkordatonun tasdiki şartlarındaki eksiklikler sebebiyle temyiz edemezler. Bu nedenlerle kanımızca konkordatonun tasdiki nedeniyle iflasın kaldırılmasının istenmesi durumunda alacaklıların bu kararı temyiz etme gerekçeleri son derece sınırlıdır.

Acaba konkordatonun tasdiki suretiyle iflasın kaldırılması talebinin kabulü kararını, iflas idaresi temyiz edebilir mi? Kanımızca böyle bir durum söz konusu olamaz. Çünkü belirttiğimiz üzere, bu durumda, mahkeme yalnızca konkordatonun tasdikinin kesinleşip kesinleşmediğine bakabilecektir. Yani, üst bir mahkeme gibi, konkordatonun usulüne uygun bir biçimde tasdik edilip edilmediğini inceleyemeyecektir. Eğer konkordatonun tasdiki kesinleşmiş ise mahkemeye düşen yalnızca iflasın kaldırılmasına karar vermektir. Bu nedenle, iflasın kaldırılması talebinin kabulü kararının, iflas idaresi tarafından temyizini gerektirecek bir durum da söz konusu değildir.

bb. İflasın Kaldırılması Talebinin Reddi Halinde

Ticaret mahkemesi yaptığı inceleme sonucunda, ileri sürülen iflasın kaldırılması sebebinin gerçekleşmediğini tespit ederse, iflasın kaldırılması talebini reddeder.

İflasın kaldırılması kararının reddine karşı temyiz yoluna, hukuki yararı olan müflis başvurabilir⁴³¹. Buna karşı, alacaklıların, iflasın kaldırılması isteminin reddi kararını temyiz edememeleri gerekir. Nitekim uygulamada da iflasın kaldırılması talebinin reddine karşı bir alacaklı tarafından yapılan temyiz başvurusu yoktur. Çünkü iflasın kaldırılmasına ilişkin olarak alacaklıların yapmış olduğu temyiz başvurularının hemen hemen hepsi, bir alacaklının alacağına itfa edilmemesi nedenine dayanmaktadır. Şayet alacaklının alacağı itfa edilmemiş ve buna rağmen iflas kaldırılmış ise, bu iflasın kaldırılması talebinin kabulüne yapılan itiraz olur. Ancak alacaklının alacağı itfa edilmemiş ve iflasın kaldırılması talebinin red edilmesi

⁴³¹ Gürdoğan, İflas, s. 65, Kuru, Konkordato, s. 360 dn. 20.

durumda ise tasfiye devam ediyor olacaktır. Zira alacaklının istemi de alacağının itfa edilmemesi sebebiyle iflasın kaldırılması talebinin red edilmesi veya alacağının itfa edilmesidir. Bu durumda bu kararı temyiz edecek olan müflistir. Alacaklı açısından tasfiyenin devam ediyor olması sebebiyle bir menfaatinin bulunması söz konusu olmayacaktır.

Konkordatonun tasdiki sebebiyle iflasın kaldırılmasının istenmesi halinde iflasın kaldırılmasının reddedilme ihtimali son derece düşüktür. Eğer reddedilmiş ise; bu durumda iflasın kaldırılması istemini iflas idaresi yapacağından, iflasın kaldırılması kararının reddine karşı da iflas idaresinin temyiz yoluna başvurması gerekir. Müflis ise taraf olmadığından hükmü temyiz edemez ancak iflas idaresi hükmü temyiz etmek istemez ise, müflis, iflas idaresini şikayet ederek hükmün temyizini sağlayabilir.

2. Karar Düzeltme

İflasın kaldırılması talebi hakkında verilen ilk derece mahkemesi kararlarının temyizen incelenmesi üzerine Yargıtay 19. Hukuk Dairesince alınacak olan onama veya bozma kararına karşı, müflis, alacaklılar veya konkordatonun tasdiki nedeniyle iflasın kaldırılması isteminin reddi halinde iflas idaresi, karar düzeltme talebinde bulunabilirler. Karar düzeltme incelemesi de, temyiz incelemesini yapmış olan yetkili Yargıtay 19. Hukuk Dairesince yapılır. 5235 ve 5236 sayılı kanunlarla istinaf mahkemelerinin kurulup faaliyete geçmesinden sonra karar düzeltme kalkacaktır. Oluşacak yeni durum aşağıda incelenecektir.

İflasın kaldırılmasının temyizinde parasal sınırın uygulanıp uygulanmayacağı konusunda söylediklerimiz burada da geçerlidir. İflasın kaldırılmasının çekişmesiz yargı işi olması sebebiyle, karar düzeltme içinde parasal bir sınırın uygulanmaması gereklidir.

a. Karar Düzeltme Süresi

İcra ve iflas kanununda iflasın kaldırılması ile ilgili kararların karar düzeltme süresi ile ilgili de herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Her ne kadar, İcra ve İflas Kanununun 366. maddesinin üçüncü fıkrasında Yargıtay İcra ve İflas Dairesinin

hukuka ilişkin kararları aleyhine on gün içinde karar düzeltme yoluna gidilebileceği belirtilmişse de; bu süre sadece icra mahkemesi kararlarının temyizi üzerine Yargıtay ilgili hukuk dairesinin alacağı karara karşı karar düzeltme yoluna gidilmesi halinde uygulama alanı bulur⁴³². Dolayısıyla, iflasın kaldırılması talebi ile ilgili olarak yetkili mahkemece verilen kararların temyizen incelenmesi üzerine Yargıtayca tesis edilecek onama veya bozma kararına karşı karar düzeltme yoluna başvurulması halinde, karar düzeltme talebinin süresinin ne olacağının, genel hükümlere göre belirlenmesi gerekir. Bu durumda HUMK'nun 440. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, burada karar düzeltme süresinin onbeş gün olduğunun kabul edilmesi gerekir.

b.Karar Düzeltme Talebinde Bulunabilecek Olanlar

İflasın kaldırılması talebinin kabulüne ilişkin kararın Yargıtayca onanması halinde temyiz eden alacaklı; bozulması halinde ise, müflis, konkordatonun tasdiki nedeniyle iflasın kaldırılmasında ise iflas idaresi karar düzeltme yoluna gidebilir.

İflasın kaldırılması talebinin reddine ilişkin kararın Yargıtayca onanması halinde, müflis, konkordatonun tasdiki nedenine dayanıyor ise iflas idaresi, bozulması halinde ise alacaklılar karar düzeltme yoluna başvurabilirler.

3. Yargılamanın Yenilenmesi

İflasın kaldırılması talebi üzerine mahkeme tarafından verilen karar kural olarak bir çekişmesiz yargı kararıdır. Çekişmesiz yargı kararları da maddi anlamda kesin hüküm niteliği (HUMK m. 237) taşımazlar. Maddi anlamda kesin hüküm niteliği taşımayan kararlarda yargılamanın yenilenmesine (HUMK. m. 445 vd) konu kılınamazlar⁴³³.

Ancak kanımızca iflasın kaldırılması talebine alacaklılar tarafından itiraz edilmesi üzerine niteliği itibariyle çekişmesiz yargı işi olan faaliyet, çekişmeli yargı işine dönüşeceğinden, iflasın kaldırılması ile ilgili olarak mahkemece verilen kararlar

⁴³² Ancak Yargıtay yanlış olarak İİK'nun 366. maddesinin 3. fıkrasına göre karar düzeltme süresinin on gün olduğuna karar vermiştir, bkz.; 11. HD. 9.2.1990, 250/760, **Kuru**, IV. s. 3378).

⁴³³ **Kuru/Arslan/Yılmaz** Usul, s. 830, **Arslan**, Ramazan: Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, Ankara 1977, s. 65.

maddi anlamda kesin hüküm oluşturacak, böylece bu kararlar aleyhine koşulları oluşmuşsa yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilebilecektir.

4. İstinaf⁴³⁴

a. Genel Olarak

26.09.2004 tarihli ve 5235 sayılı “Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkında Kanun” ile hüküm mahkemeleri yeniden düzenlenerek istinaf mahkemelerinin⁴³⁵ kurulması öngörülmüştür. Bu kanunun geçici 2. maddesine göre, Adalet Bakanlığı, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren (1 Nisan 2005) en geç iki yıl içinde bölge adliye mahkemelerini kuracak ve bölge adliye mahkemelerinin kuruluşu, yargı çevreleri ve tüm yurtda göreve başlayacakları tarih, Resmi Gazete’de ilan edilecektir. Yani bölge adliye mahkemelerinin faaliyete geçmesi için 2007 yılının Nisan ayına kadar süre bulunmaktadır. Bunun gibi 5236 sayılı “Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun”, 1 Nisan 2005 tarihinde yürürlüğe girecektir (5236 s. K. m. 22). 5236 sayılı Kanun’un geçici 2. maddesine göre, “istinaf (bölge) adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihine kadar, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun temyize ilişkin hükümlerinin uygulanmasına devam olunacaktır. Yani istinaf mahkemelerinin kurulmasında sonra artık Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunun temyize ilişkin hükümleri uygulanmayacak ve karar düzeltmede kalkacaktır.

b. İstinaf Mahkemelerinin Kurulmasının İflasın Kaldırılması

Kararlarına Karşı Gidilebilecek Olan Kanun Yoluna Etkisi

İstinaf mahkemelerinin kurulmasından sonra artık ilk derece mahkemesi kararlarına karşı temyiz yoluna gidilemeyecektir. Dolayısıyla iflasın kaldırılması kararlarına karşı artık temyize değil, istinaf yoluna gidilecektir. İflasın kaldırılması

⁴³⁴ Bu konuda geniş bilgi için bkz.; **Yılmaz**, Ejder: İstinaf, Ankara 2005, Türkiye Barolar Birliğinin düzenlediği İstinaf Mahkemeleri konulu Uluslararası Toplantı, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara 2003.

⁴³⁵5235 sayılı kanunda “istinaf mahkemesi” tabiri yerine, “bölge adliye mahkemesi” tabiri kullanılmıştır. “Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin 5236 sayılı Kanun”da ise, “istinaf” tabiri kullanılmaya devam edilmiştir. Ancak hukukçular arasında alışılmış bir biçimde kullanılan ve “temyiz” yolundan ayırmadaki kolaylık sebebiyle “bölge adliye mahkemesi” tabiri yerine “istinaf” terimi kullanılmıştır.

kararlarının çekişmesiz yargı işi olması durumu değiştirmez. Çünkü nasıl bundan önce bu kararlara karşı temyiz yolunun açık olduğu kabul edilmiş ve uygulama da, bu yönde gelişmiş ise, aynı şekilde istinaf yolunun da açık olması gerekir. Nitekim bu durum, İcra ve İflas Kanununun ilgili hükümleri ile istinaf mahkemeleri arasındaki koordinasyonun sağlanması için çıkartılan, 5311 sayılı “İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile açıklığa kavuşturulmuştur. Ancak bu kanun da 5235 ve 5236 sayılı kanunlarla birlikte, istinaf mahkemelerinin kurulmasından sonra işlerlik kazanacaktır.

5311 sayılı Kanunun 14. maddesi ile m.182/II şu şekilde değiştirilmiştir; “İflâsın kaldırılmasına, alacak hakkındaki taleplerin kaydı için muayyen müddetin bitmesinden iflâsın kapanmasına kadar karar verilir. İflâsın kaldırılması hakkında verilen hükme karşı tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde istinaf yoluna başvurulabilir. Bölge adliye mahkemesi kararına karşı tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir. İstinaf ve temyiz incelemeleri, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre yapılır.”

Buna göre, istinafa başvurma süresi, iflasın kaldırılması kararının tebliğinden itibaren 10 gündür. Ayrıca isabetli olarak, iflasın kaldırılması kararlarına karşı temyiz yolu da açılmıştır. Böylece bölge adliye mahkemesi kararlarına karşı, kararın tebliğinden itibaren on gün içinde temyiz yoluna gidilebilecektir.

G. İLAN

İcra ve İflas Kanununun 182. maddesinin son fıkrasına göre, iflasın kaldırılması kararı ilan edilir. Bunun için iflasın kaldırılması kararının kesinleşmesi gerekir⁴³⁶. İflasın kaldırılmasının ilanı da 166. maddenin son fıkrasına göre yapılır. Ancak bu usulün iflasın kaldırılmasının ilanı bakımından uygulanmaması gerekir. Çünkü iflasın kaldırılması ile birlikte iflas idaresi ve iflas dairesi de dahil olmak üzere tüm iflas organlarının görevi son bulmuştur. Görevi son bulan bir iflas organına böyle bir yükümlülük yüklenemez. Kanımızca da bu ilanın iflasın kaldırılmasına karar veren mahkeme tarafından yalnızca iflas kararının ilanı usulüne

⁴³⁶ Kuru, IV, s. 3379.

(m. 166/I) uyularak yapılması gerekliliği şeklinde anlamak daha doğru olur⁴³⁷. Yani ilanđ iflasđn kaldırılmasına karar veren mahkemenin yapması ya da en azından iflasđn kaldırılması ilanını mahkemenin de yapabilmesi gerekir⁴³⁸.

İflasđn kaldırılması kararı kendiliğinden ve derhal tapuya, ticaret sicil memurluğuna, gümruk ve posta idarelerine, Türkiye Bankalar Birliğine, mahalli ticaret odalarına, sanayi odalarına, taşınır kıymet borsalarına, Sermaye Piyasası Kuruluna ve diğer lazım gelen yerlere bildirilir. Ayrıca karar, karar tarihinde, yurt düzeyinde tirajı en yüksek beş gazeteden biri ile birlikte iflas edenin muamele merkezinin bulunduğu yerdeki bir gazete ve Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edilir. Tirajı en yüksek gazetenin yayınlandığı yer aynı zamanda muamele merkezi ise mahalli gazetede ilan yapılmaz(m.166/II).

İflasđn kaldırıldığı hakkındaki bildirim alan Ticaret sicil memuru, iflası gösteren kaydı re'sen siler (Tic. Sic. Tüz. m. 50/II ve m. 86 altıncı sütun)

⁴³⁷ Bu konuda Pekcanitez, ilanđn iflas dairesince verilebileceği gibi iflasđn kaldırılması kararını veren mahkeme tarafından da verilebileceği görüşündedir (**Pekcanitez**, I, s. 741).

⁴³⁸ **Pekcanitez**, I, s. 741.

3. BÖLÜM

İFLASIN KALDIRILMASININ SONUÇLARI

İflasın kaldırılması yolu ile kanunkoyucu, iflas tasfiyesi sürecine girmiş borçlulara iflasın sonuçlarından kurtulmak için bir imkan vermiştir. Ancak iflasın kaldırılmasının sonuçları kanunda açık bir biçimde düzenlenmemiştir. Kanun, sadece iflasın kaldırılmasının, iflas halinin kalkması ile borçlunun serbestçe tasarrufu için malların kendisine iadesi sonucunu doğuracağını belirtmiştir. Fakat iflas tasfiyesi sürecinde oluşan karmaşık hukuki ilişkilerin, iflas halinin son bulmasından sonra nasıl bir hal alacağı belirtilmemiştir. Gerçekten iflas tasfiyesi süresince iflas idaresi tasfiyenin devamına yönelik pek çok karar almakta ve işlemlerde bulunmaktadır. Bunun gibi, sadece iflasın açılmasının bile gerek borçlunun malları, gerek alacaklılar bakımından çok sayıda sonuçları mevcuttur. İşte iflasın kaldırılmasından sonra, gerek iflas hali ile oluşan iflasın hukuki sonuçlarının ne ölçüde düzeleceği, gerek tasfiye sırasında yapılan işlemlerin sonuçlarının ne olacağı sorunu kanunda çok açık bir şekilde düzenlenmemiştir. Zaten kanunkoyucu' dan bu şekilde ayrıntılı bir düzenleme yapması da beklenemez. Bu hususlar, mahkeme içtihatları ile doktrin tarafından açıklığa kavuşturulması gereken meselelerdir.

Ancak şunu söyleyebiliriz ki; öncelikle iflasın kaldırılması kararının kesinleşmesi ile, iflasın açılması ile meydana gelen bütün hüküm ve sonuçlar kural olarak ortadan kalkar. Bunun yanında borçlu müflis sıfatından kurtulur. Ancak iflasın kaldırılmasının sonuçlarına ilişkin bazı özel durumlar mevcuttur. Çünkü borçlu iflas ettikten sonra iflasın gerek borçlu üzerinde, gerek alacaklılar üzerinde bazı hukuki sonuçları vardır. Bunun yanında kolektif bir tasfiye şekli olarak iflas ile iflas idaresi, alacaklılar toplantısı gibi bazı organlar görev yapmaya başlayacak ve bu organlar iflas tasfiyesinin sağlıklı yürümesi için bazı kararlar almak zorunda kalacaklardır. İşte iflasın kaldırılmasının alınan bu kararlara etkisi ne olacaktır? Ayrıca iflasın kaldırılmasının, iflasın kamu hukuk bakımından oluşacak sonuçlarına ne ölçüde etki edeceği de incelenmesi gereken sorunlardır.

Biz çalışmamızın bu bölümünde iflasın kaldırılmasının sonuçlarını, özel hukuk bakımından sonuçları ve kamu hukuku bakımından sonuçları olarak iki kısımda inceleyerek bu sorunlara mümkün olduğunca değinmeye çalışacağız.

§ 6. İFLASIN KALDIRILMASININ ÖZEL HUKUK BAKIMINDAN SONUÇLARI

A. GENEL OLARAK

İflasın kaldırılmasının özel hukuk bakımından ilk ve en önemli sonucu iflasın kaldırılması ile müflisin tasarruf ehliyetini yeniden kazanmasıdır. Bunun yanında, iflasın kaldırılmasının iflas alacaklarına olan bir takım etkileri mevcuttur. Bunun gibi, iflasın kaldırılmasının hukuk davalarına ve takiplere etkisi, istihkak iddiası ve davasına etkisi, sözleşmelere etkisi ile sermaye ve şahıs şirketlerine olan etkilerine de bu bölümde ayrıntılı olarak değinilecektir.

B. MÜFLİSİN TASARRUF YETKİSİNİ YENİDEN KAZANMASI

İflasın kaldırılmasıyla müflis, iflasın açılması ile kaybetmiş olduğu tasarruf yetkisini yeniden kazanır⁴³⁹. Böylece iflasın kaldırılmasına karar veren mahkeme, iflasın kaldırılması kararıyla birlikte müflisin serbestçe tasarrufta bulunabilmesi için masaya giren malvarlığının kendisine iadesine karar verir (m. 182/I).

İflasın açılmasından sonra, müflisin iflasın kaldırılmasına kadar yapmış olduğu tasarruf işlemlerinin akıbetinin ne olacağı bir sorundur. Bu sorunun cevabını verebilmek için öncelikle müflisin iflasın açılmasından sonra yapmış olduğu tasarruf işlemlerinin hükümsüzlüğünün niteliğinin belirlenmesi gerekir. Varılacak sonuca göre iflasın kaldırılması ile müflisin tasarruf yetkisinin kısıtlandığı dönemde yapmış olduğu işlemler ya geriye etkili olarak sonuç doğurabilecek ya da hiçbir zaman geçerli hale gelemeyeceklerdir. Yukarıda⁴⁴⁰ iflasın açılmasının müflisin tasarruf yetkisine olan etkisini incelerken vardığımız sonuç, bu konuda yol gösterici olacaktır.

Doktrinde bir görüşçe ileri sürülen, iflasın açılması ile oluşan tasarruf yetkisizliğinin “iflasın amacıyla sınırlı tasarruf yasağı” ndan kaynaklandığına ve buna bağlı olarak müflisin tasarruf işlemlerinin “iflasın amacıyla sınırlı

⁴³⁹ Kuru, IV, s. 3380.

⁴⁴⁰ Bkz.; § 1, B, I, 1, b.

hükümsüzlük” yaptırımına tabi bulunduğu görüşüne biz de katılmaktayız⁴⁴¹. Çünkü m.191/I’de geçen “alacaklılara karşı hükümsüzdür” ifadesi, müflisin masa malları konusundaki tasarrufa yetkisizliğinin ve buna bağlı olarak yapmış olduğu tasarruf işlemlerinin hükümsüzlüğünü, maddi hukuk temeline dayanan (mutlak) tasarruf yasağından ve mutlak hükümsüzlükten farklı olarak, iflas hukuku kurallarınca düzenlenmiş, “iflasın amacıyla sınırlı bir tasarruf yasağı’ndan kaynaklandığını ve bunun sonucunda yapılan tasarruf işleminin de, “iflasın amacıyla sınırlı bir hükümsüzlük” yaptırımına tabi bulunduğunu ifade etmektedir⁴⁴². Bu vardığımız sonuca göre, yani iflasın açılması ile müflisin yapmış olduğu tasarruf işlemlerini mutlak olarak hükümsüz saymayıp, iflas amacı ile sınırlı hükümsüz saymamamızdan dolayı, iflasın kaldırılması ile birlikte, bu hükümsüz sayılan tasarruf işlemlerinin iptali istenemez; bunlar geriye etkili olarak hukuki sonuç doğurur⁴⁴³. Karşı taraf ve müflis, bu tasarruf ile bağladılar; çünkü bu tasarruf kendilerine karşı hükümsüz değildir⁴⁴⁴.

Müflis ile iflas idaresinin aynı konuda tasarruf işlemleri söz konusu olduğunda durum ne olacaktır? Müflisin yapmış olduğu işlem mi yoksa iflas idaresinin yapmış olduğu işlem mi geçerli olacak? Bu durumda, müflisin tasarruf işlemi zaman bakımından önce yapılmış ise, iflasın kaldırılması kararının özelliği göz önüne alınarak bir çözüme ulaşılmalıdır. Müflisin iflasın açılmasından sonra yapmış olduğu tasarruf işlemleri m. 191 hükmüne göre hükümsüz sayıldığından, iflas idaresinin, müflisten sonra aynı konuda yapmış olduğu tasarruf işlemleri iflasın kaldırılmasından sonra da geçerli olmalıdır. Çünkü, iflas idaresi, masa konusu tasarrufu, müflisin tasarrufunun hükümsüzlüğü nedeni ile masanın idare ve tasarruf yetkisi çerçevesinde masanın çıkarlarını da gözeterek yapmıştır. Bu yönüyle, yapılan tasarruf iflas tasfiyesinin amacına da uygundur⁴⁴⁵. Bir örnek olarak, iflasın açılmasından sonra müflis, fabrika, imalathane ya da bunlara benzer üretim yapan yerlerini bir üçüncü kişiye devreder, iflas idaresi de tasarruf işleminin hükümsüzlüğünü ileri sürer ise, yapılan ilk tasarruf işlemi hükümsüz sayıldığından

⁴⁴¹ Başözen, s. 151.

⁴⁴² Başözen, s. 159.

⁴⁴³ Kuru, IV, s. 3380, Üstündağ, s. 60, Postacıoğlu, I, s. 217, 218, Başözen, s. 231.

⁴⁴⁴ Kuru, IV, s. 3380.

⁴⁴⁵ Başözen, s. 232.

iflas idaresi m.185 hükmünün dördüncü fıkrasına göre tasarruf konusunun satışını ve buna yönelik işlemleri yapabilir⁴⁴⁶. Bu durumda acaba müflisin yapmış olduğu tasarruf işlemi mi, yoksa iflas idaresinin yapmış olduğu tasarruf işlemi mi geçerli olacaktır? Bu aşamada, normal durum, masa konusunun müflis yerine (m. 191, 192) iflas idaresi tarafından tasfiyeye tabi tutulmasıdır. O nedenle, müflis ile işlem yapana oranla iflas idaresi ile işlem yapanların tasarruf işleminin geçerliliğine olan güvenin korunması gerekir⁴⁴⁷. Bunun için tasarruf işlemlerindeki öncelik kuralı⁴⁴⁸ bu örnekte göz ardı edilmelidir⁴⁴⁹. Ticari hayatın güven içerisinde yürümesi de bunu gerektirmektedir.

Ayrıca iflas idaresinin yapmış olduğu tamamen tekamül etmiş olan hukuki muameleler, iflasın kaldırılmasında sonra da geçerli olmaya devam ederler⁴⁵⁰. Çünkü tasfiye sürecinde, iflas idaresine güvenerek işlem yapanların güveninin korunması gereklidir. Bunun neticesi olarak, iflas idaresinin müflisten sonra yapmış ve tamamlanmış tasarruf işlemleri geçerli olacaktır.

Ancak şunu belirtmek gerekir ki; bu çözüm tarzı, iflas idaresi ile müflisin tasarruf işlemlerinin aynı konuda ve ara dönemde söz konusu olması halinde uygulanmalıdır. Buna karşılık, masa konusu, sadece müflis tarafından tasarrufa konu yapılmış (yani iflas idaresi bu konuda bir işlem tesis etmemiş) ya da müflisin yapmış olduğu işlem iflas idaresinin işleminden sonra ise, iflasın kaldırılması kararının kesinleşmesiyle müflisin yapmış olduğu tasarruf işlemi geriye etkili bir biçimde hukuki sonuç doğurur hale gelecektir⁴⁵¹.

C. İFLASIN KALDIRILMASININ TAKİPLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

İflasın açılmasının sonuçlarından biriside iflasın açılması ile birlikte, borçlu aleyhinde haciz yolu ile başlamış olan takiplerin durması ve iflas kararının

⁴⁴⁶ Başözen, s. 232.

⁴⁴⁷ Başözen, s. 233.

⁴⁴⁸ Eren, Fikret: Borçlar Hukuku, İstanbul 2003, s. 162.

⁴⁴⁹ Çünkü burada müflisin yapmış olduğu tasarruf işlemi, iflas idaresi tarafından kanununa uygun bir biçimde hükümsüz hale getirilmiştir. Bu nedenle yapılan ilk işleme öncelik hakkı tanımak için bir neden bulunmamaktadır.

⁴⁵⁰ Blumenstein, s. 613, Solenthaler, s. 35, Berkin İflas, s. 401, Postacıoğlu, I s. 219, Üstündağ, s.

47

⁴⁵¹ Başözen, s. 233.

kesinleşmesi ile bu takiplerin düşmesidir (m. 193). İşte iflasın açılması ile duran ve kesinleşmesi ile düşen bu takiplerin, iflasın kaldırılması üzerine yeniden canlanıp canlanamayacağı meselesi tartışmalıdır. Ancak bu tartışma, iflasın, taleplerin geri alınması veya konkordatonun tasdiki nedeniyle kaldırılması hali için söz konusu olabilir. Yoksa iflas, bütün alacakların itfası nedeniyle kaldırılmış ise, takiplerin canlanması diye bir şey söz konusu değildir.

Bir görüşe göre iflas kararının kesinleşmesiyle düşmüş olan bu takipler, iflasın kaldırılmasıyla birlikte yeniden canlanırlar⁴⁵². Bu görüşe göre alacaklılar iflası kaldırmak iradelerini açıklamakla, eski mütesep haklarının yeniden su üstüne çıkmasına da muvafakat vermiş sayılmalıdırlar⁴⁵³.

Diğer bir görüşe göre ise, iflas kararının kesinleşmesi ile düşmüş olan takipler iflasın kaldırılmasıyla tekrar canlanmazlar⁴⁵⁴. Çünkü alacaklıların bir taraftan iflasın kaldırılmasına razı olmaları, diğer taraftan eski takiplerine devam etmeyi istemeleri bir çelişkidir⁴⁵⁵.

Bize göre de, iflas kararının kesinleşmesi ile düşmüş olan takipler iflasın kaldırılmasıyla tekrar canlanmazlar. Çünkü, ilk olarak, m. 193 hükmünde iflasın kaldırılması üzerine, düşen takiplerin tekrar canlanacağına ilişkin bir kural öngörülmediği gibi iflasın kaldırılmasıyla ilgili 182. maddede de böyle bir düzenleme bulunmamaktadır⁴⁵⁶.

İkinci olarak, iflasın kaldırılmasının amacından hareketle de bu sonuca ulaşılabilir. İflasın kaldırılması için büyük çaba sarfeden borçluya karşı iflasın

⁴⁵² **Brand**, s. 3, 4, ve 10, **Arar**, s. 44, **Ansay**, 1960, s. 305, **Postacıoğlu**, I, s. 218, İsviçre hukukunda önceleri Jaeger' de bu görüşü savunmuştur (**Jaeger**, Carl: Das Bundesgesetz betreffend Schuldbetreibung und Konkurs, I. Band, Zürich 1911, Art 195. N.2). Ancak, daha sonra federal mahkeme kararları (BGE 75 III 67) doğrultusunda görüşünü değiştirmiştir (**Jaeger/Walder/Kull/Kottman**, Art. N. 5).

⁴⁵³ **Postacıoğlu**, I, s. 219.

⁴⁵⁴ **Blumenstein**, s. 614, **Amonn**, s. 312, **Favre**, s. 323, **Kuru** Konkordato, s. 361, **Gürdoğan**, İflas, s. 66, **Berkin**, İflas, s. 401, **Pekantez**, I, s. 745, "İflasın açılması esnasında askıda olan takipler iflasın kaldırılmasından sonra canlanmazlar" (BGE 75 III 67, **Jaeger/Walder/Kull/Kottman**, Art. N. 5).

⁴⁵⁵ **Kuru**, Konkordato, s. 361.

⁴⁵⁶ **Favre**, s. 323, Nitekim Federal mahkeme kararları da bu yöndedir; "Federal icra ve iflas Kanununun 206. maddesinde (m. 193) borçlu aleyhine evvelce başlamış takiplere iflasın kalkması üzerine devam olunabileceği belirtilmediği gibi, 195. maddede de (m.182) bir açıklık yoktur. Bu nedenle iflas dolayısıyla düşmüş yani hükümsüz kalmış takiplere iflasın kaldırılması üzerine devam edilmesi mümkün değildir." (BGE 75 III 66, **Berkin**, s. 401'den naklen) **Pekantez**, I, s. 745.

kaldırılmasından sonra eski takipleri başlatmak aşırı sertlik olabileceği gibi iflasın kaldırılması müessesesinin de işlememesi sonucunu doğurur⁴⁵⁷. Çünkü iflas kararı verilmeden önce, müflis aleyhine başlatılan bir çok haciz yolu ile veya iflas yolu ile takip, haciz, satış veya kesinleşme aşamasında bulunabilir. İflasın kaldırılmasının hemen ardından, müflisin hacizlere maruz kalması veya yeniden iflas ile karşı karşıya kalması, onun ticari hayatına devam etmesini güçleştireceği gibi, bu süreç iflasın kaldırılmasına rıza gösteren alacaklılar arasında zincirleme bir reaksiyona sebep olarak, herkes takiplere devam etmek isteyebilir. Böylece iflasın kaldırılmasından beklenen faydanın gerçekleşme ihtimali son derece azalacaktır.

Üçüncü olarak, iflasın kesinleşmesi ile bu takipler durmamakta, bilakis düşerek hükümsüz kalmaktadırlar. Hükümsüz kalmış bu takiplere, iflasın kaldırılması üzerine devam edilmesi mümkün değildir⁴⁵⁸. Çünkü aslında ortada devam edilebilecek bir takip kalmamaktadır. Ancak iflas kararı kesinleşinceye kadar takipler düşmeyip sadece durduğundan, iflas kararı kesinleşmeden önce, iflasın kaldırılmasına karar verilmesi halinde, sadece durmuş olan bu takiplere devam edilebilir⁴⁵⁹.

Dördüncü olarak, iflas hiç araya girmemiş gibi, ilk alacaklıların hacizlerini ve iştirak bakımından haiz olabilecekleri önceliklere hayatiyet kazandırmak, iflas dolayısıyla beklenen eşitliği zedeler⁴⁶⁰. Son olarak, m.182/I'de iflasın kaldırılmasına karar verildiği takdirde “borçlunun serbestçe tasarrufu için malların kendisine iadesine karar verileceği” belirtildiğine göre, düşmüş bulunan münferit takiplere iflasın kaldırılmasından sonra devam edilemeyeceği açıkça kabul olunmuş demektir⁴⁶¹. Çünkü eğer iflasın kaldırılmasından sonra takiplere devam edilecek ise, mallar, borçluya iade edilmeden satılıp bedellerinin, takip yapan alacaklılara dağıtılması gerekirdi.

⁴⁵⁷ Solenthaler, s. 41, Berkin, İflas, s. 402.

⁴⁵⁸ M.193/II

⁴⁵⁹ Berkin, İflas, s. 402, Üstündağ, s. 56.

⁴⁶⁰ Favre, s. 323.

⁴⁶¹ Gürdoğan, s.66.

Yargıtay'ın görüşü de iflas kararının kesinleşmesi ile düşmüş olan haciz yolu ile takiplerin iflasın kaldırılması ile canlanamayacağı doğrultusundadır⁴⁶². Ancak iflasın kaldırılması ile yeniden canlanamayacak takipler haciz yolu ile yapılan takiplerdir buna karşılık, rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takipler, iflas kararı ile durmadığından ve iflas kararının kesinleşmesi ile düşmediğinden, iflasın kaldırılmasından sonrada rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takiplere devam edilir⁴⁶³. Alacaklı, rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takibe devam etmeyip, rehinli malı iflas idaresinin satmasını istemişse (m. 193/IV), satış işleminin hangi aşamada olduğuna bakılır. Eğer satış işlemi tamamlanmışsa, iflas idaresinin tamamlanmış işlemleri geçerli olmaya devam edeceğinden, satış işlemi de geçerli olacaktır. Ancak rehinli malın satışı sonucu elde edilen paradan önce rehin sahibi tatmin edildikten sonra, artan para müflise iade edilir. Yok eğer satış işlemi gerçekleşmemişse, o zaman takip hangi aşamada bulunuyor ise, iflasın kaldırılmasından sonra, o aşamada rehin sahibi alacaklı takibe kaldığı yerden devam eder.

Borçlu iflasın kaldırılmasından sonra borçlarını ödemez ise, alacaklılar, borçlu (eski müflis) aleyhine haciz yolu veya iflas yolu ile (yeni) takip yapabilirler. Bu durumda, yeni takip yapan alacaklının yeniden harç ödemesi gerekir. Fakat, alacaklı, takip talebinde, iflas nedeni ile düşen eski takibi için ödemiş olduğu harcı ve hatta diğer takip giderlerini, borçludan (eski müflisten) isteyebilmelidir⁴⁶⁴.

Bunun gibi, alacaklılar, borçlu (eski müflis) aleyhine iflas yolu ile takip de yapabilirler. Çünkü iflasın kaldırılması ile müflislik sıfatı sona ermiş ve ticaret sicilinden iflası gösteren kayıt silinmiştir. Bununla eski müflisin tacir sıfatı devam ettiğinden eski müflis iflasa tabi olmakta devam eder, böylece yeniden iflas yolu ile takip edilmesinde herhangi bir engel bulunmamaktadır⁴⁶⁵.

⁴⁶² “İflasın kesinleşmesi ile düşmüş olan bir takip iflasın kaldırılması ile yeniden ve kendiliğinden canlanmaz...27.9.1971 tarihinde iflasın kaldırılması ile iflasın açılmasının husule getirdiği bütün hüküm ve neticeler ortadan kalkmıştır; bu itibarla, alacaklılar düşmüş olan takiplerin devamını isteyemezler. Ancak, iflasın kaldırılmasından sonra borçluya (eski müflise) karşı yeniden haciz veya iflas yolu ile takip yapılabilir.” (İİD 7.11.1972, 10855/10769, **Kuru**, IV, s. 3381)

⁴⁶³ **Solenthaler**, s. 38, **Blumenstein**, s. 614, **Kuru**, IV, s. 3381.

⁴⁶⁴ **Kuru**, IV, s. 3381.

⁴⁶⁵ **Kuru**, IV, s. 3381.

D. İFLASIN KALDIRILMASININ, MÜFLİSİN TARAF OLDUĞU HUKUK DAVALARINA ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

İflasın kaldırılmasının hukuk davalarına etkisi, takiplere olan etkisinden farklıdır. Çünkü iflasın açılması ile müflisin gerek davacı olarak, gerekse davalı olarak taraf bulunduğu hukuk davaları düşmemekte, yalnızca ikinci alacaklılar toplanmasından on gün sonra devam edilmek üzere durmakta ve bu davaları takip yetkisi iflas idaresine geçmektedir (m. 194/I). Bu durum, müflisin tasarruf yetkisinin kısıtlanmasının bir uzantısıdır⁴⁶⁶. İflasın kaldırılması ile birlikte müflis yeniden tasarruf ehliyetine kavuşacağından iflasın kaldırılması ile birlikte eski müflis tekrar bu davaları takip yetkisine kavuşmaktadır. Böylece, eski müflis, iflasın kaldırılması ile birlikte iflastan önce derdest olan ve taraf bulunduğu hukuk davalarına devam edebilir veya bu davalara eski müflise karşı devam edilir⁴⁶⁷.

İflas idaresi ve alacaklılar toplantısı müflis tarafından açılmış bulunan münazaalı hakların talebine ilişkin davaların başarı şansına sahip olmadığı kanaatine varıp, masasının bu davaları takip etmemesine karar vererek bu davaları m. 245'e göre takip yetkisi isteyen alacaklılara devredebilir. Bu durumda iflasın kaldırılması ile bu devir hükümsüz kalır ve davalara eski müflis tarafından devam edilebilir⁴⁶⁸. İflas idaresi tarafından veya m. 245 gereğince dava takip yetkisi kendisine bırakılan alacaklı tarafından davaya ilişkin olarak yapılan işlemler ise müflisin icazeti ile geçerliliklerini korurlar. Müflis icazet vermediği takdirde yapılan bu işlemlerin tekrarlanması gerekir. Ancak mahkeme gerek görmezse bazı işlemlerin tekrarlanmasına lüzum yoktur. Mesela iflas idaresi dava esnasında keşif istemiş ve bu keşif yapılmışsa, müflis icazet vermese dahi, yapılan bu keşif geçerliliğini korumalıdır. Çünkü bu keşfin yeniden yapılması usul ekonomisi ilkesine aykırı olduğu gibi tekrarlanmasında bir menfaat de bulunmamaktadır.

⁴⁶⁶ İflasın hukuk davalarına olan etkisi için ayrıntılı bilgi için, bkz.; § 1, B, I, 1, cc.

⁴⁶⁷ “Davalı müflisin iflas masası idaresi davayı takip ettiğine...bilahare dava sırasında iflasın kalkmasıyla hukuki ehliyeti avdet eden davalı S'ye 8 inci oturumda, davacı ve iflas masası memurunun isteği veçhile tebligat yapılarak onun huzurunda davaya bakılması gerekir.” (TD 6.3.1970, 4020/882, **Kuru IV**, s. 3382).

⁴⁶⁸ **Berkin**, İflas, s. 401; **Kuru**, IV, s. 3382.

E. İSTİHKAK İDDİASI VE DAVASINA ETKİSİ

Hacizde olduğu gibi, iflasta da bir malın müflise veya üçüncü bir şahsa ait olup olmadığı konusunda uyuşmazlık çıkabilir. Bu uyuşmazlıklar, istihkak davası yolu ile çözülür. İflastaki istihkak iddialarının çözümü m. 228'de öngörülen usulle çözülür. Buna göre üçüncü şahıslar tarafından istihkak iddiasında bulunulan eşyanın kendilerine verilip verilemeyeceğini iflas idaresi karlaştırır (m. 228/I). Eğer iflas idaresi istihkak iddiasını kabul ederse malı üçüncü şahsa iade eder. Ancak iflas idaresi, bu durumda, malı hemen istihkak iddiasında bulunan üçüncü kişiye teslim etmemeli, bilakis ikinci alacaklılar toplantısına (m. 237) kadar elinde tutmalıdır. Çünkü, ikinci alacaklılar toplantısı, istihkak iddiasının kabulü hakkındaki iflas idaresi kararını doğru bulmayarak, istihkak iddiasının kabul edilmemesine karar verebilir⁴⁶⁹. Aksi takdirde, yani iflas idaresinin istihkak iddiasını reddetmesi halinde, iflas idaresi üçüncü şahsa icra mahkemesinde istihkak davası açması için yedi günlük bir süre verir. Bu mühleti geçiren üçüncü şahıs, masaya karşı istihkak iddiasından vazgeçmiş sayılır (m. 228/II). Acaba iflasın kaldırılması halinde bu vazgeçmiş sayılma yalnızca masaya karşı mı hüküm ifade eder, yoksa eski müflise karşıda bu geçerli kalmaya devam eder mi? Kanımızca da bu vazgeçme, iflas masasına karşı hüküm doğurur⁴⁷⁰. Başka bir deyimle, müflis bakımından bir sonuç doğurmaz. Çünkü üçüncü şahsa istihkak davası açması için verilen bu yedi günlük süre, tasfiyenin bir an önce bitirilmesi amacıyla verilmiştir⁴⁷¹. Bu nedenle iflasın kaldırılmasından sonra, üçüncü şahsın açacağı istihkak davası, normal bir istihkak davasıdır⁴⁷². Aslında bu durum hacizde istihkak iddiasında bulunulmamaya bağlanan müeyyideye benzetilebilir. M. 96 hükmünün üçüncü fıkrasına göre, süresinde istihkak iddiasında bulunulmadığı takdirde borçlu veya üçüncü şahıs yalnızca “aynı takipte” bu iddiayı ileri sürme hakkını kaybeder⁴⁷³. O takipte süresinde istihkak iddiasında bulunmamış olan kişi,

⁴⁶⁹ **Kuru**, El kitabı, s. 1112.

⁴⁷⁰ **Görgün**, Şanal: İflasta İstihkak Davası, Ankara 1977, s. 80, **Pekcanitez**, II, s. 526, **Kuru**, IV, s. 3196.

⁴⁷¹ **Görgün**, s. 80, **Pekcanitez**, II, s. 526.

⁴⁷² **Görgün**, s. 80, **Kuru**, IV, s. 3196, **Ansay**, 1954, s. 269, **Kuru**, IV, s. 3196, **Blumenstein**, s.769, 770, **Favre**, s. 279.

⁴⁷³ **Uyar**, Talih: “Hacizden Doğan İstihkak İddiaları”, İBD 1985/7-9, s.560-594, s. 579), **Aslan**, Kudret: Hacizde İstihkak Davası, Ankara 2005, s. 284.

başka bir takipte istihkak iddiasında bulunabilir⁴⁷⁴. Bunun gibi iflas idaresinin verdiği süreyi kaçırın kimsede yalnızca o iflas tasfiyesi süreci içerisinde istihkak iddiasından vazgeçmiş sayılır yoksa istihkak iddiasının özünü oluşturan mülkiyet hakkından vazgeçmiş sayılma sonucunu doğurması mümkün değildir⁴⁷⁵.

Aynı şekilde iflas idaresinin istihkak iddiasını kabul etmesi durumunda da, bu iddianın kabulü gerek müflisi, gerek alacaklıları bağlamaz. İflas kaldırıldığı takdirde eski müflis üçüncü şahsa karşı bu malın kendisine ait olduğunu iddia edebilir⁴⁷⁶. Çünkü iflas idaresinin bu istihkak iddiasını kabulü yalnızca iflas tasfiye prosedürünün daha hızlı işleyebilmesi içindir yoksa müflis iflas etmekle mülkiyet hakkını kaybetmiş değildir⁴⁷⁷. Mülkiyet gibi bir hakkın da hak sahibi olmayan iflas idaresince bu şekilde devri mümkün olamaz.

İflasta istihkak davası ancak iflasın açıldığı ve devam etmekte olduğu sırada söz konusu olur. İflasın kaldırılması halinde iflas hali son bulduğundan, icra mahkemesinde açılmış bulunan istihkak davası konusuz kalır⁴⁷⁸.

İflas idaresi istihkak iddiasını kabul etmiş ancak bir alacaklının buna itiraz etmesi üzerine m. 245 hükmüne göre dava takip yetkisi devredilmiş ise iflasın kaldırılması ile bu devir hükümsüz kalır⁴⁷⁹.

⁴⁷⁴ **Aslan**, İstihkak, s. 284, “Her takibin ayrı düşünülmesi gerekmesine, 126 sayılı takip dosyasında haciz yapıp istihkak iddiasında bulunulmasının, başka bir takip dosyasında aynı alacaklı tarafından olsa dahi, haciz yapılabileceğine, istihkak iddiasında bulunulabileceğine...” (12. HD 3.5.1984, 2044/5588, **Uyar**, Talih: İcra hukukunda İstihkak Davaları, İzmir 1994, s. 172),

⁴⁷⁵ Dolayısıyla buradaki vazgeçme (feragat), HUMK m.95 vd. anlamında bir vazgeçme değildir ve onun hüküm ve sonuçlarını da doğurmaz; aksine sadece somut icra takibi bakımından sonuç doğurur (**Aslan**, İstihkak, s. 353, dn. 486).

⁴⁷⁶ **Gürdoğan**, s. 132.

⁴⁷⁷ **Aslan**, İstihkak, s. 353.

⁴⁷⁸ **Görgün**, s. 124.

⁴⁷⁹ **Görgün**, s. 133.

F. İFLASIN KALDIRILMASININ, İFLAS İDARESİNİN İŞLEMLERİNE ETKİSİ VE İFLASIN KALDIRILMASI TALEBİ ÜZERİNE İFLAS MASASINDAKİ MALLARIN SATIŞININ DURDURULUP DURDURULAMAYACAĞI

I. İflasın Kaldırılmasının, İflas İdaresinin İşlemlerine Etkisi

İflas idaresi, m. 226/I hükmüne göre masanın kanuni mümessilidir⁴⁸⁰. Bununla iflas idaresinin ne müflisin ne de alacaklıların temsilcisi olmadığı bilakis, müflis ve alacaklılardan soyutlanarak masanın kanuni temsilcisi olan bir iflas (masa) organı olduğu belirtilmek istenmiştir⁴⁸¹. Masanın kanuni temsilcisi durumunda olan iflas idaresi, masanın idare ve tasfiyesi için gerekli bütün işlemlerde masayı temsil eder. Bu bağlamda, iflas tasfiyesi için gerekli davaları takip etmek, yeni davalar açmak, sözleşme yapmak, kısaca tasfiye sürecindeki tüm işlemlerde masayı temsil etmek iflas idaresinin görevidir. Bu görev iflasın kapanmasına kadar devam eder. Ancak Ticaret Mahkemesinin, iflasın kaldırılmasına ilişkin kararının kesinleşmesi ile de iflas idaresinin görevi son bulur⁴⁸². İşte, iflasın kaldırılması ile görevinin son bulması üzerine, iflas idaresinin tasfiye sürecinde yapmış olduğu bu işlemler, takip ettiği davalar ve sıra cetveli nedeniyle kabul ettiği iddialar artık müflisi bağlamaz⁴⁸³. Çünkü iflasın kaldırılması ile birlikte, müflis tasarruf yetkisini kazandığından, iflas idaresinin müflisin malvarlığı hakları üzerinde yapılmış ancak tamamlanmamış bu işlemlerin devamı artık müflisin tasarrufu altındadır. Mesela, iflas idaresinin müflisin borçlularına karşı, müflisin alacaklarının tahsili maksadıyla başlatmış olduğu dava veya takiplere iflasın kaldırılmasından sonra devam edilip edilememesi müflisin tasarruf altındadır. Müflis bu dava veya takiplere devam etmeye zorlanamaz. Aynı şekilde iflas idaresinin takipten kaçındığı bir davaya eski müflis tarafından devam olunabilir.

İflas idaresinin yapmış olduğu işlemlerin müflisi bağlamayacağı kuralı iflas idaresinin tamamlanmamış veya tamamen tekemmül etmemiş işlemleri için geçerlidir. Ancak iflas idaresi tarafından masaya giren mallar hakkında yapılan ve

⁴⁸⁰ İflas idaresinin hukuki niteliği konusunda ayrıntılı bilgi için bkz.; **Yılmaz**, İdare, s.27-57.

⁴⁸¹ **Kuru**, IV, s. 3171, **Yılmaz**, İdare, s. 49.

⁴⁸² **Yılmaz**, İdare, s. 162.

⁴⁸³ **Pekcanitez**, I, s. 742.

tamamen tekemmül etmiş olan hukuki muameleler mesela iflasın kaldırılmasına kadar yapılmış olan temlikler geçerli olmaya devam ederler ve iflasın kaldırılması ile hükümden düşmezler⁴⁸⁴. Örneğin masa malları satılmış ise, bu satış geçerlidir ve bu malların geri alınıp müflise iadesi söz konusu değildir. Ancak satış bedeli alacaklılara değil, eski müflise verilir⁴⁸⁵, iflas masası elindeki mallardan, masa masraflarının ödenmesine yetecek kadarını müflise vermektan kaçınabilir⁴⁸⁶.

Bir diğer durum da, m. 245 hükmüne uygun olarak, müflis tarafından daha önce açılmış veya ona karşı açılan bir davanın takip hakkı alacaklıya devredilmişse, iflasın kaldırılmasıyla bu devir hükümsüz duruma gelecektir⁴⁸⁷. Fakat bu davalar, eski müflis tarafından açılmış veya eski müflise karşı iflastan önce açılmış davalardır. Dolayısıyla iflasın kaldırılmasından sonra bu davalara müflis devam edecektir. Ancak eski müflis, iflas idaresinin açtığı veya iflas idaresine karşı açılan davalara devam etmek zorunda değildir. Ancak devam etmek istemesi halinde bu davalara icazet vermesi gerekir. Müflis icazet vermediği takdirde davalar açılmamış sayılır⁴⁸⁸. Ancak iflas idaresinin yaptığı işlemler kanuna uygun olduğu takdirde sorumlu tutulmaları söz konusu olmadığından, eski müflisin iflasın kaldırılmasından sonra icazet verdiği davalara ilişkin yargılama giderlerini karşılaması gerekir⁴⁸⁹.

İflasın kaldırılması kararının kesinleşmesi ile bir alacaklının başka bir alacaklı aleyhine açtığı sıra cetveline itiraz davaları (m. 235/II) konusuz kalır⁴⁹⁰. Buna karşılık, alacağı müflis tarafından kabul edilmeyen (m. 230) bir alacaklının masa (iflas idaresi) aleyhine açmış olduğu sıra cetveline itiraz davasına (m. 235/II), borçluya karşı devam edilebilmesi gerekir⁴⁹¹. Ancak alacağın müflis tarafından kabul edilmesi halinde, sıra cetveline itiraz davasının, eski müflise karşı devam etmesine

⁴⁸⁴ **Berkin**, İflas, s. 401, **Postacıoğlu**, I s. 219, **Üstündağ**, s. 47.

⁴⁸⁵ **Gürdoğan**, s. 66.

⁴⁸⁶ **Belgesay**, İflas, s. 351.

⁴⁸⁷ **Berkin**, İflas, s. 401.

⁴⁸⁸ **Postacıoğlu**, I, s. 219.

⁴⁸⁹ **Postacıoğlu**, I, s. 219.

⁴⁹⁰ **Kuru**, IV, s. 3383.

⁴⁹¹ “İflasın kaldırılmasıyla, bir alacaklının başka bir alacaklı aleyhine açtığı sıra cetveline itiraz davaları ve alacaklının İİK’nun 245. maddesine göre açtığı davalar konusuz kalır ise de, alacağı müflis tarafından kabul edilmeyen alacaklının masaya karşı açtığı sıra cetveline kabul davasına, alacak davası olarak, eski müflise dava yöneltmek suretiyle usul ekonomisi de gözönünde tutularak devam edilmesi gerekir.” (19. HD. 1.10.1993, 5840/6060, **Uyar**, IV, 6007, 60008). Fakat, Yargıtay 11. Hukuk dairesi’nin karşı görüştedir (11. HD. 16.10.1989, 5332/5354, **Deynekli/Kısa**, s. 1009-1014 no. 359).

gerek yoktur. Çünkü alacak müflis tarafından zaten kabul edilmiş olduğu için davanın, alacak davası olarak devamında hukuki bir yarar bulunmamaktadır.

İflasın kaldırılması kararının kesinleşmesi ile, iflas idaresi tarafından açılmış olan iptal davaları (m. 277/II) konusuz kalır. Bu durumda hakim davanın konusuz kalması sebebiyle hakkında bir karar verilmesine lüzum olmadığına karar vermeli ve sadece yargılama giderleri hakkında davaya devam etmelidir⁴⁹².

İflasın kaldırılması halinde iflas idaresinin görevi son bulsa da, iflas idaresi ücretinin İcra Mahkemesince belirlenecek uygun bir indirimden sonra iflas idaresine verilmesi doğru olur⁴⁹³. Bu indirim İcra ve İflas Kanununun 223. maddesinin 3. ve 4. fıkraları uyarınca Adalet Bakanlığınca her iki yılda bir çıkarılan “İflas İdaresi Ücreti, Yazı ve Tebliğ Masrafı Tarifesi”⁴⁹⁴ tebliğinin 2.⁴⁹⁵ ve 7.⁴⁹⁶ maddeleri uyarınca yapılacaktır. Buna göre İcra Mahkemesi, iflas idaresinin emek ve mesaisini, işin önem ve niteliğini göz önünde tutarak uygun bir indirimde bulunabilir.

II. İflasın Kaldırılması Talebi Üzerine İflas Masasındaki Malların Satışının Durdurulup Durdurulamayacağı

İflas idaresi tarafından masaya giren mallar hakkında yapılan ve tamamlanmış olan hukuki işlemlerin geçerli olmaya devam edeceğini, iflasın kaldırılmasının iflas idaresinin işlemlerine olan etkisinde bahsetmiştik. Bu bağlamda, iflas idaresinin yapmış olduğu masa mallarının satış işlemleri de geçerli olacaktır. Ancak, özellikle, müflisin iflasın kaldırılmasını istemesine rağmen, iflas idaresinin bu şekilde önemli tasarruflarda bulunması müflis açısından telafisi güç zararlara sebebiyet verebilir. Bu nedenle, iflasın kaldırılmasının müflis tarafından istenmesi halinde iflas idaresinin müflisin mamelekini azaltıcı işlemlerinin, iflasın kaldırılması

⁴⁹² Kuru, Konkordato, s. 393.

⁴⁹³ Yılmaz, İdare, s. 162.

⁴⁹⁴ R. G. 14.07.2005, S. 25875.

⁴⁹⁵ Anılan tebliğin 2. maddesi şu şekildedir; “Tarifede yazılı iflas idaresi ücreti, iflas tasfiyesi sonuçlanıncaya kadar yapılan bütün hizmetlerin karşılığıdır. Ücretin belirlenmesinde iflas idaresi memurlarının emeği, çabası, işin önemi ve niteliği göz önünde tutulur.”.

⁴⁹⁶ Anılan tebliğin 7. maddesi şu şekildedir; “İcra mahkemesi, iflas idaresinin emek ve mesaisini, işin önem ve niteliğini göz önünde bulundurarak Tarifede belirtilen miktarın üç katına kadar ücret takdir edebilir. İcra mahkemesi, iflas idaresinin emek ve mesaisini, işin önem ve niteliğini göz önünde bulundurarak tarifede belirtilen miktarların altında ücret takdir edebileceği gibi, haklı sebeplerin mevcut olması halinde ücret ödenmemesine de karar verebilir.”.

talebinin sonuçlanmasına kadar durdurulabilmesi uygun olur. Ancak, kanunumuzun sistemine göre iflas idaresinin, iflasın kaldırılmasının talep edilmesi nedeniyle bu tür işlemleri durdurma yetkisi yoktur, tasfiye işlemlerine devam etmesi gerekir. Hatta iflas idaresinin tasfiye işlemlerinden olan satışı durdurması veya satış işlemlerine başlamaması bir şikayet sebebidir. Alacaklılar İcra Mahkemesine şikayet yoluyla başvurarak, iflas idaresine satışın yapılmasının emredilmesini talep edebilirler. Bu durumda da, iflasın kaldırılmasını talep ederek, ticari hayatına devam etmek isteyen müflis açısından, yukarıda belirtildiği gibi, telafisi güç zararlar meydana gelebilir.

Kanımızca da böyle bir halde iflasın kaldırılmasını inceleyen Ticaret Mahkemesinin, iflasın kaldırılması şartlarının tamam olduğunu ilk bakışta verilen belgelerden anlaması halinde, iflas idaresini de dinleyerek, HUMK.' nun 103. maddesine göre ihtiyati tedbir yolu ile satışın durdurulmasına karar verebilmesi gerekir⁴⁹⁷.

Bundan başka, m. 240 hükmüne göre yapılacak yeni bir alacaklılar toplantısında da, satışın durdurulmasına karar verilebilmesi gerekir⁴⁹⁸. Çünkü, müflisin konkordato teklif etmesi halinde birinci alacaklılar toplantısı tasfiyeyi tatil edebiliyor (m. 224/II) ise, müflisin konkordato teklifinden daha güçlü bir durum olan iflasın kaldırılması talebi halinde, birinci alacaklılar toplanmasından daha geniş yetkileri olan, ikinci alacaklılar toplanmasının öncelikle (evleviyetle), satışın durdurulmasına karar verebilmesi mümkün olmalıdır⁴⁹⁹. Ancak ikinci alacaklılar toplanmasının vermiş olduğu kararlar aleyhine şikayet yoluna başvurulacağına ilişkin kanunda herhangi bir düzenleme olmamasına karşın doktrinde⁵⁰⁰ ve uygulamada ikinci ve diğer alacaklılar toplantılarının kararlarına şikayet yoluna başvurulabileceği öngörüldüğünden, alacaklılar toplanmasının satışın durdurulmasına ilişkin kararına karşı da şikayet yoluna gidilebilir.

⁴⁹⁷ Kuru, IV, s. 3385.

⁴⁹⁸ Kuru, IV, s. 3385.

⁴⁹⁹ Kuru, IV, s. 3385.

⁵⁰⁰ Postacıoğlu, I, s. 84, Berkin, İflas, s. 306, Arar, s. 33, Deliduman, Alacaklılar, s. 144.

G. İFLASIN KALDIRILMASININ, ZAMANAŞIMINA ETKİSİ

BK. m. 133/II, TTK. m. 662'e göre bir alacağın iflas masasına yazdırılarak istenmesiyle birlikte, bu alacağa ilişkin zamanaşımı da kesilir. Acaba iflasın kaldırılmasıyla, masaya kayıtlı kesilen zamanaşımı tekrar işlemeğe başlayacak mıdır?

İcra ve İflas Kanununda bu konuda bir düzenleme bulunmamakla beraber, Borçlar Kanunu'nun 136/III maddesinde, dolaylı da olsa bir düzenleme mevcuttur. Buna göre, zamanaşımı alacaklının alacağını masaya kaydettirmesinden dolayı kesilmişse, zamanaşımı iflas hükümlerine göre alacağı yeniden talep etmenin mümkün olduğu andan itibaren tekrar işlemeğe başlayacaktır. Bu maddeyi kıyasen iflasın kaldırılmasına uygularsak; alacakların iflas masasına kaydedilmesiyle kesilen zamanaşımı, iflasın kaldırılması kararının zamanaşımının kesilmesi nedenlerini iptal etmemesi nedeniyle, iflasın kaldırılmasına ilişkin kararın kesinleşmesinden itibaren yeniden işlemeye başlar⁵⁰¹.

H. İFLASIN KALDIRILMASININ İFLAS ALACAKLARINA ETKİSİ

I. İflas Alacağı Haline Gelen Konusu Para Alacağı Olmayan Alacaklar

İflasın açılmasının sonuçlarından biriside m. 198'e göre mevzuu para olmayan alacakların ona muadil bir kıymette para alacağına dönüşmeleridir. İflasın açılması ile meydana gelen bütün hüküm ve sonuçlar iflasın kaldırılması ile birlikte ortadan kalkacağından, iflasın kaldırılması üzerine para alacağı olmayan bu alacaklar, iflasın kaldırılması kararının kesinleşmesi ile yeniden eski hallerine dönerler.

Ancak bu durum bütün alacaklıların taleplerini geri alması sebebine dayanan iflasın kaldırılması hali için geçerlidir. Bütün alacakların itfa edilmesi sebebiyle iflasın kaldırılması durumunda zaten ortada yeniden para alacağına dönüşecek alacak kalmamaktadır. Konkordatonun tasdikinde ise, konkordatonun niteliğinden dolayı durum farklılık arz etmektedir. Çünkü konkordatonun tasdiki, iflasın

⁵⁰¹ Solenthaler, s. 60, Pekcamtez, II, s. 927, Deynekli, Vergi, s. 167, Kuru, El kitabı, s. 1184, Tekinay, Selahattin Sulhi/ Akman, Sermet/ Burcuoğlu, Haluk/ Altop, Atilla: Borçlar Hukuku, İstanbul 1988, s. 1434, von Tuhr, s. 707.

kaldırılmasından önce gerçekleşen bir durumdur. Yani önce alacaklılarla borçlu arasında bir konkordato akdedilmekte ve bu konkordato akdi çerçevesinde borçlar yeniden yapılandırılmakta, daha sonra iflas kaldırılmaktadır. Dolayısıyla iflasın kaldırılması, konkordatonun tasdikinin sonucudur. Bu nedenle iflasın kaldırılmasının sonuçlarından önce, asıl olan konkordato akdinin sonuçları olmalıdır. Sonuç olarak, konusu para alacağı olmayan alacakların, iflasın kaldırılmasından sonra nasıl bir hal alacağını, konkordato akdi çerçevesinde belirlemek gerekir.

II. Muaccel Alacaklar

İflasın açılmasının sonuçlarından biriside alacaklılar arasındaki eşitliği sağlamak amacıyla m. 195 hükmüne göre borçlunun taşınmaz mallarının rehni suretiyle temin edilmiş alacaklar müstesna olmak üzere iflasın açılması ile müflisin borçlarının muaccel hale gelmesidir. İşte İflasın açılması ile meydana gelen bütün hüküm ve sonuçların, iflasın kaldırılması ile birlikte ortadan kalkacağı prensibi dolayısıyla, iflasın açılması üzerine muaccel hale gelen alacaklar, iflasın kaldırılması kararının kesinleşmesi ile yeniden müeccel hale dönerler. Yani iflasın kaldırılması kararının kesinleşmesinden sonra, alacaklı, borçluya (eski müflise) karşı, müeccel olan alacağının iflasın açılması ile muaccel hale geldiğini ileri süremez; alacağını normal vadesinde isteyebilir⁵⁰².

Ancak bu durum yalnızca bütün alacaklıların taleplerini geri alması hali için geçerlidir. Yoksa bütün alacakların itfası nedenine dayanan iflasın kaldırılmasında buna zaten gerek yoktur. Konkordatonun tasdiki suretiyle iflasın kaldırılması halinde ise, yukarıda belirttiğimiz gibi, iflasın kaldırılmasıyla alacak eski müeccel haline geri döner diye bir kural koyamayız. Çünkü alacak iflasın kaldırılmasından önce konkordato akdi ile yeni yapıya kavuşturulmuş ve o çerçevede konkordato tasdik edilerek iflas kaldırılmıştır. Yani konkordato da borçlar yeni bir vade yapısına kavuşturulmuş olabilir. O zaman borçlar bu vadeye göre ödenmesi gerekecektir. Dolayısıyla bu durumda müflisin borçlarının, yeniden müeccel olması diye bir şey söz konusu olmayacak, borçlar konkordato akdi çerçevesinde ödenecektir.

⁵⁰² Kuru, IV, s. 3385.

III. Yabancı Para Alacakları

Yabancı para alacaklarının iflas masasına nasıl kaydedilecekleri hususunda kanunda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle konusu para olmayan alacakların iflas masasına kayıt şekillerini gösteren m. 198 kıyas yolu ile uygulanarak, yabancı para borcunun Türk parasına çevrilerek iflas masasına kaydedilmesi gerekir⁵⁰³. Yabancı para alacağının, iflas masasına yazdırılırken ülke parasına çevrilmesi, bir yenileme olmadığından, iflasın kaldırılması halinde, alacak tekrar yabancı para alacağına dönüşecektir⁵⁰⁴.

Ancak daha öncede belirttiğimiz gibi bu durum, bütün alacaklıların alacak taleplerini geri alması halindeki iflasın kaldırılması için mümkündür. Bütün alacakların itfası suretiyle iflasın kaldırılmasında ise zaten bütün alacaklar itfa edildiği için ortada çeviri yapılacak alacak kalmamaktadır. Konkordatonun tasdiki sebebiyle iflasın kaldırılması halinde ise, yabancı para alacaklarının çevirisi ayrıca yapılmamalıdır. Çünkü yabancı para alacakları iflasın açılmasıyla ülke parasına çevrilmiştir ve borçluda bu çeviriye göre konkordato talep etmiş ve bu alacaklılar tarafından da kabul edilmiştir. Bu kabulden sonra, tekrar çevirinin yapılması, belki de alacaklıların kabul ettiği koşullardan çok farklı bir tablo ortaya çıkaracaktır. Borçlu, yeniden yapılan çeviri üzerine, bu sefer teklif ettiği oranda borçlarını ödeyemeyecek duruma düşebilecektir⁵⁰⁵.

IV.Faiz Alacakları

İflasın açılması ile birlikte m. 196 hükmüne göre, iflas masasına giren alacaklarda faiz işlemeye devam eder. Ancak, faiz oranı ve faizin ödenme zamanı, rehinli alacaklar ile adi (rehinsiz) alacaklar için değişiktir⁵⁰⁶.

Rehinli alacaklar için, m. 196 faiz oranında bir değişiklik öngörmemiştir⁵⁰⁷. Buna göre, rehinle temin edilmiş olan alacaklarda, iflastan önceki gibi faiz oranı uygulanır; yani, ticari işlerde avans faiz oranı (3095 s. K.m. 2/II), ticari olmayan işlerde ise reeskont faiz oranı (3095 s. K.m. 1) uygulanır. Bu yüzden, yani, iflasın

⁵⁰³ Kuru, III, s. 2943, Bu konu yukarıda incelendi, bkz.; § 1, B. 2, a, bb, ddd.

⁵⁰⁴ Pekcanitez, Yabancı, s. 248.

⁵⁰⁵ Pekcanitez, Yabancı, s. 267.

⁵⁰⁶ Kuru, El kitabı, s. 1042.

⁵⁰⁷ Kuru, El kitabı, s. 1042.

açılmasının rehinle temin edilmiş alacaklarda uygulanacak faiz oranına herhangi bir etkisi olmaması sebebiyle iflasın kaldırılmasının da rehinle temin edilmiş alacak için uygulanacak faiz oranında bir etkisi olmaz.

Adi alacakların faizleri de, iflasın açılması ile durmaz, işlemeye devam eder (m. 196/I). Ancak adi alacaklar için, alacak ticari işlere ilişkin olsa bile iflasın açılmasından sonraki dönem için ticari olmayan işlerdeki faiz (reeskont) oranı (3095 s. K. m. 1) uygulanır (196/II). İflasın kaldırılması halinde, iflasın kaldırılması kararı geriye etkili olacağından, ticari alacaklar için ticari olmayan işlerdeki faiz (reeskont) oranının uygulanması da kalkar; iflas yokmuş gibi iflasın açılmasından sonraki dönem için de ticari alacaklar için avans faiz oranına göre faiz istenebilir⁵⁰⁸.

V. Vergi Alacakları

İflasın kaldırılmasının, vergi alacağı ile ilgili takiplere etkisi ile vergi alacağı için kesilen zamanaşımına etkisi üzerinde⁵⁰⁹ iflasın kaldırılmasının diğer iflas alacaklarına olan etkisi arasında bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak İcra ve iflas Kanununun 196. maddesinde 3494 sayılı kanun ile değişiklik yapılarak faizlerin işlemeye devam edeceği ilkesi getirilmesine rağmen, amme alacaklarının tahsili hakkındaki kanununda bu değişikliğe gidilmemiştir. Bu yüzden amme alacakları için, iflasın açılmasından sonraki dönem için gecikme zammı tahakkuk ettirilmeyecek ve ödenmeyecektir (6183 s. K. m. 52/I)⁵¹⁰. Acaba iflasın kaldırılmasıyla sona eren gecikme zammı uygulaması tekrar başlayacak mıdır? Başlayacaksa hangi tarihten itibaren başlayacaktır?

Bu durumda, iflas tasfiyesinde, gecikme zammının iflasın açılması ile sona ereceğinin açıkça hükme bağlanması (6183 s. K. m. 52/I) sebebiyle iflasın kaldırılması halinde bunun geriye etkili olarak uygulanması mümkün değildir⁵¹¹.

Konkordatonun tasdiki nedenine dayanarak iflas kaldırılmışsa, vergi alacağı konkordato hükümlerine tabi değilse de vergi idaresi, iflasın açılmasından iflasın

⁵⁰⁸ Kuru, El kitabı, s. 1043.

⁵⁰⁹ İflasın açılmasının vergi alacakları üzerindeki etkisi hakkında bkz.; § 1, B. 2, a, bb, fff.

⁵¹⁰ Kuru/Arslan/Yılmaz İcra ve İflas, s. 584.

⁵¹¹ Deynekli, Vergi, s. 168.

kaldırılmasına kadar geçen dönem için sadece kanuni faiz isteyebilir. İflasın kaldırılmasından sonraki dönem için ise gecikme zammı isteyebilir⁵¹².

I. İFLASIN KALDIRILMASININ SÖZLEŞMELERE ETKİSİ

İflasın açılmasının sözleşmeler üzerindeki etkilerine yukarıda genel olarak bahsetmiştik⁵¹³. Buna göre iflasın açılması, kural olarak sözleşmeler için bir sona erme sebebi değildir. Ancak bazı sözleşmeler nitelikleri gereği sona ermektedirler. Burada biz, iflasın kaldırılmasının devam eden sözleşmeler ve sona eren sözleşmeler üzerindeki etkilerinin ne olacağına ayrı ayrı değineceğiz. Ayrıca iflas ile sona ermeyen sözleşmeler üzerinde iflas idaresi sözleşmenin ya aynen ifasına karar verir ya da aynen ifanın reddine karar verir. Bu durumda sözleşme yeni bir hal alabilir. İşte iflas idaresinin, sözleşmenin aynen ifasına veya aynen ifanın reddine karar verdiği bu sözleşmelerin, iflasın kaldırılmasından sonra durumu ne olacaktır? Bu ve benzeri sorulara bu başlık altında cevap aranacaktır.

I. İflasın Kaldırılmasının İflasın Açılmasıyla Sona Eren Sözleşmeler Üzerindeki Etkisi

İflas, genel olarak iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler için bir sona erme nedeni değildir⁵¹⁴. Bununla beraber, kanun tarafından açıkça öngörülen sözleşmeler, bazı istisnalar dışında kendiliğinden (ipso jure) sona ererler. Bu sözleşmeler şunlardır: Kiracının iflası halinde hasılat kirası (BK. m. 290/I), vekalet (BK. m. 297/I), komisyon (BK. m. 416/I; 397/I), acentalık (TTK. m. 133/II; BK. m. 397/I), ömür boyu gelir ve ölünceye kadar bakma (BK. m. 509/II; 519/I), adi şirket (BK. m. 533/III), donatma iştiraki (TTK. m. 968, V), cari hesap (TTK. m. 96/III) sözleşmeleri gibi. Acaba iflasın kaldırılması halinde bu sona eren sözleşmeler yeniden hayatıyet kazanır mı?

Mesela vekalet sözleşmesi müvekkilin iflası halinde BK. m. 397/I'e göre kendiliğinden sona erer. İflasın kaldırılması halinde, iflasın açılmasıyla sona eren vekalet sözleşmesi kendiliğinden canlanmamalıdır. Çünkü, vekalet, karşılıklı güvene dayalı bir ilişkidir ve taraflardan birinin iflasıyla bu güven ilişkisi kural olarak

⁵¹² Deynekli, Vergi, s. 168.

⁵¹³ Bu konuda bkz.; § 1, B, 2, b, bb.

⁵¹⁴ Kuru, Konkordato, s. 209.

zedelenir. Taraflar vekaletin devam etmesini istiyorlarsa yeniden bir vekalet sözleşmesi yapmak zorundadırlar⁵¹⁵. Bu durum iflasın açılması ile sona eren diğer sözleşmelere için de geçerli olmalıdır. Yani iflasın açılması ile sona eren sözleşmeler iflasın kaldırılması ile birlikte yeniden canlanmamalıdır. Çünkü iflasın kaldırılması, müflisin iflas etmiş olması gerçeğini ortadan kaldırmaz. Sona eren sözleşmeler açık bir kanun hükmü gereği sona ermektedirler ve buna iflasın kaldırılması halinde yeniden geçerli olacaklarına dair bir istisna da getirilmemiştir. Bu nedenle iflasın açılması ile kanun gereği kendiliğinden sona eren sözleşmeler iflasın kaldırılması ile yeniden canlanmazlar. Zaten kanun koyucunun iflasın açılması ile bazı sözleşmelerin kendiliğinden sona ereceğini belirtmesinin nedeni bu sözleşmelerin arz ettiği özelliklerdir. Dikkat edilirse iflasın açılması ile sona eren sözleşmeler yoğun güvene dayalı sözleşmelerdir. Bu nedenle iflasın kaldırılmasından sonra taraflar sona eren sözleşmelerin devamını talep ediyor iseler yeniden sözleşme yapmak zorundadırlar.

II. İflasın Kaldırılmasının İflas İle Sona Ermeyen Sözleşmeler Üzerindeki Etkisi

1. İflas İle Sona Ermeyip Aynen iflasına Karar Verilen Sözleşmeler

Daha öncede belirtildiği gibi, iflas iki tarafa borç yükleyen sözleşmeleri ortadan kaldıran genel bir sona erme sebebi değildir⁵¹⁶. Yani, iflas hukuku kuralları, tarafların ifaya ilişkin talep haklarının iflasın açılmasıyla sona ermesini kural olarak gerektirmemektedir. Tersine, iflas idaresinin kararının beklenmesini ve ona göre hareket edilmesini gerektirmektedir. Bu nedenle de, sözleşmenin ifası bir süre engellenmekte ve askıya alınmaktadır⁵¹⁷. İflas idaresinin m. 198/I'e göre seçme hakkını⁵¹⁸ kullanıp aynen ifaya karar vermesiyle sözleşmenin içinde bulunduğu bu askı durumu sona ermektedir. İflas idaresinin aynen ifa kararı vermesinden sonra, iflas idaresi (masa) müflisin yerine sözleşmeye girer ve böylece sözleşmeden doğan

⁵¹⁵ Tercan, Sözleşme, s. 270.

⁵¹⁶ Bkz.; § 1, B 2, b.

⁵¹⁷ Tercan, Sözleşme, s. 32.

⁵¹⁸ Seçme hakkı kavramı konusunda bkz.; dn. 131.

bütün hak ve borçları üzerine alır ve müflis gibi sözleşme ile bağlanır⁵¹⁹. Sözleşme; bundan sonra artık iflas idaresi ve karşı taraf arasında devam eder.

İşte iflas idaresinin aynen ifa kararı vermesinden sonra iflasın kaldırılması halinde durum ne olacaktır. Yani, iflasın kaldırılması durumunda, iflas idaresinin aynen ifasına karar verdiği sözleşmeler tekrar eski müflis ile karşı taraf arasında geçerli olmaya devam edecek midir, yoksa karşı taraf ile eski müflis sözleşmenin devamını arzuluyorlarsa yeniden sözleşme mi yapmak zorunda kalacaklardır?

Bu soruların cevabına, hem iflas idaresinin vermiş olduğu aynen ifa kararının amacının ve niteliğinin, hem de iflasın kaldırılmasının yaratmış olduğu genel sonuçların birlikte değerlendirilmesiyle ulaşılabilir. Buna göre, belirtildiği gibi iflas idaresinin aynen ifa kararı vermiş olduğu sözleşmeler iflasın açılmasıyla son bulmayan sözleşmelerdir. Yani iflasın açılması ile bu sözleşmeler son bulmamakta iflas idaresinin vereceği karara kadar askıda kalmaktadırlar. İflas idaresinin de masanın menfaatleri gözeterek vermiş olduğu aynen ifa kararı ile birlikte bu sözleşmeler kaldıkları yerden (hangi aşamada bulunuyorlarsa) devam edeceklerdir. Bunun neticesinde sözleşmede olacak tek değişiklik müflisin yerini iflas idaresinin alacak olmasıdır. Özellikle iflas idaresinin, karşı tarafın istemi üzerine teminat vermesiyle birlikte karşı tarafın sözleşmeyi fesh yetkisi de bertaraf edileceğinden, artık sözleşmenin devamı açısından ortada herhangi bir sorun kalmayacaktır. İşte iflasın kaldırılması ile birlikte iflas idaresinin görevi son bulacak onun yerini iflasın kaldırılmasıyla tasarruf yetkisini yeniden kazanan eski müflis alacaktır. Yani, müflis, sözleşmeden doğan hakları kendi adına sürdürebilme yetkisini yeniden kazanacaktır⁵²⁰. Böylece iflas öncesi duruma geri dönecek, eski müflis ile karşı taraf arasında sözleşmenin devamı konusunda yeniden bir sözleşme yapılmasına gerek kalmayacaktır. Hatta ne karşı taraf ne eski müflis iflasın kaldırılması gerekçesiyle sözleşmeyi fesh edebileceklerdir. Bilakis iflasın kaldırılmasından sonra, eski müflis ile karşı tarafın sözleşme ile bağlılıkları devam ediyor olacaktır.

İflas idaresinin aynen ifa kararı vermesinden sonra iflas idaresinin sözleşmenin gereği olan ifanın bir kısmını gerçekleştirilmesi veya tamamen ifa etmesi durumunda ne olacaktır? Bu durumda, İflasın kaldırılmasından sonra, sözleşmeye

⁵¹⁹ Tercan, Sözleşme, s. 99.

⁵²⁰ Tercan, Sözleşme, s. 141.

iflas idaresinin bırakmış olduğu yerden devam edilmesi gerekir. Çünkü, iflas idaresinin, masanın kanuni temsilcisi sıfatıyla yapmış olduğu işlemler geçerli olmaya devam edecektir. Zaten iflas idaresi aynen ifa kararı verdikten sonra sözleşmenin gereklerini yapmakla mükelleftir; aksi takdirde sözleşmenin gereğini yapmaması dolayısıyla karşı taraf için bir tazminat hakkı doğacak bu da masanın aleyhine sonuçlar doğurabilecektir. Böylece eğer sözleşme iflas idaresi tarafından kısmen ifa edildikten sonra iflas kaldırılmış ise sözleşme kaldığı yerden karşı taraf ile eski müflis arasında devam edecektir. Eğer sözleşme tamamen ifa edilmiş ise ortada devamı gerektirecek bir sözleşme de kalmayacaktır.

2. İflas İle Sona Ermeyip Aynen İfanın Reddine Karar Verilen Sözleşmeler

İflas idaresinin seçme hakkı kapsamında, iflas idaresi sözleşmelerin aynen ifasına karar verebileceği gibi sözleşmelerin aynen ifa edilmesini reddedebilir. Aynen ifayı reddetme hakkı, iflas idaresine tanınmış olan seçme hakkının bir parçasıdır⁵²¹.

İflas idaresinin, iflas kaldırılıncaya kadar tasfiye için verdiği kararlar ve yaptığı işlemler, iflasın kaldırılmasından sonra da geçerli olduğundan, aynen ifanın reddi kararı etkisini iflasın kaldırılmasından sonra da devam ettirir. Yani, iflas idaresi, iflasın kaldırılmasına kadar geçen süre içinde aynen ifanın reddine karar vermiş ve bu karar karşı tarafa ulaşmışsa, iflasın kaldırılmasından sonra da taraflar, sözleşmenin aynen ifa edilmesini isteyemezler⁵²². Bu nedenle, ifanın reddedilmesinden sonra, tarafların eski haklarını yeniden kazanmaları mümkün değildir. İflasın kaldırılmasından sonra, taraflar sözleşmenin hala ifa edilmesini istiyorlarsa, yeniden sözleşme yapmaları gerekecektir⁵²³.

⁵²¹ Tercan, Sözleşme, s. 134.

⁵²² Tercan, Sözleşme, s. 141, 142.

⁵²³ Tercan, Sözleşme, s. 142.

J. İFLASIN KALDIRILMASININ ŞİRKETLERE ETKİSİ

I. Genel Olarak

İflasın kaldırılmasının şirketlere olan etkisini, şirketlerin tüzel kişiliğe sahip olup olmamasına göre incelemeye çalışacağız. Tüzel kişiliğe sahip olan gerek sermaye ve gerekse şahıs şirketleri için iflas bir infisah sebebidir. İflasın tüzel kişiliğe sahip şirketleri için genel bir infisah sebebi olduğu, kolektif şirketler için TTK. m. 185/I de, komandit şirketler için TTK. m. 267'de, anonim şirketler için TTK. m. 434/I/8'de, limidet şirketler için TTK. m. 549/I/4' de açıkça belirtilmiştir. Ancak tüzel kişiliğe sahip olan gerek sermaye şirketleri ve gerekse şahıs şirketleri, iflas etmelerine rağmen tüzel kişilikleri devam eder. Bu sebeple, tüzel kişilikleri devam eden bu şirketler, m. 182 hükmündeki koşulları yerine getirerek iflasın kaldırılmasını yetkili organları aracılığıyla talep edebilirler. Bu bağlamda tüm alacaklıların alacaklarının itfa edilmesi suretiyle veya bütün alacaklıların alacak taleplerini geri almasıyla yahut akdedilen konkordatonun tasdiki suretiyle iflas kaldırılabilir. Ancak, iflasın kaldırılmasının infisah eden sermaye ve şahıs şirketlerine olan etkisi farklı olmaktadır.

Burada biz iflasın kaldırılmasının, şirketlerin infisahi üzerindeki etkilerini ayrı ayrı incelemeye çalışacağız. İflasın kaldırılmasının sermaye ve şahıs şirketleri üzerindeki diğer sonuçları iflasın kaldırılmasının genel sonuçlarından bir farklılık göstermemektedir. Ayrıca Ticaret Kanunu Tasarısının konumuzla ilgili getirmiş olduğu yeni düzenlemelere de yeri geldiğinde değinilmeye çalışılacaktır.

II. Sermaye Şirketlerine Olan Etkisi

Sermaye şirketlerinin tüm karakteristik özelliklerini en belirgin şekilde gösteren ve TTK da hakkında en ayrıntılı düzenlemeler getirilmiş olan sermaye şirketi türü anonim şirkettir. Bu nedenle, ağırlıklı olarak iflasın kaldırılmasının anonim şirketler üzerindeki etkilerini inceleyeceğiz. İflasın kaldırılmasının anonim şirketler üzerindeki etkileri, kural olarak iflasın kaldırılmasının diğer sermaye şirketleri hakkında etkileri ile aynı özellikleri gösterecektir.

Anonim şirketler TTK. m. 434/I/8'e göre şirketin iflasına karar verilmiş olması halinde infisah ederler. Acaba iflasın kaldırılması durumunda infisah eden anonim şirket kendiliğinden devam eder mi?

Bu konuda doktrinde görüş birliği yoktur. Bir görüşe göre, iflasın kaldırılması kararı tüzel kişilerde, gerçek kişilerdeki gibi sonuç doğurmaz. İflasın kaldırılması kararı anonim şirketin iflastan önceki durumuna dönmesi sonucunu doğurmaz; şirket tasfiye halinde kalmaya devam eder, yalnız iflasın kaldırılması kararı, sadece tasfiyenin şekli üzerinde etkili olur ve şirket İflas hukuku kurallarına göre değil Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre tasfiye edilir⁵²⁴. Bu görüşe göre, anonim şirketin iflas kararı verilmesinden sonra devam etmesi mümkün değildir. Çünkü infisah eden bir anonim şirket, girdiği tasfiye aşamasından kendi iradesiyle geri dönemez⁵²⁵.

Diğer görüşe göre ise, iflasın kaldırılması kararı, tek başına şirketin iflastan önceki durumuna dönmesini sağlamaya yetmez; şirketin iflastan önceki duruma dönmesi için genel kurulun devam kararı vermesi gerekir⁵²⁶. Bu görüşe göre genel kurul devam kararı vermezse şirket tasfiye halinde kalır ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre tasfiyeye tabi tutulur (m. 139-450).

Bizim de katıldığımız üçüncü görüşe göre, iflasın kaldırılması kararı geriye etkili olarak sonuç doğuracağından, anonim şirketin infisahına neden olan iflas kararı, iflasın kaldırılmasının kesinleşmesi üzerine bütün sonuçları ile birlikte ortadan kalkar; böylece anonim şirketin iflastan önceki duruma dönmesi için bir genel kurul kararının bulunmasına gerek yoktur⁵²⁷. Bu sonuç Türk Ticaret Kanunu'nun 33'üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki düzenleme ile de uyum içindedir. Bu maddeye göre, "tescilin dayanağı hadise veya muameleler tamamen veya kısmen sona erer veya ortadan kalkarsa, sicildeki kayıt da tamamen veya kısmen silinir". Anonim şirket hakkındaki iflas kararı nasıl ticaret siciline bildirildiğinde (m. 166/II), ticaret sicil memuru kendiliğinden iflas kaydını düşüyor

⁵²⁴ **Henze**, E: Der Konkurs der Aktiengesellschaft nach schweizerischem Recht(Diss), Bern, 1923, s.131, 134, 135 (naklen, **Atalay**, Anonim, s. 232).

⁵²⁵ **Henze**, s. 136 (naklen, **Atalay**, Anonim, s. 232), Ayrıca bu konuda tartışmalar için, bkz, **Arslanlı**, Halil: Anonim Şirketler, IV-V, İstanbul 1960, s. 153-160, **Poroy**, R/**Tekinalp**, Ü/**Çamoğlu**, E.: Ortaklıklar Hukuku, C.II, İstanbul 1976, s. 152-158.

⁵²⁶ **Arslanlı**, s. 181, bu yönde Alman Hukukunda açık bir düzenleme vardır, bkz;. AktG 274/II/1.

⁵²⁷ **Kuru**, Konkordato, s. 522, dn. 35, **Pekcanitez**, Anonim, s. 91, 92, **Pekcanitez**, II, s. 931, **Atalay**, Anonim, s. 232.

ise iflasın kaldırılması kararı da aynı şekilde ticaret siciline bildirildiğinden (m. 182/II) ve ticaret sicil memurunca iflas kaydı kendiliğinden silineceğinden (TSN m. 50), sicildeki kaydın dayanağı olan kararın kalkması ve bu karara bağlı olarak anonim şirketin tasfiye halinde olduğunu belirten sicil kaydının da kendiliğinden sicilden silinmesi üzerine, anonim şirket iflastan önceki duruma dönecektir⁵²⁸. Anonim şirket şayet, iflas kararı verildiği sırada tasfiye aşamasında ise , iflasın kaldırılması kararı ile iflas kararından önceki duruma döneceğinden, tasfiye halinde kalmaya devam eder⁵²⁹. Bu durumda anonim şirketin tasfiyesi Türk Ticaret Kanunu hükümlerine (TTK. m. 439-450) göre yürütülür.

Bir diğer durumda, iflasın kaldırılması kararının anonim şirketin organlarını oluşturan kişiler üzerindeki etkisinin ne olacağıdır. Anonim şirket, iflasın kaldırılması kararı üzerine, iflas kararından önceki hukuki statüsüne tekrar kavuşacağından, anonim şirketin organlarını oluşturan yönetim kurulu üyeleri ve denetçilerin görevleri de aynen devam eder⁵³⁰. Yalnız iflas kararından sonra, iflasın kaldırılmasına kadarki dönem içinde yeni yönetim kurulu üyeleri ve denetçi atanması gerçekleşmiş ise bunların görevleri iflasın kaldırılmasında sonra da devam eder⁵³¹.

Türk Ticaret Kanunu Tasarısında, iflasın kaldırılması üzerine, iflas ile infisah eden şirketin durumunun ne olacağı açıklığa kavuşturularak bu belirsizlik giderilmeye çalışılmıştır. Tasarının anonim şirketlerin sona erme ve tasfiyesini düzenleyen onuncu bölümünün “Tasfiyeden Dönülmesi” başlıklı 548. maddenin ikinci fıkrasına “Şirket, iflasın açılmasıyla sona ermiş olmasına rağmen iflas kaldırılmışsa veya iflas, konkordatonun uygulanmasıyla sona ermişse şirket devam eder” hükmü getirilmiştir. Buna göre artık şirket, iflas ile sona ermiş bulunsa bile iflasın kaldırılması üzerine herhangi bir genel kurul kararı olmaksızın devam edebilecektir. Ancak maddenin yazım şeklinde bir hata vardır. Çünkü iflas, konkordatonun uygulanmasıyla sona ermeyip, konkordatonun tasdiki üzerine ticaret mahkemesinin iflasın kaldırılmasına karar vermesi üzerine sona ermektedir. Bu bağlamda iflas içi konkordatonun tasdik edilmiş olması zaten iflasın kaldırılması sonucunu doğuracağından yalnızca “iflas kaldırılmışsa” ifadesi tek başına yeterlidir.

⁵²⁸ **Kuru**, Konkordato, s. 522, dn. 35, **Atalay**, Anonim, s. 233.

⁵²⁹ **Atalay**, Anonim, s. 233.

⁵³⁰ **Atalay**, Anonim, s. 233.

⁵³¹ **Atalay**, Anonim, s. 233.

Anonim şirketler için belirtilen bu hususlar kural olarak diğer sermaye şirketleri için de geçerlidir.

III. Şahıs Şirketlerine Etkisi

İflasın kaldırılmasının şahıs şirketleri üzerindeki etkisini incelerken, şahıs şirketinin en belirgin özelliklerini taşıyan kolektif şirket üzerinden inceleme yapacağız. Aksi belirtilmedikçe burada anlatılanlar diğer şahıs şirketleri için de geçerlidir.

İflasın kaldırılmasının iflas kararı üzerine infisah eden şahıs şirketlerine etkisi hakkında, değişik görüşler mevcuttur.

Bir görüşe göre⁵³², kolektif şirketler, iflas, konkordato ile neticelenmiş olsa bile infisah ederler (TTK m. 185/I/1). Tasfiye sırasında şirketle alacaklılar arasında konkordato akdedilmiş olması şirketin infisahına mani değildir. Bu görüş taraftarları bu sonucu TTK. m. 185/I/1 in lafzından çıkarmaktadırlar. Şirketin iflasın kaldırılmasından sonra devam edebilmesi için bütün alacaklıların⁵³³ şirketin devamı konusunda rızasının alınması gerekir⁵³⁴. Hatta iflas sebebiyle şirketin infisahu keyfiyeti iflas memuru tarafından ticaret siciline tescil ettirilmeden evvel, mahkemece iflasın kalkmasına karar verilmiş olsa bile şirketin infisah etmesi gerekir. İflasın konkordatodan başka sebeplerle kaldırılması dahi bunun için bir önem taşımaz⁵³⁵.

Bu konudaki diğer görüşe göre ise⁵³⁶, konkordatonun tasdiki nedeniyle ortaklık hakkındaki iflas kaldırılmış ise ortaklık iflastan önceki duruma dönerek, infisaktan kurtulmalıdır. Kolektif ve komandit ortaklıklarda, ortaklığın iflası konkordato ile neticelense dahi, ortaklık infisah eder hükmü(TTK m.185/I), iflasın kaldırılmasını düzenleyen m. 182 hükmüne uygun olarak yorumlanmalıdır. İflas

⁵³² **Arslanlı**, Halil: Kolektif ve Komandit Şirketler, İstanbul 1960, s. 470, **Gürdoğan**, Burhan: Kolektif Şirketlerin ve Ortakların İflası, AÜHFD C.17 1960, S. 1-4, s.389-401, s.394.

⁵³³ Arslanlı sadece alacaklılardan söz ederken, Gürdoğan, konkordatoya muvafakat etmiş olsun veya olmasın bütün alacaklıların rızasının alınması gerektiği görüşündedir (**Gürdoğan**, Ortaklık, s. 394 dn. 12).

⁵³⁴ **Arslanlı**, Şirket, s. 376.

⁵³⁵ **Gürdoğan**, Ortaklık, s. 394.

⁵³⁶ **Karayalçın**, Yaşar: Şahıs Şirketleri, Ankara 1955, s.26-30, **Kuru**, Konkordato, s. 522 dn. 35, **Kuru**, Baki: Şahıs Şirketleri ve Ortaklarının İflası, Ankara 1963, s. 26-30, **Domanıç**, Hayri: Türk Ticaret Kanunu Şerhi, İstanbul 1988, C. I, s. 643, 644.

etmiş şirketin konkordatoya rağmen infisah etmesi, gerek iflasın kaldırılmasının, gerekse konkordatonun maksat ve hedeflerine uygun düşmez.

Bu konudaki bir diğer görüş ise⁵³⁷, iflasın kaldırılmasının amacı gözetildiğinde iflas ile infisah etmiş şirketin iflasın kaldırılması ile eski hale dönmesi gerektiği görüşü uygun ve isabetli gözükse de, TTK. m. 185/I'ın açık hükmü gereğince bu görüş pozitif dayanaktan yoksundur. Ancak iflas kalktıktan sonra ortaklığın infisah hali devam etmekle beraber, ortaklık yetkili kişilerce alınan bir karar ile devam ettirilebilir. Bunun için bütün alacaklıların rızasının alınmasına ihtiyaç yoktur.

Öncelikle iflasın konkordatonun mahkemede tasdiki nedeninden başka bir nedenle kaldırılmasında dahi şirketin infisah edeceği görüşüne katılmanın mümkün gözükmediğini belirtmek isteriz. Çünkü ilk olarak, iflasın konkordatodan başka sebeple kaldırılması durumunda dahi şirketin infisah edeceği görüşüne Ticaret Kanununda açık bir hüküm olmaması sebebiyle katılmak mümkün değildir. İkinci olarak, iflasın bütün alacaklıların taleplerini geri almaları veya bütün alacakların itfası sebebiyle kaldırılması halinde şirketin infisahını, iflasın ticaret siciline tescil edilmiş veya edilmemiş olması gibi tesadüfi bir kıstasa bağlamakta pek isabetli değildir. Çünkü iflas kararı verilince bu karar derhal ticaret sicili memurluğuna bildirilecek ve ticaret sicil memuru bunu re'sen sicile tescil edecektir. Halbuki, iflasın kaldırılması en erken alacakların kaydı için muayyen olan bir aylık müddetin bitiminden sonra istenir. Bu müddetin bitimine kadar, şirketin iflas ettiği ticaret siciline çoktan kaydedilmiş olacağından, iflasın ticaret siciline tescilinden evvel mahkemenin iflasın kaldırılmasına karar vermesinde maddi imkansızlık vardır⁵³⁸. Üçüncü olarak, müflis kollektif şirket temsilcilerinin bütün alacakları itfa etmelerinin veya bütün alacaklıların taleplerini geri almalarını sağlamalarının sebebi, şirketi iflastan kurtarmak ve şirket işlerine devam etmektir. İflasın kaldırılmasına rağmen, şirket infisaktan kurtarılamaz denirse, şirket temsilcilerinin ve ortaklarının, iflasın kaldırılmasını istemekte bir menfaatleri kalmayacak ve bu durum alacaklıların da zararına olacaktır. Zira, alacaklılar iflas tasfiyesi neticesinde alacaklarına ekseriya

⁵³⁷ Pekcanitez, II, s. 932.

⁵³⁸ Kuru, Şahıs Şirketleri, s. 26.

tam olarak kavuşamayacaklardır⁵³⁹. Dördüncü olarak, iflasın kaldırılması kararını alan ticaret sicili memurunun sicildeki iflas kaydını re'sen sileceğinden(TSN, m.50/II) dolayı şirket hiç iflas etmemiş gibi olacaktır⁵⁴⁰.

İflasın konkordatonun tasdiki suretiyle kaldırılması halinde şirketin eski haline dönüp dönemeyeceği meselesinin çözümü ise biraz daha zorluk içermektedir. Çünkü gerçekten TTK'nun 185. maddesinde çok açık bir hüküm vardır. Buna göre iflas konkordato ile neticelenmiş olsa bile şirket infisah eder. Ancak bu hüküm konkordatonun maksat ve hedefleriyle çelişmektedir. Çünkü konkordatodan maksat, borçlunun mallarını icra veya iflas gibi cebri yollarla tasfiye edilmekten kurtarmak, yeni sulh şartları içinde borçluyu serbest bırakmak, ona kendi teşebbüs ve çalışmalarıyla borçlarını ödemek imkanı vermektir⁵⁴¹. Özellikle Amerikan Hukuku'ndaki gelişmeler, küresel ekonomi ve sermayenin dolaşımı ile bağlantılı olarak tüm dünyada iflas kuralları, yeniden yapılandırma ve şirketleri mümkün olduğunca ayakta tutabilme görüşü ışığı altında değişikliğe uğramış ve Türk Kanun koyucusu da bundan ayrı kalamayarak iflas ve konkordato kurallarında önemli değişikliğe gitmiştir. Tüm bu değişikliklerin amacı şirketleri mümkün olduğunca ayakta tutmaktır. Çünkü bu şirketlerin ayakta kalması sadece kredi verenleri değil, iş yerleri, işçiler üretim alanlarında dahil genel olarak ülkenin makro ekonomik dengeleri ile alakalıdır⁵⁴². Bu nedenlerle TTK m. 185/1 in lafzına uygun olarak, iflas etmiş bir kollektif şirketin konkordatoya rağmen infisah ettiği kabul edildiği takdirde, infisahla şirketin ehliyeti sadece maksadına inhisar edeceğinden (TK m. 208,281), bazı istisnalar haricinde (TTK m. 232), şirket mevzuuna devam edemeyecek ve dolayısıyla da konkordato şartlarını yerine getiremeyerek, yine iflasa düşecektir⁵⁴³. Bu durum ise, ortakların icabında kendi servetlerini de ortaya koyarak konkordato teklif edip şirketi iflastan kurtarmak suretiyle işlerine devam etmek isterken, kanunun onların zorla şirketi tasfiye etmeye zorlaması, kanunun amacına uygun olamaz⁵⁴⁴. Kaldı ki, konkordato tasdik edilince iflas idaresi mahkemeden iflasın kaldırılmasını re'sen istemek zorundadır. İflasın kaldırılması kararı ticaret sicil memuruna

⁵³⁹ **Kuru**, Şahıs Şirketleri, s. 26.

⁵⁴⁰ **Kuru**, Şahıs Şirketleri, s. 26.

⁵⁴¹ **Domaniç**, s. 644.

⁵⁴² **Taşpınar**, Konkordato, s. 49, 50.

⁵⁴³ **Domaniç**, s. 644.

⁵⁴⁴ **Kuru**, Şahıs Şirketleri, s. 29.

bildirilerek, iflas kaydı re'sen silinecektir (TSN. m. 50/II). Bundan sonra ise, şirketin hiç iflas etmemiş gibi işlerine devam edebilmesi ve borçlarını konkordatodaki şartlara göre ödeyebilmesi gerekir⁵⁴⁵.

Ayrıca şirketin infisahının önlenmesi için konkordatoya muvafakat etmiş olsun veya olmasın bütün alacaklıların onayının alınmasına gerek olamaz⁵⁴⁶. İflas kalktıktan sonra şirketin münfesihi olmakta devam ettiği fikrinin kabulü halinde dahi, şirketi devam ettirmeye yetkili olan kişiler sadece şirket ortaklarıdır. Şirket alacaklılarının şirketin devamında herhangi bir söz sahibi olmalarını haklı gösterecek hiçbir neden yoktur⁵⁴⁷.

Sonuç olarak sayılan bu nedenler doğrultusunda, kanımızca da, iflasın kaldırılması şirketin infisahını önlemelidir. Ancak TTK' nun 185. maddesinin açık hükmü karşısında bu görüş pozitif dayanaktan yoksun kalmaktadır. O nedenle, iflasın kaldırılmasının ve konkordatonun amacına uygun bir şekilde, TTK m. 185 tekrar gözden geçirilip değiştirilmelidir. Söz konusu hüküm belirtildiği şekilde değiştirilinceye kadar, yukarıda Pekcanitez tarafından ileri sürülen görüş kanaatimizce de isabetlidir. Buna göre, iflas ile şirketin infisah ettiği kabul edilse bile en azından şirketin sadece ortaklar tarafından devamının sağlanabilmesi gerekir⁵⁴⁸.

Ticaret Kanunu Tasarısının 548. maddesinde Anonim şirketler için iflasın kaldırılmasının şirketin infisahını önlediği açık olarak belirtilmesine rağmen, mevcut Ticaret Kanunumuzun 185. maddesine karşılık gelen 243. maddesinde bir değişiklik yapılmamıştır. Bu durum Anonim şirketler için iflasın kaldırılmasının şirketin infisahını önlediği düzenlenmesine rağmen, bunun kolektif şirketler için düzenlenmeyerek TTK'nun 185. maddesinin bu anlamda korunması kanun sistematigi açısından bir eksikliktir.

⁵⁴⁵ Kuru, Şahıs Şirketleri, s. 29.

⁵⁴⁶ Kuru, Şahıs Şirketleri, s. 30.

⁵⁴⁷ Kuru, Şahıs Şirketleri, s. 30.

⁵⁴⁸ Pekcanitez, II, s. 932.

Ş7. İFLASIN KALDIRILMASININ, İFLASIN KAMU HUKUKU BAKIMINDAN SONUÇLARINA ETKİSİ

İflasın kamu hukuku bakımından doğurduğu sonuçlara yukarıda değinerek, özellikle ceza kanununun değişmesinden sonra oluşan sorunları tespit etmeye çalışmıştık. Buna göre, iflas halinin, iflasın kaldırılması ile son bulması durumunda itibarın iadesinin gerekip gerekmeyeceği; taksirli veya hileli iflas halinde, iflasın kaldırılmasının cezalandırmaya engel teşkil edip etmeyeceği cevaplanması gereken sorunlardandır.

Biz bu bölümde bu sorunlara değinerek bazı cevaplara ulaşmaya çalıştık. Bunu iflasın açılmasının kamu hukuku bakımından göstermiş olduğu özellikleri dikkate alarak ayrı ayrı incelemeyi uygun gördük. Buna göre, öncelikle adi iflas halinde, daha sonra ise taksirli ve hileli iflas halinde iflasın kaldırılmasının etkilerinin ne olacağı incelenecektir. Ayrıca iflasın kaldırılması nedenlerine göre farklılık arz eden durumlarda belirtilerek, bazı çözüm önerileri sunulacaktır.

A. ADİ İFLAS

Daha önce belirtildiği gibi⁵⁴⁹, İcra ve İflas Kanununun 310'uncu maddesinde kusurlu iflas halleri, 311'inci maddesinde de hileli iflas halleri düzenlenmiştir. Bu haller dışında ki ticaret mahkemesinin iflasa karar verdiği bütün hallerdeki iflas, başlangıçta adi iflastır⁵⁵⁰. Burada biz, iflasın kaldırılmasının adi iflas haline yapmış olduğu etki ve sonuçlara değineceğiz.

Adi iflas hali bir suç teşkil etmediği için, müflis cezalandırılmaz. Ancak adi iflas halinde, kişi müflis sıfatına haiz olur ve bu yüzden kamu hukuku bakımından bazı kısıtlamalara maruz kalır. Bu kısıtlamaların ortadan kalkması için m.314'e göre itibarın iadesinin istenmesi gereklidir. İflasın kaldırılması durumunda, itibarın iadesinin istenmesinin gerekip gerekmeyeceği konusunda ağırlıkta olan görüş⁵⁵¹; İflasın kaldırılmasının kendiliğinden itibarın iadesi sonucunu doğurmayacağı yönündedir. Bu görüşe göre, İflas kaldırılrsa bile itibarın iadesi için ayrıca mahkeme

⁵⁴⁹ Bkz., §1, B II, 2.

⁵⁵⁰ **Kuru**, IV, s. 3394

⁵⁵¹ **Ansay**, 1960, s. 311, **Berkin**, İflas, s. 600, **Üstündağ**, s.188, **Altay**, II, s. 1214

kararına ihtiyaç vardır⁵⁵². Adi iflasta hem iflasın kaldırılması, hem de itibarın iadesi için bütün alacaklıların alacaklarının itfa edildiğinin ispatı şartı arandığından, adi müflisin iflasın kaldırılması ile birlikte aynı mahkemeden itibarının iadesini de talep edebilmesi gerekir.

Ancak kanımızca iflasın kaldırılması ile müflisin, müflislik sıfatının sona erdiğini ve iflasın bütün sonuçları ile ortadan kalktığını kabul ettikten sonra hala iflas ile yasaklanan kamu haklarının iadesi için itibarın iadesinin istenmesinin şart koşulması bir çelişkidir. Çünkü adi müflis hakkında itibarın iadesini düzenleyen 314. maddeye göre, itibarın iadesi için her şeyden önce kişinin müflis sıfatına sahip olması gerekir. Oysa iflasın kaldırılması ile kişinin müflis sıfatı son bulmuştur. Hatta bu durum iflasın kaldırılması ile iflasın kapanması arasındaki temel farklılıktır. Diğer bir durumda, itibarın iadesi için gereken şartlardan birisi olan, adi müflisin masaya kabul edilmiş bütün alacaklıların alacaklarını itfa ettiğine dair makbuz veya vesika göstermesi şartı, zaten iflasın kaldırılmasının şartlarından birisidir. Bu nedenle de ayrıca itibarın iadesinin istenmesine gerek yoktur.

Ayrıca iflasın kaldırılmasının istenebileceği diğer haller olan bütün alacaklıların taleplerini geri almasında veya konkordatonun tasdik edilmesi durumunda ne olacaktır? Bu durumda ortada müflis hakkında açılmış bulunan iflasın kaldırılmış olmasına rağmen, müflisin itibarın iadesini isteyememesi gibi bir durum olacaktır. Mesela müflis bütün alacaklıların alacak taleplerini geri çekmesi konusunda anlaşarak iflasın kaldırılmasını sağlayacak, ancak itibarın iadesini isteyemeyecektir. Çünkü itibarın iadesi için masaya kabul edilmiş bütün alacaklıların alacaklarını itfa ettiğine dair vesika göstermesi gerekecektir ki bu mümkün değildir. Zaten müflis bunu yapabilse, iflasın kaldırılmasını bu nedenle isteyecektir. Aynı şekilde konkordatonun tasdiki suretiyle iflasın kaldırılmasında da durum aynıdır. Müflis alacaklılarla belli bir ödeme planına (vade veya tenzilat şeklinde olabilir) göre ödeme yapması konusunda anlaşarak konkordato akdederek iflasın kaldırılmasını sağlayacak, ancak bütün alacaklıların alacaklarının ödenmemesi sebebiyle itibarın iadesini sağlayamayacaktır. Müflis belki konkordatodaki şartlar altında tüm borçlarını 5 yıl içinde ödeyebilecektir. Bu durumda müflis, hakkında açılmış bulunan

⁵⁵² İsviçre Hukukunda da durum aynıdır. İflasın kaldırılması itibarın iadesine sadece bir mesned teşkil eder. (**Berkin**, İflas, s. 600, dn. 3)

iflasın kaldırılmış olmasına rağmen 5 yıl boyunca kamu haklarından yararlanamaması gibi bir durum ortaya çıkacaktır. Oysa ki iflasın kaldırılmasının düzenlenme amacı, iflas eden müflise belli şartlar altında hakkında açılmış bulunan iflası kaldırarak, müflislik sıfatını ortadan kaldırabilmesi için son bir şans verilmesidir. Böylece eski müflis hakkında açılmış bulunan iflası kaldırarak ticari itibarını da yeniden kazanabilecektir. Dolayısıyla belirtilen sakıncalar sebebiyle, adi iflas halinde, iflasın kaldırılmasından sonra ayrıca itibarın istenmesine gerek olmaması gerekir.

B. TAKSİRALTI VE HİLELİ İFLAS

Adi iflasın suç teşkil etmemesine rağmen, taksiratlı ve hileli iflas suç teşkil etmektedir. Taksiratlı ve hileli iflas suçunun şartlarına ve özellikle değişen Ceza Kanununun taksiratlı ve hileli iflas suçuna olan etkilerine yukarıda kısaca değinmeğe çalışmış⁵⁵³. Burada ise iflasın kaldırılmasının cezalandırmaya engel olup olmayacağı ile iflasın kaldırılması halinde itibarın iadesinin istenmesinin gerekip gerekmeyeceği konuları üzerinde duracağız.

I. İflasın Kaldırılmasının Cezalandırmaya Engel Olup Olamayacağı

1. Bütün Alacaklıların Taleplerini Geri Alması Veya Bütün Alacakların İtfa Edilmesi Nedeniyle İflasın Kaldırılmasının, Cezalandırmaya Engel Olup Olamayacağı

Taksiratlı ve hileli iflas suçundan dolayı cezalandırılabilmenin objektif şartı, bir iflas kararının verilerek iflasın açılmış ve iflas kararının kesinleşmiş olmasıdır. Bu nedenle, iflas kararının sonradan m.182 uyarınca kaldırılmış olması iflasın evvelce kanununa uygun bir şekilde açılmış olduğu gerçeğini değiştirmez. O halde, iflas sebebiyle bir cezalandırma gerekiyorsa, iflasın kaldırılmasından sonra bu gereğin artık düştüğü yolunda sonuç çıkarılamaz⁵⁵⁴.

⁵⁵³ Bkz., § 1, B II, 3, 4.

⁵⁵⁴ **Kuru**, Konkordato, s. 369, **Kuru/Aslan/Ramazan**, İcra ve İflas, s. 673, **Olgaç**, Senai: İcra-iflas, C.2, Ankara 1978, s. 2047, **Erem**, Faruk: Türk Ceza Hukuku, C. I, Genel Hükümler, Ankara 1984, s. 1157-1159; **Gürdoğan**, İflas, s. 71, **Uyar**, Talih: "Taksiratlı ve Hileli İflas Suçu", AD., 1976, Y. 67, S.1-4, s.146-153, s. 147, **Muşul**, s. 51, **Yılmaz**, Ejder: "İflasın Kamu Hukuku Bakımından Sonuçları ve Müflisin Saygınlığını Yeniden Kazanabilmesi", TNBHD, 1976, S.9-10, s.53-56, s.73-76, s. 77,

Kaldı ki, iflasın kaldırılması durumunda dahi alacaklılar için bir takım zararların doğmuş olması mümkündür. Zaten taksiratlı ve hileli iflasın suç olarak kabulünün temel nedenlerinden birisi de, kredi düzenini korumaktır. Çünkü iflasın kötü sonuçları sadece müflis bakımından doğmamakta, bunun yanında müflise kredi verenler ile müflisin işletmesinde çalışan işçiler bakımından, dolayısıyla tüm makro ekonomik dengeler açısından zararlı sonuçları doğmaktadır. Bu nedenle kanunkoyucu, taksirli veya kasıtlı hareketler neticesinde iflasa neden olmayı bir suç olarak kabul etmiştir.

İflasın kaldırılması halinde, failin cezalandırılmasının artık mümkün olup olamayacağı sorusu İsviçre hukukunda uzun süre tartışılmıştır. Ancak bugün İsviçre de hakim olan görüş, iflasın açılması kanuna uygun bir şekilde gerçekleştiği takdirde, iflasın sonradan kaldırılmasının müflis veya üçüncü şahsın cezalandırılmasında artık herhangi bir etkiye sahip olamayacağı yönündedir⁵⁵⁵.

Ancak, İsviçre Ceza Kanununda yapılan 1995 revizyonu ile m. 171 uyarınca, iflasın kaldırılması halinde ceza tatbikinden sarfinazar edilebilmesi mümkün olabilecektir.

“İflasın Kaldırılması” başlığını taşıyan İCK. M.171 uyarınca;

“1. iflas kaldırıldığı takdirde, yetkili makam cezai tatbikat, mahkemeye sevk veya cezalandırmadan sarfinazar edebilir.

2. Bir adli konkordato akdedilmişse ise, borçlu veya m. 163/2 ve m.164/2 anlamında üçüncü şahıs bir özel ekonomik gayret gösterdiği ve böylelikle onun gerçekleştirilmesini kolaylaştırdığı takdirde, fıkra 1 ancak o zaman uygulanabilir”

Buna göre, eğer iflas konkordatonun akdedilmesi sebebi dışında kaldırılır ise cezalandırmadan sarfinazar edilebilir. Ancak akdedilen adli konkordato sebebiyle iflasın kaldırılması tek başına cezalandırmadan sarfinazar edilebilmesi için yeterli olmayıp, failin ayrıca ekonomik açıdan özel bir gayret göstererek konkordatonun gerçekleşmesini kolaylaştırmış olması da gerekmektedir⁵⁵⁶. Bizce de, bizim ceza kanunumuza da iflasın kaldırılması halinde ceza tatbikinden sarfinazar edilebilmeyi mümkün kılan bir düzenlemenin konulması uygun olur. Ancak şu an için böyle bir

Üstündağ ise, aksi fikirde olup, bir kimsenin taksiratlı veya hileli müflis olarak cezalandırılabilmesi için iflasın kaldırılmamış olmasının da gerekli olduğunu ifade etmektedir (Üstündağ, s. 197).

⁵⁵⁵ Muşul, s. 51.

⁵⁵⁶ Muşul, s. 13.

düzenlemenin olmaması sebebiyle, iflasın kaldırılması cezalandırmaya bir engel teşkil etmemektedir. Bununla birlikte, mahkemelerin, en azından değerlendirmelerinde müflisin iflasın kaldırılması için göstermiş olduğu gayreti dikkate almaları doğru olur kanısındayız.

2. Konkordatonun Tasdiki Suretiyle İflasın Kaldırılmasının Cezalandırmaya Engel Olup Olamayacağı

4949 sayılı Kanun değişikliğinden önce konkordatonun tasdik edilebilmesi için gereken şartlardan biri de borçlunun dürüst olmasıydı. Taksiratlı veya hileli iflas hallerinin varlığı, müflisin dürüst olmadığını, konkordato akdetmeye layık bulunmadığını ifade ettiği için bu durum bir sorun teşkil etmekteydi. Çünkü müflisin, dürüst bulunarak konkordatosu tasdik edildikten sonra taksiratlı veya hileli iflas suçunu işlemiş olduğu gerekçesiyle cezaya mahkum edilmesi bir çelişki yaratabilmekteydi. Nitekim Yargıtay'da eski tarihli bir kararında isabetli olarak; iflasın akdedilen konkordatonun tasdiki sebebiyle kaldırılmış olması halinde, ceza mahkemesinin iflasın hileli olduğu konusunda ileri sürülen sebepleri bu açıdan da değerlendirmesi gerektiğine hükmetmişti⁵⁵⁷. Doktrinde de, konkordatonun tasdiki nedeniyle iflasın kaldırılması durumunda, müflisin taksirli veya hileli iflas suçundan cezalandırılabilmesi kabul edilmiştir⁵⁵⁸.

İcra ve İflas Kanununun 4949 sayılı kanunla değişmesinden sonra konkordatonun tasdiki şartlarından dürüstlük koşulu kaldırılmıştır⁵⁵⁹. Bu nedenle

⁵⁵⁷ "...Cezai takibat vukuunda iflasın niteliği, yani normal, taksiratlı veya hileli olup olmadığı ceza mahkemesince tayin ve takdir edilirken dayanan sebepler iflas kararından önceki haller olduğuna göre, iflastan sonra vuku bulan bir konkordato üzerine iflasın kaldırılmasına dair hukuk mahkemesince, yine iflastan önceki hallerle dayandırılan ceza mahkemesince birlikte göz önünde bulundurulurken incelemeye bağlı tutulması gerekir. Bu itibarla dava konusunu teşkil eden işte iflasın kaldırılmasına dair verilen ...sayılı karar aynı zamanda müflislerin alacaklıları ızzar kasdı ile hareket ettiğine dair bir delil mevcut olmadığı sebebine dahi dayandığına göre, iflasın hileli olduğu konusunda sebeplerin bu bakımdan incelenmesi zorunluluğu doğmuştur... iflasın kaldırılmasına dair...sayılı kararda aynı zamanda dayanan ve niteliği itibarıyla iflas kararına tekaddüm ederek iflasın hileli olmadığını tazammum eden sebebin dayandığı iflas kararından önceki hallerle bilirkişilerin sözü geçen raporlarında ileri sürülüp iflasın hileli olduğunu gösteren haller birlikte göz önünde bulundurulurken ...karar verilmesi gereğinden zuhul olunarak, noksan soruşturma ile mahkumiyet hükmü kurulması, Bozmayı gerektirmiş..." (6. CD. 3.10.1968, 4100/5102; **Üstündağ**, Saim/ **Alangoya**, Yavuz: Son Değişikliklere Göre Açıklamalı İcra ve İflas Kanunu, İstanbul 1993, s. 243).

⁵⁵⁸ **Kuru**, Konkordato, s. 369, dn. 6, s. 465 ve s. 520, dn. 27.

⁵⁵⁹ İsviçrede, borçlunun dürüst olması şartının, soyut ve sınırları belirsiz bir kavram olduğu, konkordatonun tasdiki sürecinde bunun tespitinin son derece güç olduğu, bu nedenle, borçlunun konkordatoya kişisel olarak liyakati yerine onun işletmesinin iyiliştirilmeye layık olup olmadığının esas alınmasının daha doğru olacağı gerekçeleriyle, İsviçre İcra ve İflas Kanunu'nun 306. maddesinin

konkordatonun tasdiki nedeniyle iflas kaldırılmış olsa bile müflisin taksirli veya hileli iflastan cezalandırılması artık eskiye nazaran daha kolay savunulabilir. Ancak kanımızca, iflasın kaldırılmasının tüm hallerinde, İsviçre düzenlemesinde olduğu gibi ceza tatbikinden sarfinazar edilebilmesini mümkün kılan bir düzenleme yapılmalıdır. Bu iflasın kaldırılmasının amacına daha uygundur.

II. İflasın Kaldırılmasının İtibarın İadesine Etkisi

İflas, tasfiyenin tamamlanmasından sonra, müflisin müflislik sıfatı devam eder. Müflis sıfatının varlığı ise, kamu hukukuna ilişkin bir takım yasaklar doğurur. Müflisin yapamayacağı işlerin neler olduğu çeşitli kanunlarda gösterilmiştir. Bu kısıtlamaların ortadan kaldırılabilmesi için itibarın iadesi gereklidir (m.312,313,314).

Acaba iflasın kaldırılması durumunda müflisin, iflas ile kısıtlanan kamu hukukuna ilişkin bu yasaklamaları ortadan kaldırabilmesi için itibarın iadesi yoluna başvurması zorunlu mudur? Bu konuda doktrinde hakim olan görüş; iflasın kaldırılmış olmasının, iflasın açılmamış sayılmasını gerektirmemesi sebebiyle, iflasın kapatılmasında olduğu gibi, müflisin itibarın yerine getirilmesini mahkemeden istemesi gerektiği yönündedir⁵⁶⁰. Bu durumda müflisin taksiratlı veya hileli iflas

eski metninde bulunan, alacaklılar tarafından kabul edilen konkordatonun, tasdiğe yetkili makamca, ancak borçlunun alacaklılarının zararına olarak dürüstlük haricinde ve pek büyük bir hiffetle hiçbir işlemde bulunmamış olması kaydıyla tasdikinin mümkün olabileceğine ilişkin hüküm; yeni metinde, tasdiğe yetkili makamın, borçlunun alacaklılarının zararına olarak dürüstlük haricinde ve pek büyük bir hiffetle işlemlere girişmiş olması halinde, konkordatonun tasdikinin reddedileceğine işeret edilerek ret zorunluluğu kaldırılmıştır (**Tanrıver**, Süha: “Konkordatonun Tasdiki Şartı Olarak Dürüstlük Koşulu”, Banka ve Ticaret Dergisi, S. 1994/4, s. s. 65-73, s. 67). Belirtildiği gibi, 4949 sayılı yasa ile konkordatonun tasdiki koşullarından dürüstlük şartı kaldırılmıştır. Hatta madde gerekçesinde bu açıklıkla vurgulanmıştır. Ancak doktrinde, m. 286 hükmünde bulunan “projenin alacaklıları zarara sokma kastından ari olup olmaması” ibaresinin çıkartılmaması sebebiyle, genel çerçevede, kusur araştırması temeline dayalı olarak, daha dar kapsamda da olsa, borçlunun dürüstlüğünün, mühlet verilmesi aşamasında, hala yasal bir koşul olarak aranması gerektiğine, üstü örtülü bir biçimde de olsa işaret edildiği belirtilmektedir(**Tanrıver**, Süha: “4949 Sayılı İcra ve İflas Kanununun’da Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Adi Konkordato İle İlgili Hükümlerde Getirmiş Olduğu Değişikliklerin Tespiti ve Değerlendirilmesi”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 2004/51, s. 67-80, s.68, **Atalay**, Oğuz: “Konkordato Hukukunda Değişiklikler”, 20.12.2003 tarihinde Abant’ta düzenlenen İcra ve İflas Konusunda Yeni Düzenlemeler Konulu Konferans Notları www.tbb.org.tr/türkçe/konferans/abant/konkordato.s.1, **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin/Özekes**, s. 386). Hatta borçlunun iyiniyetinden şüphe edilmesini gerektiren bir halin varlığının, tasarruf yetkisinin ve özellikle mühletin kaldırılması nedeni olarak, mehz Kanun’dan farklılaşarak, bizde hala muhafaza edilmesi ve konkordato bağlamında, dürüstlüğün bir anlamda genel yaptırımı olan konkordatonun feshine ilişkin yasal düzenlemede (m. 308) herhangi bir değişiklik yapılmamış bulunması, konkordatoda dürüstlüğün korunmasını baz olan bir suçun ihdası (m. 334) ve varlığını koruması, borçlunun dürüstlüğünün, konkordato prosedürünün bütününde hala etkili olduğunun göstergelerini oluşturmaktadır (**Tanrıver**, Değişiklik, s. 71, 72).

⁵⁶⁰ **Üstündağ**, s. 201, **Ansay**, 1960, s. 311, **Berkin**, İflas, s. 591, **Muşul**, s. 132.

halinde öncelikle cezasının infaz edilmiş olması gerekir. Ancak bu durumda itibarın iadesi otomatik olarak gelmemekte bunun için ayrıca İcra ve İflas Kanunu'ndaki özel şartları da taşıması gerekmektedir.

Fakat 5234 sayılı Yeni Ceza Kanununun 2004 yılında kabulü ile sorun yeni bir boyut kazanmıştır. Çünkü Yeni Ceza Kanununun 53. maddesi ile itibarın iadesi kurumu kaldırılmıştır. Buna göre artık kişinin hak yoksunluklarının en geç cezanın infazının tamamlanması aşamasına kadar devam etmesi öngörülmüştür. Yani, cezanın infazının bitmesi ile hak yoksunlukları kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Eğer kişinin hak yoksunluklarına devam etmesi isteniyorsa o zaman bunun için ayrıca hüküm verilecektir. Bu durumda akla şöyle bir soru gelebilir; acaba İcra İflas Kanunu'nun itibarın yerine gelmesi başlıklı 312; 313; 314. maddeleriyle Yeni Ceza Kanununun 53. maddesi arasındaki ilişki nasıl olacaktır? Yani, müflisin özellikle hileli ve taksirli iflas da, mahrum olduğu hak yoksunluklarını yeniden kazanabilmesi için İcra ve İflas Kanunu'ndaki şartları ayrıca taşıması gerekir mi yoksa yalnızca cezanın infazının bitimiyle kişi mahrum olduğu hak yoksunluklarını kendiliğinden kazanır mı?

Bize göre bu durumda; müflis taksirli veya hileli iflas halinde mahkum olduğu cezaların infazından sonra, Ceza Kanununun özel kanunlar ile olan ilişkisini anlatan 4. maddesi gereğince, YTCK 53. maddesinin uygulanması gerekir. Böylece kişi hileli ve taksirli iflas durumunda, cezasının infazının bitimiyle beraber başkaca hiçbir merasime gerek kalmaksızın mahrum olduğu hak yoksunluklarını yeniden kazanır. Ancak belirtmek isteriz ki, İİK' nun da ki "itibarın iadesi müessesesi", yeni ceza kanunundaki, güvenlik tedbirlerinden olan "belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılmaktan" başka bir şeydir. İtibarın iadesi müessesesi daha geniş bir kavram olup, ticari itibar ile ekonomik ve sosyal yaşantıdaki saygınlığın kazanımı anlamındadır. M.312 ve m.313' e bakıldığında da bu görülecektir. Çünkü müflisin itibarının yerine gelmesi için yalnızca cezasının infazının bitimi değil aynı zamanda iflas masasına kabul edilmiş bütün alacaklıların tamamen itfa edilmiş olması ve bu hususun ispatlanmış olması şartının aranıyor olması, itibarın iadesi müessesinin iflas eden müflisin ticari yaşamdaki saygınlığının yeniden kazanmasında rol oynayan bir müessese olduğunun delilidir. Bu itibarla; özellikle taksirli veya hileli iflas halinde müflis, cezanın infazı ile YTCK. m. 53 gereğince yoksun olduğu hakları yeniden

kazanabilecek, ancak müflisin ticari yaşamda ki saygınlığını yeniden kazanabilmesi İİK' da öngörülen itibarın iadesi kurumu ile sağlanabilecektir.

Ancak iflasın kaldırılmasında özellikle bütün alacakların itfası suretiyle iflasın kaldırılmasında ne olacaktır? Çünkü bu durumda, müflis İİK'nun da, itibarın iadesi için aranan şart olan, bütün alacakların tamamen itfası ile bunun ispatı şartını zaten taşıyor olacaktır. Kaldı ki, artık cezanın infazı ile birlikte hak yoksunluklarını da kendiliğinden kazanabilecektir. Dolayısıyla İİK' nun da ki itibarın iadesi kurumu gereksiz bir formaliteden ibaret duruma düşecektir. Sonuç olarak, artık hak yoksunluklarının cezanın infazı ile kendiliğinden geliyor olması sebebiyle, İİK' nun da bulunan itibarın iadesi kurumunun yeniden düzenlenmesi gerekir. Özellikle, belirttiğimiz gibi, bütün alacaklıların itfası suretiyle iflasın kaldırılmasında durum çok daha karmaşık hale gelmektedir. Çünkü kişi bütün alacaklarını itfa ederek hakkında açılmış bulunan iflasın kaldırmış bulunmaktadır. Belki diğer iflasın kaldırılması nedenlerinde bir anlam taşıyabilir ki o da zor gözükmemektedir. Çünkü bütün alacaklıların iflasın kaldırılmasına gösterdikleri rıza müflise verdikleri kredinin ve güvenin göstergesi olarak kabul edilebilir.

Saydığımız bu nedenlerle ceza kanunu ile icra ve iflas kanunu arasındaki koordinasyonun yeniden sağlanması gerekir.

SONUÇ

İflas, ticaret mahkemesince iflasına karar verilen bir borçlunun, haczi caiz bütün malvarlığının cebri icra yolu ile paraya çevrilip, bundan bilinen bütün alacaklıların tatmin edilmesini sağlayan toplu bir cebri icra yoludur. Ticaret mahkemesinin iflas kararı vermesi ile borçlu hakkında iflas açılmış olur. İflas kararının verilmesinden sonra iflas davasından feragat geçersizdir. Bunun gibi davacının, davasını geri alması ile veya davacının alacağının ödenmesi ile iflas hali son bulmaz. İflasa karar verilmesinden sonra iflas hali ancak iflasın kaldırılması prosedürü ile yahut tasfiyenin tamamlanıp, iflasın kapanması kararı verilmesi ile son bulabilir.

İflasın kaldırılması İcra ve İflas Kanununun 182. maddesinde düzenlenmiştir. İcra ve İflas Kanunu'nun 182. maddesi "İflas Yoluyla Takip" başlıklı altıncı babının "İflasın Kaldırılması" üst başlığı ile beş numaralı kısmında yer almaktadır. Ancak iflasın kaldırılması, iflasın bütün hüküm ve neticelerini ortadan kaldırması sebebiyle, iflasın hukuki neticelerine ve tasfiyesine ilişkin hükümlerden sonraya alınması kanunun sistematigi açısından daha uygun olur.

İflasın kaldırılması ne müflisle alacaklılar arasında yapılmış bir sözleşme ne de yalnızca bir mahkeme hükmüdür. İflasın kaldırılması, müflis borçluya iflasın neticelerinden kurtulmasına olanak tanıyan bir yol, bir iflas hukuku kurumu ve borçluya tanınan bir hukuki imkandır. İflasın kaldırılması istemi üzerine verilen karar ise usuli inşai bir karaktere sahiptir.

İflasın kaldırılması m. 182 hükmüne göre üç durumda mümkündür. Bunlardan ilki, bütün alacaklıların taleplerini geri alması, ikincisi bütün alacakların itfa edilmesi, üçüncüsü ise akdolanun konkordatonun tasdikidir. Bu üç durumun varlığı halinde iflasın açılmasına karar veren mahkeme iflasın kaldırılmasına karar verir.

M.182'de geçen talep; ne bir iflas talebi ne bir alacak talebi ne de yalnızca masaya kayıt talebidir. Bu talep yalnızca tasfiye sürecinin vaktinden önce son bulmasına yönelik bir taleptir. Bu çerçevede, iflasın kaldırılması için gerekli olan bu geri alma beyanı da, alacaklarını masaya kaydetmiş iflas alacaklılarının teker teker

iflas tasfiyesinin vaktinden önce kaldırılmasına verdikleri onaydan başka bir şey değildir. Bu şekilde iflas alacaklıları, iflasın açılması ile oluşmuş olan tasfiye sürecine katılma haklarından özellikle iflas masasının yönetilmesi, değerlendirilmesi ve iflas masasında bulunan malların tasfiye satış bedelinden alacaklarını iflas hukuku kurallarına göre alma hakkından vazgeçmektedirler.

İflasın kaldırılmasındaki, bütün alacaklılar, alacaklarını masaya yazdırmış olan iflas alacaklılarıdır. Alacağını masaya sonradan yazdıran alacaklının da talebinin geri alınmasının sağlanması veya bu alacağında ödenmesi gerekir. Ancak iflasın kaldırılmasındaki, bütün alacaklılar, her şeyden önce, sıra cetveline kabul edilmiş olan alacaklılardır. Sıra cetveline kabul edilmeyen alacaklı, süresi içinde sıra cetveline itiraz davası açmamış veya süresi içinde açmış olduğu sıra cetveline itiraz davası reddedilmiş ise iflasın kaldırılması için rızasına (talebini geri almasına) gerek yoktur.

İflasın kaldırılmasının istenebileceği bir diğer durum ise bütün alacakların itfa edilmiş olması halidir. Ancak bütün alacaklıların taleplerini geri alması hali ile bütün alacakların itfa edilmesi durumunu birbirinden tamamen bağımsızmış gibi anlamamak gerekir. Bazı alacakların alacak taleplerini geri almış ve diğer alacaklıların itfa edilmiş olması halinde de, müflis iflasın kaldırılmasını talep edebilir. Bütün alacakların itfası suretiyle iflasın kaldırılmasında müflisin iflas etmesi ile birlikte tasarruf yetkisi kısıtlandığından bu itfanın kim tarafından gerçekleştirileceği bir sorundur. Müflis, bütün alacakların itfa edilmesi suretiyle iflasın kaldırılmasını istediği zaman, bu ödemelerin mutlaka masanın menfaatlerini gözetmekle yükümlü olan iflas idaresinin gözetim ve denetimi altında yapılması, şayet iflas idaresi henüz oluşturulmamış ise, bunun iflas dairesinin denetimi altında yapılması gerekir. Ayrıca bu itfa üçüncü kişiler tarafından da yapılabilir yahut alacaklıların müflisi borçlarından ibra etmeleri suretiyle gerçekleşebilir.

İflasın kaldırılmasının istenebileceği bir diğer durum ise akdedilen konkordatonun tasdikidir. İflasın kaldırılmasını sağlayacak olan konkordato, mahkeme içi konkordatodur. Borçlunun alacaklılarla mahkeme dışı (özel) konkordato akdetmesi iflasın kaldırılmasını gerektirmez. Özel konkordato akdeden borçlu da, iflasın kaldırılmasını ancak bütün alacaklıların taleplerini geri almış

olması veya bütün alacakların itfası suretiyle iflasın kaldırılmasını sağlayabilir. Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda da iflasın kaldırılması sağlanabilir.

Konkordatonun bir alacaklı için feshi konkordato sebebiyle m. 182'ye göre kaldırılan iflas halinin, kendiliğinden geri dönmesi sonucunu doğurmaz. Yalnızca müflis, kendisi hakkında konkordato feshedilen alacaklıya karşı konkordato öncesi miktarla ve şartlarla sorumlu olması esasına geri dönülür. Aynı şekilde bütün alacaklılar için konkordatonun feshi halinde de iflas hali kendiliğinden geri gelmez. Bunun için mutlaka mahkemenin iflas kararı vermesi gerekir.

İflasın kaldırılmasını bütün alacaklıların taleplerini geri almış veya bütün alacakların itfa edilmiş olması durumunda müflis, konkordatonun tasdik edilmesi durumunda iflas idaresi ister.

İflasın kaldırılması, iflas takibinin her safhasında ileri sürülemez. 182. maddenin ikinci fıkrasına göre, iflasın kaldırılmasına alacak hakkındaki taleplerin kaydı için muayyen müddetin bitmesinden, iflasın kapanmasına kadar verilebilir.

İflasın kaldırılmasının istenebileceği görevli mahkeme, iflasa karar veren ticaret mahkemesidir. Yetkili mahkemede borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yer mahkemesidir. İflas kararından sonra müflisin ikametgahının yahut borçlu ticari şirket ise şirketin muamele merkezinin değişmesi yetkili mahkemenin değişmesini gerektirmez. İflasın kaldırılmasına bakan mahkemenin yetkisinin kamu düzenine ilişkin ve kesin olması sebebiyle taraflar yetki sözleşmesi ile yetkilki mahkemeyi değiştiremezler.

İflasın kaldırılması, çekişmenin (ihtilafın) olmaması yani maddi hukuka ilişkin bir uyuşmazlığın olmaması ve ileri sürülebilecek bir subjektif hakkın bulunmaması sebebiyle bir çekişmesiz yargı işidir. Ticaret Mahkemesinin iflasın kaldırılması talebi hakkındaki incelemesi şekli niteliktedir. Mahkeme, yalnızca iflasın kaldırılması şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğini tespit etmek ve ona göre karar vermekle yükümlüdür. Bu nedenle iflasın kaldırılmasında, basit yargılama usulü uygulama alanı bulur.

Müflis, bütün alacaklıların taleplerini geri aldıklarını kanunundaki terim ile bir beyanname ile ispat etmelidir (m. 182/I). Buradaki beyannameden maksat yazılı bir belgedir. Bütün alacaklıların taleplerini tek (aynı) belge (beyanname) ile geri

almalarına gerek yoktur. Aynı ayrı imzalanmış olan belgelerle, hatta iflasın kaldırılmasını inceleyen ticaret mahkemesinde geri alma beyanının tutanağa geçirilerek altının imzalatılması suretiyle de bu ispat gerçekleştirilebilir. Bu beyannamedeki geri alma bildiriminin kayıtsız şartsız olması gerekir. Aksi takdirde mahkemenin müflise bunu bildirmesi ve şartsız yeni bir geri alma beyanı (yazısı) getirmesi için müflise uygun bir süre vermesi gerekir. Bir diğer durum da iflasın kaldırılmasına gösterilen rızanın, alacaklılar toplantısında alınmasında herhangi bir engel yoktur.

İflasın kaldırılması kararları temyiz edilebilir. Temyiz süresi on gündür. Bu temyiz süresinin, iflasın kaldırılması kararının (temyiz eden) alacaklıya tebliğ edildiği tarihten itibaren işlemeye başlaması gerekir. İflasın kaldırılması talebinin kabulü halinde, iflasın kaldırılması kararı, nihai bir karar olduğundan, bunda hukuki yararı olan alacaklılar tarafından temyiz edilebilir. İflasın kaldırılması talebinin reddine karşı temyiz yoluna hukuki yararı olan başvuru sahibi müflis başvurabilir. Konkordatonun tasdiki sebebiyle iflasın kaldırılmasının istenmesi halinde iflasın kaldırılmasının reddedilme ihtimali son derece düşüktür. Eğer reddedilmiş ise; bu durumda iflasın kaldırılması talebini iflas idaresi yapacağından, iflasın kaldırılması talebinin reddine karşı da iflas idaresinin temyiz yoluna başvurması gerekir.

İflasın kaldırılması talebi hakkında verilen ilk derece mahkemesi kararlarının temyizen incelenmesi üzerine Yargıtay 19. Hukuk Dairesince alınacak olan onama veya bozma kararına karşı, müflis, alacaklılar veya konkordatonun tasdiki nedeniyle iflasın kaldırılması isteminin reddi halinde iflas idaresi, karar düzeltme talebinde bulunabilirler. Karar düzeltme süresi onbeş gündür. iflasın kaldırılması talebine alacaklılar tarafından itiraz edilmesi üzerine niteliği itibariyle çekişmesiz yargı işi olan faaliyet, çekişmeli yargı işine dönüşeceğiinden, iflasın kaldırılması ile ilgili olarak mahkemece verilen kararlar maddi anlamda kesin hüküm oluşturacak, böylece bu kararlar aleyhine koşulları oluşmuşsa yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilebilecektir.

Bölge adliye mahkemelerinin kurulmasından sonra iflasın kaldırılması kararlarına karşı istinaf yoluna gidilebilecektir. İstinaf yoluna başvurma süresi, iflasın kaldırılması kararının tebliğinden itibaren 10 gündür. Bölge adliye

mahkemesinin iflasın kaldırılmasına ilişkin bu kararı da temyiz edilebilir. Temyiz süresi kararın tebliğinden itibaren 10 gündür.

İflasın kaldırılması kararı, iflas kararının ilanı usulüne göre yapılır. İflasın kaldırıldığı hakkındaki bildirim alan Ticaret sicil memuru, iflası gösteren kaydı, ticaret sicilinden re'sen siler.

İflasın kaldırılmasıyla müflis, iflasın açılması ile kaybetmiş olduğu tasarruf yetkisini yeniden kazanır. İflasın açılmasından sonra müflisin yapmış olduğu tasarruf işlemleri hükümsüzdür. Ancak iflasın kaldırılmasından sonra bu hükümsüz sayılan tasarruf işlemlerinin iptali istenemez; bunlar yeniden canlanarak geriye etkili olarak hukuki sonuç doğurur.

İflas kararının kesinleşmesi ile düşmüş olan takipler iflasın kaldırılmasıyla tekrar canlanmazlar. Çünkü, ilk olarak, m.193 hükmünde, iflasın kaldırılması üzerine düşen takiplerin tekrar canlanacağına ilişkin bir kural öngörülmediği gibi, iflasın kaldırılmasıyla ilgili 182. maddede de böyle bir durum söz konusu değildir.

İflasın kaldırılması ile birlikte müflis yeniden tasarruf ehliyetine kavuşacağından iflasın kaldırılması ile birlikte eski müflis, iflasın açılması ile kaybetmiş olduğu dava takip yetkisine tekrar kavuşmaktadır. Böylece, eski müflis, iflasın kaldırılması ile birlikte iflastan önce derdest olan ve taraf bulunduğu hukuk davalarına devam edebilir veya bu davalara eski müflise karşı devam edilir. İflasta istihkak davası ancak iflasın açıldığı ve devam etmekte olduğu sırada söz konusu olur. İflasın kaldırılması halinde iflas hali son bulduğundan, İcra Mahkemesinde açılmış bulunan istihkak davası konusuz kalır.

İflas idaresinin iflasın kaldırılması ile görevinin son bulması üzerine iflas idaresinin tasfiye sürecinde yapmış olduğu işlemler, görmekte olduğu davalar ve sıra cetveli nedeniyle kabul ettiği iddialar artık müflisi bağlamaz. Ancak iflas idaresi tarafından masaya giren mallar hakkında yapılan ve tamamen tekemmül etmiş olan hukuki muameleler mesela iflasın kaldırılmasına kadar yapılmış olan temlikler geçerli olmaya devam ederler ve iflasın kaldırılması ile hükümden düşmezler.

İflasın kaldırılması kararı, zamanaşımının kesilmesi nedenlerini iptal etmiş olmadığından, iflasın kaldırılmasına ilişkin kararın kesinleşmesinden itibaren zamanaşımı yeniden işlemeye başlar. İflasın kaldırılması kararının kesinleşmesinden

sonra, alacaklı, borçluya (eski müflise) karşı, müeccel olan alacağının iflasın açılması ile muaccel hale geldiğini ileri süremez; alacağını normal vadesinde isteyebilir. Yabancı para alacağın da ise, iflas takibinde ülke parasına çevrilmesi bir yenileme olmadığından, iflasın kaldırılması halinde, alacak tekrar yabancı para alacağına dönüşecektir. İflasın kaldırılması ile birlikte, iflasın kaldırılması kararı geriye etkili olacağından, ticari alacaklar için ticari olmayan işlerdeki faiz (reeskont) oranının uygulanması da kalkar; iflas yokmuş gibi iflasın açılmasından sonraki dönem için de ticari alacaklar için avans faiz oranına göre faiz istenebilir.

İflasın kaldırılmasından sonra, iflas ile son bulmayıp aynen ifasına karar verilen sözleşmeler, kaldıkları yerden devam edeceklerdir. Ancak aynen ifanın reddi halinde, İflas idaresinin, iflas kaldırılıncaya kadar tasfiye için verdiği kararlar ve yaptığı işlemler, iflasın kaldırılmasından sonra da geçerli olduğundan, aynen ifanın reddi kararı etkisini iflasın kaldırılmasından sonra da devam ettirir. Yani, iflas idaresi, iflasın kaldırılmasına kadar geçen süre içinde aynen ifanın reddine karar vermiş ve bu karar karşı tarafa ulaşmışsa, iflasın kaldırılmasından sonra da taraflar, sözleşmenin aynen ifa edilmesini isteyemezler.

İflasın kaldırılmasından sonra sermaye şirketlerinin infisah etmemesi, iflastan önceki duruma geri dönmesi gerekir. Şahıs şirketlerinde ise durum farklıdır. Her ne kadar iflasın kaldırılmasının şirketin infisahını önlemesi gerektiğini savunsak da TTK' nun 185. maddesinin açık hükmü karşısında bu görüş yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle, şirketin infisah ettiği kabul edilse bile en azından şirketin sadece ortaklar tarafından devamının sağlanabilmesi gerekir.

İflasın kaldırılmasının kamu hukuku bakımından sonuçlarına gelince, İflasın kaldırılması ile müflisin, müflislik sıfatının sona erdiğini ve iflasın bütün sonuçları ile ortadan kalktığını kabul ettikten sonra hala iflas ile yasaklanan kamu haklarının iadesi için itibarın iadesinin istenmesinin şart koşulması bir çelişki olduğu düşüncesindeyiz. Taksiratlı ve hileli iflas halinde iflasın kaldırılmasının cezalandırmaya engel olup olamayacağı konusunda ise; İflas kararının sonradan m. 182 uyarınca kaldırılmış olması iflasın evvelce kanununa uygun bir şekilde açılmış olduğu gerçeğini değiştirmeyeceği için iflas sebebiyle bir cezalandırma gerekiyorsa, iflasın kaldırılmasından sonra bu gereğin artık düştüğü yolunda sonuç çıkarılamaz. Ancak Ceza Kanunumuza da İsviçre düzenlemesinde olduğu gibi iflasın kaldırılması

halinde ceza tatbikinden sarfinazar edilebilmeyi mümkün kılan bir düzenlemenin konulması uygun olur. Taksirli ve hileli iflas halinde itibarın iadesinin istenmesinin gerekip gerekmediği konusunda ise, doktrinde hakim görüş iflasın kaldırılmış olmasının, iflasın açılmamış sayılmasını gerektirmemesi sebebiyle iflasın kapatılmasında olduğu gibi, iflasın kaldırılması halinde de müflisin itibarın yerine getirilmesini mahkemeden istemesi gerektiğidir. Ancak bu görüş ceza kanunun değişmeden önceki hali içindir. Yeni ceza kanunumuza göre artık cezanın infazının bitmesi ile hak yoksunlukları kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Bu nedenle hak yoksunluklarına yeniden kavuşabilmek için itibarın iadesine lüzum yoktur. Ceza kanununun yeniden düzenlenmesi ile icra ve iflas kanunun arasında bir koordinasyon bozukluğu oluşmuştur. Bunun yasal düzenlemelerle giderilmesi gereklidir.

KAYNAKÇA*

- Altay, Sümer** :Türk İflas Hukuku, C. I, İstanbul, 2004 (I).
- Altay, Sümer** :Türk İflas Hukuku, C. II, İstanbul 2004 (II).
- Altay, Sümer** :Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku, C. 2, İstanbul 2005 (Konkordato).
- Amonn, Kurt /**
- Dominik, Gasser** :Grundriss des Schuldbetreibungs und Konkursrecht, Bern 1997.
- Ansay, Sabri, Şakir** :Hukuk İcra ve İflas Usulleri, Ankara 1954 (1954).
- Ansay, Sabri, Şakir** :Hukuk İcra ve İflas Usulleri, B.5, Ankara 1960 (1960).
- Ansay, Sabri, Şakir** :“Konkordato”, AD., 1940/3, s.158-178 (Konkordato).
- Arar, Kemal** :İcra ve İflas Hükümleri, C. 2, İflas, Ankara 1945.
- Aslan, Kudret** :Davadan Feragat, Ankara 1999, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

* Kaynakçada kısaltma verilmeyen eserler, yazarın soyadı ile anılmıştır. Aynı yazarın birden fazla eserine yollama yapılması halinde, yapılan kısaltma ayrıca belirtilmiştir.

- Aslan, Kudret** :Hacizde İstihkak Davası, Ankara 2005 (İstihkak).
- Arslan, Ramazan** :Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, Ankara 1977 (Yenileme).
- Arslanlı, Halil** :Anonim Şirketler, IV-V, İstanbul 1960 (Şirket)
- Arslanlı, Halil** :Kollektif ve Komandit Şirketler, İstanbul 1960
- Atalay, Oğuz** :Anonim Ortaklıkların İflası, İzmir 1996 (Anonim).
- Atalay, Oğuz** :Borca Batıklık ve İflasın Ertelenmesi, İzmir 2006 (Erteleme).
- Atalay, Oğuz** :Konkordato Hukukunda Değişiklikler, 20.12.2003 tarihinde Abant'ta düzenlenen İcra ve İflas Konusunda Yeni Düzenlemeler Konulu Konferans,www.tbb.org.tr/türkçe/konferans/abant/konkordato (Abant).
- Ayiter, Nuşin** :Mamelek Kavramı Üzerinde İnceleme, Ankara 1968.
- Barlas, Nami** :Para Borçlarının İfasında Borçlunun Temerrüdü ve Bu Temerrüt Açısından Düzenlenen Genel Sonuçlar, İstanbul 1992.
- Başözen, Ahmet** :Müflisin Tasarruf Yetkisi, Ankara 2005.
- Baygın, Cem** :Yabancı Para Üzerinden Borçlanmalar ve Hukuki Sonuçları, İstanbul 1997.

- Belgesay, Mustafa, Reşit** :İcra ve İflas Kanunu Şerhi, İstanbul 1950.
- Berkin, Necmeddin** :İflas Hukuku, İstanbul 1970 (İflas).
- Berkin, Necmeddin** :“İflasın Müflisin Mal ve Alacaklarına Tesiri”, İHFM, C.17, 1951/3-4, s.711-730 (Tesir).
- Berkin, Necmeddin** :“Konkordato Akti ve Konkordatonun Hukuki Mahiyeti”, İBD. 1949/4 s.193-213, (Mahiyet).
- Berkin, Necmeddin** :“Konkordatonun Hükümleri”, İBD., 1949/11, s.641-669 (Hüküm).
- Berkin, Necmettin** :Medeni Usul Hukuku Esasları, İstanbul 1969.
- Blumenstein, Ernst** :Handbuch des Schuldbetreibungsrechts, Bern 1911.
- Brand Erst** :“Widerruf des Konkurses und der Konkrsamtlichen Lıquidation einer Ausgeschlagenen Verlassenschaft”, SJK 995.
- Budak, Cem, Ali** :Medeni Usul Hukukunda Üçüncü Kişilerin Haklarının Korunması, İstanbul 2000.
- Buruloğlu, Enver / Reyna, Yuda** :Konkordato Hukuku ve Tatbikatı, İstanbul 1968.
- Buz, Vedat** :Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, Ankara 2005.
- Çolak, Haluk** :İcra ve iflas Suçları ve Yargılama Usulü, 2005.
- Deliduman, Seyithan** :İflas Tasfiyesinde Alacaklılar Toplanması, Ankara 2002.

- Deliduman, Seyithan** :“Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato”, İBD, C.78, S. 2004/3, s. 1035-1050.
- Deynekli, Adnan** :İflasın Vergi Alacağının Tahsiline Etkisi, Ankara1998 (Vergi).
- Deynekli, Adnan / Kısa, Sedat** :Sıra Cetveli, Ankara 2005 (Deynekli/Kısa).
- Domaniç, Hayri** :Türk Ticaret Kanunu Şerhi, İstanbul 1988, C.I.
- Erdönmez, Güray** :İflasta Alacaklılar Toplanması'nın Yetkileri, İstanbul 2005.
- Erem, Faruk** :Dolandırıcılık, Ankara 1956.
- Erem, Faruk** :Türk Ceza Hukuku, C. I, Genel Hükümler, Ankara 1984.
- Eren, Fikret** :Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2003.
- Eriş, Gönen** :Uygulamalı İflas Ve Konkordato Hukuku, Ankara 1991.
- Favre, Antoine** :Schuldbetreibungs und Konkursrecht (Übersetz.; Steiner, Eric), Freiburg 1956.
- Feyzioğlu, N. Feyzi** :Akdin Muhtelif Nevileri, Özel Borç İlişkileri, İkinci Kısım, C.I, İstanbul 1980.
- Fritzsche, Hans / Walder-Bohner,**
Hans Ulrich :Schuldbetriebung und Konkurs nach Schweizerischem Recht, Zürich, Band II/1993.
- Görgün, Şanal** :İflasta İstihkak Davası, Ankara 1977 (İstihkak).

- Güner, Abdullah** :“Konkordato”, AD., 1952/2, s.273-310.
- Gürdoğan, Burhan** :İflas Hukuku Dersleri, İflas-Konkordato-İptal Davaları, Ankara 1966 (İflas).
- Gürdoğan, Burhan** :“Kolektif Şirketlerin ve Ortakların İflası”, AÜHFD C.17 1960, S. 1-4, s. 389-401 (Ortaklık).
- Hellman, F** :Lehrbuch des deutschen Konkursrechts, Berlin 1907.
- Henze, E** :Der Konkurs der Aktiengesellschaft nach schweizerischem Recht (Diss), Bern, 1923.
- İsmigüzel, Adnan** :İflasta Tasfiye Sempozyumu, Ankara 1984.
- Jaeger Carl / Walder, Hans /**
- Kull, Thomas / Kottmann, Martin** :Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs, Band II At.159-292, Zürich 1997/1999 (Jaeger/Walder/Kull/Kottmann).
- Jaeger, Carl** :Das Bundesgesetz betreffend Schuldbetreibung und Konkurs, I. Band, Zürich 1911.
- Karahasan, Mustafa Reşit** :Türk Borçlar Kanunu, C.III, 1.B., İstanbul 1992.
- Karayalçın, Yaşar** :Şahıs Şirketleri, Ankara 1955
- Kohler, Josef** :Leitfaden des deutschen Konkursrecht, Stuttgart 1903

Kuru, Baki/ Arslan, Ramazan

/**Yılmaz, Ejder**

:İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2003
(İcra ve iflas).

Kuru, Baki / Arslan, Ramazan

/ **Yılmaz, Ejder**

:Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, Ankara
2002 (Usul)

Kuru, Baki

:İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, İstanbul 2004
(El kitabı).

Kuru, Baki

:İcra ve İflas Hukuku, C.III. İstanbul 1993 (III).

Kuru, Baki

:İcra ve İflas Hukuku, C.IV. İstanbul 1997 (IV).

Kuru, Baki

:İflas Hukukunda Yapılan Başlıca Değişiklikler,
Kambiyo Senetlerine Mahsus Takip Yolları ve
Ticaretini terk eden Tacirlerin Tabi Bulunduğu
Hükümler. İcra İflas kanununun Değişiklik
Tasarısı Hakkında Seminer, Ankara 1963
(Seminer).

Kuru, Baki

:İflas ve Konkordato Hukuku, Ankara 1971
(Konkordato).

Kuru, Baki

:Nizasız Kaza, Ankara 1961 (Nizasız).

Kuru, Baki

:Şahıs Şirketleri ve Ortaklarının İflası, Ankara
1963 (Şahıs).

Muşul, Timuçin

:İflas Suçları, Taksirathlı ve Hileli İflas Suçları
ile Diğer İflas Suçları; İstanbul 1998.

Olgaç, Senai

:İcra-İflas, C. 2, Ankara 1978.

- Ögütçü, Tahir / Çitoğlu, Ali** :Uygulamalı İcra ve İflas Kanunu, C. 2., Ankara 1977
- Öktemer, Semih** :“İcra ve Kanunun Yeni Hükümleri Hakkında Düşünceler”, ABD, 1985/3 .
- Önen, Ergun** :“İflastan Sonra Konkordato”, Batıder 1976, C.VIII, s.77-111 (Konkordato)
- Önen, Ergun** :İnşai Dava, Ankara 1981 (İnşai).
- Özekes, Muhammet** :Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı, Ankara 2003 (Dinlenilme).
- Özekes, Muhammet** :“İflasın Ertelenmesi”, Medeni Usul Hukuku ve İcra İflas Hukukçuları Toplantısı, Eskişehir 2004.
- Özmumcu, Seda** :İflasın Açılmasının Borçlar Hukuku Sözleşmeleri Üzerine Etkisi, İstanbul 1994, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Öztek, Selçuk** :İflas Hukukunda Sıra Cetveli Prosedürü ve Sıra Cetveline Karşı Müracaat Yolları, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi (Sıra Cetveli).
- Öztek, Selçuk** :“İflasın Ertelenmesi”, Türkiye Bankalar Birliği Dergisi, Haziran/2005, S. 53
- Pekcanitez, Hakan/ Atalay, Oğuz**
- / **Özkan, Sungurtekin, Meral**
- / **Özekes, Muhammet** :İcra ve İflas Hukuku, B.2, Ankara 2005.

- Pekcanitez, Hakan** :Anonim Ortaklıkların İflası, Ankara 1991(Anonim).
- Pekcanitez, Hakan** :“İflasın Kaldırılması I”, AD., 1982/4 s. 731-745 (I).
- Pekcanitez, Hakan** :“İflasın Kaldırılması II”, AD., 1982/5, s.926-937 (II).
- Pekcanitez, Hakan** :Yabancı Para Alacaklarının Tahsili, Ankara 1998 (Yabancı)
- Poroy, Reha / Tekinalp, Ünal**
/ **Çamoğlu, Ersin.** :Ortaklıklar Hukuku, C.II, İstanbul 1976.
- Postacıoğlu, İlhan, E** :Konkordato, İstanbul 1965 (Konkordato).
- Postacıoğlu, İlhan, E** :Medeni Usul Hukuku Dersleri, İstanbul 1975 (Usul).
- Postacıoğlu, İlhan** :İflas Hukuku İlkeleri C. I, İstanbul 1978 (I).
- Sengir, Turgut** :“İflasın Kaldırılması”, Batıder 1968/IV/3, s. 534-537.
- Sirmen, Lale** :Türk Özel Hukukunda Şart, Ankara 1992.
- Solenthaler, Walter** :Der Widerruf des Konkurses, Lachen 1958.
- Tandoğan, Haluk** :Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C. I, Ankara 1990

- Tanrıver, Süha**
- / **Deynekli, Adnan** :Konkordatonun Tasdiki, Ankara 1996 (Tanrıver/Deynekli).
- Tanrıver, Süha** :Konkordato Komiseri, Ankara 1993 (Komiser).
- Tanrıver, Süha** :“Konkordatonun Tasdiki Şartı Olarak Dürüstlük Koşulu”, Banka ve Ticaret Dergisi, S. 1994/4, s. 65-73.
- Tanrıver, Süha** :“4949 Sayılı İcra ve İflas Kanunun’da Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Adi Konkordato İle İlgili Hükümlerde Getirmiş Olduğu Değişikliklerin Tespiti ve Değerlendirilmesi”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 2004/51, s.67-80 (Değişiklik).
- Taşpınar, Sema** :İsviçre Federal İcra ve İflas Kanunu’nda Yapılan Değişikliklere Genel Bir Bakış, Baki Kuru Armağanı, Ankara 2004, s.599-671.
- Tekinay, S. Sulhi/ Akman, Sermet**
- / **Burcuoğlu, Haluk / Altop, Atilla** :Borçlar Hukuku, İstanbul 1988.
- Tercan, Erdal** :İflasın Sözleşmelere Etkisi, Ankara 1996 (Sözleşme).
- Tercan, Erdal/Tercan, Süheyla** :İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2005 (Tercan/Tercan).
- Turanboy, K. Nuri** :İbra Sözleşmesi, Ankara 1998.
- Ulukapı, Ömer** :Konkordatonun Feshi, Konya 1998.

- Uyar, Talih** :Gerekçeli-Notlu İcra ve İflas Kanunu; C. IV.; İzmir 1997 (IV).
- Uyar, Talih** :“Hacizden Doğan İstihkak İddiaları”, İBD 1985/7-9, s.560-594.
- Uyar, Talih** :İcra Hukukunda İstihkak Davaları, İzmir 1994.
- Uyar, Talih** :“Taksiratlı ve Hileli İflas Suçu”, AD., 1976, Y. 67, S.1-4, s.146-153.
- Ülkü, M. Muhammet** :5237 sayılı TCK 154 – 156 ve 160 – 166. Maddelerinde Yer Alan Malvarlığına Karşı Diğer Suçlar, s. 16, www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale1-2.htm.
- Üstündağ, Saim**
- / **Alangoya, Yavuz** :Son Değişikliklere Göre Açıklamalı İcra ve İflas Kanunu, İstanbul 1993.
- Üstündağ, Saim** :İflas Hukuku Dersleri, İstanbul 2002.
- v. Overbeck, Alfred** :Schuldbetreibung und Konkurs nach Schweizerischem Recht, Zürich 1940.
- von Tuhr, Andreas** :Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı, C. 1,2 (Çev.: Cevat Edege), Ankara 1983.
- Yıldırım, M. Kamil** :Hileli İflas Suçları, İstanbul 2000 (Hileli).
- Yıldırım, Nevhis, Deren** :“İflasın Hukuki Mahiyeti”, İHFM C.LIV 1994, s.31-346.
- Yılmaz, Ejder** :Hukuk Sözlüğü, Ankara 2002.

Yılmaz, Ejder

:İflas İdaresi, Ankara 1976 (İdare).

Yılmaz, Ejder

:“İflasın Kamu Hukuku Bakımından Sonuçları ve Müflisin Saygınlığını Yeniden Kazanabilmesi”, TNBHD, 1976, S.9-10, s.53-56, s.73-76)

Yılmaz, Ejder

:İstinaf, Ankara 2005, Türkiye Barolar Birliğinin düzenlediği “İstinaf Mahkemeleri” konulu Uluslararası Toplantı, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara 2003 (İstinaf).

ÖZGEÇMİŞ

- Uyruğu** : T.C.
- Doğum Yeri** : Ankara
- Doğum Tarihi** : 09.06.1978
- Eğitim** :
- 1992 – 1997 : Radyo Televizyon Anadolu Teknik Lisesi
- 1997 – 2001 : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakóltesi
- 2001 – 2002 : Ankara Barosunda Avukatlık Stajı
- 2003 - 2006 : Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakóltesi Özel Hukuk Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans
- Mesleki Bilgiler** :
- Meslek : Araştırma Görevlisi
- Alan : Medeni Usul Hukuku ve İcra İflas Hukuku
- Üniversite : Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakóltesi
- Yabancı Dil** :
- Almanca : İleri seviyede (ÜDS notu; 80)
- İngilizce : Orta Seviyede (KPDS notu; 60)